שבועון „ידיעות אחרונות"

השנה יידונך גמל התעופה הבין לאומי לירח.

אלה יהיו פני העולם בעוד 28 שנים בלבד. בן כמה תהיה אז?

בן 57? 59? 61? או אולי 64?
יהיו לפניך עוד שנים רבות וטובות לחיות בנחת...
תוכנית ביטוח החיים החדשה "סהר 2001" היא תוכנית ביטוח חיים מהפכנית, יחידה מסוגה. תכנית זו מבטיחה לך שהשנים האלה תהיינה חסרות דאגה. ב"סהר 2001" הדגש הוא על החיים – על עתיד טוב יותר. אינך "חייב למות" כדי לזכות ברווחים. עם תום תקופת הביטוח תוכל למשוך את כספך ולהנות מהכנסה נכבדה + פדי רווחי פוליסת "סהר 2001".

לראשונה בתולדות ביטוח החיים מעניקה לך תכנית "סהר 2001" שורה של יתרונות בלעדיים כמו לדוגמא:
* תוכל לקבל הלוואה ללא ריבית בגובה סכום הפדיון שלך בעת בקשת ההלוואה.
* אתה מקבל 90% מהרווחים.
* עם החתימה על ההצעה אתה מבוטח מיידית בסכום עד 150,000.- ל"י.
* 2001 מכסה את כל סיכוני המלחמה ללא כל תשלום נוסף.
* השקעתך "עובדת" עבורך. תוכל לראות כיצד הונך גדל משנה לשנה.
* עם תום תקופת הביטוח תקבל את הון ההשקעה והמענקים אותם תוכל למשוך בבת אחת או בדרך של תשלום חודשי לפי בחירתך.

2001 היא תוכנית ביטוח חיים למשפחה של שנות ה־70. פנה עוד היום אל סוכן הביטוח שלך ובקש פרטים מלאים על התוכנית המהפכנית של "סהר" – 2001.
או שלח את התלוש המצורף וקבל הסברים מפורטים.

לכבוד
"סהר" חברה לביטוח בע"מ
מחלקת ההסברה
ת.ד. ...
תל־אביב.

סהר

2001 תכנית ביטוח חיים מהפכנית של סהר

בית "פיאט"

סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ
וכל סוכני "פיאט" ומוסכינו
ברחבי הארץ

מאחלים
לבית ישראל

שנה טובה ומבורכת.

שנת בטיחות בדרכים

1600 סמ"ק

1800 סמ"ק

FIAT 132

"פיאט 132" מכונית הבטיחות
לנסיעה נעימה בכל ימות השנה!

FIAT

תיאטרון

הצגות בכורה

● „ליצן המלך" (בימת צוותא) — מחזה על עלילותיהם ויחסיהם של ה־מחזאי מולייר והמלך לואי הי"ד. ערך וליקט: מיכאל אוהד ביים: אילן רו־נן. משתתפים: אבנר חזקיהו ועודד תאומי. ביום ה' בחצור ובימים ה' ו־ו' בתל־אביב „צוותא.

נוגה שלום וגיא יפה
ב„ערב שירי תיאוורואקיס"

● „הבעל הנצחי" (הבימה) — טרגי־קומדיה מאת דוסטוייבסקי, העוסקת ב־משולש הנצחי דרך עיניו של דוסטוייב־סקי. ביימה עדנה שביט. משתתפים: שלמה בר־שביט, נסים עזיקרי ועוד. ב־מוצ"ש וביום א' בתל־אביב.

● „טיפולים אחרונים" (התיאטרון ה־עירוני חיפה) — מאת א.ב. יהושע. ביים: עודד קוטלר. המחזה מספר על פסיכיאטרית אשר בעלה, למורת רוחה, מחסל את ספרייתו הפרטית. בהעדר ה־אשה מן הבית מגיעים שלושה פציינ־טים של אשתו — והוא מטפל בהם. עם בתיה לנצט, יוסף ידין ועוד. במוצ"ש ובימים ב', ג', ד', וה' בחיפה.

● „מאורע מוצלח" (הקאמרי בשיתוף עם צוותא) — קומדיה מאת סלומיר מרוזק. בימוי: דן רונן. משתתפים: יו־סף כרמון, ישראל גוריון, אלברט כהן, ואחרים. ביום א' בתל־אביב „צוותא".

● „כטוב בעיניכם" (הקאמרי) — קומדיה מאת ויליאם שקספיר על שתי עלמות המתחפשות לבחורים ובורחות ליער לחיות חיי חופש עם חבורת גולים עליזה. ביים: פיטר ג'יימס. משתתפים: אברהם בן־יוסף, יוסי גרבר, חיקי דיין, יצחק חזקיה, נתן כוגן, גדעון שמר, עודד תאומי ועוד. במוצ"ש בתל־אביב.

*

● „עיר אחת" (החאן הירושלמי) — הצגה המבוססת על ראיונות אותנטיים עם בני כל העדות. מאת: מתי גולן דן מרגלית ואילן רונן. בימוי: מייקל אל־פרדס. משתתפים: אהרון אלמוג, נעמי בכר, צביקה הלפרין ועוד. במוצ"ש בירושלים.

● „אלפא ביתא" (צוותא) — מחזה ל־שניים מאת אדוארד ויטהאד. ביימה: חלן קאוט־האוסון. היחסים בין שני בני־זוג בשנה העשירית לנישואיהם. משתת־פים: מישא אשרוב ומרים זוהר. ביום ה' בתל־אביב „צוותא", ביום ד' בבית־השיטה ובמוצ"ש בשער־העמקים.

● „האשמים" (התיאטרון האנגלי בשיתוף עם צוותא) — מחזה מקורי באנגלית מאת יורם מטמור ובבימויו. ההצגה מבוססת על ספרו של עודד חוטר־ישי „ההגנה", עלילתה — תקופת המאבק ערב קום המדינה. משתתפים: נעמי שרון, קן גלובוס, יוניין בלאו ואדיב דאשאן במוצ"ש בירושלים „החאן" וביום ד' ב־חיפה „בית רוטשילד".

● „בני הדוקטור" (תיאטרון לילך) — קומדיה מאת אלי שגיא, על בעל מוסך, שבנו חוזר מלונדון, לאחר השתלמותו ברפואה, כחיפי מגודל שיער. ביים: אב־רהם ניניו. משתתפים: גבי עמרני, מנחם עיני, בקי פריישטדט ועוד. ביום ו' ב־חיפה „אורה", במוצ"ש בירושלים „מיס־שלי", בימים א' וה' בתל־אביב „אלהמ־ברה", ביום ב' בגבעת־אולגה, ביום ג' בקרית־מלאכי וביום ד' ברמלה.

● „שלוש אלמנות" — גדעון שמר מגיש מונודראמה מאת שלום עליכם. הערב מונודראמה מאת שלום עליכם. הערב ב־עין־יהב, ביום ה' באור־יהודה וביום ו' בגן שמואל.

● „נשי וינדזור העליזות" (הבימה) — קומדיה מאת ויליאם שקספיר על אביר מורקן המנסה לחזר אחרי נשים נשואות. ביים: אברהם אסיאו. משתתפים: אווה ליאון, אברהם רונאי, אלישבע מיכאלי, טובה פרדו, יהודה אפרוני, ישראל בידר־מן, טוני זך ועוד. במוצ"ש וביום א' ב־תל־אביב.

● „סאסא ליאון" (תיאטרון סדן) — קו־מדיה מקורית מאת אברהם דוד ובבימויו. משתתפים: זאב רווח, גוריח כהן, תקוה עזיז ועוד. ביום ו' בבאר־שבע „קרן" ובמוצ"ש ביפו „אלהמברה".

● „יעקובי ולידנטאל" (הקאמרי בשי־תוף עם צוותא) — יחסי השפלה הדדית בין שלוש נפשות — עם פזמונים מאת חנוך לוין ובבימויו. משתתפים: והרירה חריפאי, אלברט כהן ויוסף כרמון. ב־מוצ"ש וביום ד' בתל־אביב „צוותא".

● „יחי ההוצב" (הקאמרי) — קומדיה מאת טום סטופרט. עברית: עדה בן־נחום. בימוי: שמואל בונים. תפאורה: ב'ן קרל. משתתפים: אבנר חזקיהו, עדנה סלידל, יוסי גרבר, נתן כוגן ועוד. סיפורו של ממציא שמקדיש כל חייו להמצאות שלאיש אין צורך בהן. כשמתחילים ניצני הסתק־בעצמו, פועלת אחת מהמצאותיו. ביום א' בתל־אביב.

● „שעיר אחד לעזאזל" (הקאמרי) — ארפתקה־ריגול בינלאומית עם פזמונים מעטו של נסים אלוני ובבימויו. אפיזודות באירופה, ביירות ותל־אביב — עם כל הדמויות המאכלסות כרגיל את עולמותיו של ג'יימס בונד — עם טקסטים פוליטיים והפתעה בסוף. מוסיקה: אלכס מגן. תפ־אורה: אודרי ברגנר. משתתפים: שמעון בר, מיכל בת־אדם, שלמה וישינסקי ועוד. ביום א' בתל־אביב.

● „אנשים קשים" (התיאטרון העירוני חיפה) — מחזה מאת יוסף בר־יוסף. ביים: ד"ר תום לוי. תפאורה: אמיר גורביץ. מוסיקה: אלכס מגן. אחד מנסה להשיא את אחותו בשידוך הגון ומביא עמו מירושלים גרוש ישראלי מקורי כ־שידוך לאחותו. משתתפים: רות סגל, אמנון מסקין, אילן תורן ועוד. ביום א' בכרמיאל.

● „סטאטוס קוו ואדיס" (תיאטרון ה־עירוני חיפה) — רוויו תיעודי על דת ומדינה מאת: יהושע סובול בעקבות „ההסדר" לשולמית אלוני. בימוי: עדנה שביט. ביום א' בחיפה ובימים ג' וה' ב־תל־אביב „צוותא.

● „בוסמן ולנה" (הבימרתף) — מאת אתול פוגארד. בימוי: הלנה קאוט־האוסון. בימים ה', ו' ומוצ"ש בתל־אביב.

● „קול קרא ותלכתי" (בימת קול) — על חנה סנש. ביום ה' בכפר־מנחם.

● „איפה ארץ־ישראל" (עידן) — קומ־דיה על זקן תמהוני שהכל חוגגים את 70 שנות עלייתו לארץ והוא עצמו מת־חמק מהמאורע. מאת עדה בן־נחום ו־מאיר מרגלית. משתתפים: מאיר מרגלית, מאיר ינאי ואחרים. ביום ג' בקרית־ים „בית ההסתדרות", ביום ב' בנצרת „גור־ריית" וביום ה' בסטטופה.

● „תפוס את הגנב" (התאטרון הצעיר) — קומדיה מאת יוסף לפיד ביים: גיגו גיתאי. משתתפים: זלמן לביוש, מרים גבריאלי, טובי־צפיר ועוד. ביום ה' ב־איילת־השחר, ביום ו' בגבעתיים „שביט", במוצ"ש בחיפה „שביט", ביום ב' בטבריה „חן", ביום ד' בתל־אביב „בית החייל" וביום ה' בפרדס־חנה „דקל".

● „טוב למות בעד עצמנו" (צוותא) — מחזה עם פזמונים מאת אילן רונן וב־בימויו. משתתפים: דליה כהן, דוד זא־בי, רפי תבור ומיכאל בישר. ביום ו' בתל־אביב „צוותא".

דליה כהן ומיכאל ביטר
„טוב למות בעד עצמנו"

מוסיקה

● „האופרה הישראלית" — „מלכת שבא", אופרה מאת קארל גולדמרק — במוצ"ש ובימים ב' וד' בתל־אביב. „פי־דראוזו" מאת יוהאן שטראוס ביום א בתל־אביב ו„הנזל וגרטל" מאת הומ־פרדינק ובחזרות לסטודנטים ביום ג' בתל־אביב.

● „האנסמבל הקאמרי הישראלי" — קונצרט קמרניים בניצוחו של פנחס צוי־קרמן עם החלילנית יוג'ינה צוקרמן — חליל. בתוכנית: טלמן־סויטה בלה מינור לחליל ולכלי־קשת; מוצארט — קונצ'רטו לכינור מס' 4 ברהמס־אוור וסרנדה מס' 4 ברה מאזור. במוצ"ש ביחיד בימים א', ב' וג' סידרות א' ב וג בת"א. ביום ד' ב־חיפה „שביט" ביום ה' בירושלים „בנייני האומה".

● „התזמורת הסימפונית ירושלים של רשות השידור" — ביום ב' בתיאטרון ירושלים קונצרט בניצוחו של לוקאס פוס. בתוכנית: מרתון מיצירות צ'ייקו־בסקי: „סימפוניות, קונצ'רטים, קטעי אופרה ועוד.

תערוכת

„100 שנות התישבות"

● במוצ"ש חזיון „חומה ומג־דל", הופעות של מושבים ו־אריק לביא ב„מתש"ח באהבה"; ביום א' חזיון „חומה ומגדל", מיצעד להקות נח"ל ו„אנו אנו הפלמ"ח"; ביום ב' חזיון „חו־מה ומגדל", אמנים עולים ו־„מתש"ח באהבה"; ביום ג' חיזון „חומה ומגדל". המופע „ניחוחי חציר" ו„מתש"ח ב־אהבה" וביום ד' חזיון „חומה ומגדל".

בראש־השנה

● „השנה שחלפה" (סולן) — זמר, בידור, ראיונות ותצוגת־אופנה עם יהורם גאון, שלמה ארצי, מוטי גלעדי, ועוד. מנ־חה: סני פאר. ביום ד' בתל־אביב „סינרמה".

● „מיצעד פזמוני השנה" (סולן) — עם אריק איינשטיין, הצ'יצ'ילים, רותי נבון, צביקה פיק, אושיק לוי ועוד. ביום ו' בחיפה „ארמון" ובקרית חיים „בית העם", במוצ"ש בתל־אביב „היכל התרבות".

● „יהורם גאון" (סולן) — במבחר שירים וקטעים מכל ה־תוכניות ובהשתתפות גדי יגיל. במוצ"ש בירושלים „בנייני ה־אומה".

● „אריק איינשטיין, שלום חנוך והצ'יצ'ילים" — במוצ"ש בתל־אביב „בית החייל".

● „מוסיקת נשמה יהודית" — עם גיו־רא פיידמן אמן הקלרנית ביום ה' בתל־יוסף.

● „מוזיאון תל־אביב" — במוצ"ש בתל־אביב „רסיטלים" — יובל ולדמן — כי־נור; קתי ולדמן — פסנתר: פרגולזי — (סונטה מס' 12); מוצארט — (אדאג'יו ורונדו); בראהמס — (סונטה מס' 3); נחום אמיר — סונטה לכינור ללא ליווי; דבוז'אק — (קטעים רומנטיים) וויניאבס־קי — פולונז בריאנט).

ביום ג' בתל־אביב: שלישיית יובל: יונתן זק — פסנתר; אורי פיאנקה — כי־נור ושמחה חלד — צ'לו. בתכנית: בטהו־בן — 2 שלישיות (אופ' 70 אופ' 1 מס' 3) ווריאציות קקדו אופ' 121 א'.

● „כנסיית סנט סלבטור יפו" — שבת מוסיקאלית עם המנצח שלום מלר המארח את „טריו סורות": ראובן קורת — כי־נור, שאול בלסברג — צ'לו וגד אשקד — וויולה. ליד העוגב יצחק (נוסטה) בתכני־ת; יצירות מאת באך, היידן, בטהובן וסטראבינסקי. בתו"כ בת־שבע שירה — משוררת, ולאה ליטשיץ — צירה. ב־מוצ"ש ביפו.

● „להקת הבלליקה של מכבייה" — 11 נגנות נבל מפאן. מנגנות יצירות מאת ברהאמס, מוצארט, הנדל, סולזי ומוסיקה עממית רומאנית. ביום ג' בתל־אביב „הי־כל התרבות" וביום ה' ביגור.

בידור

● „חוה אלברשטיין" (תיאטרון יובל) — תוכנית יחיד בליווי להקת הפלטינה — אהרון קרינסקי, אלינה טוראל ועוד. ב־יום ו' בחיפה „שביט" ובמוצ"ש בתל־אביב „בית ארלוזורוב".

● „החייט ואשת הסנדלר" — שירי עם, משלים ואגדות. כתב, עיבד וליקט: דן אלמגור. ביים: גדב לוריון. משתתפים: אמנון ברנזון, רפי גרנות, שלומית אהרן וקרול מריל. ביום ה' בבאר־טוביה, ביום ו' ובמוצ"ש בתל־אביב „בת דור" וביום א בחוף הכרמל.

● „צפורים בראשי" (יובל) — תוכני־ית יחיד של שמעון ישראלי. ביים: אילן דר ביום ה' בכפר־בלום, ביום ו' במהניים ובמוצ"ש במלכיה.

● „אל תקרא לי שחור" (התיאטרון הי צעיר) — מאת דן אלמגור. לחן: בני נגרי. במאי: דני ליטאי. משתתפים: מרגלית אנקורי, רפי גינאי. ביום ו' ב־באר־שבע „אורן", במוצ"ש בקרית־חיים „היכל", ביום ג' בלוד „אורלי" וביום ה' בתל־אביב „בית החייל".

● „מתש"ח באהבה" (בידור לעם) — תוכניתו של אריק לביא בליווי תזמורתו של אלכס ווייס. הערב בתל־אביב „צוו־תא".

● „פסטיבל הגשש החיוור" (התיאטרון העממי) — ביום ו' בחולון „סבוי", ב־מוצ"ש בירושלים „בית העם", ביום ב' בקריית־ים „ניצן" וביום ג' בגדרה „רחל".

● „אנו אנו הפלמ"ח" (התתרון) — מחזה מוסיקלי על הפלמ"ח. כתבו: חיים חפר ועמיקם גורביץ'. ביים: שמואל בונים. משתתפים: עודד תאומי, גדעון זינגר, דני גולן ועוד. ביום א' בתל־אביב „גני התערוכה".

● „סיפורי סוגי" (להקת כוורת) — ב־יום ה' בקרית־חיים „בית העם".

● „הצועקים מראש" (סולן) — ערב של פזמונים ולהיטים בביצוע: צביקה פיק, רותי נבון, גבי שושן, יוני נמרי ולהקת „או שכן או שלא". מנחה: דודו טופז. ביום ו' בנהריה „יהוד".

● „חלו ג'ודי" (מועדון התיאטרון) — הזמרת יהודית שוורץ בשירים מתוך סר־טים ותוכניות מוסיקליים. ליד הפסנתר: רמי בר־ניב. ביום ב' בתל־אביב.

● „ערב שירי תיאודורואקיס" — תוכ־ניתו של ליאור ייני בהשתתפות נוגה שלום, יונית שחם, גיא יפה ועוזי חיטמן. תרגמה: אביבה־אור שלום. עיבודים: יא־ניס דידיליס. ביום ו' ובמוצ"ש באילת־שחר „יד לבנים".

● „הרב נגר הורס" — הצגה חסידית המעלה פרקים מחייו של הרוא"ה קוק. מאת: הרב שלמה הכהן אבידור. ביים: יורם מטמור. במוצ"ש באוניברסיטת בר־אילן, ביום ג' בקרית־שלום, ביום ד' ב־נתניה וביום ה' בתל־אביב „בית בר־בור".

● „רסיטל עם אילנית" — בהשתתפות „הנשמות התמורות" ובליווי תזמורת, ביום ו' בקרית־ביאליק „סביון" ובמוצ"ש בלוד „בית ההסתדרות".

● „לשת כענף" — שירי עמים עם סוזן ושרן, ישראל גוריון ובני אמדור־סקי. הערב בתל־אביב „צוותא".

בתיה לנצט ויוסף ידין
„טיפולים אחרונים" בתיאטרון חיפה

● „חיוך אירו היל בימי העתיקה" — מאת חיים חפר ושלמה שבא. ביימו: פייר ארני ואהרון אחר. מידי ערב פרט ליום ו' ביפו.

● „מיעדון הזמר של לילה הקטנה" (מיעדון ביניין) — גילה אלמגור בערב שירי קברט. ביום ב' בתל־אביב.

● „לונדש 33" (מיעדון ביניית) — סאטירה פוליטית בביצוע של דוד לוין. משתתפים: גליה ישי, אהרון אלמוג ו־עמוס טלושייה. ביום ו' ובמוצ"ש בתל־אביב.

נתנית דברת וקלאודיו אולה
„מלכת שבא" באופרה הישראלית

מועדונים

● „כרמל הקטנים" (שרתון) — ששי קשת, מיכאל איגנרון ותזמורת „שרי־תון".

● „הכעיה" (יפו) — שולמית לבנת, דליה כהן, צמד „טל ומטר", להקת מחול ותזמורת רפי גבאי.

● „בליף" (יפו) — עדנה לב, דני גרנות להטוטנים ומופע חשפנות.

● „עומר פיאום" (יפו) — כרמלה קורן, יגאל שר ואמנים אורחים.

● „אכדיה" (הרצליה) — להקת „סינ־קרון" עם רובי וכנר.

● „חצות פלוס" (נתניה) — גבי שושן, אבנר גדסי, דורון כהן ותזמורת.

● „החאן" (ירושלים) — גבי שושן, תשפנית וקוסם בליווי תזמורת.

● „כר־אוריאר" (נתניה) — רותי נבון, קלוד, עם תזמורת „הסילים".

● מועדון התיאטרון חיפה — ליטה קרילאק, תזמורת ליזה, יוסי ברק, יונתן כהן ולוליינים.

● „רונדו" — מלון דן־כרמל" (חיפה) — תזמורת „השחפים" עם הזמר סימון.

● „סטיק יאוו" וסביון) — תזמורתו של מיני והכוכבים מדי ליל שבת ומוצ"ש.

● „מצודת קיסריה" — בימי ו' תזמורת „תרמוזרים".

● „פרי־כרים" (תל־אביב) — בערבי שישי ושבת להקת „נערי החצר" ותוכ־נית אמנותית. ביום א' ערב ג'ז עם נגנים ישראלים ואורחים.

● „שולמית" (אילת) — הזמני (סולימן חקסן), שלישיית „סנסה מסטיק" ותז־מורת.

● „צמרת" (תל־אביב) — בכל מוצאי שבת תזמורת ריקודים ותוכנית אמנותית.

● „האגם" (פארק לאומי רמת־גן) — בימי ששי ומוצ"ש ריקודים עם תזמורת הארזים. שירי רוני ונערת נוגה.

● „ריביירה" (בת־ים) — הערב שירה אופירי שולה חן והזמרת הכושית טרי לין ביום ה' גדי יגיל ושירי אלוני וביום ו' חיקי דיין ודבורה חבקין.

● נחל אילכסנדר — גדי יגיל, ג'ימי לייד ותזמורת הקינטולים.

● „הסטושון" (תל־אביב) — התלוצצות הנגוחים, ג'ימי לייד והתזמורת.

● „מראמר" (חוף מכמורת) — אילן ו־אילנית ושלשת אדלר.

● „על החוף" (חוף הילטון) — עדנה לב, רומן שרון ותזמורת הסולנים.

● „מלון רמת־אביב" — הערב אנשי שקד, פרוספר בלק ומיכאל שדה ובמוצ"ש הזמר אחי כוגן בליווי תזמורת מאל־מונים. בימי ג' ערב צרפתי וחתיכתי ובימי ד' „בר סיני" לסטודנטים.

אלפים רקים צאלו אשתאוים

ואתה? הבקרת ב ארמון שלום מוזיאון השעווה הישראלי

פתוח: מ 10 בבוקר
עד 11.30 בלילה,
בימי ו' מ 10 בבוקר
עד 3 אחר הצהרים
במוצאי שבת וחגים מ-5
עד 12 בלילה;
מגדל שלום מאיר, תל-אביב.

הקץ לג'וקים
שמיר
חיסול חרקים עם אחריות לשנה
תל-אביב 03-449554
אשקלון 051-3019
חיפה 04-522856
ירושלים 02-533239
טבריה 067-50488
אילת 059-3208
אגרונום א. צבעון
רשיון משרד הבריאות 15

יום רביעי 26.9 ערב ראש השנה

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.05 היום לפני 25 שנה.
15.10 חחל שנה וברכותיה.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 פיוטים לחג.
16.30 צלילים מלוא חופניים.
18.00 חדשות.
18.05 זוטות מוסיקליות.
18.30 הימים הנוראים. „ביער ומלואה" מאת ש"י עגנון
19.05 יום הדין.
20.00 חדשות.
20.06 ניגונים, דפים, דמויות ושירים לחג.
21.00 חדשות.
21.05 קונצרט ליל החג: סתר, הינדמית ומוצארט.
23.00 חדשות.
23.05 25 שנים למושבי עולים.
24.00 רגע של שיר.

שארל אזנבור
יום ו', הגל הקל, 13.05

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 כאן אהוד מנור.
1500 חדשות.
15.05 לי ולך — שיר וברכה
15.53 הדרך.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 שירים וסיפורים לחג.
17.00 חדשות.
17.05 עונות השנה בשיר וזמר.
18.00 חדשות.
18.05 יש לי חג.
19.00 עיקר החדשות
18.45 היום בספורט (רשת ה').
19.05 מחיאות כפיים לשמשון ישראלי (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 כשהסמיך פירח.
21.30 פינת הג'אז.
22.52 נעימות קלות.
22.05 מסעות לא"י במאה ה-19".
23.00 חדשות.
23.05 אדום עתיק.
24.00 חדשות.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים. (עד 13.55).
11.15 מסגת המצעד האמריקני.
11.30 לעולם לא אישה.
12.00 חדשות.
12.10 מחסנת אישית — עם אריה אבנרי.
12.30 אני ושירי.
13.00 חדשות.
13.30 מי ינצח ומי יפסיד.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 ברכת הרב הראשי לצה"ל.
15.10 ערב משורים מס' 2.
16.45 האיש הזה הוא מסוכן — תסכית מתח.
16.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.05 אני מאחל — לקט איחולים עם מני פאר.
18.00 חדשות.
18.05 מסורת מסורת — שירים לחג.
19.00 חדשות.
20.00 חדשות.
20.05 מצעד הנכשלים — שירים שלא ... במצעד העברי.
21.00 חדשות.
22.05 מסיבת ליטחוים (עד 1.00).
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.

יום חמישי 27.9 א' דראש השנה

רשת א

08.05 „שחרית לחג": ... ופרוקופייב.
09.05 „מדע והומניזם" ...
09.40 מוסיקה קמרית: ... ריס, פאל, וצ'יטס.
10.05 „עשרים וחמש למושבי העולים".
11.00 חדשות.
11.06 מיצירות ... חיים.
12.05 „דו-שיח" — בין בנק ישראל ... הורוביץ, ויצחק ...
13.00 חדשות.
13.05 „קונצרט צהרי" צ'ייקובסקי.
17.06 „סתיו".
18.00 חדשות.
18.05 מיכאל ואלרי ... קי מנגנים ...
18.40 שירים ביידיש.
19.00 חדשות.
19.05 חפושים. אחרים לויים.
20.06 מוסיקה קלה.
21.05 „קונצרט לערב" פרטוש, בטהובן ו...
23.05 סיכום השנה — רועי המזרח התיכון.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

08.09 „חנו לשמש יד" שירים ופזמונים לחג (עד 10.00).
08.55 לאן נטייל בחג.
09.00 חדשות.
10.05 מצעד הפזמונים הישראלי ... תשל"ג (עד 13.00).
11.00 חדשות.
13.00 חדשות.
13.05 משירי מנוס דאקיס.
13.40 פרקי חזנות.
14.00 חדשות.
14.09 מוכר וחביב.
16.00 חדשות.
16.05 „פעם אחת ..."
17.00 חדשות.
17.05 „החיים ואשה ..." לי".
18.00 חדשות.
18.05 „היו לילות" — שירי מרדכי זעירא.
19.00 חדשות (רשת ה').
19.05 ריי קוניף — והזמורת (רשת ה').
20.00 חדשות.
20.05 מחרוזות שירים ... מונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 „מהולי הכרמל" ...
22.00 חדשות.
22.05 „קסת ואמרלה" ...
23.00 חדשות.
23.05 „אני שלך ..." (עד 1.00).
24.00 חדשות.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 טנדרייט — ... ופזמונים לחג.
13.00 חדשות.
12.00 חדשות.
13.05 בימת רדיו ... אילתור.
14.00 חדשות.
15.00 חדשות.
15.05 אמנים בהופעה ... חיילים ... השנה.
16.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.05 די"ש עם שיר ...
18.00 חדשות.
18.05 ראש השנה — סיפורים אישיים ... מצרים ועוד.
19.00 חדשות.
19.05 ברנשטיין ... שיר.
20.00 חדשות.
20.05 חג שמח.
21.00 חדשות.
22.00 חדשות.
22.05 חלילה עם ...
23.00 חדשות.
23.05 שיחת ... יצחק ליבני.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות ...

יום שישי 28.9

רשת א

08.05 „שחרית לחג": ויוואלדי, מוצארט ודביוסי.
09.00 חדשות.
09.05 „מדע והומניזם", עם פרופ' צבי יעבץ.
09.35 רסיטל: וובר וליסט.
10.00 חדשות.
10.05 מכתבים בנסיעה בדור מה: מאת לאה גולדברג.
11.00 חדשות.
11.05 „מותו של הבל" — אורטוריה מאת לאונרד לאו.
12.00 חדשות.
12.05 „חשבון הנפש".
13.00 חדשות.
13.05 „המשוגעים לדבר".
14.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.06 „מוסיקה קלאסית כבקשתך": מוצרט ודבוז'אק.
18.00 חדשות.
18.05 „מה נשמע".
18.30 שבועון לספרות.
19.00 חדשות.
19.05 „הטור השבועי".
20.00 חדשות.
20.06 „ניגונים" — דפים, דמויות ושירים לשבת.
21.00 חדשות.
21.05 „קונצרט ליל-שבת": פרסל, שוברט ובטהובן.
23.00 חדשות.
23.05 „סיפורדיו": „עפר ארץ-ישראלי" — מאת ש"י עגנון.
23.35 „צלילים שאהבנו".
24.00 חדשות.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

08.09 „חנו לשמש יד" — שירים ופזמונים לחג (עד 10.00).
08.55 לאן נטייל בחג.
09.00 חדשות.
10.00 חדשות.
10.05 „דו דה ומי עוד".
11.00 חדשות.
11.05 תשל"ג על במת הבידור הקל (עד 13.00).
12.00 חדשות.
13.00 חדשות.
13.05 לקט משיריו של שארל אזנבור.
13.40 פרקי חזנות.
14.00 חדשות.
14.09 „מוכר וחביב" (עד 16.00).
15.00 חדשות.
16.00 חדשות.
16.05 „קשת בענן" — שירי עמים בלבוש עברי.
17.00 חדשות.
17.05 „שעה שכולה ספורט".
18.00 חדשות.
18.05 „צלליות".
19.00 חדשות (רשת ה').
19.05 „שלמה המלך ושלמי הסנדלר" (רשת ה').
20.00 חדשות (רשת ה').
20.05 תווים מעורבים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 „עוד פעם אחת" — מאוצר הסרטים.
22.00 חדשות.
22.05 „אני עושה לי מנגינות".
23.00 חדשות.
23.05 „ילקוט דרכים עם צ'ארלי".
24.00 חדשות.
00.10 „לילה של כוכבים".
01.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.05 מיצעד הפיזמונים העבריים השנתי (עד 14.00).
12.00 חדשות.
13.00 חדשות.
15.00 חדשות.
15.08 על נושא אחד.
16.00 חדשות.
16.05 מצעד המרגניות.
17.00 חדשות.
17.05 עולמם של צמחונים.
18.00 חדשות.
18.05 השבוע — מגזין לעניני צבא ובטחון.
18.45 מסורת מסורה.
19.00 חדשות.
19.05 יום חששי. הקצף — עם דידי מנוסי.
20.05 חיו לילות עם יעקב אורלנד.
21.05 סוכריות מפרלפלות.
22.05 שירים כלבבי — עם גבי צפרוני.
2300 חדשות.
23.05 מבחורים.
24.00 חדשות.
00.05 שיח חצות — עם טריסי שרמשטיין.

רשת ה — 447 מטרים (677 קילוהרץ)

יום שבת 29.9

רשת א

08.05 „שחרית השבת": אלבינוני ושומאן.
09.00 חדשות.
09.05 מדע והומניזם עם פרופ' שניאור ליפסון ד"ר צ'יד.
09.35 חידון מוס קלי.
10.00 חדשות ויומן השבוע.
11.00 חדשות.
11.06 המסך עולה: „מטמורפוזיס" מאת פרנץ קפקא.
12.00 חדשות.
12.05 ראיון החודש.
13.00 חדשות.
13.05 „קונצרט צהרי שבת": פורה ושוסטקוביץ'.
14.00 חדשות.
17.00 חדשות.
17.06 „צלילים מלוא חפניים".
18.00 חדשות.
18.05 רסיטל: ברהמס, דינסטרה.
18.40 רומנסות ספרדיות.
19.00 חדשות ויומן השבוע.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 השיר האמנותי במוסיקה האינסטרומנטלית.
20.40 שירים מאת שוברט וצבי בן-יוסף.
21.00 חדשות.
21.05 „המבדיל" ו„מלוה מלכה".
22.00 חדשות.
22.06 „יום חשנה" — אירועי המזרח התיכון.
23.00 חדשות.
23.05 סליחות בנוסח יהודי אשכנז.
00.30 חדשות.

הגל הקל

08.10 „חנו לשמש יד" — פזמונים ונעימות (עד השעה 9.55).
08.55 על נוף הארץ.
09.00 חדשות.
10.00 חדשות.
10.05 קלאסי וקל.
11.00 חדשות.
11.05 טוב לי לשיר.
12.30 מכל הבא לגל.
13.00 חדשות.
13.05 בימות ובדים.
13.40 פרקי חזנות.
14.00 לאן הערב ומוסיקה קלה.
14.53 זכרונות ארץ-ישראל.
17.00 חדשות.
17.05 שידור שני.
18.00 חדשות.
18.05 גם זה עבר עלינו.
18.30 ממגרש הספורט.
18.45 נעימות קלות.
19.00 חדשות (רשת ה').
19.05 סובב לו השיר (רשת ה').
20.00 חדשות.
20.05 מחרוזת שירים ופזמונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 מה פתאום — לקט.
21.52 נעימות קלות.
22.00 חדשות.
22.05 יפים הלילות בכנען.
22.52 נעימות קלות.
23.05 בר-אי ספורט.
23.20 הלילה טוב לרקוד.
01.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 סנדוויץ' — מערבבים ופזמונים.
12.00 חדשות.
12.05 כדורגל בין הפועל באר-שבע והפועל חיפה.
13.05 שאלות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 קול בו חלום — פזמונים ובידור (עד 17.00).
16.00 חדשות.
16.20 נעים להכיר.
17.00 חדשות.
17.05 לקט פזמוני תשל"ג.
18.00 חדשות.
18.05 קוקטייל לשניים.
19.00 חדשות.
19.05 מצעד הג'ורת.
20.00 חדשות.
20.05 פזמונים עולמיים.
21.05 מסורת מסורה.
21.35 מוסיקה מתוך סרטים ומחזות מוסיקליים.
22.00 חדשות.
22.05 חיוג „ישיר" — הלכה את התקליטיה עד 24.00.
24.00 חדשות.
01.00 שיחת חצות עם רפי שליט.

יום ראשון 30.9

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.00 חדשות.
15.05 צלילי עשרה.
15.55 חיפוש קרובים.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.05 ספר חדש — סקירה.
16.10 ספרות התלמידי תיכון.
16.30 מוסיקה ויוה.
17.00 מוסיקה ליום ראשון.
18.00 חדשות.
18.05 על אנשים ומספרים.
18.25 בשבילי הספרות.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.40 נעימות קלות.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 מבד אל בד.
20.45 מאולמי הקונצרטים: בטהובן ודבוז'אק.
21.00 חדשות.
22.00 חדשות.
22.06 המסך עולה: „לילה בשוק הישן" מאת י.ל. פרץ.
23.00 חדשות.
23.05 מוסיקה קאמרית.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
14.10 כאן אהוד מנור.
15.53 „הדרך".
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 ראשון ראשון חביב.
16.30 בתקווה שתבין אותה רמז.
17.00 חדשות.
17.55 תמרור.
18.00 חדשות.
18.45 עיקר החדשות (רשת ה').
19.02 היו שירים (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.06 לא על הנפש לבדה.
21.50 נעימות קלות.
20.00 חדשות.
22.05 שלכם לשעה קלה.
23.05 הנושא בטיפול.
23.33 אדום עתיק — (עד 1.00).

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים עם יעל דן (עד 12.00).
11.30 נקודות בקו.
12.05 רדיו-ספורט — מגזין ספורט (עד 13.55).
13.00 חדשות.
13.55 הודעות לחיילים.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 נא לצלצל — מישאל טלפוני.
17.00 חדשות.
17.05 די"ש עם שיר — תכנית כבקשתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.05 אילו הייתי במקומך — עם יריב אורן.
19.00 חדשות.
19.05 משלנו — מצעד הפזמונים העבריים.
20.00 חדשות.
20.40 פזמונים לשיפוטכם.
21.00 חדשות.
21.05 עולמם של שדכנים.
22 00 חדשות.
22.05 חלילה — עם אורי סלע בשידור חי.
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות עם פרופסור יוסף אגסי.

יום שני 1.10

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.05 שיחות לקראת יום הכיפורים.
15.10 באיגר ובצייר — על מוסיקאים גדולים
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 ספרות השאלות והתשובות.
16.30 השיר האמנותי במוסיקה האינסטרומנטלית.
17.05 מנחה מוסיקלית.
18.00 חדשות.
18.05 אשנב — על התשובה.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
18.55 לחקלאי.
19.15 משחק הכדורסל בין ישראל לבריה"מ.
20.00 חדשות.
20.30 פרקי היום בתנ"ך.
20.35 בין קלעי האופרה.
23.05 הדין והרחמים.
24.00 חדשות.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 רבקה מיכאלי מארחת.
15.05 לי ולך — שיר וברכה.
15.53 הדרך.
16.05 רגע של עברית.
16.07 מקום בצמרת.
16.30 בתקוה שתבין את הרמז.
18.45 היום בספורט.
19.00 עיקר החדשות (רשת ה').
19.02 דרכון לזמר (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 התקליטיה לרשותך.
21.52 נעימות קלות.
23.00 חדשות.
22.05 מכירה פומבית (עד 1.00).
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים — עם שלמה ארצי ורותי גור אריה.
11.15 מסגת המצעד הבריטי.
11.30 אורח לצהריים.
12.00 חדשות.
12.30 על אש קטנה.
13.00 חדשות.
13.05 חמים וטעים — די"ש עם שיר.
13.30 אלפיים לילה ולילה.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
15.05 שלוש-ארבע-חמש — מגזין אחר הצהריים.
15.50 מילה חדשה.
16.00 חדשות.
16.45 האיש הזה הוא מסוכן — תסכית מתח.
17.00 חדשות.
17.05 די"ש עם שיר — תכנית כבקשתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 הערב — אולפן מס' 2.
19.00 חדשות.
19.06 משחק הורים — שעשועון רדיו.
20.00 חדשות.
20.05 מצעד הפזמונים הלועזיים.
21.00 חדשות.
22.00 חדשות.
22.05 חמוץ מתוק — עם מרים ברנשטיין-כהן.
23.00 חדשות.
23.05 ... יום ב' בלילה.
00.05 שיחת חצות עם יואב כראל.

יום שלישי 2.10

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.00 חדשות.
15.05 סדרת שיחות לקראת יום הכיפורים.
15.10 רצף מוסיקאלי.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 שעור בתדריך לתלמידי תיכון.
16.30 צלילים מלוא חופניים.
17.25 רסיטל: ברהמס ד' מינסטרה.
18.05 על אנשים ומספרים.
18.25 במקצב יוצר — לקט.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 זכרונות ארץ-ישראל.
20.15 לקראת קונצרט.
20.30 תזמורת רשות השידור — מרתון מיצירות צ'ייקובסקי.
23.05 דרמה: „אמפיטריון" מאת פלאוטוס.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 מקום לכל בכלל.
15.00 חדשות.
15.05 שירים משלנו.
15.53 הדרך.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 מצלילי הכורח (עד 17.00).
16.30 בתקוה שתבין את הרמז.
17.05 מן המכבש.
18.05 שירים שאהבנו.
18.45 היום בספורט.
19.00 עיקר החדשות (רשת ה').
19.02 מכל הבא לגל (רשת ה').
20.00 חדשות (רשת ה').
20.00 חדשות (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.06 לטעמי.
22.00 שאלה של טעם.
22.52 נעימות קלות.
23.00 חדשות.
23.05 משחק הכדורסל בין ישראל לחורבית.
00.35 פזמונים ללא נים.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים — עם מני פאר ורוויטל עמית.
11.15 מסגת המצעד העברי.
11.30 זה קרה זה קרה.
12.00 חדשות.
12.30 פינת הסכינות.
13.00 חדשות.
13.05 חמים וטעים — די"ש עם שיר.
13.30 דין ודברים.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
15.00 חדשות.
15.05 נא לצלצל — טלפונים עם ערנה שביט.
17.05 די"ש עם שיר — תכנית כבקשתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 מה אכפת — כרצונכם.
19.00 חדשות.
19.05 ממני אליך — די"ש מיוחד.
20.00 חדשות.
20.05 ...
20.30 מדור חביב.
21.00 חדשות.
21.05 האדם השלישי — משחק רדיו.
22.00 חדשות.
22.05 ...
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות עם מידד שיר.

יום רביעי 3.10

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.00 חדשות.
15.05 שיחות לקראת יום הכיפורים.
15.10 שידור בכורה: ברהמס ו...
15.40 שעור באנגלית.
15.15 מאוצר הספרים.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.10 התזמורת הסימפונית של רשות השידור: ... מיצירות צ'ייקובסקי.
18.00 חדשות.
18.05 על גוף הארץ.
18.10 „על עבודה ועובדים".
18.40 המשנה היומית.
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.40 נעימות קלות.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.00 חדשות.
20.06 „סיפורדיו" — „הסתלקות" מאת יעקב שבתאי.
20.45 פרקי חזנות.
21.30 עולם המדע.
22.00 חדשות.
22.06 „נגינה בצוותא": באך, שומאן ודבוז'אק.
23.00 חדשות.
23.06 פליקס מנדלסון — דיוקנו של יוצר.
00.10 רגע של שיר.

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 כאן אהוד מנור.
15.00 חדשות.
15.05 לי ולך — שיר וברכה.
15.53 הדרך.
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 צד בצד — נבחרת הזמונים.
17.00 חדשות.
17.05 רדיו-עשרה.
18.00 חדשות.
18.05 שירים מבית אבא.
18.46 היום בספורט.
19.00 עיקר החדשות רשת ה').
19.02 מחיאות כפיים (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 שירים משלנו.
21.30 פינת הג'אז.
22.52 נעימות קלות.
23.00 חדשות.
23.05 דלת פתוחה.
24.00 חדשות.
00.10 אדום עתיק.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים — אורה ומעשים טובים עם שירי צנחנים (עד 13.55).
11.15 עם צנחני העבר (עד 12.45).
12.00 חדשות.
12.30 כוכב המצעד.
13.00 חדשות.
13.30 מי ינצח ומי יפסיד.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.00 חדשות.
16.05 נא לצלצל — טלפונים ופזמונים עם מני פאר.
16.00 חדשות.
16.45 האיש הזה הוא מסוכן — תסכית מתח.
17.00 חדשות.
17.05 די"ש עם שיר.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 מסיבה כתבים צבאיים עם תא"ל ...
19.00 חדשות.
19.05 במזל ...
19.50 שיחה ... היום הרצוג.
20.00 חדשות.
20.05 אנשי חיל-צנחנים 73.
20.10 שירים ...
21.00 חדשות.
21.05 בקצב הזמן — לחיילים.
22.00 חדשות.
22.05 חלילה — עם ערנה שביט בשידור חי.
23.00 חדשות.
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות — דוד לוין ובוקר שווארץ.

יום חמישי 4.10

רשת א

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 לאם ולילד.
15.05 שיחות לקראת יום הכיפורים.
15.10 ...
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.06 ספר חדש — סקירה.
16.10 ספרות התלמידי תיכון.
16.30 „מאולמי הקונצרטים": שלכה: בטהובן ודבוז'אק.
17.30 „במקצב יוצר" — לקט.
18.05 „על אנשים ומספרים".
18.25 „בלייקולי".
18.55 לחקלאי.
19.00 חדשות ו„היום הזה".
19.30 שירים עבריים.
19.50 פרקי היום בתנ"ך.
20.06 ברכת הרב עובדיה יוסף לקראת יום הכיפורים.
20.30 פרקי נגינה.
21.00 „צלילים חדשים".
22.00 חדשות.
22.06 מגזין למשפחה.
23.00 חדשות.
23.05 „אמנים דגולים": הכנר יאשה חפץ.
00.10 רגע של שיר.

פרופ' שניאור ליפסון
שבת, רשת א' 9.05

הגל הקל

14.00 חדשות וסקירת עתוני הצהריים.
14.10 „כאן רבקה מיכאלי".
15.00 חדשות.
15.05 „לי ולך" — שיר וברכה".
15.53 „הדרך".
16.00 חדשות.
16.05 רגע של עברית.
16.07 „מהדורה עברית" — שירים לועזיים מתורגמים.
16.30 „בתקוה שתבין את הרמז".
17.00 חדשות.
17.05 „מכני מני".
18.05 שירים שאהבנו.
18.45 היום בספורט.
19.00 עיקר החדשות (רשת ה').
19.02 „חפש את התקליט" (רשת ה').
20.00 חדשות (רשת ה').
20.05 מחרוזות שירים ופזמונים (רשת ה').
21.00 חדשות.
21.06 סיכום שנת הפזמונים הישראליים ובחירת זמר השנה, זמרת השנה ולהקת השנה (עד 1.00).
23.00 חדשות.

גלי צה"ל

11.00 חדשות.
11.05 חמים וטעים — עם עודד בן-עמי ועינת אלון (עד 13.05).
11.15 מסגת מצעד המרגניות.
11.30 מה לעשות.
12.30 מה חדש.
13.30 צבאות עולם.
13.55 הודעות לחיילים.
14.00 חדשות.
14.05 הודעות אישיות.
15.05 נא לצלצל — עם יוסי בנאי.
17.05 די"ש עם שיר לבקשתך.
17.40 יומן צה"ל.
18.00 חדשות.
18.05 הערב — אולפן מס' 2.
19.05 היום, אתה השופט.
20.00 חדשות.
20.05 מה נשמע ...
21.00 חדשות.
21.05 הבלשים והמוסיקאים — שעשועון מוסיקלי.
22.00 חדשות.
22.05 חלילה — עם יוסף לפיד בשידור חי.
23.00 חדשות.
23.05 ...
24.00 חדשות.
00.05 שיחת חצות ...

שידורי הבוקר הקבועים

רשת ב'

6.00 „מה טובו אוהליך".
6.02 עיקר החדשות.
6.10 התעמלות בוקר.
6.30 רגע של עברית.
6.50 היום הערב ב' שידורי ישראל.
7.00 חדשות וסקירת עתוני הבוקר.
7.10 „זמר, זמר לך" (עד 8.00).
7.30 „הודעות על מופעי רשות השידור".
7.50 „אור ירוק" — לנהג.
8.00 חדשות.
8.10 „בוקר טוב" (עד 10.00).
8.55 ניגונות ללא מרכאות.
9.00 חדשות.
10.00 לעקרת הבית.
12.00 חדשות.
12.05 במקצב יוצר.
12.30 „בחצי היום" (עד 14.00).

רשת א'

8.00 חדשות.
8.05 חדשות.
8.10 קונצרט בוקר (עד 10.00).
9.00 חדשות.
10.00 חדשות.
10.05 האזנה שניה.

שבת — רשת א'

7.00 חדשות.
7.05 „מזמור שיר ליום השבת".
7.15 „זמר זמר לך".

הערב

26 בספטמבר

15.00 „חג לי" — תוכנית לחג עם: שלמה ארצי, אלי מגנטר, ניצה שאול, אסתר כץ וריקי גל. מפיקה: שרה גינור. תסריט: לאה נאור (לילדים).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 המלחמה העולמית הראשונה. פרק כ"ד: „בנות־הברית ברוסיה". לרוסיה לא הגיע השלום. הכוחות „האדומים" ו„הלבנים" ממשיכים במערכה. כוחות בנות־הברית מגיעים לרוסיה כדי להשתתף במערכה לא להם (ערבית. תרגום עברי).
19.00 „לחישה" — פרקי שירה מודרנית מספרי עזר של המשורר עבדאל רחמן צידקי. קוראים: גליה סופר וויקטור נסיב. במאי: פיטר פריישטדט (ערבית).
19.05 „הכר את ישראל" — „חיים מים־המוות". ים־המלח כמקור צמיחה וחיים. מימצאים היסטוריים על מרד היהודים בעבר ומיפעל האשלג בהתפתחותו בהווה (ערבית תרגום עברי).
19.21 סקירת תוכניות (ערבית).
19.24 חידון רמאדן. מפיק: ניר א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 פתיחה לחג.
20.10 „בשנה הבאה" — שירים באווירת החג. משתתפים: שלמה ארצי, יהורם גאון, אילן ואילנית, שולה חן. „להקת פיקוד מרכז", דודית ראובני, מירי אלוני ו„הנשמות הטהורות". במאי: שמואל אימברמן. מפיקים: ישראל רינגל ויאיר פרדלסקי („רול").
20.40 חדשות.
20.50 „תשל"ג — השנה שהיתה". צוות עיתונאים יסכם וינתח את אירועי השנה בעולם היהודי (פרט לישראל).
בתוכנית: בחירת איש השנה, מאורע השנה, כותרת השנה ועוד. משתתפים: חנה זמר, ישעיהו בן־פורת, אברהם שוויצר ושמואל שניצר. מנחה: אלי אייל. מפיק: חנינא אמוץ. במאי: אילון גוייטין.
21.40 דראמה — „מיקרה גבול". (על־פי סיפור מאת חוטר ישי). על רקע שלטון הבריטים בארץ ופרעות הערבים, נפרשת פרשה מורכבת ומרתקת בה מעורבים, בין השאר: רופא חבר ההגנה, שוטר יהודי במדי המשטר הבריטית ומפקד איזור מטולה. משתתפים: שמואל רודנסקי, איצקו רחמימוב ואחרים. במאי: פיטר פריישטדט. הפקה: „סירטי רחלי".
22.30 פסוקו של יום.
חדשות.

יום ה

27 בספטמבר

2.30 קציר החדשות (ערבית).
18.32 סרטים מצויירים.
מגישה: גליה סופר (ערבית).
18.40 יש לי שאלה — צוות מומחים ישיב על שאלות בענייני עובדים, כלכלה וחינוך. משתתפים: כמאל טיבי, יוסף ח'מיס ונגיב נבואני. מפיק: יעקב למרן. במאי: ששון חי (ערבית. תרגום עברי).
19.24 חידון רמאדן. מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 „הסיפור מצולם". מישדר המבוסס על צילומים וחומר מוסרט ששלחו אלינו צופי הטלוויזיה. בתוכנית: שובו של הטייס גדעון מגן מהשבי הסורי לקיבוץ עין־שמר; חתונה בירושלים. מפיק־במאי: שמעון יקותיאל.
20.30 חדשות.
20.40 „שירי נעמי שמר" — בהשתתפות חבורת „בימות". סולנים: מירי אלוני ודני גרנות. מפיק־במאי: יעקב אסל.
21.30 „לשנים טובות" — ישראל בשנת 2000. ההתפתחויות צפויות בטכנולוגיה הישראלית בשנת 2000. מפיק: שמעון טסלר.
22.20 „שלמה" — מאת ארנסט בלוך. בביצוע מיכאל מאיסקי (צ'לו) והתיזמורת הסימפונית ירושלים — של רשות השידור, מנצח: מנדי רודן. ומקלטות הפסטיבאל הישראלי תשל"ג.
22.50 פסוקו של יום.
חדשות.

יום ו

28 בספטמבר

18.00 קיצור החדשות (ערבית).
18.02 סרט עלילתי (ערבית).
19.39 חידון רמדאן. מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.45 חדשות (ערבית).

ניצה שאול
„חג לי" יום ד' 15.00

20.00 סקירת תוכניות (ערבית).
20.05 „שיר שבת".
20.10 „השבוע — יומן אירועים". עורך: יורם רונן.
21.00 „שירים שאהבנו" עם: שלמה ארצי, מירי אלוני, מתי כספי, האחים והאחיות, רותי נבון, להקת „אל תקרא לי שחור", הנשמות הטהורות, בועז שרעבי, להקת „כוורת", גידי גוב, גבי שושן, „להקת שריון" וצביקה פיק. מפיק־במאי: יעקב אסל.
22.00 סרט קולנוע — „שני קוני למלי". סרט ישראלי בהשתתפות מייק בורשטיין, אהרון מסקין, אלישבע מיכאלי, שמואל רודנסקי, רפאל קלצ'קין, זרמן אוניקובסקי ואח'. במאי: ישראל בקר. מפיק: מרדכי נבון.
23.30 פסוקים לשבת.
חדשות.

שבת

29 בספטמבר

18.00 קיצור החדשות (ערבית).
18.03 דיש עם שיר — וידה משעור נפגשת עם תושבים ערבים. המוסרים פריסות־שלום לקרוביהם. מפיק־במאי: יוסף פארה (ערבית).
18.32 חידושים ואמצאות — חקלאות וקידום, טלסקופ. עורכת: דליה הורוביץ (ערבית, תרגום עברי).
18.45 בידור — „תנועה וקצב" (ערבית).
19.24 „חידון רמדאן". מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 „המבדיל בין קודש לחול"
20.30 מבט לחדשות (כולל כתבות מ„יומן אירועים").
21.00 אירונסייד — „נישואין בנוסח סיד". בתפקידים הראשיים: ריימונד בר, דון מיטשל, דון גלאווי (אנגלית, תרגום עברי).
21.50 „מבט ספורט".
22.30 פסוקו של יום.
חדשות.

יום א

30 בספטמבר

17.30 חדשות.
17.32 חבורת ברידי: „ויריבתי היפה" (לילדים. אנגלית, תרגום עברי).
18.00 „אות־אות־אות". מפיקה: דנה כוגן. במאית: ודינה ארז (לילדים).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 „שומרי היער": „שחצן קטן־גדול". בן עשורים מפונק ושובב מגיע לאיזור בחברת סלוחה. הילד פוגע בדוב, והכל חוששים שהדוב, הפצוע, יפגע במישהו (אנגלית. תרגום עברי־ערבי).
19.00 „עשורות". „האיסלם": „חצי־האי־ערב והתרבויות השכנות". ההשפעות של תרבויות מפורסמות. בניון החרבות הנבאטיות והחבשיות על חצי־האי־ערב בתקופה שלפני הופעת האיסלם (ערבית. תרגום עברי).
19.24 „חידון רמדאן". מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ויומן השבוע מפיק: יוסף ביניא (ערבית).
20.00 „גיליתי": „ביקורה של ביש בבי" המפיד הראשי: דיוי קארייל. אנגליה. תרגום עברי.
20.30 מבט לחדשות.
20.50 „תעודה" — „אמריקה": ההיסטוריה של ארה"ב בשלושה־עשר פרקים. בנקודת מבטו האישית של אליסטר קוק. פרק שלישי: „מבית אל בית — ההגירה האנגלית מיוסה צמחי המהגרים. הנקודות הייחוד החדשות שהקימו בארצות־הברית.
21.40 דראמה — „מיאד האבן". מאת קטי פרינגס. עיבוד הוכן אוטוביוגרפי של תומס וולף. סיפור התבגרותו של צעיר, מעולה באבי הקטלונית. בתפקידים הראשיים: ג'רלדין פייג' (האם) ווימוט' ביוטס (הבן) (האב). המחזה זכה בפרס פוליצר (אנגלית. תרגום עברי).
23.00 פסוקו של יום.

יום ב

1 באוקטובר

17.30 חדשות.
17.32 „עלילות פימפונג" (לילדים).
17.40 „מנהרת הזמן". פרק חמישי: „פלישה" (לילדים. אנגלית. תרגום עברי).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 ספורט (ערבית).
19.17 „זרקור" (ערבית).
19.27 סקירת תוכניות (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 שידורי תעמולה לבחירות לכנסת השמינית.
20.30 מבט לחדשות.
21.00 שידור ישיר מבדלינה: מישחק הכדורסל בין נבחרת ישראל לבין נבחרת ברית־המועצות, הנערך במיסגרת גמר אליפות אירופה בכדורסל.
פסוקו של יום.

יום ג

2 באוקטובר

17.30 חדשות.
17.32 מישדר־שירות (לילדים).
17.42 „סיפורי עיר הכובעים". מספרת: אסתר סופר (לילדים).
17.55 „מאקטור", פרק שמיני: „מאקטור מספר על בגדיו החדשים".
18.10 „מהר יותר, גבוה יותר, חזק יותר" (ספורט לנוער).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 „שירים שבחרנו לך" — מיבחר שירים מתוך סרטים. משתתפים: פירוז הקטנה, סבאח, שאדיה וצדל חילים (ערבית).
19.00 למישפחה: בישול: הכנת עוף לפני יציאה לפיקניק; המצלמה המסיירת: ביקור במרכז תרבות בטמרה; פגישת נשים ערביות עם רעיית נשיא המדינה; אופנת חולצות לסתיו 1973; חידת לחג הרמדאן (א'). מפיקה: שולמית בן־שלום. בימוי־אולפן: שושנה צים. במאי־סרט: נחמד בן־ישי (ערבית. תרגום עברי).
19.24 „חידון רמדאן". מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 שידורי תעמולה לבחירות לכנסת השמינית.
20.30 מבט לחדשות.
20.50 „קנון": „הבעל המדומה". סידרת־מתח על בלש פרטי. בתפקיד הראשי: וויליאם קונארד (אנגלית, תרגום עברי).
21.40 „ספר יונה". מוגש על־ידי שחקני להקת התאן הירושלמי. במאים: מייקל אלפרדס ואילון גוייטין.
22.10 תוכנית בידור — „ערב טוב" עם ערנה גורן ודני גוטפריד.
22.30 פסוקו של יום.
22.35 תוכנית ספורט לקראת השידור מבדלינה.
22.55 שידור ישיר מבדלינה.

יום ד

3 באוקטובר

17.30 חדשות.
17.32 סרטים מצויירים (לילדים).
18.00 „טוב לדעת" (לילדים).
18.02 „בילבבי". פרק שמונה־עשר: „משוטטים עם בילבבי (חלק א') — „הבריחה מהבית". אניקה וטומי רבים עם הוריהם ומחליטים לברוח מהבית ביחד בתיאוה אליהם ובסוף יום ארוך ומייגע הם סבים לבית עזוב ופוגשים את הרוכל המשעשע קינגארד (לילדים).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 סידרה על המלחמה העולמית הראשונה. פרק כ"ה: „מורשת המלחמה". המלחמה נסתיימה. הימם הבר־הלאומים אך העולם שלפני המלחמה אבד. ניצני האליטה המבצבצים מבעבעים מילד המה הדשה (ערבית. תרגום עברי).
19.00 „הכר את ישראל": „תרבות היין בישראל". מעילויות ספורטיבית. שונית בישראל. כמיוחד המעיית בבכינדיגנייס והמפירט הישראלי כחו"ל (ערבית. תרגום עברי).

גבי שושן
„שירים שאהבנו", יום ו' 21.00

19.21 סקירת תוכניות (ערבית).
19.24 „חידון רמדאן". מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח (ערבית).
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 שידורי תעמולה לבחירות לכנסת השמינית.
20.30 מבט לחדשות.
21.00 סרט קולנוע: „ביקור מכוכב קטן". גרי לואיס מבקר בכדור־הארץ כדי להיווכח שהחיים בו מורכבים מדי עבור איש מן החלל (אנגלית. תרגום עברי־ערבי. שנת ייצור: 1960).
22.30 פסוקו של יום.
חדשות.
22.35 „בן אדם מה לך נרדם?" — סליחות בניצוח ספרדי־ירושלמי. בהדרכת מ. ניסן ובהשתתפות חזנים ותוקעים בשופר. שידור ישיר מבית הכנסת ע"ש ריבו בירושלים העתיקה. מפיק: בנימין צבאלי. במאי: אדיר זיק.

יום ה

4 באוקטובר

17.30 חדשות.
17.32 „קידקוד" (לילדים).
17.40 „עולמו של וולט דיסני": „התנהגות האנושית" (לילדים. אנגלית. תרגום עברי).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 „סרטים מצויירים". מגישה: גליה סופר (ערבית).
18.45 „זו בעייתך": „ההתנדבות". האם קיימת תודעת התנדבות בחברה הערבית ובנוער הערבי. משתתפים: נואף מצאלחה, חוסיין מארס, מחמד ותד. מפיק: נתן כספי (ערבית. תרגום עברי).
19.24 „חידון רמדאן". מפיק: נור א־דין דיריני. במאי: אנטואן סאלח.
19.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
20.00 שידורי תעמולה לבחירות לכנסת השמינית.
20.30 מבט לחדשות.
20.50 „חוואי המערב": „התואיל למות אדוני?". בתפקידים הראשיים: ג'ק לורד וג'יימס מקארתור (אנגלית. תרגום עברי).
21.40 „מורשה" — „בנוחא על דרכי התשובה". עורך: בנימין צבאלי. הפקה: ישראל גולדרבטג. במאי: אדיר זיק.
22.15 פסוקו של יום.
חדשות.

[illegible]

יום ראשון

07.50 טכנולוגיה ט' — תכונות מיכניות.
08.40 לשון ספרות ב"ה — פרחי בר.
09.05 אנגלית ה'.
09.25 אזרחות ז' — זכויות האזרח.
10.00 אנגלית ט'.
10.20 טבע ד' — כיצד אנו נעים?
10.45 שיעור צרפתית.
11.05 אלגברה ט' — תבנית מספר.
11.25 חשבון ה' — מיספרים ראשוניים.
12.00 אנגלית י'.
13.00 סרטוט ט' — איזומטריה.
13.40 שחמט — שיעור מיספר 5.
16.00 אנגלית ז'.
16.19 נקודת המיפנה (סרט).
16.48 שחמט — שיעור מיספר 5.
17.09 תורת החשמל י' — השדה החשמלי.

יום שני

08.15 אנגלית ז'.
09.05 גיאומטריה ו' — מחוגה וסרגל.
09.25 טבע מיסיקה ח' — סיפורו של ממציא.
10.00 ביולוגיה ט' — „חבורת ירימו — סיפורו של מחקר".
10.20 אנגלית ה'.
11.25 מתמטיקה ח' — היחס מהו? ב'.
12.00 ביולוגיה י' — האיזוטופים הרדיואקטיביים.
12.20 טבע/פיסיקה ד' — הפקת האשלג מים־המלח.
12.40 לשון וספרות ב"ה — פירחי בר.
13.00 ביולוגיה ט' — „חבורת ירימו: סיפורו של מחקר".
13.20 טבע ד — כיצד אנו נעים?
14.10 תורת החשמל י' — הזרם החשמלי.
16.00 אנגלית ח'.
16.20 ביולוגיה ט' — מזכוכית־מגדלת למיקרוסקופ אלקטרוני.
16.44 שיעור צרפתית.
17.00 טכנולוגיה ט' — מיסול תרמי.

יום שלישי

08.40 תורת החשמל י' — השדה החשמלי.
09.05 חשבון ד' — כל בסיס ועולמו המיוחד.
09.25 אנגלית ח'.
10.00 אנגלית ט'.
10.20 אנגלית ד'.
11.25 אנגלית ז'.
12.00 אנגלית י'.
12.20 אנגלית ח'.
13.00 טכנולוגיה ט' — תכונות מיכניות.
13.20 אזרחות ז' — זכויות האזרח.

יום רביעי

08.15 חשבון ה' — מיספרים ראשוניים.
08.40 „חימדון לשון" ז'־ח — „האגרטל עתיק־היומין".
09.05 חשבון ח' — היחס מהו? ב'.
09.25 אנגלית ה'.
10.00 אנגלית ט'.
10.20 אנגלית ז'.
11.05 ביולוגיה ט' — „חבורת ירימו — סיפורו של מחקר".
11.25 אנגלית ח'.
12.00 אלגברה י' — מערכת משוואות — פיתרון אלגברי.
12.20 גיאומטריה ו' — מחוגה וסרגל.
12.40 ילדים בסין (סרט).
13.20 טבע/מיסיקה ז' — הפקת האשלג מים־המלח.
14.10 סרטוט ט' — היטלי נקודות.
16.00 „מסיפורי שפת הנחל" — „מעשה בביצה שנצלמה".
16.13 „טיול בספרי אגדות" — „החבר שפן".
16.26 אנגלית ט'.
16.50 תורת החשמל י' — הזרם החשמלי.

יום חמישי

08.15 מתמטיקה ח' — היחס מהו? ב'.
08.40 לשון ספרות ב"ה — פירחי בר.
09.05 חשבון ד' (סידרה א') — התחלקות ושאריות.
09.25 טבע/מיסיקה ח' — „סיפורו של ממציא".
10.00 טכנולוגיה ט' — תכונות מיכניות.
10.20 חשבון ה' — מיספרים ראשוניים.
11.05 ביולוגיה ט' — „חבורת ירימו: סיפורו של מחקר".
11.25 טבע ד' — כיצד אנו נעים?
12.00 אלגברה ט' — תבנית מיספר.
12.20 טבע מיסיקה ד' — הפקת האשלג מים־המלח.
13.00 תורת החשמל י' — הזרם החשמלי.
13.20 שיעור צרפתית.
13.40 מצרים העתיקה (סרט).
16.00 אנגלית י'.
16.18 אלגברה ט' — תבנית מיספר.
16.37 אנגלית ה'.
16.48 „גיודו" (סרט).

PHILIPS
פיליפס
תמיד שווה יותר

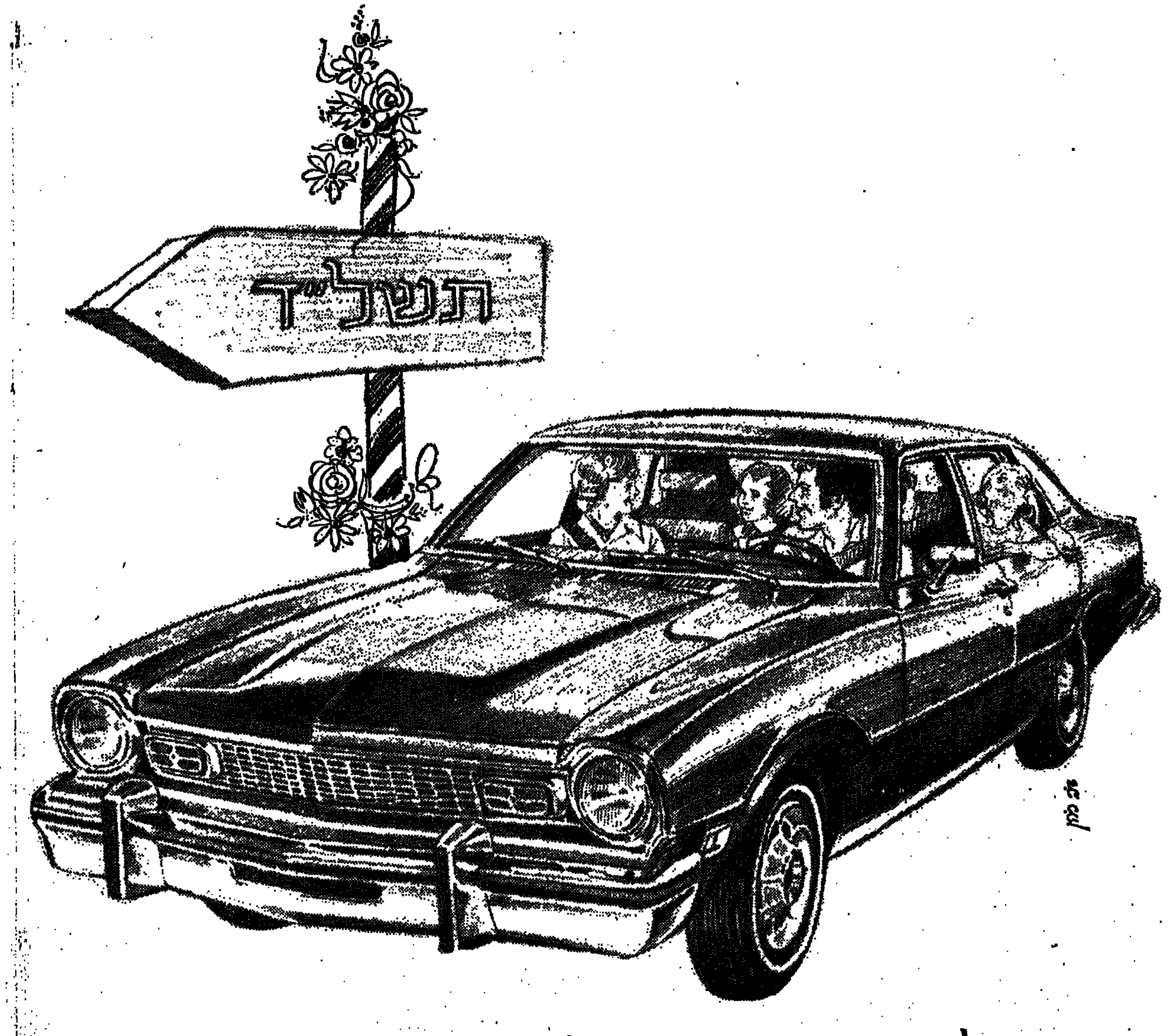

לאוחזים בהגה
ולהולכים ברגל-

שנה טובה ודרך צלחה,
שנה ללא תקלות,
שנה ללא תאונות

ולכל לקוחות פורד-שנה שכולה הנאות

Ford

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ — מפיצי פורד בישראל

גלובוס מציג 2 עטי יוקרה

① גלובוס יובל
עיצוב מקורי - מנגנון בלעדי -
מופעל בסיבוב - מלוי ענק פלוס
העט עבור אח"ם (אנשים חשובים מאד) - העט שלך!

② גלובוס 2000
מראה עתידני - מלוי סטנדרטי
העט של שנות ה־2000

צילום א. פל, סטודיו רס, אלום וורבורג

ברכות שנה טובה

אני שמחה מאוד על שזוכרים אותי ידידים וגם מכרים לפחות פעם אחת בשנה וטורחים לברך אותי בשנה טובה. וכך גם אני זוכרת אנשים שחטאתי להם ולא זכרתי אותם כל השנה בגלל הטרדות הרבות של יום יום. לכן אני שמחה למנהג הזה של ברכות לשנה טובה. אפילו שאין מקורו יהודי אלא הוא חיקוי לברכות הנוצרים לחג המולד ולשנה החדשה.

אלא שרבים אינם מסתפקים בברכה ובשמם (והלא זה כל מה שדרוש) אלא קונים כרטיסים יקרים ומקושטים במיטב הטעם הרע. ומנסים לנסח ברכות מיוחדות, שלפעמים הן מגוחכות. ודאי שכוונתם טובה, ואולי אין הם חפצים להיטשטש בגל הזה של ברכות. כלומר: הם חפצים לבלוט באיזו צורה שהיא. ואז אני מצטערת בעוד שכוונתם היתה לשמח אותי. כי המאמץ נראה לי פאתטי.

מאחר שכבר התחילה שנת הלימודים. ובדרך כלל היא מתחילה לפני ראש השנה. אולי כדאי שילמדו המורים למלאכה ולציור בבתי־הספר את הילדים להכין כרטיסי ברכה אישיים. כיום יש גם שיטות פשוטות לשכפל את הציורים.

אני חושבת שברכות כאלה, מעשי ילדים, ישמחו את מקבליהן הרבה יותר מהכרטיסים הקנויים בשוק. אפילו שגיאות כתיב, כשהן בכתב־ידו של ילד, אינן מצערות כלל.

לאה פינקובסקי
תל־אביב

*

חגים חדשים

בלוח החדש שקניתי לשנה החדשה מצאתי מסומן „יום ההסתדרות". הרי לנו חג חדש. אני מקווה שחוגגים אותו כדבעי, עם הפסקת עבודה.

כבר יש ליהודים בישראל עשרה ימי חג רישמיים בשנה, ואם חס ושלום חל אחד החגים האלה בשבת, מקבלים העובדים תמורה, חג נדחה. ומלבדם חגים לא כל כך רשמיים, יום פורים ויום גשר ואסרו חג והושענא רבה וכיוצא בהם. ומלבדם במקומות עבודה רבים נהוג שמותר לעובד להסתלק לעשרה ימים בשנה ל„סידורים". לא שאין הימים האלה דרושים באמת לסידורים, שהרי אני יודע כמה קשה לסדר דברים במשרדים. ומלבד אלה מותר לאדם לחלות חודש בשנה. ומי שלא חלה, מקבל פרס או אוגר את הימים ומחליט לחלות בבת אחת פעם בעד כמה שנים. ועל כל אלה, חודש אחד בשנה חופשה שנתית. ויש גם ימים מיוחדים, ימי אבל: תשעה באב (אין ברכה בעבודה בתשעה באב). או אבל על מות אחד מגדולינו, שיאריכו ימים. האם צריך לחוג את מותם?

האין אנו חוגגים יותר מדי?

שלום ורדי
תל־אביב

*

שביתת האוטובוסים

אין רע בלי טוב. כששובתים נהגי האוטובוסים, קשה להגיע, אבל קל להלך ברחובות, לראות מה שלא ראיתי כבר זמן רב. ואין שאון ואין עשן.

אולי זאת חזרה כללית ליום הכיפורים. אפילו בשבתות נדמה לי שאין שקט כזה ברחובות. נדמה לי שיותר מדי הורגלנו למהומה ולעשן.

חיים זהבי
רמת־גן

*

הנהגים והתאונות

אחרי שקראתי את מאמרה של שולמית אלוני „לשסגן־אלוף פוגע במכוניתו של אזרח בן עשרים" (מחוץ לשעות הקבלה, במוסף לשבת, 7 בספטמבר) ברור לי מדוע יש כל כך הרבה תאונות צבאיות.

אברהם בורשטיין
נתניה

*

משרה בשביל מס

ראיתי דוור מחלק מכתבים בשעה מאוחרת. הבעתי לו את צערי על העבודה הקשה והרבה. וגם הבעתי לו את תקוותי שהוא מקבל שכר בעד העבודה הנוספת.

הוא הודה לי, וצחק. ואמר „בחלוקת מכתבים אני לא עובד כל כך הרבה. התחלתי רק לפני שעה. אבל הייתי צריך לגמור קודם במקום אחר".

משמע, חלוקת המכתבים היא לו עבודה צדדית. ודאי שאין כל רע בכך. חסרים דוורים. ואם מוכן מישהו לעסוק בכך כעבודה צדדית, תבוא עליו ברכה. אבל האיש הטוב הסביר לי: „לא כדאי להיות דוור. זה לא כסף. אבל זה טוב בשביל הביטוח הלאומי ובשביל מס ההכנסה. מנכים לי מהעבודה הזאת, ודי. מה שאני עושה עוד — לא עסקם".

אין עיני צרה במסתדרים כך. אבל למה אני צריך לשלם כל כך הרבה? אני על כל גרוש צריך לדווח. ואוי לי אם אשכח איזה סכום. ולא עוד, אלא שאני משלם מראש, מקדמות.

אליהו רונעם
חיפה

*

תודעת נקיון

קראתי בעיון רב את טורו של אהרון שמי־ר „זו דעתי" על חוסר תודעת נקיון בישראל.

המאמר גרם לי סיפוק רב. והלואי שיעשו יותר למען הגדלת תודעת הנקיון בקרב ציבורנו. ולדעתי, החינוך צריך להתחיל בגן הילדים. אלא שלדאבוננו לא משרד הבריאות ולא משרד הפנים ואפילו לא משרד החינוך ערים די הצורך לבעיה הכאובה והחשובה הזו.

א. רובינשטיין
חתן פרס קפלן
מנהל מחלקת תברואה,
רשיונות ופיקוח עירוני,
גבעתיים

*

הבחירות להסתדרות

ישעיהו בן־פורת ב„ידיעות אחרונות" ביום שישי אחרון כותב שההסתדרות אחרי הבחירות אינה אותה הגברת. מה היסוד לזה לא אבין, שכן המערך קיבל כ־60% מהקולות, ויתר הסיעות יחד, שאין להן שפה משותפת, קיבלו 40% הקולות. הגוש שקיבל רוב מכריע הוא שינהל את ההסתדרות בארבע השנים הבאות. ומה ישתנה? אם זה טוב ליהודים או לא, ימים יגידו, אבל זוהי המציאות.

א. שרביין
גבעתיים

ישעיהו בן־פורת מעיר: אומנם השיג המערך 58 אחוזים. אבל „העבודה", שהיא חלק מן המערך, לא כל שכן מפא"י לשעבר, שהנה רק חלק מן „העבודה", איבדו את הרוב. וזה משנה, לדעתי, הכל.

*

איך לדבר בטלפון

נדמה לי שנוכל לחסוך לעצמנו הרבה כסף זמן ועצבים אם ילמדו הבריות לדבר בטלפון. כדאי שילמדו את המקצוע בבתי־הספר היסודיים. ואולי אין לתת תעודת בגרות למי שלא עבר את הבחינה במקצוע יסודי זה.

ברור שבישראל רב הצורך בלימוד הזה מאשר בארצות אחרות, כי בישראל לא כולם מדברים עברית, וגם המדברים עברית לא כולם מדברים אותה עברית. ועד שאני מצליחה לשכנע את השומע א) שאני מדברת עברית וב) שאמרתי בעברית „בוקר טוב" ולא „בוקר, לא טוב". כבר בזבזתי שתי דקות יקרות. וגם הסבלנות עומדת לפקוע.

אבל בטרם אחל לדבר על המטלפן אלי לחייג. לא כל דוברי עברית יודעים כי דוברי ערבית מחייגים מימין לשמאל. כה גם מוסרים את מספרי הטלפון. כדאי לזכור את הדבר.

(אחרי שחייגתי, המספר אינו תפוס, כמעט אין עונים בטלפון כנדרש „771919" או „אברהם לוי" או „שושנה רבינדרנאת טאגור" אלא „האלו". ועד שהצלחתי לברר מי זה „האלו" והצליח „האלו" לדעת מי אני, כבר עברו עוד שתי דקות. והסבלנות אולי כבר פקעה.

אפשר מאוד שכתוצאה מכך אהיה מורמים הקולות. אולי גם זה מנהג יהודי. כי כבר אמר המנוח חיים וייצמן „למה לך לצעוק? דבר בטלפון". אלא שדווקא בטלפון צועקים. זה לא מועיל הרבה. כי הטלפון זה טיבו. כשצועקים בו, אין שומעים כלום. אני שומעת רק „בום בום בום".

וכשאני מצליחה להשיג טלפון של איזה משרד, בדרך כלל אין הטלפונאית יודעת איזה האיש שאליו אני צריכה לדבר. כנראה, לא נהוג בישראל שיודיע אדם כשהוא עוזב את מקומו. ויכולות לעבור עשר דקות בטרם אשמע „כנראה, יצא, נסי בעוד שעה".

יחד עם הצרות של השרות, הטלפון בישראל כיום הוא מכשיר עינויים.

שושנה מיגזר
תל־אביב

*

גן־החיות של חורשני

נגעה אל לבי הכתבה של נורית חליף על גן־החיות הפרטי של קרול חורשני. („7 ימים", 14 בספטמבר). ואני חושבת שאחרי שנדפסה הכתבה ייעשה משהו למען הישיש הבודד. אולי אפשר לקחת חלק מהחיות לגן־החיות? אפשר גם לעזור בהתנדבות. לנקות ולטפל בו ובחיות הבית שלו. שגם הן צריכות רחמים. והרי ידוע שיהודים הם רחמנים בני רחמנים. ומי יתן ותבוא לו ישועה.

רינה שובל
נהריה

*

מחיר הצבר

למכתבו של מר יהודה אשכנזי מרמת־גן („7 ימים", 14 בספטמבר):

אין כל סוד בעניין מחירו של פרי הצבר. לפני שנים אחדות היו שכר קטיפתו והובלתו של הפרי פחותים מאשר כיום. אך מאחר שכל המחירים האמירו, האמירו גם השכר ודמי ההובלה. והאם אין על הסוחר ועל הרוכל הקטן להרוויח את שכרם?

איתנה בן־עמי
תל־אביב

*

גונבי הכלבים

התבשרנו כי יש כעת שרות ביטוח לכלבים בין השאר מפני גנבה. ואני גם רואה לפעם בפעם מודעות בעיתון בדבר פרס כספי (פעם אחת ראיתי שהודיעו על פרס 200 ל"י). למי שמצא כלב.

אני מבינה מזה שיש גונבי כלבים. גם לי יש כלב, ואני בטוחה שלא יגנבו אותו. לא רק מפני שאינו יקר, אלא גם כי מכל מקום שיהיה ימצא את דרכו הביתה. האם לא כל כלב כך? נניח, שנגנב כלב, ויכלאו אותו לכמה שבועות. הלא גם אחרי כן יוכל לברוח הביתה.

ואולי גונבים את הכלבים לא בשביל להחזיק בהם? אולי ממיתים אותם לאיזה צורך, שווא? האם היתה חקירה בעניין?

רינה הורן
בת־ים

*

הספריות הציבוריות

לרגל עבודתי אני מבקרת בספריות ציבוריות. עלי לציין כי השרותים בהן טובים מאוד. על כל פנים, אלו מתייחסים עובדי ה„ספריות בן אדיבות, והמקום משתדלים לסייע לי. אבל בספריות העירוניות אין שום אפשרות לא להעתיק חומר מספרים במכונת כתיבה ולא לצלם עמודים. וכך אני לא רק מוכרחה להחזיק בספרים שעות, כשאולי צריך להם מישהו אחר, אלא גם עלי להעתיק עמודים בכתב־ידי. וזה עמל קשה המצריך זמן רב.

אולי אפשר לעשות סידורים לצלם עמודים או לפחות, שאוכל להעתיק את החומר במכונת כתיבה בלי להפריע לאחרים המשתמשים בספריה?

אניס מוריץ
תל־אביב

גליון מס' 506
כ"ט אלול תשל"ג
26 בספטמבר 1973

תוכן העניינים

תוכן העניינים	עמוד
כל מה שקרה ברפסודה „אקאלי" — מאת ד"ר עדנה יונס	11
זוהר בערבון מוגבל — מאת עטנואל בריקדמא	14
השירותים החשאיים של בירות: זהירות, מיקרופון! — מאת יעקב כרוז	17
הריגול המתוחכם: כל מילחמות העתיד — מאת ז'אק ברז'ייה וז'אן פיליפ דלבאן	20
הרגעים האחרונים של החזן ליאו לייב — מאת אדם ברוך	23
בוריס פסטרנק — איש החוד וחיופי — מאת ליאונרד גנדלין	24
הצילום בחיתוליו	25
מי יזכה ב„כינור דוד"?	32
נשים יפות בחורף — מאת סנדרה סקארבק	40
איש הסיגנון הקשוח — מאת סינדי רוז	48
מדורים	
הקורא מגיב לעניין	9
מכירה פומבית — מאת אהרון בכר	27
בכל הרצינות — מאת אורה שם־אור	29
השבוע לפני... — מאת יצחק שרגיל	29
מאורעות ופלאים בעולם הגדול	31
מה שרצית לדעת...	44
על בולים ובולאים — מאת שלמה שטגר	43
שחמט — מאת אורי צחור	43
הציור השבועי לילד — מאת ג'קי	43
תשבץ 7 ימים — מאת הלל הרישושים	43
אותיות ומספרים	43
מצא את ההבדלים	43
המישאל השבועי	47
הורוסקופ השבוע	53
צחוק הגורל	53
אצלנו טבע שכזה	57
מצעדי הפזמונים	61
מדריכים	
לאן השבוע	3
סרטים שכדאי לראותם	3
השבוע ברדיו	4
השבוע בטלוויזיה	7

סיפורה האישי של הרופאה הישראלית, שהשתתפה במסע המחקר, על —

כל מה שקרה ברפסודה „אקאלי"

מאת ד"ר עדנה יונס
כפי שסופר לאביעזר גולן

ה

יום לפני חודש, אם כן, נסתיים מסעה של הרפסודה „אקאלי", ואנו חתמנו את המיבצע בארוחת־ערב חגיגית בביתו של יוזם המיבצע, ד"ר סנטייגו ג'נובז, במכסיקו־סיטי. ועדיין אני מתקשה להתרגל לתחושה של אדמה יציבה מתחת לרגלי. אחרי הכל, הן במשך 101 ימים התנדנדנו על־פני המים, ברפסודה זעירה, מיטלטלת בזרמים וברוחות, נקודה אפסית במרחבים העצומים של האוקיאנוס האטלאנטי. אבל, נקודה אפסית זו, הרפסודה, ששיטחה 7 על 12 מטרים, היתה לנו — ל־11 משתתפי המסע — לבית במשך למעלה משלושה חודשים. (אגב, הידעת: פירוש שמה של הרפסודה, „אקאלי", באצטקית, הוא „בית על המים"...). למעשה, „אקאלי" היתה לנו יותר מאשר בית: אנו, ה־11 שעל סיפונה, חמשת הגברים ושש הנשים שנדחקו לתוך תא־המגורים שלה, שגודלו 4 על 3 מטרים, היינו משפחה — ועוד יותר: הרפסודה היתה לנו העולם כולו, ואנו — אחרוני בני המין האנושי שנותרו בו...

...ומן הדחיסות הזו, והניתוק הזה — בחזרה אל התרבות ובעיותיה, להתפוצצות האוכלוסיה בעולם, לבעיות הזיהום, לציחצוח חרבות המלחמה — והרי אחד המניעים של מסע „אקאלי" היה להוכיח הלכה־למעשה, כי בני אדם מסוגלים לחיות בשלום, אף מעבר למחיצות של מוצא ותרבות ושפה... תסלח לי אם אני נשמעת המומה כלשהו: אני באמת המומה! הרי רק ב־31 באוגוסט עוד היינו יחדיו בביתו של סנטייגו ג'נובז במכסיקו־סיטי, עוד חשנו כמשפחה קטנה, מנותקת מן העולם, והזלנו דימעה סנטימנטאלית כאשר חולקו לנו צלחות כסף מעוטרות, למזכרת למסע „אקאלי"...

...ה־31 באוגוסט... לתאריך זה היתה משמעות סימלית בכל אותה פרשה של „אקאלי". תישעה חודשים לפני־כן, בדיוק, ב־31 בנובמבר, החל יוזם המסע, ד"ר סנטייגו ג'נובז, בהכנות המעשיות למיבצע. תישעה חודשים, כפרק הזמן שדורש הטבע כדי להביא יצור אנוש לעולם... אבל זו לא היתה המשמעות הסימלית היחידה.

ד"ר ג'נובז, שהציב לפניו מטרות רבות במסע „אקאלי", ביקש גם להוכיח את ההבלות אשר באמונת־העם, המייחסת מזל־ביש למיספר 13. הוא תיכנן, שצוות הרפסודה ימנה 13 — אבל דווקא זה לא עלה בידו: ברגע האחרון נשרו שניים... ובכל זאת, (ולמרות שדבר זה לא תוכנן מראש) הפליגה „אקאלי" מן האיים הכנריים ב־13 בחודש, בחודש מאי; והגוף אשר אירגן ומימן את הפלגתה הוא „רשת 13" של הטלוויזיה המכסיקנית; „אקאלי" הושקה באנגליה ב־13 בחודש; וכאמור — המיבצע החל ונסתיים ב־13 בחודש. ואם אין די בכך, הנה, כשירדתי מן המטוס בלוד והשוטר הטביע את חותמת־הכניסה בדרכוני, הסתכלתי מבלי משים בחותמת והנה — ה־13 לספטמבר... אתה חושב שכל זה מיקרי?

„רפסודת התאוות"

עתה אני מנסה לאחות מחדש את חיי, במקום שנותקו על־ידי ארפתקת „אקאלי". אינני מאמינה, שהדבר יעלה בידי בצורה מושלמת — ראה, למרות שבביתי, ב„תל־השומר", כאילו לא נשתנה הדבר; ושתי בנותי וחברי יוסי, לאחר פגישה סוערת, קיבלוני כאילו אך חזרתי מטיול רגיל, אם גם ממושך; וידידי

© כל הזכויות שמורות לד"ר עדנה יונס ול„ידיעות אחרונות"

אנו, שש הנשים וחמשת הגברים, שנדחקנו לתוך תא־המגורים הצר, היינו משפחה, והרפסודה היתה לנו העולם כולו; בימים הראשונים עדיין התבוששנו, אך בהמשך ההפלגה היו חיי־מין על „אקאלי"; מטרת הניסוי היתה - לבחון יכולת עמידה בתנאי לחץ והשפעת תנאים אלה על אישיות האדם

נשארו ידידים, ומקום עבודתי, בית־החולים „תל־השומר", הוא לי כבית, כמו לפני המסע... אך בי עצמי נחולל שינוי, שעדיין לא עמדתי על כל משמעויותיו אך שלבטח לא יתנני להיות מה שהייתי לפני המסע ולא יתנני לשכוח את „אקאלי".

וזה טוב, כי אינני רוצה לשכוח את „אקאלי", לעולם. 101 הימים על סיפונה היו חוויה שאף היום — במבט לאחור, וכשאני רואה בעין לא־משוחדת על־ידי צהלת־הארפתקה את הסכנות שעמדנו בהן, ואת אי־הנוחיות, ואפילו את הסיכסוכים והמריבות והקטנוניות שהם כנראה בלתי נמנעים כאשר דוחסים יצורי אנוש לתקופה כה ממושכת בצפיפות כה רבה — גם היום לא הייתי מוכנה לוותר על חוויה זו, או לשכוח אותה.

אני אף חוששת, שהקטנוניות אשר בטבע־האנוש, התאוות לרכילות ול„הצצה בעד חור־המנעול", לא תניח לי לשכוח. בתקופה הקצרה מאז חזרתי, אני נתקלת בתכונה זו על כל צעד ושעל. אנשים — לא הידידים האמיתיים — שואלים אותי (תוך שהם מצליחים אך בקושי להימנע מתוספת קריצת דו־משמעית) איך היו „חיי האהבה" על „אקאלי". זה מה שמעניין אותם!...

למען האמת, חזינו זאת מראש. ד"ר ג'נובז הזהיר אותנו, שבשובנו נהיה צפויים למסע רכילויות, שבמרכזו תעמודנה „אורגיות־מין" שנערכו, כביכול, על „אקאלי". הרכילאים אף לא חיכו עד שנחזור. עוד בטרם יצאנו לדרך, והעיתונות הזולה של אירופה — ובייחוד זו של אנגליה — הכתירה אותנו בכינוי „רפסודת התאוות".

אמרתי לך, ששניים מאנשי הצוות המיועדים נשרו ערב ההפלגה? ובכן, אחד מהם היה קורבן של העיתונות. הוא היה האנגלי־שבחבורה, ג'ורג' סנדרס. גבר גברתן וחסון ויmאי מנוסה; קצין שני באוניית־סוחר, וכמובן — נשוי, ככולנו.

קירבה פיזית

בשהותנו במאדריד לסידרה של בדיקות פסיכולוגיות בטרם ההפלגה (לצורך השוואת תוצאותיהן עם מצבנו הנפשי בתום ההפלגה — הן זו היתה אחת ממטרות מיבצע „אקאלי", לעמוד על השינויים המתחוללים בנפש האדם לאחר תקופה ממושכת בתנאי־לחץ), הגיעה ההשתוללות של העיתונות בבריטניה לשיאה. ובהיותו האנגלי האחד בחבורה — הפכה אישתו של סנדרס, שנשארה בבית, למטרה העיקרית של העיתונאים הבריטים. הם רדפו אותה כאילו היתה אוייבת הציבור, צרו על ביתה, וכאשר הצליחו לראיין אותה — סילפו את דבריה. הם הציגו את הפלגת „אקאלי" כאורגיית־מין צפה ועשו אותה לצחוק על שהתירה לבעלה להפליג. היא נמלטה מביתה והסתתרה בעיר אחרת, בשם בדוי. אבל, לבסוף לא עצרה כוח. היא טילפנה אלינו למאדריד והציבה בפני בעלה אולטימאטום: הרפסודה — או היא. וסנדרס נאלץ לפרוש.

יתכן, שפרישתו היתה לטובה. כשאני מנסה להעלות על דעתי את תא־המגורים הצפוף והדחוס של „אקאלי", שממילא היה בו מקום רק למיזרוני־הים של 11 אנשי הצוות, ובו עוד דייר אחד ומה גם ברנש מגודל כג'ורג' — נדמה לי, שאולי היה הוא עלול להיות „הקש ששבר את גב הגמל", התוספת שהיא ההבדל בין צפיפות שניתן לעמוד בה לבין צפיפות בלתי נסבלת. מאידך, הרגשנו היטב בחסרונו של איש־ים מנוסה מסוגו של ג'ורג' סנדרס, כאשר החלו בעיות־ים פוקדות אותנו ובעיקר כאשר נקלענו לאיזור המועד לפורענות בים הקריבי „על זנבה" של עונת ההוריקנים.

יש פעמים, מאז שובי, שאני מרגישה כמו שהרגישה אישתו של ג'ורג' סנדרס, כאשר העיתונאים חומדי־הרכיל צרו על ביתה. כיצד להסביר להם מה שכל אדם בר־דעת חייב להבין מעצמו?

ניחא; אתה שואל — ואני אענה גלויות:

חיי המין על „אקאלי", אחרי ככלות הכל, כל אנשי הצוות היו אנשים בוגרים גופנית ונפשית, ולהם תביעות פיזיות נורמאליות. אילולא היה זה כך, אילו שהו 11 אנשים בני מינים שונים איש במחיצת רעותו, אפילו בקירבה פיזית צמודה ביותר, במשך 101 ימים ולילות מבלי שייווצרו יחסים ביניהם — זה היה המצב הלא־נורמאלי.

יתר־על־כן, אחת מן המטרות המוצהרות של מסע „אקאלי" היתה, לבחון כיצד מגיב האדם על לחצים — לרבות לחצים מיניים. יתכן, שהמנהיג שלנו, ד"ר סנטייגו ג'נובז, שאף היה האנתרופולוג שבחבורה, שם דגש מיוחד על לחצים מיניים. אני זוכרת, שבשבועות הראשונים של ההפלגה, כאשר עוד היינו זרים למחצה איש לרעהו, ויתר־על־כן — כאשר עוד היו „רגלי הים" שלנו רופפות, וטרם התרגלנו לתנודות הרפסודה, סבלנו הרבה ממחלת־הים; וזו איננה דווקא גורם מדרבן למגעות מיניות. גם הצפיפות — טרם התרגלנו אליה. עדיין התבוששנו להיראות עירומים איש בפני רעותו או לעשות צרכינו לעין כל...

המשך בעמוד הבא ◄

מריה ביורנשטאם וצ'ארלי אנטוני בודקים את נתיב-המסע

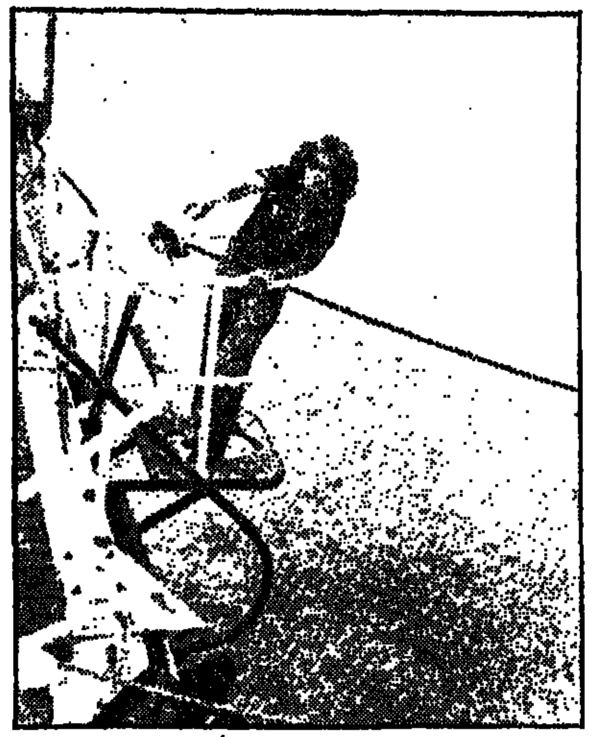

ד"ר עדנה יונס על „בית-השימוש"

הישראלית ד"ר אילנה קוחן, שנשרה, ופיי סימור

בית-השימוש שלנו לא היה אלא מושב חשוף על קרש, שבלט מירכתי הרפסודה. שם היית גלוי לעיני כל אנשי הצוות. ואני יודעת, שכמה מאיתנו נמנעו מלעשות את צרכיהם וחיכו ללילה בטרם ישלשלו את מיכנסיהם... היה אחד שסבל מעצירות במשך 12 ימים תמימים, עד שנמלא עוז לצאת אל הקרש... מאוחר יותר כבר התרגלנו. וזה הפך לחיזיון רגיל, שאחד מאיתנו ישב במיכנסיים מופשלות על קרש „בית-השימוש" וניהל שיחה עם חבר. יתר-על-כן, כאשר התחלנו להיתקל בכרישים — היינו מחוייבים בפקודה לעלות על קרש בית-השימוש לעיני צופה, שתפקידו היה להזהיר מפני כריש מתקרב.

מקור לגירויים

אבל, בימים הראשונים, כאמור, עדיין התבוששנו; ודבר זה ביחד עם מחלת-הים ותנאי החיים שטרם הורגלנו להם, ותחושת הזרות שטרם התגברנו עליה — דיכאו כל יצר-מין. פשוט, איש לא חשב על מין.

והיה זה דווקא ד"ר ג'נובז, אשר החזיר את המחשבה על המין אל תודעתנו בשאלוניו — אחת ליומיים הוא הפיץ בינינו שאלונים על הרגשותינו כלפי עצמנו, כלפי הסובבים אותנו; ואני עוד ארבה לספר על שאלונים אלה בהמשך — החלו להופיע שאלות כגון „אילו התגברת על מעצוריך, עם מי מאנשי הצוות היית מבכר לקיים יחסי-מין?" „מי מאנשי הצוות מתאימים, לדעתך, לקיים יחסי-מין איש עם רעותו?" ושאלות דומות, ששפשוט — כפו עלינו להתחיל לחשוב על מין.

הנה כי כן, נוצרו יחסי-מין.

אבל — אולי לא תאמין לי, אך זו עובדה — היו פחות חיי מין על „אקאלי" ממה שהיית מצפה בקבוצה דומה, בתנאים דומים, על היבשה. אפילו ד"ר ג'נובז, בסיכום הראשון שלו שכתב בלילה הראשון להגיענו לקוזומל, ביוקטן שבדרום מכסיקו, עמד על כך, אם כי אולי באכזבה. קשה לי לנתח את הסיבות לכך. אולי — משום שהיינו שש נשים ורק חמישה גברים, שאחד מהם כומר, כך שמן הנמנע היה להתפלג ל„זוגות" מבלי להפר את ההארמוניה החברתית שבקבוצה ומבלי להותיר אחת מאיתנו „בחוץ". ד"ר ג'נובז אף השתדל למנוע התפלגות כזו, על-ידי ההוראה, שמדי שבוע יש להחליף את מקום-הלינה בתא-המגורים. בכל זאת, נוצר זוג אחד, שהתמיד ביחסים במשך כל ההפלגה. זוג זה צימצם נוספות את חופש-הבחירה המצומצם גם בלאו הכי של יתר אנשי הקבוצה.

אני מאמינה, שדבר זה, חוסר הבחירה המצומצם, היה אחד הגורמים המכריעים בדיכוי יחסי-המין. אחד מן החבורה היה כומר קתולי, — ברנרדו בונגו, האפריקני בן-אנגולה, 30. (חגגנו את יום הולדתו בלב-ים). בעשר השנים האחרונות הוא חי באירופה, בפורטוגל ובספרד, והינו משכיל ואיש-חברה נעים, ובכל זאת — כומר! עברו שבועות בטרם הצליח להתגבר על חלחלתו אפילו למראה נשים בביקיני — והרי במשך כל ההפלגה כמעט ולא לבשנו דבר זולת בגדי-ים!... אשר לאחרים, הנה אף אם היה מישהו שציין בשאלון כי הוא היה מוכן ליחסי-מין עם פלונית (או להיפך), הנה לא תמיד אותה פלונית היתה מוכנה ליחסים עימו, אפשר והיא נשאה עיניה אל מישהו אחר — שכל נושא המין על הרפסודה דחה אותו (או, לפחות, כך כתב בשאלון).

בהמשך ההפלגה, ולא במעט בגלל מאמציו של ד"ר ג'נובז — העסיק אותנו נושא המין יותר ויותר, אך בעיקר כמקור לגירויים, להתרגזויות ולקנאות. לעומת זאת, העיסוק במין עצמו היה מצומצם, (ולאו דווקא משום שהגברים — כדברי ד"ר ג'נובז, היו פחות נכונים לחיי-מין מאשר הנשים...

בהמשך סידרת הראיונות אהיה נכונה לענות על יותר שאלות בנושא זה, אך בהסתייגות אחת: בלי לנקוב שמות או אפילו לרמוז לזהות האנשים בהם מדובר, אפילו לא לציין אם זה גבר או אשה. היינו קבוצה קטנה מאוד וכל רמז יצמצם את מרחב-הבחירה ויקל על הזיהוי.

אבל, הייתי רוצה לומר כבר בשלב זה, שלדעתי — ובניגוד למה שד"ר ג'נובז שיער לעצמו — דווקא הקירבה הפיסית, החיים בדחיסות והשינה איש בצד רעהו, דווקא ה„אסיפות" שלנו שנערכו כמעט מדי יום ושבהן ניתחנו בצורה גלויה את רגשותינו והרגשותינו, דווקא כל אלו גרמו לכך, שנתייחס איש לרעהו כקרובים מאוד, אבל בקירבה שהיא משפחתית יותר ממינית. אני יודעת, שתחושתי שלי אל משתתפי המסע היא כאל אחים, ולא כאל מי שהייתי רוצה שיהיו מאהבי.

אישיות ססגונית

אתה שואל כיצד הגעתי „לאקאלי"? — אכן, זו שאלה, שעד היום אף אני שואלת את עצמי.

הרעיון של מסע „אקאלי" הוא רעיונו של ד"ר סנטייגו ג'נובז. זוהי אישיות ססגונית ומעניינת ביותר — יליד ספרד, בן 49, שהוסמך כד"ר לאנתרופולוגיה באוניברסיטת קמברידג' ומשמש כיום כפרופסור באוניברסיטת מכסיקו-סיטי. הוא מדען די מוכר. זכה ב„פרס השלום" של הוותיקן ב-1969 עבור ספרו „האדם בין מלחמה ושלום", פירסם למעלה ממאתיים מחקרים מדעיים. הוא השתתף כאיש-צוות בשתי ההפלגות של רפסודת-הפפירוס „רע", בהנהגת ד"ר תור הירדבל (איש „קונטיקי"), אשר ניסה להוכיח, כי הראשונים אשר גילו את אמריקה היו מצרים, שהפליגו ברפסודת פפירוס ונישאו על זרמי האוקיאנוס האטלאנטי וכי הם-הם אבות האינקה...

הוא נשוי ואב לילד אחד. זהו גבר מוצק, מגולח למישעי, אשר במשך ההפלגה של „אקאלי" הניח לזקנו לגדול פרע עד שכיסה את כל פניו. בגלל זקן-פרע זה היו לו צרות עם מסיכת הצוללנים בהמשך ההפלגה...

הוא ניחן באישיות מנהיגה — ואף בגלל כך התעוררו צרות בהפלגה. מלבד היותו המדען הראשי שלנו והאחראי לצד המדעי של המסע, הנה הוא היה האחד, אשר קרא את השאלונים שמילאנו (ואף חיבר אותם). דבר אשר היקנה לו אף מעמד של „כומר מוודה". ובהיותו הקשיש מכולנו, הנה אוטומטית נטל לעצמו את דימוי „אב המשפחה". אך כל זה לא הספיק לו. היה לרפסודה קברניט — מריה ביורנשטאם השוודית, המפליגה כקצין שני על אוניות משא שוודיות (ושאף הגיעה מספר פעמים לנמלי ישראל). והיא היתה אמורה להיות מפקד הרפסודה. מעניין, שג'נובז בחר במתכוון באשה לתפקיד זה. הוא אדם ליבראלי מאוד בדעותיו. חסיד של תנועת חופש-האשה, ואחת ממטרותיו הצדדיות במסע „אקאלי" היתה — להוכיח (זה חשוב מאוד בשתי ארצות-המולדת שלו, ספרד ומכסיקו. שם מוחזקות הנשים בעמדה נחותה ביחס לגברים), כי אשה מסוגלת לביצועים, שאינם נופלים משל גבר. הנה כי כן, הטיל את כל התפקידים האחראיים ברפסודה — הקברניט, הרופא, הנווט, האלחוטן והצוללן — על נשים. אולם, אך יצאנו ללב-ים ודיעותיו השקולות והמחושבות התנגשו עם אופיה. הוא החל חותר תחת מעמדה של מריה, ביטל את הוראותיה (למרות הכמעט-אסון שהתרחש לנו בלילה הראשון שלנו בלב-ים), זילזל בה בפומבי, עד שעירער כליל את ביטחונה העצמי ואת מעמדה, ושאף להיות הסמכות העליונה גם בנושאי-הים, בהם לא התמצא כלל...

אבל, תכונה זו שלו, של שתלטנות טוטאלית, היתה בתחילה לברכה. כאשר הגה את רעיון מסע „אקאלי", הוא לא הניח למאום לעמוד בדרכו, והיו הרבה מיכשולים. מדענים רבים, בפניהם הביא את רעיונו, לא התייחסו אליו בכובד-ראש ודחו את הצעותיו להצטרף או לתמוך ברעיון. אף-על-פי-כן, הוא לא הירפה — עד אשר הצליח לשכנע ולהלהיב את נשיא מכסיקו ואת מנהלי „רשת 13" של הטלוויזיה המסחרית במכסיקו לממן את המסע. שמעתי שהוקצבו לו רבע מיליון דולארים ושבסופו-של-דבר הוציא 600 אלף. זה די תואם את אישיותו. כאשר חתר אל מטרה, הוא לא הניח למאום לעצור בעדו, גם לא חישובים כספיים...

„קבוצת העילית"

טוב, אז כאמור — התכוון סנטייגו ג'נובז לחצות את האוקיאנוס האטלאנטי ברפסודה, במסע שיימשך כשלושה חודשים, בראש צוות בן 13 איש, אשר יקובץ מארצות שונות וידבר בשפות שונות. המטרה היתה לבחון יכולת עמידה בתנאי-לחץ והשפעת תנאים אלו על אישיות האדם. הנה כי כן, גם השפות השונות והקושי בתיקשורת האנושית עתידים להוות חלק מן הלחץ.

ואומנם, קשיי הלשון הפכו לאחד מן הקשיים הגדולים ביותר על „אקאלי". בראשית היתה הכוונה, שכל אנשי הצוות יידעו לפחות משהו באנגלית, על-מנת שניתן יהיה להחליף רעיונות בסיסיים ביותר. אולם, בשל חילופים של הרגע האחרון נשר מן הקבוצה צלם-הקולנוע היפני, ומחליפו, גם הוא יפני, לא ידע אף מלה אנגלית. גם הכומר מאנגולה, ברנרדו בונגו, ידע מעט מאוד אנגלית — אך הוא למד בחודשי ההפלגה ואילו היפני, איסוקה יאמאקי, נשאר מנותק מבחינה לשונית מן הקבוצה הקטנה שלנו, עד הסוף.

האחרים התחלקו מיד לשתי קבוצות — דוברי האנגלית ודוברי הספרדית. מלבד סנטייגו, כללה הקבוצה השניה גם את חוזה-מריה מונטרו, אנתרופולוג צעיר, יליד אורוגוואי, תלמידו של סנטייגו, שנוסף עלינו ברגע האחרון, ואת סרוואן זאנוטי הצרפתיה, שמילאה את תפקיד הצוללנית. הללו הפכו מיד לקבוצה סגורה, והואיל וראש המשלחת נכלל ביניהם — הם נהיו ל„קבוצת העילית". שמענו אותם מתכננים את משימות הצוות, מתווכחים על תוכן השאלונים — כלומר, עניינים שנגעו לכולנו — אך לא היה לנו חלק בשיחה, נשארנו בחוץ. פעם, כאשר מחיתי על הסתגרות זו, שהיתה בניגוד להוראותיו של ד"ר ג'נובז עצמו, הוא ענה לי בהלצה, שאין לי מוצא אלא ללמוד ספרדית. וכי הדרך הטובה ביותר, היא לקחת לי מאהב דובר ספרדית...

עניתי, גם אני בהלצה, שאם אעשה זאת — לא בו אבחר; ואף כי הגיב בפרץ צחוק — בכל זאת נפגע ונטר לי. אבל, מחאתי הועילה. בימים הבאים פחתה ההסתגרות של דוברי הספרדית...

40 אלף מתנדבים מישראל

אכן, סטיתי מן הנושא. נחזור, איפוא, לשאלה, כיצד הגעתי ל„אקאלי".

בנובמבר 1972 הוסמך ד"ר ג'נובז על-ידי „רשת 13" לארגן את המסע. הוא הזמין מיד רפסודה במספנה באנגליה וניגש לארגן צוות. כשכוונתו לאייש את כל התפקידים החשובים בנשים. בתחילה שקל צוות, שיהיה על טהרת המין הנשי — אולם החליט שבצוות כזה יעדר הלחץ הנובע מחיים בצוותא של בני שני המינים. ואז החליט על צוות מעורב, עם „רוב נשי"; 6 גברים ו-7 נשים.

אתה שואל אם ניתן היה לבצע את מסע „אקאלי" בצוות נשי כולו? אני בטוחה שכן. בהמשך ההפלגה הוכחנו שכוחנו בביצוע אינו נופל משל הגברים. הקפריסאי שלנו (שבעצם, הוא תושב אנגליה, מזה שנים), צ'רלס אנטוני, אמר בגלוי שהוא מבכר לעבוד עם נשים. כי אז העבודה מתנהלת טוב יותר. אבל אני מודה שלו היו בצוות נשים בלבד, היתה ההפלגה משעממת יותר...

ד"ר ג'נובז הוא אוהד ישראל מאז ומכבר. ויתר-על-כן — מעריך ביותר את מעמד השיוויון לו זכתה האשה בישראל, את העובדה, שנשים בישראל משרתות בצבא ומוכשרות לתפקידי פיקוד. הוא סיפר לי בהמשך ההפלגה, כי ידע שאי-אפשר למנות ישראלית לתפקיד הקברניט — כי אין כזו — הנה כי כן, החליט להטיל על ישראלית את התפקיד השני בחשיבותו — תפקיד הרופא.

בסוף החורף התפרסמה בעיתוני הארץ מודעה, שביקשה מתנדבים לחציית האוקיאנוס האטלאנטי על-גבי רפסודה. היום אני יכולה לגלות, שבהתפרסם מודעה זו, כבר היה צוות „אקאלי" מלא. המודעה, שכמותה התפרסמה בכל הארצות מהן באו אנשי הצוות של „אקאלי", נועדה לשמש חלק ממחקר צדדי, שתכליתו — לעמוד על נכונותם של הבריות להיתפס לארפתקה מסוכנת, ועל מניעיהם. והנה, אף כי ידעתי מאז ומתמיד שהישראלים, כקבוצה, מוכנים-לארפתקה, אף אני הופתעתי בהיוודע לי, כי בישראל הקטנה נמצאו לא פחות מאשר ארבעים אלף גברים ונשים שענו על המודעה והיו נכונים לחצות את האוקיאנוס ברפסודה. אני מזכירה לעיתים מיספר זה, כדי להראות, שאין אני אותה תימהונית יוצאת דופן, שכמה ממכרי רואים בי...

כאמור, בהתפרסם המודעה כבר הייתי חלק מצוות „אקאלי" ובחירתי — הרבה פחות רומאנטית מכפי שניתן לשער.

ד"ר ג'נובז הוא ידיד ותיק של שגרירת מכסיקו בישראל, השנים למדו יחדיו באוניברסיטה. והוא, בפשטות, פנה אליה וביקש כי תמליץ על רופאה ישראלית למסע „אקאלי". השגרירה, דונה רוזריו קסטליאנוס, התקשרה עם אחד מידידיה, ד"ר ג'קובו נארובי, עולה ממכסיקו, המשמש כרופא בבית-החולים „תל-השומר" ושיטחה בפניו את הבקשה. ד"ר נארובי המליץ על שתי רופאות מ„תל-השומר" — דבורה זמר ואני; על אילנה קוחן מ„הדסה" בירושלים. ועל רופאה מבית-החולים „בילינסון", שאין אני מכירה אותה.

„תרגיל" ערבוני

בפברואר הגיע ג'נובז ארצה וריאיין את ארבעתנו. אין אני יודעת מה פסול מצא ברופאה מ„בילינסון", אך דבורה זמר נשרה, משגילה כי אין היא נשואה. הוא ביקש, כפי שהסביר לי, אנשים בני 30 ומעלה והורים לילדים — לא רק כדי להבטיח שבמסע ישתתפו אנשים שהגיעו לבגרות גיל ונפש ושהוכיחו כי הם מסוגלים ליצור קשר נפשי עם זולתם (אף כי אני מסופקת אם נישואין הם הוכחה לכך), אלא גם להגן על עצמו מפני סתם מחפשי-ארפתקה על-ידי שיבחר באנשים בעלי משפחות ומעמד, כלומר — כאלו שיש להם מה להפסיד.

נותרנו, איפוא, אילנה ואני, וג'נובז התקשה לבחור בינינו. הכריעה כנראה העובדה שאני חסונה הרבה יותר למראה מאשר אילנה השברירית כלשהו; ג'נובז, שהתרשם מכושר השחיה שלי, החליט כי אני המועמדת ואילנה תיחשב כממלאת מקום — כי הסכמתי הראשונית להצטרף למסע היתה מסויגת ומותנית ביכולתי למצוא „סידור" לשתי בנותי לתקופת היעדרי. לא היה זה קל. הורי, עליהם השלכתי את יהבי, התנגדו ל„שיגעון" שלי וסירבו לשתף פעולה. והם אסרו גם על יתר קרובי המשפחה לעזור לי, בתיקווה שאוותר על המסע. ואומנם כמעט ויתרתי, לאחר שסוף-סוף מצאתי מטפלת לבנות — קיבלה היא צו גיוס לשירות מילואים. את שני הימים האחרונים לפני הנסיעה בילותי בחיפושים קדחתניים אחר מטפלת מתאימה שעלו בתוהו. ואז, לאחר שכמעט „נשברתי" וביקשתי [illegible]

ממני — התנדב חברי לשמש כ„אמא" לתקופת היעדרי. מ-עמד טוב יותר לא הייתי יכולה למצוא...

מישראל המריא ג'נובז לבודפשט. אדיר היה חפצו לשתף גם אשה מעבר למסך-הברזל בהפלגה. על-מנת שצוות „אקאלי" יהיה בינלאומי באמת. זו היתה מטרה נוספת של המסע — אידיאולוגית יותר מאשר מדעית — להוכיח שבני אומות שונות יכולים ומסוגלים לחיות בשלום. אפילו אם מפרידים ביניהם חומות של מוצא, דת, שפה והבדלים פוליטיים. אף היתה לו מועמדת — ביוכימאית הונגריה. עליה המליץ אחד ממיודעיו. אולם, הוא חשש, כי לא יוכל להתגבר על החשדנות ועל הביורוקרטיה של ארצות הגוש הקומוניסטי.

הוא שוחח עימי על חשדותיו ותיקוותיו ואני אמרתי — לגמרי בהלצה — שאם מסעו לבודפשט יוכתר בכישלון, תמיד יוכל להציג אותי כנציגת הגוש הקומוניסטי, באשר נולדתי בצ'כיה. למען האמת, אף לרגע אחד לא התכוונתי לכך ברצינות. הורי הביאוני ארצה ב-1949. בהיותי בת 7. גדלתי במושב כרם מהר"ל, שם השתקעו הורי ולאחר מכן בחיפה. שירתי בצה"ל. למדתי בביה"ס לרפואה בירושלים. את ילדותי בצ'כיה כמעט ושכחתי וגם השפה הצ'כית נשתכחה ממני. ראיתי את עצמי כצברית לכל דבר והייתי, והנני, גאה בארצי ובישראליותי.

לכן, כאשר התברר לי שד"ר ג'נובז קיבל את הצעתי ברצינות — לאחר מיספר ימים קיבלתי ממנו מיברק מבודפשט. בו אמר, כי חששותיו נתאמתו וכי לא יוכל להסדיר את היתר היציאה של הביוכימאית ההונגריה בדי-מועד, והאם אני מוכנה להופיע ברשימת הצוות כ„ישראלית ילידת צ'כיה"? — התגובה הראשונה שלי היתה, לענות בשלילה. אבל, ג'נובז נהג בערמומיות. הוא שיגר מיברק גם לאילנה קוחן. בו אמר, שאם אני אסכים להיות ל„צ'כית" — תוכל היא לתפוס את מקומה בצוות בתור ישראלית. אילנה טילפנה אלי בהתרגשות מירושלים — ולא רציתי להיות הגורם לאי שיתופה במסע.

הסכמתי, איפוא, ל„צ'כית".

מאוחר יותר, כאשר אילנה נשרה מן הקבוצה מטעמי בריאות

ד"ר סנטייגו ג'נובז, המדען והאחראי הראשי

הודעתי לד"ר ג'נובז שאני חוזרת להיות ישראלית. ואכן, בכל הפירסומים מטעם מטה „מיבצע אקאלי" מאז הופעתי כישראלית. אף-על-פי-כן, כאשר נסתיים מסענו על חוף יוקטן כעבור 4 חודשים, התייחס אלי עדיין לפחות עיתון מכסיקני אחד כאל צ'כית...

הרווקה היחידה

ד"ר ג'נובז השלים במהירות את הרכבת הצוות. אף כי לצורך המחקר המדעי היה חשוב, שהצוות יבוא מארצות שונות, ולהצלחת המסע היתה חשיבות לבחירה מדוקדקת של האנשים לאחר בחינת תכונותיהם האישיות — דומתני שהוא נהג בחופזה. רוב אנשי הצוות נבחרו כדרך שנבחרנו אילנה ואני, באמצעות ידידים של ג'נובז. ומכיוון שאצה לו הדרך — התפתה לחסוך לעצמו נסיעות: כך, למשל, „צד" שלוש ציפורים בבת-אחת בפאריז — משם גייס לא רק את הצרפתיה שבצוות, אלא גם את אחד משלושת נציגי אסיה הוויטנאמי ז'אן פן (שלמעשה היה יותר צרפתי מוויטנאמי; הוא התגורר בצרפת זה שנים רבות והיתה לו חנות למכשירי צילום ברובע פריזאי. תפקידו המיועד על „אקאלי" היה — הצלם. אבל, לאחר שכבר הגענו לאיים הכנריים ועסקנו בהכשרת „אקאלי" להפלגה, הגיע אליו מיכתב מלא תאניה מאשתו, שכתבה כי שותפו מזניח את החנות וכי העסק מידרדר והולך. אז החליט לפרוש מן ההפלגה), ואת אחת משתי נציגות אפריקה האלג'יראית ראשידה מאזאני.

ראשידה היתה הצעירה באנשי הצוות, רק בת 23, וכיבד היפני יאמאקי — הרווקה היחידה. כמה מאנשי המדע ובעיקר העיתונאים תהו על הכללתה בצוות וטענו שבכדי ליצור תנאי לחץ אמיתיים היתה הנציגה הערבית חייבת להיות מזוהה יותר עם הלאומיות הערבית ולא צרפתיה-למחצה שירדה בפאריז וחייתה שם זה שנים. הם גם כיהו בג'נובז צי שיא בחר ערביה קשישה יותר ונשואה. על כך ענה סנטייגו, שישים ערביה נשואה לא היתה מקבלת היתר מבעלה לעזוב את הבית למיספר חודשים ולהשתתף במסע כמסע „אקאלי".

מבחינתי — ההזדמנות להיפגש בערביה לאומנית. אייר אפילו חברה באירגון חבלני, אפשר וצפנה בחובה חוויות מעניינות יותר. אך בדיעבד אני שמחה שהבחירה נפלה על ראשידה. היא היתה צעירה חביבה ומשכילה — כמוסמכה לגיאוגרפיה. הוטלה עליה האחריות לביצוע הבדיקות האקולוגיות השונות של מי-הים במהלך ההפלגה — והתיידדנו עד נקודה. במשך כל 101 ימי ההפלגה לא צץ בינינו „העניין המזרח-תיכוני-ישראלי" אפילו פעם אחת. אבל זאת, אולי משום שראשידה גדלה בפאריז ועל אף מוצאה האלג'ירי באמת לא חשה עצמה מעורבת בסיכסוך שבמזרחו של הים-התיכון.

כשם שנהג בפאריז, כך נהג ד"ר ג'נובז גם בלונדון; שם גייס לא רק את ה„בציג" האנגלי, ג'ורג' סנדרס. אלא גם את הקפריסאי, צ'ארלי אנטוני, בן 37, גרוש ואב לשנים, בעל מסעדה בקמברידג'. צ'ארלי נשא על הרפסודה את תואר הכלכל. הוא אשר קנה באנגליה את מזונותינו למשך ההפלגה — והיה, למעשה, האלחוטאי הראשי. עובדי המיטבח התחלפו מדי שבוע וכל טבח בתורו ניסה להטעימנו ממעדני ארצו — לא תמיד ברוב יכולת. אבל, מעניין שדווקא הטבח הרי-שבי היה זה שגרם לנו להרעלת קיבה קבוצתית — כאשר, באחד מימי הגנוסיא (אינני זוכרת אם ביום-הולדת של מי מאיתנו או באחד ה„חגים" שיצרנו כדי לגוון את השיגרה), בישל לנו „מוסקה" יוונית כה כבדה ושמנה, שאחריה הקאנו כולנו את בני-מעינו...

בקשות הצטרפות

את יתר אנשי הצוות גייס ג'נובז בשוודיה — משם הביא את הקברניטה, מריה ביורנשטאם, בת 30, ולהלכה לא-נשואה אף-היא, אבל למעשה מאורסת לקצין-ים בשם אולאף, אשר נתן את הסכמתו להשתתפותה במסע באי רצון גלוי, גלוהו אלינו עד לאיים הכנריים. היה לנו לעזר רב בהכשרת „אקאלי" להפלגה ועד לרגע האחרון ניסה להניא את מריה מלהפליג עימנו. ומארה"ב — שתי האמריקניות שלנו היו מרי גידלי, בת 36 נשואה ואם לשלושה והיחידה, מלבד מריה, עם נסיון ימי. היא ומשפחתה גרים בספינת-דיג; והיא, כנווטת מיקצועית הירבתה להפליג לאורך החוף המערבי של ארה"ב ביאכטות. גם על „אקאלי" יועד לה תפקיד הנווט. אך בהיטיבה לדבר ספרדית — היא התגוררה מספר שנים במכסיקו — נועד לה אף תפקיד נוסף, לתרגם את שאלוניו של ד"ר ג'נובז מספרדית לאנגלית ולהעתיקם במספר עותקים. האמריקנית האחרת, אף היא מסאן-פרנציסקו, היתה אוונגלין סיימור, בת 29, נשואה ואם לשני ילדים. לא היתה זו כפילות, כי פיי היתה כושית.

וגם על בחירתה היו עוררין. נמצאו כאלו שטענו, כי פיי, המשכילה ושבאה מבית מבוסס, איננה המייצגת הנאמנה של הכושי האמריקני, ושלמען שלמות הנסיון חייב היה ג'נובז לבחור בכושי מייצג יותר. אולי אפילו ב„פנתר שחור".

על כך ענה ג'נובז, כשם שענה על הרבה עירעורים אחרים על החלטותיו — במשיכת כתפים ובאמרו: „אולי, אך זה יהיה ניסיון אחר...".

האחרון שנוסף לצוות, חוזה-מריה מונטרו, בן ה-33, יליד אורוגוואי, היה — כפי שכבר הזכרתי — אנתרופולוג, מתלמידיו של סנטייגו ג'נובז באוניברסיטת מכסיקו. הוא היה יד ימינו של ג'נובז למן התחלת המבצע ובשלב הראשון היה בין אנשי צוות מדענים, אשר חקרו ובחנו אותנו לפני ההפלגה. ואשר אמורים היו לחזור על הבדיקות כתום ההפלגה ולהסיק את מסקנותיהם ומימצאיהם. היו אחדים כאלו, משיטחי עיסוק שונים. רובם, בעיקר הפסיכולוגים והפסיכיאטרים. נפגשו אותנו במאדריד וחזרו ונפגשו עימנו באי קוזומל, מול חוף יוקטן. אולם, אחדים גלו אלינו לאיים הכנריים ממש הפכו לחלק מן הצוות. חוזה-מריה אחד מהם.

כאשר „נשרו" שנים מאנשי הצוות — האנגלי ג'ורג' סנדרס והוויטנאמי ז'אן פן — ימים אחדים לפני ההפלגה, נאלץ ג'נובז לחפש השלמה לצוות. הייתה רשימת מועמדים ארוכה מאוד, על אף כל מה שנכתב עלינו בעיתונות — ואולי בגלל מה שנכתב — הגיעונו יומיים מכתבים של אנשים שביקשו להצטרף. אחדים לא הסתפקו בכתיבה. אלא נטלו מטוס ובאו. מקווים שיוכלו איכשהו להסתנן לצוות הרפסודה. במיוחד זוכרת אני אמריקני קשיש, בן 60, סוכן ביטוח מהעיר בופאלו שבמדינת אוהיו. שלבו ממש יצא להפליג עימנו. לאחר שנדחה על-ידי ג'נובז, נטפל אלינו, אנשי הצוות. הוא ארב לנו בבאר של המלון בו התגוררנו. בלאס פאלמס. שידם עביר משקאותינו וניסה לגייס אותנו כבעלי-ברית בתוכניותיו הדימיוניות. אחת מהן היתה — שיתגנב לרפסודה כנוסע סמוי; תיכנית אחרת, שהוא יקדים ויפליג בסירת מנוע ללב-ים. על קורס ההפלגה שלנו. ובמרחק יום או יומיים מן החוף, ושם ימתין לנו. כשנתקרב, יקפוץ חזר בסירתו ואז נהיה אנוסים להצילו ולקחתו עימנו...

הצרה עם כל המועמדים הללו היתה. שהם לא עברו את המיבחנים המוקדמים ועל כן לא יכלו להיות להועיל לצד המדעי של המסע.

ציוד רפואי

לבסוף החליט ג'נובז לצרף למסע את אחד המדענים שנילוו אלינו ממאדריד לאיים הכנריים. אני יודעת. שלא ברצון בחר בחוזה-מריה, שהיה אנתרופולוג כמותו — וסנטייגו לא סבל תחרות — אך האלטרנטיבה היתה ד"ר פול הר, סוציולוג אמריקני ידוע, שכמדען בעל שם בעולם — השתווה ואולי אף עלה על ג'נובז. אילו בא הוא עימנו, היתה נוצרת התמודדות על התואר והמעמד של מדען המשלחת. ג'נובז בחר, איפוא, בחוזה-מריה שהצטרף אלינו, אך לא רק כאנתרופולוג, אלא גם כספק-ימאי (הוא מימן את לימודיו באוניברסיטה בעבדו כשנה על אוניית-סוחר) וספק-צלם (והוא היה צלם-חובב — אך טוב כמיקצועי).

בעוד ד"ר ג'נובז עוסק בהשלמת הצוות, עסקנו — אילנה ואני — בגיוס תרופות ומכשירים למרפאת הרפסודה.

ההוראות שנתן לי ד"ר ג'נובז היו — שעלי להקים על הרפסודה מרפאה עצמאית לחלוטין, שתוכל לטפל בכל מה שצפוי לקרות על הסיפון במשך שלושה חודשי הפלגה. החל בכוויית-שמש ועקירת שן וכלה בניתוח התוספתן.

התמחותי הרפואית היא בתחום ההרדמה. ומכאן שיש לי נסיון-מה בחדר-ניתוחים. אך לא הסתפקתי בכך. בשבועות שנותרו לי לפני הנסיעה, ניצלתי כל הזדמנות כדי להיות נוכחת בשעת ניתוחים בבית-החולים ולצבור נסיון.

ואת כל שעות הפנאי הקדשנו לריכוז התרופות והמכשירים הרפואיים. הנהלת בית-החולים „תל-השומר" נהגה בנדיבות יוצאת מן הכלל והעמידה לרשותי מערכת מכשירים מלאה — כמובן, התחייבתי להחזירה — וגם חלק ניכר מן התרופות שביקשנו. הם היו מוכנים לתת יותר, אלא שהיה זה ממש בסוף שנת התקציב ומחסני בית-החולים היו ריקים-למחצה. „והרי אינני יכול להשאיר את המחלקות ללא תרופות", טען בפני המחסנאי, בהתנצלות.

את יתר התרופות רכשנו — ומשום שהתייחסנו להוראותיו של ד"ר ג'נובז כלשונן, רכשנו יותר מדי. היו לנו תרופות לכל מיקרה — אפילו נגד מלריה, ונוזלים לעירויים, וסמי הרדמה — ממש בית-חולים קטן.

חשש עמום

ביומיים האחרונים שלפני הנסיעה ריכזנו הכל בדירתי והתחלנו לארוז. בהנחה ששתינו ניסע, חילקנו את הכל לשתי „מרפאות" נפרדות (בתי הבכורה, שעזרה לנו באריזה, תחבה בגניבה יותר תרופות למרפאה „שלי"...), והנחנו הכל — והדבר יכול להעיד על החשש העמום שפעם בנו ושלא העזנו להוציאו מן השפה ולחוץ — בתיבות מחומר פלאסטי, בעל תכונת ציפה, „למיקרה שהרפסודה תתהפך...".

וב-24 לאפריל, ב-3.30 לפנות בוקר, וכשאני ממש נעלמת מעין בין תיבות הרפואות והמכשירים (המזוודה הקטנה ובה חפצי האישיים — שלושה בגדי-ים, מיכנסי ג'ינס, חולצות טריקו וכדומה — „הלכה לאיבוד" ביניהן), הגענו לשדה התעופה של לוד. נשיקה אחרונה לחברי ולבנותי. מחנק קל בגרוני: האם אשוב לראותם?

שוטר מפהק הטביע חותמת יציאה בדרכוני. עוד מיספר דקות — והמטוס התרומם. מתחת היבהבו אורותיה של תל-אביב ואחר — רק חשכת הים.

השלב הראשון של מסעי סביב מחצית כדור-הארץ החל.

בשבוע הבא: אל הים

כל אנשי „אקאלי" (מימין לשמאל): צ'ארלי אנטוני, ראשידה מאזארי, ד"ר ג'נובז, ס רוואן זאנוטי, פיי סיימור, מריה ביורנשטאם, ד"ר עדנה יונס, מרי גידלי, איסוקה יאמאקי, חוזה מונטרו, והכומר ברנארדו בונגו

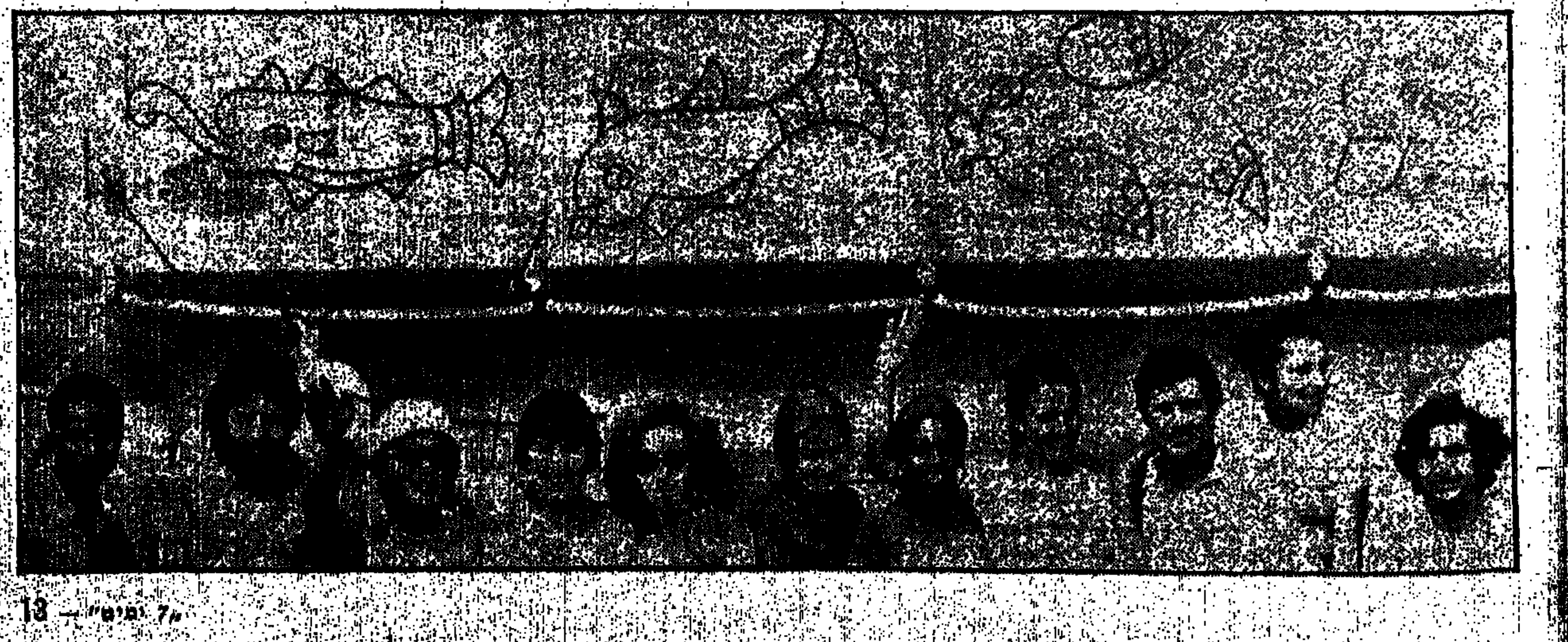

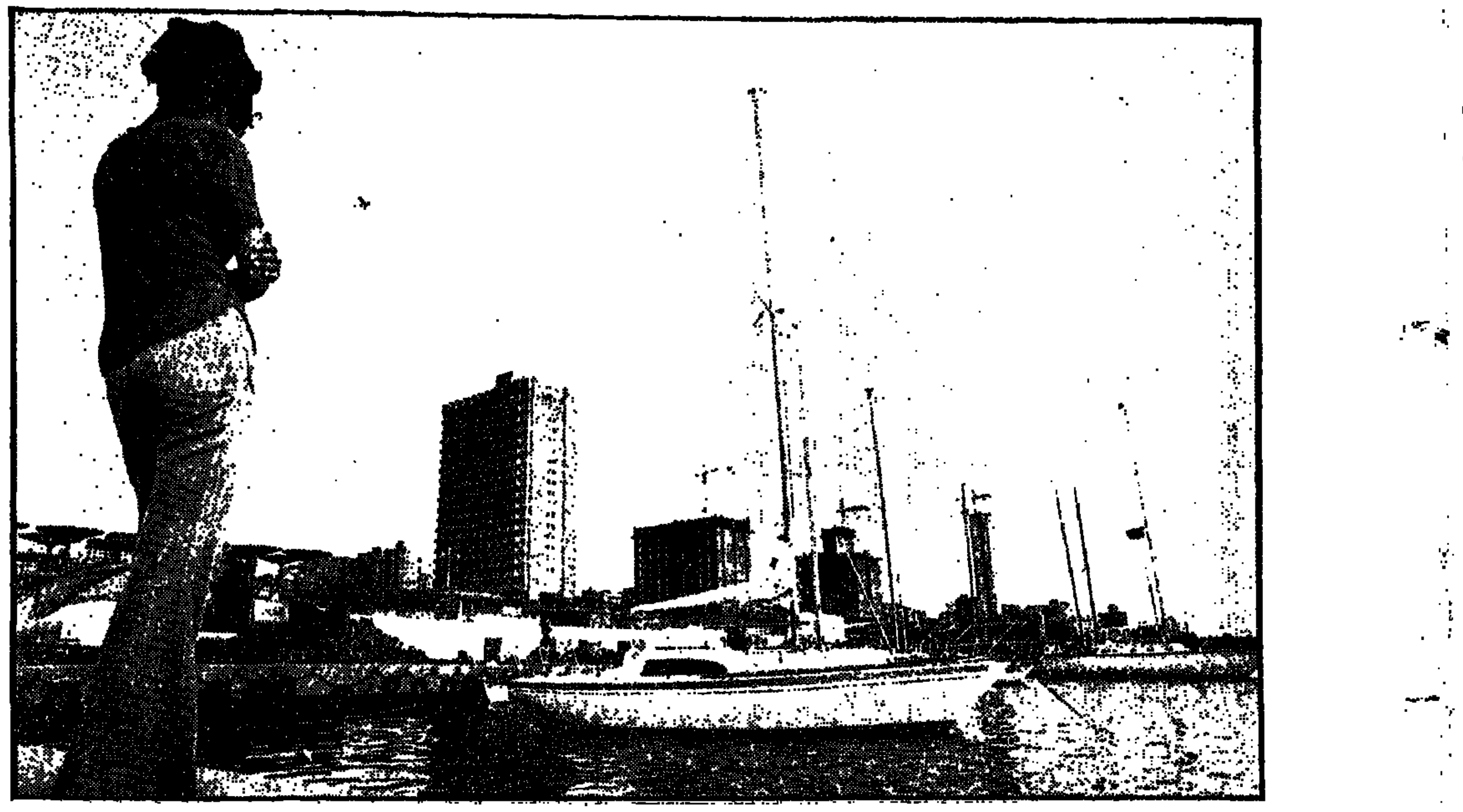

יש המודים ... של מיליונרים — אבל אין עדיין „חוג סילון". הוותיקים חיים בצניעות, תוך מנהגים בחיי ... האדם. ה„עשירים־החדשים" מנסים לנקר עיניים ... שטאטוס ... הדור השני לממון ... קשה, מרשה לעצמו ... (פוליטיים) ... להתבדר במסיבות, ... לילה והרבה ...; נסיעות ... לחו"ל, עם האשה והילדים; בוויקאנד במלון־פאר ונופש אחרי ... הישנות. יש גם המנסים כוחם בקברניטי יאכטות, ויש — במטוסים פרטיים. בסופו־של־דבר מעדיפים כולם שיחת־רעים טובה על המרפסת מכל מנעמי תבל

זוהר בערבון מוגבל

מאת עמנואל בר־קדמא

המוסיקה היתה ברקע. היתה זו מוסיקה רכה, זורמת באלגאנטיות, מרחפת בחלל ונכנסת, כאילו ללא שום תיווך של עור־החוף, הישר אל רבדים רגישים של עצב־הרוח. דיסקרטי, שקט וקיים, מבלי שיפריע. ולמרות זאת — השכילה המלודיה להיות קיימת אפילו בפינות המרוחקות ביותר של כר־הדשא הנרחב ועד האילנות והשיחים, המוארים בתאורה לבנבנה וחיוורת, שאינך יודע, כביכול, את מקורה.

למרות מאות הקרואים, שלא נמנעו משיחות־של־חולין, מקישקוש כוסות־עם־קרח, מנדידה אל השולחנות עמוסי־המטעמים וחזרה — היתה המוסיקה קיימת. הקולות נבלעו כמו מין רשרוש חסר־משמעות ומתמשך.

איש צעיר היה שכוב, ראשו על ברכיה של אשה צעירה, שרגליה טבלו במי־הבריכה. המים החוזרו צלליות ירקרקות והקרינו, ברעידה חפוזה, את האנשים הנעים, את התאורה, וכאילו טמנו את המסיבה על־מנת להשתיק ולהבליע אותה בתוכם.

מסיבת המארחים — אשה יפה, מאלה שנתברכו, ככל הנראה, במתנה הנדירה של נעורים נצחיים, ובעלה — איש מרצין, מבוגר ממנה כלשהו, שלמרות התואר האקדמאי המעטר את שמו, יד לו, בעיקר, בעסקים, בעסקים גדולים — חובקים תבל ומלואה.

אמורים היו לבוא לכאן רק הללו שמצאו, עשרה ימים עד שבועיים קודם־לכן, בתיבת־הדואר שלהם את ההזמנה המתאימה, בעברית ואנגלית, שבשוליה ארבע האותיות הלועזיות R.S.V.P., שפירושן המלא הוא, בצרפתית: „השיבו בבקשה". בלשון פשוטה יותר: אנא, הודיענו לנו מראש על השתתפותכם, בדואר החוזר או בטלפון. הערה נוספת בשולי ההזמנה: „תלבושת חופשית". להבדיל מ„תלבושת־ערב". שפירושה סמוקינג עם עניבת־פרפר (המהדרים מבחינים בין תלבושת המכונה „עניבה לבנה" — והיא אומרת פראק־זנבות, כותונת נוקשה ופרפר לבן; ו„עניבה שחורה" — שהיא, כאמור, סמוקינג), או, כמקובל לעתים בארץ, „חליפה כהה".

קרציות חברתיות

אולם, מסתבר, שלא כל העומדים על כר־הדשא, המהלכים על שפת־הבריכה, המתלחשים בצל החורשה הזעירה, או השותים והאוכלים — קיבלו את ההזמנה. אומנם, כמתבקש, כולם לבושים באותה תלבושת „חופשית" — אבל הם, או שמעו על המסיבה ב„ביקור" ביום שישי בצהריים; או הובאו לכאן על־ידי מכרים עם הזמנות; או לחשו להם במשרד (או לאשה, בבית) בטלפון על המסיבה; או שמעו במסיבה קודמת בה היו על כמה קרואים הממשיכים את הערב כאן — ונכרכו אחריהם. זה נהיר וברור ממבטה המבוהל של המארחת. אשר אינה נרתעת אפילו מלהשמיע, באנגלית, שכידוע אינה מובנת לאיש, כמה הערות בלתי־מחמיאות לחובתם של ה„טרמפיסטים" הללו, שבאו לשתות ויסקי וקוניאק משובחים, לאכול מחשרים־פס־בשרים־גבינות־סטייקים (פילה) וכיו"ב ולהתחכך בקרואים. אשר, בצדק או לא, מכונים לב חיי־החברה־העלית של ישראל. הלשון האנגלית יודעת לכנות את הבלתי־קרואים הללו בתואר "Social Climbers", או, בתרגום חופשי — „קרציות חברתיות". הווה־אומר, קרציות, שאינן מסתפקות במיקלט החמים אשר באוזנו של הכלב המצוי, ויוצאות להרפתקה חברתית חדשה, ל„סאלטו מורטאלה". שאינו יודע מעצורים או רתיעה, הישר אל פרוותו של האריה. האריה החברתי, כמובן.

על־כן, המסיבה הזאת, שהיתה אמורה להיות שימחה אקסקלוסיבית של כלוב־האריות של החברה הישראלית, היתה גן־חיות, בגיוון העשוי לבלבל כל זואולוג.

ברור, שהיו שם גם כל האמיתיים, נסיכי הכתר של התעשיות הגדולות, נוטרי־ייצוג של פירמות בינלאומיות, הלישכה הצעירה של המיסחר בכל הגדלים, מאווארישים־עם־סיגר מהמשק ההסתדרותי, אמיננצות אפורות של עבודות־עפר, צעירים־מבריקים מלשכות של שרים, בנו של הקבלן ובתו של הבורסה וקצת צה"ל, בסדיר ובמיל.

והיו גם הפינים, חייט־הצמרת, ספרית־הצמרת, מסעדן־הצמרת, דוגמנית־הצמרת, כוכבנית־הצמרת, וזו־שאף־אחד־לא־יודע־מה־היא־עושה (אבל מופיעה, קומפלט עם תמונה, בכל טורי־הרכילות, במחשוף שקוף עד מאחורי האופק). נער־השעשועים־לעניים, מדריך־התיירים עם הקשרים הטובים, המועמד של שנת 1985 לעירייה, דייל עם גינונים מעודנים, מזכירה בבלונד־עד־לבן (עם עמדה נוחה של מיקוח חברתי), מזכירה עם הדגש מאופר של גחונים אכזוטיים־אוריינטאליים (עמדת־מיקוח — מג"ל).

והיו שם כמה חיות־שעשועים, בשביל הקישוט ובשביל האונגרס — הוא והיא מהליהונות, זמרת־הצמרת, יחסנית־הציבור, מלך־האוטוגראפים, השחקנית הרצינית מהרפרטואר, הצייר המסטול מהסוריאליזם.

קיץ ישראלי, 1973. המוסיקה השמיימית ממשיכה לרחף על הדשא הירקרק. הקוביות ממשיכות לשקשק בעליצות בכוסות. צחוקים קצרים עושים בומים על־קוליים מעל־הראש. כמה זוגות מנסים להתאים את המלודיה לטלואה. הבריכה מתנישה, בצלליות כהות, לנמצאים על שפתה.

קשה להבחין מי שייך לאיזו משפחה זואולוגית. מול שחלק מהפרצופים מוכר בהיקף הקטן של עיר־התואים הזאת, בה כולם מוזמנים אל כולם, ובה כולם אוכלים באותם ארבעה מקומות ומבלים באותם שני פיאנו־בארים.

האבחנה היחידה, והלא־תופשת תמיד, היא, שחלק מהאמיתיים הם פרצופים יותר נדירים. אבל, לא בהכרח. בטח, ראית אותם בקיסריה, בבריכה של „הילטון", ליד אחד ממוזי סירות־המירוץ בכינרת, בכפר של רפי נלסון או באחת מאכסדראות בתי־המלון באילת. או בשדה־התעופה של המטוסים הקטנים בהרצליה.

כאן, על כר־הדשא הגדול, קשה להבחין. הגברים — לבד מלובשי־המדים — מגודלי־שיער, עם או בלי פיאות־לחיים; הם נושאים עליהם אותם מכנסיים ספורטיביים הדוקים (ג'ינס דהויים, או לא), חולצות עם קישוטים פרחוניים או גיאומטריים, סנדלים או נעליים ספורטיביות, חגורות רחבות עם אבזמים אוריגינאליים.

אצל הגבירות — כנ"ל. מאכסי למטה, כלום עם משהו למעלה (כמות המשהו תלויה באיכות האינוונטאר האנאטומי של הליידי), רגליים נתונות בנעלי־פלאטפורמה גבוהות, כל אחת מאצבעות־הידיים — טבעות, טבעות קטנות, דקיקות — כמו שאבא ואמא נהגו פעם לקנות לילדות בכיתה א' (עם לב או אבן אדומה או ירוקה או כחולה).

כאן מתחיל תפקיד העין. חייב אדם להיות מצוייד בניסיון אופטי מסויים, על־מנת להבחין אם הג'ינס של האדון קנויים בפאריז או אצל המלחים; אם החולצה היא של „להב" או של גוצ'י (או, שמא, פוצ'י); אם הנעליים נקנו ברומא או ברחוב הרצל. אצל הגבירות, צריך עין־בנץ של פלאבתע או של הומה, כדי לדעת מניין השימלה, כדי להבחין בחותמה הקטנה של המאסטרו בשולי מטפחת־הצוואר המרושלת, או לדעת אם הטבעת היא זכוכית, חיקוי או ברילאנט אמיתי. אבל, הכלל הוא, שככל שזה יותר פשוט, יותר ישר, פחות מצועצע ופחות מבריק — זה יותר אמיתי, וזו, כמובן, הנחייה לתיירות — אבל, בדרך־כלל, נכונה.

לא קורה כלום. מלבד כמה טלפונים, שכנראה לעופר מחר־מחרתיים בין כמה וילות, פנטהאוזים וסתם־דירות, וכמה גבירות צעירות יגידו אחת לשנייה: „ראית?" „שמעת?" „מה את אומרת..." והכוונה היא, כמובן, לההוא שרקד, או התמזמז עם לא־אשתו, ולההיא, שהיתה הדוקה בורודעת לא־בעלה בחושך — וכמובן, המון הערות ביחס ללבוש, מראה והרפתן של נשים אחרות („איך היא יכולה להרשות לעצמה ללבוש את הדבר הזה...").

התחלת הסוף היא טקס־הקפה העוברים בין המסובים, באמצעות גברות עם סינרים לבנים על שמלות שחורות. בחוץ, כבר שואגים המתניעים. המסיבה מתפזרת בתודה למארחים ובהתנצלות ששעה שלוש בלילה איננה מוקדמת, אפילו אם מחר שבת.

מאות מיליונרים

עוד מסיבה אחת. האם יש איזה שהוא קשה מכנה משותף, בין מסיבה זו ובאיה לבין מסיבות אחרות. במקומות אחרים בעולם, ובאותן אלה המצולמים בז'ורנאלים של הזוהר — גונטר זאכס, מאריה ברגסון, מה־שמה פון־פירסטנברג, אקאפולקו, באד־גסטאד, איי־סארדיניה, אגא־חאן, הבגום, ליידי אל וסיר בום. האם לא הזכירו שם גם איזו ישראלית? יפה משהו. ודוקטור פוקה הירש מסתכל על כולם מבעד למונוקול, תוך שהוא מתיישב אצל השולחן השמור, ליד האח המבוערת...

אבל, חוג־סילון זה יותר עניין של סיגנון מאשר של ממון, על דוקטור פוקה הירש אומרים, שהוא „שייך"; הוא מדבר כשווה־אל־שווים עם כייפני־תבל ואין הוא בבחינת גנדר מארץ טעונת־טיפוח.

„אתה רואה שם", אמר לי איש אחד באותה מסיבה, והצביע על זוג צעיר, „הוא הדבר הישראלי הקרוב ביותר לחוג־הסילון".

התבוננתי. גבר גבוה, צנום, ממושקף, לבוש מכנסי־ג'ינס תכולים, חולצה לבנה שכפתוריה פרומים ונעלי־ספורט לבנים. האשה — גבוהה, חטובה, שיער ארוך וחלק. אשה יפה, אשר האפור הזרוק בשערה משמש ניגוד־מפתיע לכל הוויתה הנערית.

למחרת, כאשר יגורתי, הזכירה את עצמה המסיבה של אמש בכאב־ראש מדביר ובהתקף חמור של שינאת־העולם.

משום־מה, טרדה אותה מסיבה את מנוחתי. לא יודע מדוע — שהרי לא היתה שונה מכל מסיבה אחרת — מלבד, אולי, שהיתה פזרנית ומשופעת יותר ועלתה, למארחים, כמשוער, סכום בן חמש ספרות, לפחות.

אולי, נזכרתי בכותרת, שראיתי אותו שבוע בעיתון: „2000 מיליונרים בישראל". זה הדהים אותי. מה? כל־כך הרבה? אחר־כך, תוך לגימת קפה חריף־במיוחד, אמרתי לעצמי: אני מכיר את החבר'ה האלה. לפחות חלק מהם. לפחות את היותר־צעירים שבהם.

האם קיים בישראל מעין מיני־חוג־סילון? האם קיים רצון להידמות? לחקות? או, בכלל, האם קיים מעין סיגנון־חיים אופייני למעמד השפע הישראלי? במה זה מתבטא?

אבל, לפני שנעבור לעניין הזה — מראה נגיע את הקורא בעל הודעה ההוריתה המשתחת — ואת שר האוצר, שהביא את עדות ה[illegible]

דני גילרמן. פלירט עם הפוליטיקה

ארנון מילצ'ן. הדחף האמיתי — סקרנות

אדריכל בן־חורין. וילה — לא רק לסנובים

קברניט אורי יפה. טיס — אתגר ספורטיבי

פנקס־השחור על־מנת להזים את אותה כותרת — שבאמת, אין אלפיים מיליונרים בישראל. זאת־אומרת, לא במשמעות המקובלת של המלה. שיש להם מיליון לירות בבאנק, או שהם מגלגלים עסקים בסכום של מיליון לירות ויותר. עובדה: אין אלפיים מיליונרים במובן ה„קונוונציונאלי".

לעומת־זאת, יש בישראל אלפיים — ובוודאי יותר — אנשים, שיש בידם רכוש השווה יותר ממיליון לירות. חלק גדול מאנשים אלה, אינם נחשבים כלל לעשירים. „מיליונר" כזה הוא גם איש, שהוא בעל בית קטן, או דירה בבית חדש־יחסית וברשותו מכונית בגודל בינוני. זה יכול להיות גם פקיד, איש־מקצוע־חופשי או קצין בצבא. שרכש, לפני שנים בית ומיגרש בשכונת־מגורים חדשה. מי שבנה את רכוש הדלא־ניידי שלו בשנות החמישים, או בראשית שנות השישים, בתמורה של כמה רבבות ל"י, מוצא היום רשום על שמו בטאבו נכס ששוויו מאות־אלפים — ואם יש גם מיגרש קטן ולא־חשוב בצד גם מיליון לירות ויותר. זה בגלל העלייה הבלתי־ראציונאלית במחירי הקרקע, בדהירה המטורפת של מודדי־יוקר־הבנייה ומאידך — בירידה המתמדת של ערך־הכסף. רוב האנשים הללו אינם יכולים להמיר את רכושם בכסף. אלה בתים בהם הם מתגוררים ומכוניות בהן הם נוהגים. אם ימכרו את הדירה, יישארו בחוץ. אם ימכרו את המכונית — יצטרכו לנסוע באוטובוס. אם ירצו לעבור לדירה או לבית חדש, יפה יותר, גדול יותר — ישלמו משכנתא וייכנסו לחובות.

יחד עם זאת, אין זה אומר, שאין בארץ כמה מאות מיליונרים „אמיתיים".

„וכמה שיש", אומר לי אחד מהם. „תשעים אחוז מהם נעשו מיליונרים מאז מלחמת־ששת־הימים". המאות הללו ונוספים המצטרפים יום־יום אל שורות עשירי־ישראל, מהווים את הקוטב האחד של הפער החברתי בישראל — אך לא בזאת רציתי לעסוק הפעם.

הוותיקים והחדשים

אם קיים סגנון מיוחד לחברת־השפע הישראלית — מי קובע אותו? שני סוגים של עשירי־נכסים אינם קובעים אותו: בני הדור הישן והעשירים־החדשים. הראשונים, הוותיקים, בני הדור שעמלו שנים על ממונם — בטיפוחו של פרדס, בתעשיית־היהלומים, בקבלנות בנין או במיסחר — חיים יפה. אבל בלי סיגנון מיוחד במינו. הם גרים בדירות־רווחה, נוסעים לנוח בחו"ל או בטבריה — אך חיים חיים שיגרתיים למדי, כיתר בני־גילם. הם „מכורים" לטלוויזיה, אוהבים שיחות־רעים שקטה, קוראים עיתון, שומעים רדיו, „מקטרים" על ה„שמנדריקים" (האיכרים מהמושבות עדיין קוראים לאנשי תנועת־העבודה „שמנדריקים" — זכר ליחסנותם בימי העליות הראשונות) שעלו לגדולה. מכוניתם אינה מהזולות — אך אינם טורחים להיות חלוצים של־אופנה, או לאכול מאכלים יוצאי־דופן. הם תופרים, אצל אותו חייט זה עשרות שנים, קונים חולצות־קונפקציה רגילות ונהנים מארוחות ביתיות טובות, בתוספת, אולי, של כוסית וודקה מחממת־קרביים. בכלל, הם נמנעים מלנקר את העין — וכר, אולי, לימים הרחוקים של ארץ־ישראל החלוצית והקטנה. אם הם עוברים על מידותיהם במשהו — זה לא למענם, אלא למען צאצאיהם. הם ישכנו את הצאצאים בדירות הולמות, יציידו אותם במכונית ראוייה ויחתנום כיד־המלך — או, כיד חשבון־הבאנק הבלתי־מוגבל שלהם — מתוך שהם רואים בהם, בצאצאיהם, את הטעם האמיתי לכל עמל כפיהם.

מצד שני — העשירים החדשים. חלקם — המומים עדיין מהשפע שנפל לחיקם. אתמול הוא היה קיבוצניק, סטודנט, או קצין בצבא־קבע. היום — יש לו כסף רב. הוא עבד קשה בשנים האחרונות: בעבודות־עפר; הלך לו קלף משוגע בעסקי־קרקעות־ובניין, בניצול נכון של התהליך האינפלאציוני, בסחר־מכוניות. או, אם הוא מהנדס, בתעשייה עתירת־מדע.

העשיר־החדש להוט עדיין להראות את עושרו. הוא רוכש מכונית בגודל של ספינת־מלחמה ביגיע־כ"ב, צבועה בצבע הרועש ביותר. הוא מתגורר בשכונה שזה עתה הושלם בנייתה או בווילה, שדאג לבנות אותה ב„סיגנון" — כלומר, בחיקוי ערבי או ספרדי (יש אדריכלים המתמחים בכך) — וריהט אותה ב„ענתיק", שהוא, לרוב, תוצרת אל־עריש או יפו. כשהוא בא לחו"ל, הוא נבוך בחברת אנשי־עסקים ואינו יודע את שפתם ואת המנטאליות שלהם. הוא יאכל „לובסטרס". מפני שזה נהוג, אפילו ייחנק מבחילה. הוא ישאף לגרונו, בעצימת־עיניים של גועל־נפש, את תוכנה המרטיט של קונכייה חיה. הוא ילגום כל משקה, אפילו יסתחרר לו הראש אחרי הלגימה הראשונה. בארץ, הוא ינוע על ציר טבריה־אילת־קיסריה־אכזיב. יקנה מיפרשית או סירת־מנוע — בלי שיהנה הנאה אמיתית מהעניין. ההנאה האמיתית שלו מוסיפה להיות הישיבה על המרפסת, תוך שיחה נעימה עם חברים.

אם יש „טון" של סיגנון־חיים מיוחד למעמד־השפע הישראלי, הנותנים אותו הם הבנים של בוני הסקטור הפרטי בישראל, כשאליהם מצטרף מספר קטן של בני־דור ראשון — סלף־מייד־מן — רובם כאלה, שמעמדם הכלכלי נובע מהשכלתם האקדמאית — כמו פרקליטים, אדריכלים או מהנדסים. אחרים הם בעלי מיקצועות, שאין בהם כדי לעשות את בעליהם מיליונרים, אך יש בהם כדי לספק להם אורח־חיים של שפע. כמו, למשל, טייסים בחברות־תעופה, מעצבי־אופנה או ספקי־שירותים למיניהם.

תמיד נדמה לי, ש„חוג־הסילון" הוא, בעיקר, יצירה של עיתונות־למשרתות. תמיד נדמה לי, שהאכסטראוואגאנצות הגדולות נותרו אי־שם מאחור, במרחקי־ההיסטוריה — בחצרותיהם של קיסרי־רומא, בארמונות (והרמונות) הכליפים הגדולים ובבודוארים ובטרקלינים עדויי־המראות של ורסאיי ופונטנבלו.

זה נכון, שהעתונות, הנבנית על החלומות־בהקיץ ועל תשוקת־הבריחה של בן־ההמון, מרכזת בהם תשומת־לב מעבר לכל פרופורציה. אבל, אפילו בעולם של היום — במערב המתועש, המתקדם. זה של „מכונית לכל פועל" ושל שפע (יחסי) כמעט לכל — „חוג־הסילון" הוא עובדה. באמריקה, קוראים להם „האנשים היפים"; באיטליה — רומא של זהב; בצרפת — „כל פאריז". תדמיתם האידיאלית היא, כתיאורו של השבועון „ניוזוויק": „נערות שירכיהן לעולם אינן מרטיטות, שבטניהן, למרות היותן מלאות פרפרת־משמינה, שטוחות כמו פרוסת־מצה; של צעירים אלגאנטיים, שברק־זהבם יכול להשתוות רק עם זהב־גון־השיזוף של בשרם, לאורך השנה כולה". על־פי מיקצועותיהם או עיסוקם או מוצאם הם — תעשיינים, בני־משפחות־מלוכה, אריסטוקראטים, בני עולם הסרטים, סתם נשים יפות, שנולדו עם או בלי כפית־של־כסף בפה. הם עוסקים, כמדומה, בקפיצה, על־פי נוהג ערוך־מראש, בין ערי־העולם — מאגאדיר עד אקאפולקו. נוכחותם באיזשהו מקום, מבטיחה לזמן רב את שיגשוגו — ועל־כן, אם רצונם בכך, למרות רכושם הרב, הם יכולים להתקיים בלי להוציא פרוטה מכיסם. למשל, שבוע אחד בחייהם של הנסיך אגון פון פירסטנברג ורעייתו יפת־הגוו, דיאנה. התחלק בין השתתפות בחנוכת אתר־סקי חדש באוסטריה, נוכחות במסיבת־צדקה בטכסאס והיענות להזמנה להשתתף בפתיחת מלון־פאר חדש בחוף השנהב. וטרם הזכרנו את מסעדות־הפאר, את היאכטות, את אירועי־הגאלה, את מסיבות־האירוח וכיוצא בזה.

ברור, יחד עם זאת, שאורח־חיים כזה אינו מתאים לכל אחד. אפילו יש בידיו האמצעים לכך. יש צורך בטינה עזה לכל מה שמזכיר את המלה עבודה. „חבורה רקובה — אידיוטים מוחלטים". מכנה אותם זמר־הג'אז כריסטיאן דה־סיקה. בנו של ויטוריו.

דברים יפים

מה קורה בארץ? ברור, שאין „חוג־סילון" — אבל היש, לפחות, „חוג־בוכנה"...?

הלכתי אל אותו בחור, שתיארו אותו באוזני כ„הדבר הישראלי הקרוב ביותר לחוג־הסילון".

„כן", מחייך ארנון מילצ'ן, ממעמקי הכורסה הלבנה, שבמשרדו. „זו התדמית — והיא לא יכולה להיות יותר מסולפת".

אפשר שארנון מילצ'ן היה מגיע קרוב יותר לתדמיתו הציבורית, לולא נפטר אביו, כאשר היה בן 22, והוריש לו חברה לייבוא כימיקלים. „עד אז", הוא מספר, „הייתי נער נורמאלי, עם תוכניות־לימודים רגילות. פיתאום עמדתי בפני הצורך לבחור מהר: להיות פלייבוי או להתמודד. ההחלטה לבחור בהתמודדות הכריעה, בעצם, את חיי. עד גיל 22, הייתי נער סקרן —

המשך ◄

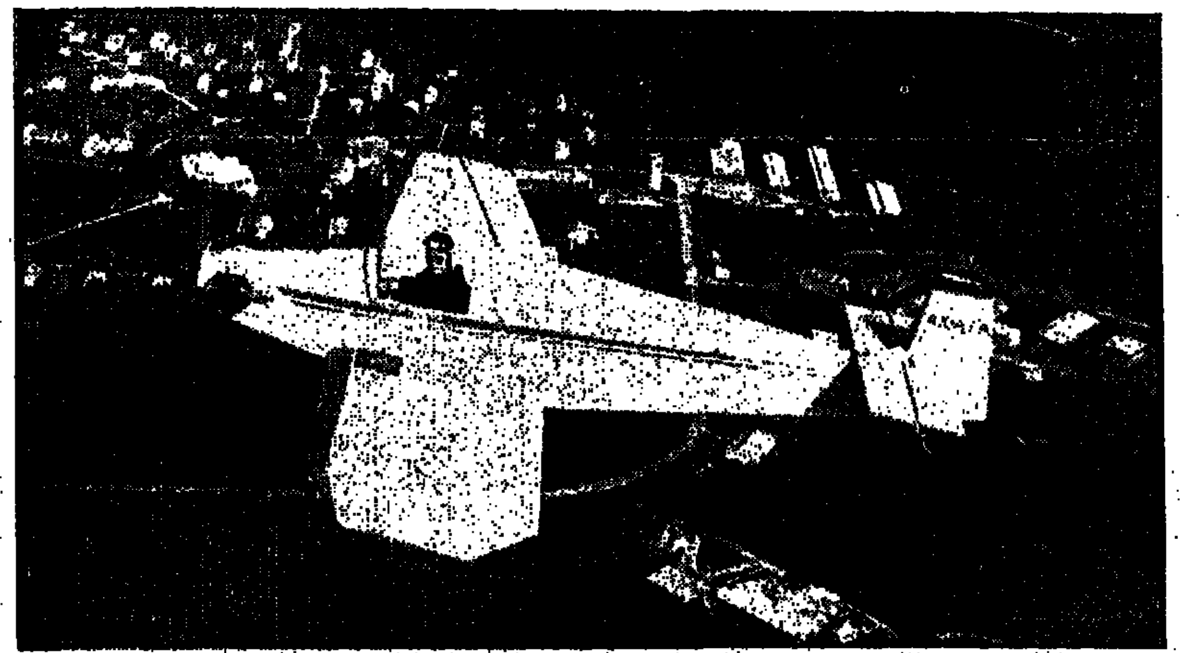

מטוס פרטי. מעטים עדיין הם בעלי המטוסים הפרטיים, אך יותר־ויותר לומדים טיס וטסים על מטוסים שכורים. בהוצאה של יותר מרבבת ל"י אחת יכול לקרוא לעצמך טייס. בעמ' הימני: ליד מעגן היאכטות בתל־אביב. היאכטה טרם הדרה הדירה משמעותית לסיגנון החיים הישראלי של בעלי־היכולת.

וילה בסביון. האדריכל בן־חורין כופר בהנחה שיש בכך אדירונק סנוביות. אך הוא מודע לעובדה שעם גבור קצב ההתעשרות חל פיחות מסויים של טעם במוסד הווילה — „גובר הקיטש בדרישות ואנו עדים היום לווילות מצועצעות, עם צעצים ופתוחים, שמהוות עלבון צורב לטעם הטוב".

מה שאני עד היום — ופרוע. רווק צעיר. שאב חוק נתן לו הרבה ביטחון־עצמי. פתאום, הייתי עצמאי. עם אחריות עצומה על הכתפיים — ובלי שום ניסיון. פתאום נשלפתי מעולם של חוסר־הדאגה ובאתי בלתי־מוכן ובלתי־מנוסה אל עימות עם עולם העסקים הגדולים".

ארנון, צבר־דור־שמיני, מצא עצמו, לפתע, יושב עם אילי־תעשייה־ותיקים ומשופשפים — מתאמץ לגלות את סוד העניין, לומד להחליט במהירות, הולך ומגבש אמביציות של הצלחה; הוא מוצא את עצמו מתעמק במאטריה עצמה — בהליכים טכנולוגיים ומדעיים, בבניין חברה ואיושה המתאים וכיוצא־באלה עיסוקים של „גדולים".

„כבר מההתחלה", הוא מספר, „זה הצריך יום־עבודה שאיננו מסתיים לעולם — וזה קונפליקט רציני. בשים לב שהמדובר ברווק צעיר ובריא. כבר מהתחלה חשתי מין מחאה כלפי העניין — למרות האמביציות העצומות. באיזשהו מקום לא רציתי להיות כמותם. לא רציתי להתמסד. ניסיתי ליצור לעצמי מין אשלייה — אולי באמצעות לבוש, באמצעות שיער ארוך־יותר — שאני אחר, שאני שונה..."

אומנם, היקף עסקיו של ארנון מילצ'ן מחזיק היום מחזור של 50 מיליון ל"י לשנה — אבל הדחף האמיתי שלו, גם בעסקים, הוא הסקרנות. הוא הרחיב את עיסוקיו המיקצועיים: מחומרי־הדברה חקלאיים עבר לתרופות, מתרופות לפלאסטיק, לאלקטרוניקה, למטוסים, לדברים הקשורים בחקר־החלל.

„מעניינות אותי", הוא אומר, „טכנולוגיות חדשות. יותר משאני מעוניין לשלוט בגרעין מיסחרי, אני רוצה לשלוט בגוף מדעי־טכנולוגי מגוון, שיצעד יחד עם העולם".

כל איש־עסקים אינטליגנטי ובעל רגישויות מגיע לאיזושהי נקודת־ארכימדס בחייו — כאשר הוא מגלה, שהממון שוב אינו משמש לו אמצעי למימוש חירויות — אלא הופך להיות גורם משעבד.

ארנון מילצ'ן תפס את עצמו, לפתע, שואל את עצמו: איך לחיות. הוא תפס, שאי־ההתמסדות החיצונית שלו היא פיתרון קל; שהפך, אומנם, לדמות „מעניינת" — אך החן שמשפע ממנו הוא חן מיכאני, הפועל על אנשים אך אינו מספק אותו.

„אני אוהב", אומר ארנון, „דברים יפים". קירות מישרדו, כמו כל קירות החדרים במיפעלו, עטורים יצירות־אמנות אוריגינאליות. המדפים, שבכל מישרד אחר עמוסים תיקים וספרות מיקצועית, אצלו — מלאים ספרי־אמנות. „בכל רגע של פנאי", הוא מספר, „אני מסתגר ומעיין בהם. זה הדבר היחיד המסוגל להרגיע אותי". גם דירתו שבהרצליה, בה הוא מתגורר עם רעייתו, בריג'יט, ושלושת צאצאיו, מלאה יצירות־אמנות. ארנון מילצ'ן הוא פנים מוכרות בכל תערוכת־אמנות בעלת־ייחוד.

אהבת הדברים היפים מתבטאת אצל ארנון באמנות, בנשים, במכונית (שהיא באמת מיוחדת במינה בתל־אביב) — אבל „החיפוש הנואש שלי הוא אחרי אנשים, אחרי ידידים. אני רוצה להכיר אנשים אחרים, נקיים, כנים יותר. להגיע, אולי בעזרתם, לאיזושהי אמת אחרת. להגיע להרפתקות רוחניות ביחסים עם בני־אדם; להחליף חוויות, נסיונות־חיים. לפעמים, אני נדחף למחשבה של לארוז את כל זה לעזאזל ולהסתלק. בתקופה מסויימת, התקרבתי לאמנים. חשבתי שהם אחרים, היו לי מהם ציפיות — אבל, איפה! מאכזבים. אנשים קטנים ועל־פי רוב גם לא כל־כך חכמים.

„נדמה לי", הוא מוסיף, „שגם עניין אוסף האמנות שלי קשור במאמץ להגיע אל אנשים — חיים או מתים — באמצעות היצירה שלהם. לחיות בתוך אמנות, לקרוא עליה. זה יוצר סביבת־חיים שלמה, עימות עם חוויות שהן למעלה מהממוצע".

אך, ארנון מילצ'ן טרם הגיע אל הפיתרון והוא מוסיף לערוך לעצמו חשבונות־נפש. בינתיים, הוא חי בקצב מטורף, עובד הרבה שעות ביום, קופץ לימים ושבועות לחוץ־לארץ — בעיקר לצורכי עסקים. הוא מוכר, הוא ידוע, הוא משמש אובייקט של קינאה להרבה מאוד אנשים, אפילו מחוגו.

ברם, ארנון מילצ'ן איננו „חוג־סילון" — אפילו, שהוא משחק טניס, גר בפנטהאוז, אוכל במסעדות טובות ונהנה מהחיים. ההיפך הוא הנכון — הוא, אולי, דוגמה לרגישויות אנושיות שאינן מתקהות על־ידי ההצלחה.

יאכטות ספורות

לא־מכבר הצתה יאכטה, השייכת לישראלי צעיר, את נהרות צרפת — מצפון לדרום. היתה זו, עדיין, אחת היאכטות הלא־רבות ששייכות לבעלים ישראליים. היאכטה, אחד מסמלי־המעמד המובהק, טרם הדרה חדירה משמעותית לסגנון־החיים הישראלי.

הישראלי, לעומת־זאת, התחיל לאהוב את הספורט הימי — מיפרשיות, סירות־מנוע, סקי־מים.

„בשביל מה יאכטה?", אומר גדעון אמן, העוסק בייצוא סירות למיגוון, „אין מה לעשות עם יאכטה בישראל. יש בעיות של איכסון ועגינה, של צוותים, ותעיקר — יאכטה עשויה על־מנת לעבור באמצעותה ממקום למקום. כאן, אין לאן לנסוע — שהרי אי־אפשר להפליג לא לביירות ולא לפורט־סעיד. לנסוע לקפריסין או לאיי־יוון — זו כבר אכספדיציה שלמה".

ובאמת, לעומת היאכטות הספורות, גובה השימוש בסירות־מנוע, בשבתות, חורף וקיץ, ניתן לראות בכינרת עשרות סירות־מנוע קטנות — כשחבורות מהן מושכות אחריהן גולשי סקי־מים. כנ"ל — גם באילת, בחופי הים התיכון.

המסיבה האופיינית אינה מסיבת הוללות. יש, אולי, כמה שובבים – אבל שום דבר מיוחד. במקום זה – אוכלים ושותים. האוכל מובא מהמעולות שבמסעדות. „אנשים לא נהנים מהמסיבות האלה", אומר אחד מעורכיהן, „עורכים אותן בעיקר בשביל הביזנס. אם לא ממש בשביל להסדיר עיסקה – לפחות בשביל להחזיק את האשראי והשם הטוב"

עדיין אין זה פופולארי כל־כך, בעיקר בגלל חוסר מיתקנים מתאימים. המארינה שבחוף תל־אביב קטנה עדיין מלהכיל את הכל — ואילו נמלי־הספורט המיועדים, בנמל יפו ובנמל תל־אביב הם, עדיין, על־גבי הנייר.

עניין סירות־המנוע תפס תנופה רצינית בשנה־שנתיים האחרונות, והפך להיות סיגנון־חיים לאנשים רבים. ניתן היום לקנות סירה, במחירים שבין אלפים ל־50 אלף ל"י. סירה טובה, בעלת גודל סביר וביצועים מהירים, עולה, חדשה, כ־30—40 אלף ל"י. לעומת־זאת, האחזקה אינה יקרה. אגרה לשנתיים — 50 ל"י. גם רשיון־השיט הוא דבר פשוט למדי.

הספורט, לעומת־זאת, יפה ומרגיע.

„את מרבית הסירות קונים אנשים צעירים", מספר גדעון אמן, „רובם נשואים ובעלי מישפחות. לפעמים, מתחלקים כמה שותפים בסירה. זה הסף להיות בילוי מישפחתי ישראלי מובהק — ולאו־דווקא של עשירים. כל מי שיכול לרכוש לעצמו כיום דירה ומכונית — יכול לרכוש לעצמו גם סירת־מנוע".

שוב — לא „חוג סילון".

בשביל הביזנס

התחלתי רשימה זו בתיאור של מסיבה. המסיבה היא, בעצם, צורת הבידור הנפוצה ביותר בארץ — כולל זו של צעירי־השפע. אולם, במה שונה מסיבה של „סגנון" ממסיבה־סתם, של בשר־ודם?

המסיבה האופיינית אינה מסיבת־הוללות (אגב, גם חיי חוג־הסילון הבינלאומי מתוארים כבלתי־מצטיינים במיוחד מבחינה מינית...). יש, אולי, כמה שובבים על רמה של ריקוד־צמוד־בחושך — אבל שום דבר מיוחד. סיפרו לי פעם על ניסיון לערוך אורגיה באחת הווילות בסביון — אבל האומץ נגמר בשלב הבגדים התחתוניים.

ובכן, במקום זה אוכלים ושותים. אוכלים — אוכל המובא מהמעולות שבמסעדות תל־אביב, שלרובן יש שירותים מיוחדים למטרה זו. התפריט המצוי — פירות־ים, מיני בשרים, תבשיל מעודן או שניים, גבינות.

לפעמים הבילוי הוא סופשבוע שלם. אומנם, אין זה המוגי כמו מסיבה, אבל מי שיכול להרשות לעצמו לארח — מארח, וזה כולל רחצה בבריכה הפרטית, אולי הקרנה ביתית של סרט במוצאי־שבת.

רשימת־האורחים נערכת בקפדנות. כולם רוצים לבוא למסיבות הללו — אבל זהו זוהר בערבון־מוגבל. „תתפלא", אומר לי אחד מעורכי המסיבות המובהקים, „אנשים לא נהנים מהמסיבות האלה. עורכים אותן בעיקר בשביל הביזנס. אם לא ממש בשביל להסדיר עיסקה — לפחות בשביל להחזיק את האשראי והשם הטוב".

צורה אחרת של בילוי־פנאי הוא הוויקאנד בבית־מלון. זה יכול להיות „קינג דייוויד" או „דיפלומאט" בירושלים, „דן כרמל" בחיפה, „דן־קיסריה", „גלי כינרת" או אחד מבתי־המלון באילת.

„שום דבר", אומר רמי אונגר, הטרוד בימים אלה בהחדרתה לשוק של מכונית־היוקרה האיטלקית „לאנצ'יה", „זה ויקאנד עם האשה והילדים. שום דבר חוץ ממנוחה ורילאקסיישן".

„ספורט" מסוג אחר הוא לגלות מסעדות חדשות. אומנם, מסעדות כמו „אלהמברה", „קסבה", „קפריציו", „סינגינג באמבו" נחשבות עדיין כעמודי־התיכון של הגאסטרונומיה הישראלית; עדיין קופצים מאוחר בלילה ל„דראגסטור" (בעיקר בשביל לפגוש חברים ובשבת בצהריים בשביל הצ'ולנט) — אבל יש, מדי־פעם, תגליות חדשות. האחרונה — מסעדה קטנה, די פשוטה בצורתה, בשכונת מונטיפיורי.

ברור, שיש חובה מסויימת להיראות בסידרה הראשונה של הפילהארמונית, בכמה מאירועי הפסטיבאל הישראלי, בנשפי־צדקה בולטים כמו זה של „ורייאטי", בפתיחתן של תערוכות של ציירים מסויימים, כמו שמואל בק, למשל.

לא רבים עוסקים בספורט ממש. דיברנו על סירות־מנוע. יש גם טניס. מעטים יותר, יחסית, לומדים טניס. בניגוד לסירות — מיספרם של המטוסים הפרטיים בארץ מועט ביותר. לעומת־זאת, אפשר לשכור מטוס, תמורת כ־100 ל"י לשעה — לאחר שלמדת לטוס, כמובן.

שדה־התעופה הקטן של הרצליה הומה, מדי שבת בבוקר, בו, ובשדה־דב, פועלים שני בתי־ספר לטיסה לחובבים — „כנף" ו„שחף". אחרי שמונה שעות־לימוד (30 ל"י לשיעור), אתה כבר טס ממריא ונוחת סולו. אחרי 60 שעות, פחות או יותר, אתה כבר קאנדידאט רציני לרשיון פרטי. בשלבים הבאים, אחרי מאות שעות־טיסה נוספות, אתה מקבל הסמכה להטיס מטוסים גדולים יותר, בתנאים מורכבים יותר. בהוצאה של יותר מרבבת ל"י — אתה יכול לקנות לעצמך — טייס.

„יש בארץ", אומר קפטן „אל־על" אורי יפה, העוסק בתעופה גם כתחביב ואף מדריך תלמידי־טיס, „כמה מאות בעלי רשיון־טיס. מהם טסים קבוע כמה עשרות.

„בלימוד טיס יש „סנוב־אפיל" מסויימים", הוא מודה, „אנשים רוצים להגיע על־ידי כך למין מקובלות חברתית. אבל, מצד שני יש פה אתגר ספורטיבי ממשי מאוד. אדם יודע, שהוא חייב להתגבר על פחדים, להפעיל כישורים וכוח־רצון — אז הוא הולך ללמוד לטוס. אם ההיקף הוא עדיין מצומצם־יחסית — הרי זה בגלל הדימוי, המוטעה לדעתי, של הסכנה הכרוכה בספורט זה. חוויית־הטיסה, לעומת־זאת, היא עילאית. יש תמורה נהדרת למאמץ, הכספי והאישי, הכרוך בזה".

להתחיל דבר חדש

רמי אונגר (27) בעל פני־הנער חולש על אימפריה לא־קטנה. כאמור לעיל, הוא טרוד בימים אלה בהחדרתה לשוק הישראלי של מכונית־היוקרה האיטלקית „לאנצ'יה". הוא הזמין אצל „כור־מתכות" מיבנה רב־קומתי, שישמש מרכז יוקרתי לשיווק מכונית־היוקרה. מלבד זאת נושא ה„לאנצ'יה", שותף רמי בעסק חלקי־חילוף למכוניות של אבא, הוא סוכן למוצרים של תעשייה חקלאית ויש לו חברה לייבוא מיתקני מיזוג־אוויר ללולי־עופות.

אונגר, בוגר הפאקולטה למשפטים (רוצה להשלים לתואר השני), שוקד על טיפוח צוות צעיר במישרדו („אני חושש מפער־גילים") ועל קשרים מקוריים, מבוססים על אמון הדדי, עם הקליינטים.

הוא מרבה לנסוע לחוץ־לארץ — בעיקר לצורכי עסקים. בין הזמנים, הוא הספיק להגניב כמה גיחות מישפחתיות — הוא נשוי ואב לבת — בין היתר להודו, לאיים הקאנאריים ולאתר־הסקי גסטאד בשווייץ. תוך טיולו לאיים הקאנאריים, ערך טיסת־הרפתקה לאפריקה והגיע, בין היתר, למאוריטאניה, שהיא כידוע מדינה מוסלמית קיצונית באיבתה לישראל, ויצא משם הודות לראש היהודי.

המושגים שלו על מנוחה — זה להיות בבית. הוא מתגורר עדיין בדירה בת שלושה חדרים בבית משותף ברחוב פנקס בתל־אביב. ברם, הוא יודע שלא יאריך את שבתו בה. „מתחילים", הוא אומר בצער, „להעריך אותך, בין היתר, גם לפי צורת־המגורים". כבר כיום, כאשר יש לו אורחים מחו"ל, הוא מסיע אותם במכונית אמריקנית שכורה גדולה.

הוא אינו מרבה לבלות במסיבות גדולות. חברה מצומצמת יותר של ידידים עדיפה בעיניו (ידידיו הם, בעיקר, מחוגי המיסחר והתעשייה — אנשים מחוגו).

„אני רוצה להפריד בין העבודה לבין הפנאי", הוא אומר. „אני רוצה להיות משוחרר מהצורך לדון ולשוחח על עסקים בשעות־הפנאי. אין לי שום מוטיבאציה להפגין את הישגי החומריים בחברה".

לוא היה לו יותר זמן — לא היה, מן הסתם, מקדיש אותו לבילויים סוערים. „הייתי קורא יותר — ספרות יפה, היסטוריה — הייתי עוסק יותר בספורט, הייתי הולך יותר לתיאטרון, וכמובן — הייתי יושב הרבה יותר בבית".

לרמי אונגר מפריע מאוד עניין הפער החברתי. בניגוד לאחרים, הוא אינו מאשים את ספיר ולא אף אחד — אלא, הוא אומר, „כולנו אשמים, בהזנחה, בהתעלמות מהבעייה, בחוסר רצון ובאי־השקעת מאמץ לפיתרון". לכן, מקיים רמי אונגר פלירט רופף עם החיים הפוליטיים...

פלירט יותר מחייב עם הפוליטיקה מנהל צעיר אחר, שהוא גם ידיד אישי של רמי — דני גילרמן.

עם דני נפגשתי במשרדו של ח"כ שמואל תמיר. דני, המשמש כראש לישכתו של מנהיג „המרכז החופשי" לתקופת הבחירות, נפגש עם תמיר לפני כחודשיים, נכבש בקסמו והחליט — אפילו במחיר הזנחה מסויימת של עסקיו הפרטיים — לרתום את עצמו לעניין פוליטי בו הוא מאמין.

כל ימות השנה, מנהל דני עסק מסועף של ייצוג חברות המשווקות בארץ חומרי־הדברה לחקלאות, חימיקאלים, חומרי־גלם וכיו"ב. מלבד זה, הוא שותף עם אביו בעסק המישפחתי של ייבוא תבואות ומספוא.

הקיום המספק — לדידו של דני, בוגר החוג למדעי־המדינה באוניברסיטה העברית — הוא שילוב של עניין אינטלקטואלי והישגים חומריים. עכשיו, הוא הגיע לכך: כאשר הוא מסוגל למזג עסקים עם פעילות פוליטית.

הוא רואה את עצמו — כמו מרבית בני־גילו — כ„סלף־מייד־מן" — אפילו, שמוצאו מבית אמיד. „עסקי המישפחה לא סיפקו אותי", הוא אומר, „רציתי להתחיל דבר חדש". תחילה, חיפש אתגר בשטח הפירסום — אך התאכזב.

אחר־כך, קיבל נציגות של חברת שווייצרית לשיווק מוצרי־מזון — ומשם התרחבו עסקיו, אותם הוא מנהל בשותפות עם דודנו.

בדומה לעמיתיו, הוא מרבה בנסיעות־עסקים לחו"ל (אותן הקפיא, בינתיים, עד אחרי הבחירות) — אבל גם, לפחות אחת לשנה, הוא יוצא לצורכי מרגוע. לאחרונה, שב מסיור מחוף אל חוף בארצות־הברית, בחברת רעייתו ושני ילדיו.

ידידים משמשים גורם חשוב בחייו של דני גילרמן. יש לו חוג רחב של ידידים, המתחלקים לכמה מעגלים. עם הידידים הטובים הוא נוהג גם להתייעץ בעניינים יותר אישיים.

בנוסף למישפחתו (רעייתו היא גיורת אנגלייה, שנקלטה יפה בארץ ומקיימת פעילות משלה עצמה בענייני־ציבור), הוא אוהב לבלות בחברת ידידים. לסופי־שבוע — ואפילו לחו"ל, תיסע משפחת גילרמן בחברת כמה זוגות נוספים. הם יילכו יחד לתיאטרון (הוא אוהב תיאטרון), למיסעדה או ל„פיאנו־באר", או יערכו בפורום לא־גדול, אירועים גאסטרונומיים אינטימיים, כמו, למשל, ערב משותף של אכילת „פונדי". הוא אוהב ציור (סוריאליסטי) ותחביבו — צילום. הוא אפילו התקין לו במישרדו מעבדה וחדר־חושך לצורך תחביבו.

ידידיו הם אנשי תעשייה מסוגו, כמו בני משפחת בן־דאנו או פילוסוף, ואנשי מיקצועות חופשיים.

יחד עם זאת, הוא מודה, שה„חיידק" הפוליטי אוכל אותו. „זה לא מתוך אמביציה אישית — ואני מודה לאלוהים, שאני לא שייך אורגאנית לשטח הזה", הוא אומר, „אבל זו תוצאה של איכפתיות אמיתית — בעיקר בשאלות משק וחברה, בענייני דת־מדינה ואיכות החיים". תחילה, הצטרף דני גילרמן לתנועת החרות, אך התאכזב עד מהרה מהאוטוקראטיה שבה. במרכז־החופשי, לבאישיותו הדומינאנטית של ח"כ תמיר, הוא מצא, כנראה, תשובה טובה יותר.

הקיטש גובר

תהיה זו תמונה לא־נכונה, אם נסיק מכך שמשופעי־ישראל אינם נהנים מהשפע, שנפל בחלקם. לפעמים, אתה נכנס לשיחה עם אנשים כאלה והם מספרים בטבעיות על מעשים וחוויות שלהם, שעולים הון־תועפות. פונקציה של חיים בתנאים בהם הכסף אינו נחשב.

אומנם, בישראל אין השתוללות דיקאדנטית ניכרת של המעמד האמיד — אבל הנאות מפירות החברה ההישגית יש ויש.

למשל — דיור. היכן מתגוררים כיום עשירי ישראל? בניגוד לעשירי־תבל, לרובם אין שני בתים. אולם, הם מתגוררים, בעיקר בווילות ובדירות אלגאנטיות, במקומות כמו הרצליה פיתוח, סביון, סביבות „בית החייל" בתל־אביב, אפקה, בתי־המגורים החדשים בירושלים ועל הכרמל בחיפה. רק למעטים יש וילה נוספת בקיסריה או בית משופץ בצפת. למעטים־שבמעטים יש בית־מגורים בחו"ל.

הדירה — או הווילה — מתוכננים היטב בעזרת ארכיטקטים. האופנה, כיום, היא לרהוט ריהוט סופר־מודרני, בעיקר מחומרים סינתטיים חדישים, בצבעים עליזים, באיטליה. לעתים הארכיטקט מבצע את ייבוא־הרהיטים יחד עם תיכנון הדירה. אחרים, מעדיפים דווקא ריהוט עתיק, אותו מעדיפים לרכוש בספרד. עדיין לא פסה גם האופנה הסקאנדינאבית.

האדריכל מרדכי בן־חורין, איש סביון, שתיכנן כמה מהווילות היותר־בולטות בנוף הישראלי, הוא חסיד גדול של המוסד הקרוי וילה. היינו — בית קטן, בסביבה כפרית. הוא כופר בהנחה שיש בכך אך־ורק משום סנוביזם.

בן־חורין מודע לעובדה, שעם גבור קצב ההתעשרות, חל פיחות מסויים של טעם. במוסד הווילה, „שולטת בעניין הזה אנארכיה מסויימת וחוסר־תרבות, שהם פונקציה ישירה של הכסף הקל, שנכנס לכיסם של אנשים כל־כך רבים בשנים האחרונות. לצערי, גובר הקיטש בדרישה, ואנו עדים כיום לווילות מצועצעות, עם ציצים ופיתוחים, אשר לא רק שאינן משתלבות עם הסביבה — אלא מהוות גם עלבון צורב לטעם הטוב". בן־חורין, מצדו, מסרב לתכנן וילות מהסוג הזה. „אם אני לא מוצא שפה משותפת עם קליינט — הוא שוב לא קליינט", אומר בן־חורין חד וחלק.

לוא היה בארץ מישטר כלכלי נורמאלי — הוא גורס — לא היתה בבניין וילה לרכוש שכזה. לפני עשר שנים, כאשר הוא עצמו בנה את ביתו — שררה עדיין תשפיות בנושא מחירי הקרקעות והבניין. לדידו, יש בסביבה הירוקה במירווח בין בית לבית, לא רק נוחות הולמת אלא אספקטים מרחיקי־לכת בנושא חינוך הילדים והתפתחות אופיו של הדור הבא.

הוא מחייך בביטול על השיגעונות החדשים של מילוי המגורים באביזרים יקרים ומיותרים מתוצרת־חוץ ובמיטען היוקרתי של בניין במיפלסים שונים. „אומנם, יש בבניין במיפלסים, משום ניצול של המיגרש — אבל מאידך, קשה יותר לחיות וקשה יותר לתחזק בית רב־מיפלסי".

אבל, זה, כנראה, לא משפיע על בוני־הווילות. הם מתחרים בכל זאת על מיספר המפלסים בבית.

בקיצור — מאכזב מאוד. ייתכן, שאם תיסעו באהאמאס, להוואי, לאיים הקנאריים, למזרח הרחוק או לאתרי־הסקי, אך תזדמנו לקאראבאה השכנה — תיתקלו בכמה פרצופים מוכרים מהמעמד הכלכלי או מעולם־המסיבות של תל־אביב, אל תפתחו עיניים — הם לא „חוג הסילון", הם סתם נחים, במיטב כיסם, משנה של עבודה לא־קלה, המטען הישראלי כבד.

„המישרד השני" הלבנוני נועד לשמור על ביטחון הצבא ולהשיג מידע על אויביה הרבים של ארץ הארזים. אולם, המודיעין הלבנוני סטה מייעודו המקורי ולא נמנע מבחישה בקלחת המדינית הפנימית – שרים ואישים בכירים היו נתונים למעקב מתמיד, וכך קרה, שכאשר שר הפנים סיפר בטלפון בדיחה למושל מחוז הצפון קר־המזג, התפוצצה לפתע מרוב צחוק – המצותתת על הקו...

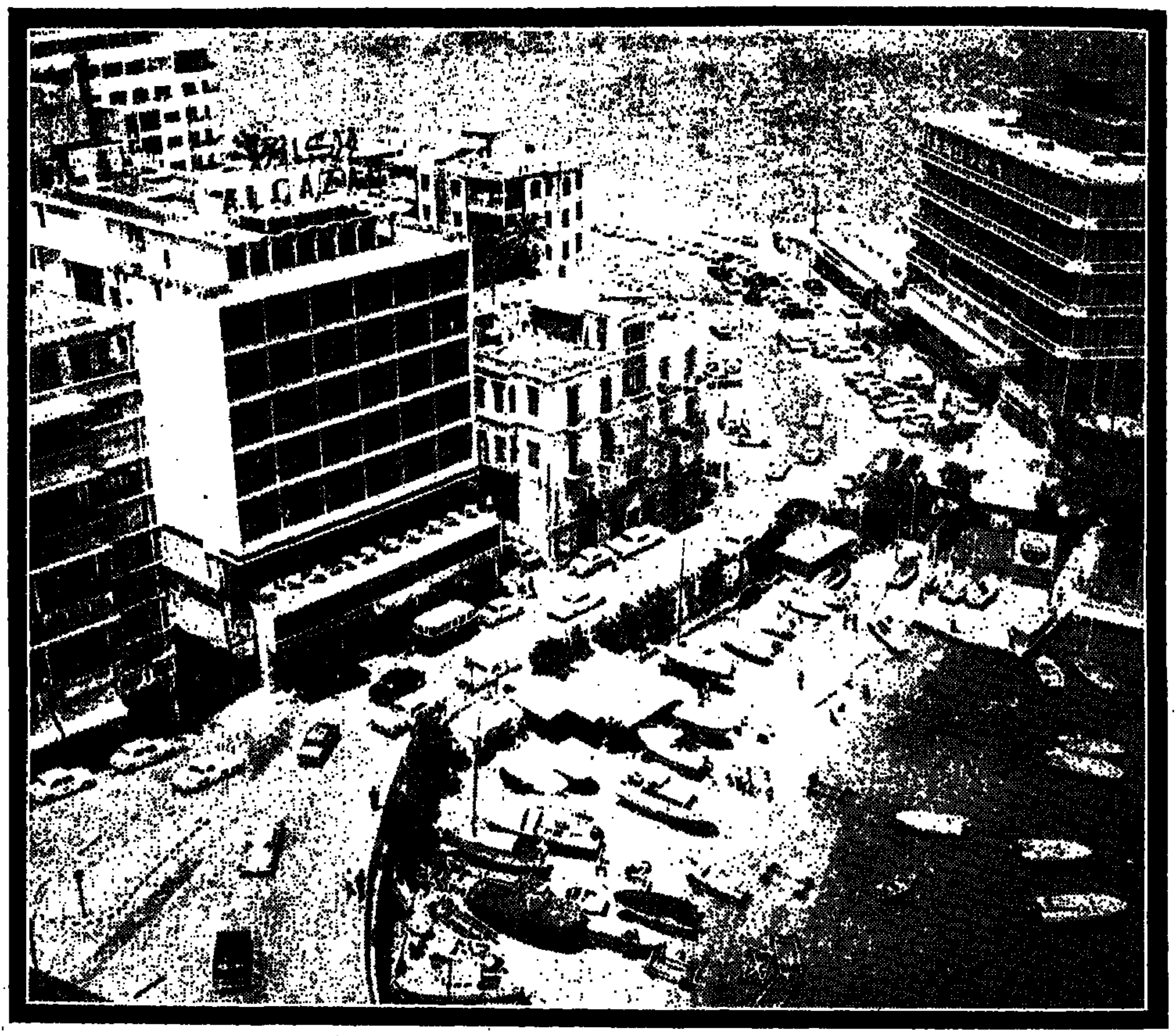

זהירות, מיקרופון!

מאת יעקב כרוז

השירותים החשאיים של לבנון

בצעדים מהירים עלתה, באחד מימי נובמבר 1970, קבוצת אנשים קטנה לקומה העליונה של בניין ה„דואר המרכזי" בביירות. היא פנתה הישר אל דלתו של חדר גדול, נעצרה שנייה — והסתערה פנימה. בחדר היו מיתקני־ההאזנה הטלפונית של המישרד השני — הוא אגף המודיעין של צבא לבנון. היושבים בפנים נדהמו. במאמץ של רגע אחרון ניסו להסתיר את הניירות ואת סרטי־ההקלטה, שהיו מונחים על שולחנותיהם, אך פקודה חדה של מי שנראה כמנהיג הפמליה הפורצת הקפיאתם במקומותיהם. זה היה איש נמרץ, לבוש הדר, שבפניו לא ניכרו שישים וחמש שנות חייו. בחזותו של צאיב סלאם, שמונה כחודש ימים קודם לכן, ראש ממשלתה החדשה של לבנון, לא היה דבר שהזכיר את ימי האביב וראשית הקיץ של שנת 1958, כאשר היה אחד ממנהיגי המורדים במישטרו של הנשיא כמיל שמעון, אז נהנה להצטלם במיפקדתו, באחת משכונותיה המוסלמיות של ביירות, כשרובה בימינו. אקדח בחגורתו ולידו שומר־ראש כושי. גם זה היה מקור־התפארות לסלאם, שמעולם לא סלד מ־פירסומת: הוא נהג לטעון שהוא המדינאי היחיד בעולם, אשר השמירה עליו מופקדת בידי כושי.

גם את התקפתו על חדר־הציתות ניהל כמפקד צבאי — אך הפעם בשם השלטון ולא נגדו. הוא החרים הרבה סרטי רשמ־קול, שהכילו הקלטות של שיחות טלפוניות של מדינאים, של עיתונאים ושל אנשי כלכלה חשובים. בהן היו שיחות ששוחח הוא עצמו במישרדו שעות ספורות לפני כן. כפי שנתברר, כשלושת־אלפים איש בביירות היו יעד למצותתים של המישרד השני. „סגרתי את תחנת ההאזנה", אמר לחברי בית־הנבחרים, ששמעו את דבריו בדומיה. „מעתה לא יצותת איש לשיחותיהם של תושבי לבנון". לא הועילו טיעוניו של קודמו בתפקיד — ועתה מחשובי האופוזיציה — רשיד כראמה, שיצא להגנת ה־מודיעין הצבאי והגדיר את ההאזנה הטלפונית כ„אמצעי הכרחי לגילוי מרגלים ישראליים". לדבריו, אף אלי כהן — השליח החשאי הישראלי שהוצא להורג בדמשק — נלכד בגלל אותו מיתקן־ציתות. שעליו הסתער צאיב סלאם. סלאם השיב, כי מטרת ההאזנה היתה פוליטית ולא ביטחונית, והבטיח לשומעיו, שכל עוד הוא בשלטון, „לא יהיה ציתות לשיחות טלפון ולא נרשה לפגוע בזכויות היסוד של אזרחינו".

מתכונת צרפתית

מה הוא המישרד השני? מה היו תפקידיו ומדוע קפץ עליו רוגזו של צאיב סלאם?

המודיעין הלבנוני הוקם לפי מתכונת צרפתית. אין זה מפליא, כי בתוקף מנדאט מטעם חבר־הלאומים, שלטה צרפת בלבנון ובסוריה בין שתי מלחמות העולם. סדרי השילטון, לרבות מוסדות הביטחון, הוקמו לפני צאת הצרפתים, וטבעי היה שיעוצבו בעצתם ובהדרכתם. שירות המודיעין הצבאי נקרא, איפוא, „המישרד השני" (אל־מכתב אל־תאני), כחיקוי — כבצבא הצרפתי — האגף השני במטה הכללי. להלכה, הוגבלו סמכויותיו של המישרד השני לשמירה על ביטחון הצבא ולהשגת מידע על אויביה בכוח של לבנון. על כל שאר תחומי הביטחון במדינה הופקדה — בדומה ל„סירטה נאסיונאל" בצרפת — מינהלת הביטחון הכללי („אל־אמן אל־עאם"), ששובצה במישרד־הפנים. אולם, הגדרת־תפקידים זו נשארה על הנייר בלבד, כפי שקרה אצל שכנתה המיזרחית של לבנון, שגם בה חרג המישרד השני (הסורי) מגבולות סמכויותיו והיה, בתקופות מסויימות, לגורם מרכזי בחיים הפוליטיים בארץ. סטה גם ה־מודיעין הצבאי הלבנוני מייעודו המקורי ולא נמנע מבחישה פעילה בקלחת המדינית בארצה. כבסוריה, נעשה המישרד השני גם בלבנון למוסד הביטחוני הבכיר, שהשפעתו הורגשה הרבה מעבר לתחום הצבאי הצר. לעומתו, הסתפקה מינהלת הביטחון הכללי — כבדמשק — במעמדה כגורם מבצע בזירת הביטחון הפנימי והמופקדת על הסדר הציבורי בארץ.

אחת הסיבות לתופעה זו היתה המקום המרכזי שתופסים במערכות המדינות הערביות הכוחות המזויינים — ובעיקבותיהם גם שירותי המודיעין שלהם. הדבר בולט במיוחד בסוריה, שבה משמש הצבא, מאז הפיכתו של חוסני זעים בסוף מארס 1949, מישענה עיקרית לשילטון. ברם, שלא כבארצות ערביות אחרות, נובע מעמדו המיוחד של הצבא בלבנון לא מהעדר כוח מדיני אחר, אלא מן ההסדר הבינעדתי שהונהג בה, על פי „החוזה הלאומי" שנעשה בשנת 1943 בין מנהיגיה הנוצרים והמוסלמים. החוזה קבע, בין השאר, כי נשיא לבנון יהיה תמיד נוצרי־מארוני, וראש־הממשלה מוסלמי־סוני. נקבע גם שלראשות הצבא וכוחות הביטחון הפנימי ימונו בני העדה המארונית. הסדר זה בא להעניק מידה מסויימת של תחושת בטחון לנוצרים הלבנוניים, אשר רושם הרדיפות שסבלו מהן בדורות שחלפו לא נמחק מזכרונם.

ניסיון כושל

בדרך זו נעשה המישרד השני למוקד־כוח נוצרי — או מכל מקום, מעוז של אותם הנוצרים שהיו בשילטון — כפוף למפקד הצבא, שהוא תמיד מארוני. לעומתו, הוכפפה מינהלת הביטחון הכללי — אף שבראשה עמד נוצרי — לשר־הפנים, שהיה לעיתים דרוזי, לעיתים מוסלמי. כפיפותה של זו לשר לא־נוצרי היתה בין הסיבות שהמריצו את הממונים על המישרד השני לכוון את פעילותו לאפיקי מדיניות הפנים. הואיל וריכזו בידיהם גם את כל ענייני הביטחון של הצבא, הוא היה ממילא לשירות הבכיר והחזק במדינה. באורח טיבעי — וכמקובל בין שירותים חשאיים בכל מקום — התפתחו יחסי־יריבות ותחרות בינו לבין מינהלת הביטחון הכללי, אף ללא קשר עם הסבך של בעיית העדות בלבנון.

פעילותו של המישרד השני בשדה מדיניות הפנים גברה במיוחד כשנעשה ב־1958 הגנראל פואד שיהאב נשיא. היא נמשכה, כנראה, באורח קצב גם בימי יורשו, שארל חילו. פעילות זו עוררה, כפי שאפשר לשער, התנגדות עזה בקרב כל אלה שראו עצמם יעד שנגדו היא הופנתה. הללו לא נמנו עם אנשי האופוזיציה בלבד, כי אף עם חברי ממשלה. מה תימה, כי הם ציפו להזדמנות מתאימה לחיסול חשבונות עם המישרד השני — ובאמצעותו עם כל „שיהאביסטים", כפי שנקראו תומכיו של הנשיא פואד שיהאב וגם של יורשו שארל חילו.

הזדמנות כזאת, צצה באוגוסט 1970, בעת הבחירות לנשיאות. אל מערכת הבחירות נלווה מסע־האשמות נגד המישרד השני על רקע התערבותו בענייני מדיניות הפנים של לבנון. בין אלה, שעמדו בראש המסע, היו ריימונד אדה המארוני ו־כמאל ג'ונבלאט הדרוזי, אשר שניהם כיהנו כשרים בממשל היוצא. האחרון שימש כשר־פנים, והודעה נוחנה, כי היתה בליבו טינה למישרד השני, גם בשל רצונו לשוות יתר־חשיבות ל־מינהלת הביטחון הכללי, שהיתה כפופה לו בתוקף תפקידו ש־

המשך ◄

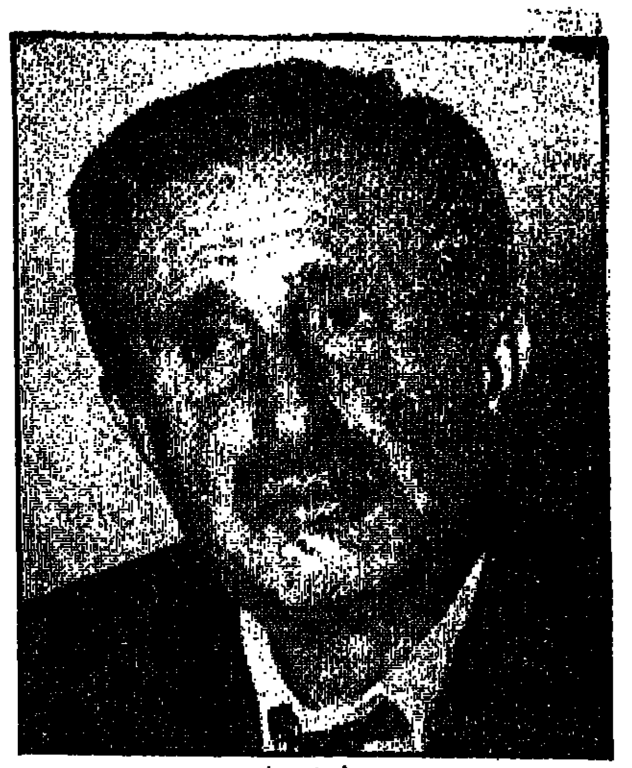

כמאל ג'ונבלאט
מסע השמצות

צאיב סלאם
רובה, אקדח ושומר נגס

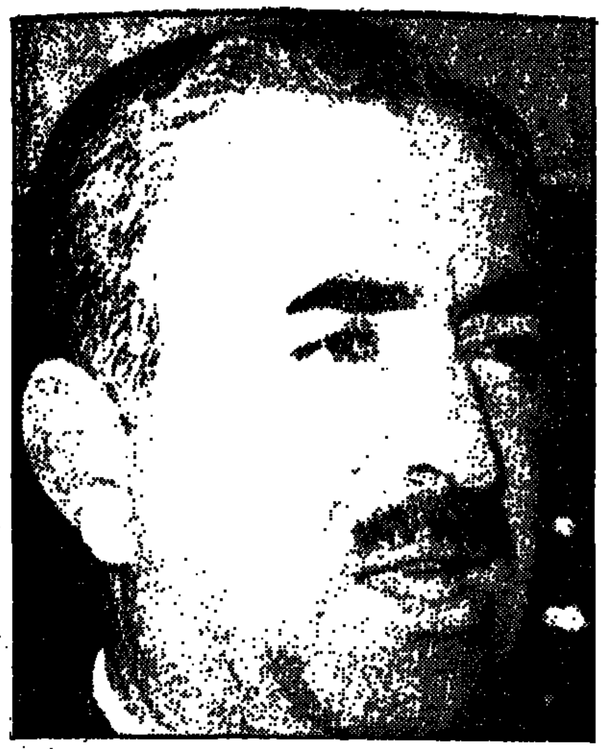

רשיד כראמה
"אמצעי לגילוי מרגלים ישראלים"

מיניסטריאלי. אומנם, גם זו לא נשמעה לו בכל. בראשית 1970 הסתכסך עם ראשיה, בשל סירובם להנפיק דרכונים לכל דורש ולכל הארצות, לרבות המדינות הקומוניסטיות (ולהוציא, כמו־בן, את ישראל). המתח בינו לבין המודיעין הצבאי נוצר גם על רקע היותו בין אוהדיה הבולטים ביותר של ברית־המועצות בארצנו. בעת אחד המשברים הקשים ביותר שפקדו את היחסים הלבנוניים־סוביטיים, האשים ג'ונבלאט את שילטונות לבנון — קרי המישרד השני — בפרובוקציה וביצירת התקרית שגרמה למתיחות. זה היה אחרי הניסיון הכושל של השירות החשאי הסובייטי להניע טייס לבנוני לחטוף, תמורת תשלום, מטוס מ־ראז' ולהטיסו לרוסיה הסובייטית.

מיתקני האזנה

ג'ונבלאט הסתכסך עם הצבא גם על רקע פעילותם של אירגוני־החבלה, שהתרכזה בלבנון — אחרי גירושם מירדן ו־צימצום חופש פעולתם בתחומי סוריה. המחבלים לא רק שהיו למדינה בתוך מדינה ופגעו בריבונותה של לבנון, אלא גם חשפו אותה לסכנת פעולות־הגמול הישראליות. לא ייפלא, כי נוכחותם היתה למורת־רוחו של הצבא הלבנוני, אשר ידע, כי הוא אשר יידרש — בסופו־של־דבר — לשלם את מחיר פעולו־תיהם. אך לא רק ג'ונבלאט הדרוזי, אלא גם מנהיגים מוסלמים, מסוגו של צאיב סלאם, תמכו באירגוני־החבלה והתנגדו לקוו של הצבא. מותר לשער שכל האישים הללו ראו עצמם יעדים — וקרוב לוודאי שגם היו נתונים לפיקוחו של מישרד השני. לאמיתו־של־דבר, חבק פיקוח זה לא רק את אלה שחלקו על מדיניות הממשלה. גם שרים ואישים בכירים אחרים בשילטון שימשו נושאים למעקב על־ידי המישרד השני. אופייני בהקשר זה מיקרה שאירע לעבדאללה משנוק, בהיותו שר־הפנים בממש־לה קודמת של צאיב סלאם, בשנים 1960—1961. יום אחד טילפן מ־שנוק למושל מחוז־הצפון, אשר יצאו לו מוניטין כבעל מזג קר ורציני, שאין להביאו לידי צחוק. השר משנוק גמר אומר להצחיקו ובמהלך שיחתם הטלפונית סיפר בדיחה, שלדעתו, חייבת היתה לעורר את צחוקו של בן־שיחו. הבדיחה לא זכתה לתגובה המיוחלת והשר כמעט השלים עם כישלון מאמציו, כאשר עמדו לו רווח והצלה ממקום בלתי־צפוי. פתאום נשמע קול־צחוק אדיר בשפופרת: היה זה קולו של המצותת, אשר ידע, כנראה, להעריך כראוי בדיחה טובה. הוא הצליח להדביק בצחוקו גם את "הלקוחות" שלו וכך עלה בידי שר־הפנים לש־בור את קרח רצינותו של מושל מחוז־הצפון.

בסיפורו של עבדאללה משנוק, שהוא מצא לנכון להשמיעו באוזני עיתונאים שנים רבות לאחר התרחשותו, יש יותר מש־נראה על־פני השטח במבט ראשון. יתכן, שהפעלת ציתות לשי־חה טלפונית יכול לגרום רישרוש או רעש כלשהו על־ידי עצם פעולת־התחברות, לקוו. אך בשום אופן לא לשמיעת קולו של המאזין. קרוב לוודאי, שכבר אז — בראשית שנות השישים — הוקלטו גם בלבנון השיחות על־ידי רשם־קול, שמופעל באורח אוטומאטי ברגע שהטלפון, אשר מיספרו נמצא בפיקוח נכנס לפעולה. אולם, אפילו בוצע הציתות באוזניות, לא יכול השר הנכבד, או נציגו במחוז־הצפון, להבחין במאזין, משום שלזה היו מכשירי־שמיעה — אוזניות — בלבד, ולא עמדו לרשותו כלים להעברת קולו, כלומר מיקרופון. לעומת זה, יכול הטלפו־נאי במרכזיית מישרד־הפנים בביירות, או בלישכת המושל ב־מחוז־הצפון — או במרכזיה הבינעירונית, אם עדיין היא לא היתה אוטומטית — להאזין לשיחה וגם להתערב בה. אין זאת, כי שני בני־השיח שמעו את צחוקו של אחד הטלפונאים האלה, אשר לא מן הנמנע, כי עבד בשירותו של מפעיל זר כלשהו, כמודיעין הסורי לדוגמה.

יהיה כאשר יהיה, תקרית זו מעידה על מודעתם של שרים ושל אישים אחרים לקיום ציתות לשיחותיהם עוד בראשית שנות השישים, בתקופת כהונתו הראשונה של צאיב סלאם כ־ראש־ממשלה. האחרון יכול היה, לכאורה, לפעול כבר בימים ההם נגד מיתקני ההאזנה של המישרד השני. אפשר שלא עשה זאת, לפי שמיבצעי המודיעין הצבאי שירתו אותו זמן גם את האינטרסים שלו, או משום שהנשיא דאז, הגנראל פואד שיהאב, לא הסכים לפעולה כזאת. אם עשה זאת בראשית תקופת כהונ־תו החדשה בסתיו 1970, היו לו, כנראה, סיבות מיוחדות והוא קיבל לכך גם את הסכמתו של הנשיא סוליימאן פראנג'ייה.

ההפיכה הלבנה

ההתקפות על המישרד השני החלו, כאמור, חודשים מיספר לפני התפרצותו של סלאם אל מיתקני ההאזנה בבניין הדואר המרכזי בביירות. היו אלה בעיקבות של מערכת הבחירות ל־נשיאות, שבסיומה, באוגוסט 1970, נבחר פראנג'ייה על חודו של קול אחד בלבד — חמישים קולות בעדו, ארבעים ותשעה נגדו. זה היה הרוב הזעום ביותר שבו נבחר אי־פעם נשיא ב־לבנון. עיתונים לבנוניים האשימו, בהשראת יריבי המימשל היוצא, את המישרד השני בחריגה מסמכויותיו בהתערבות ש־לא כחוק בענייני מדיניות־פנים. מותר להניח, כי הפשרה ש־הביאה לבחירת פראנג'ייה כללה גם הסכם בדבר הכנסת שינו־יים מופלגים במישרד השני. לא בכדי החלו מופיעות בעיתונות הלבנונית, זמן קצר אחרי בחירת־הנשיא, ידיעות על הדחות צפויות במודיעין הצבאי ועל תיכנון אירגונו מחדש. לא חלפו שבועות רבים ובעיקבות הידיעות באה גם שורה של מעשים, במרוצת הימים זכו, בשל היקפם הרחב, בכינוי "ההפיכה הלבנה".

"ההפיכה" הופנתה, כמובן, בראש ובראשונה נגד "השיהאביזם" — "הגוליזם הלבנוני" — אשר בעיני יריביו לא היה המישרד השני אלא מכשיר עיוור בידיו. כגנראל דה־גול, עלה גם הגנראל פואד שיהאב ב־1958 לראשות השילטון, כשהילה של מושיע ארצו אופפת אותו, אחרי משבר קשה, שהגיע ל־שיאו במלחמת־ האזרחים. אישים ועסקנים מבין קבוצות פולי־טיות בלבנון, בשיתוף עם חסידיו קציני־הצבא, הוסיפו לראות בו מנהיגם גם אחרי סיום כהונתו ב־1964 והיו עולים אליו לרגל, כשם שחסידי דה־גול נהגו ללכת לקולומבה לה־דז־אגליז. כלפי חוץ הופיעו האזרחים בלבד, אך מאחורי הקלעים היו אלה הקצינים — אנשי המישרד השני — שמשכו בחוטים. שיהאב — וכן יורשו שארל חילו — היו, כנראה, רוכשים את תמיכתם של שרים וחברי בית־הנבחרים באמצעות תשלומים שבוצעו על־ידי המישרד השני מקרנותיו הסודיות.

כחודש אחרי שנבחר סוליימאן פראנג'ייה הודלפה החלטה שנתקבלה במיפקדת הצבא, בתיאום עם הנשיא החדש, לבצע ראורגניזציה במישרד השני, כדי לשים קץ להתערבות אנשי הצבא בעניינים מדיניים. באותה הזדמנות הומר שמו של המיש־רד השני ל"מישרד המודיעין הצבאי" ("קלם אל־אסתחבראת אל־אסכריה"). כעבור כשלושה שבועות נמסר, כי "ממשלתה החדשה של לבנון עומדת בתוקף על הרחקת הצבא מזירת של מדיניות הפנים ועל שינויים יסודיים במישרד השני. תפקידו של זה הוא לעסוק במודיעין צבאי, אולם בידי המימשל הקודם נעשה למכשיר בענייני פנים. עתה יותלמו עובדים במישרד השני ואחריות הצבא התרכז במטרות צבאיות ובהגנה על הגבולות בלבד".

בדצמבר 1970 הודח מתפקידו אלוף־מישנה ג'בראיל לחוד, ראש המישרד השני — עתה "משרד המודיעין הצבאי" — ומונה נספח צבאי בצ'כוסלובקיה. יחד איתו הועברו ממשרו־תיהם רבים מקציניו. ארבעה מהם נשלחו אף הם לחוץ־לארץ, לפתע נתברר, כי לשילטונות הלבנוניים יש עניין בהצבת נס־פחים צבאיים בסנגאל, בגיניאה, בליבריה ובאורוגואי.

ביקורת בעיתונות

תפקידיו של המודיעין הצבאי צומצמו, סמכויותיו הוגבלו ויוקרתו נפגמה. "המישרד הזה, שסביבו נרקמו אגדות ועטורות תהילה", נדפס כחצי שנה אחרי כן בשבועון הביירותי "אל־ציאד", "שרוי כיום במצב שונה לגמרי משהיה". הדוגמה הבול־טת ביותר להצטמקות פעילותו היא — לדברי השבועון — הקטנת הסכום שהוקצב לו להוצאות חשאיות משני מיליונים ומאתיים אלף לירות לבנוניות בשנה הקודמת לשש מאות אלף ב־1971. הממשלה עצמה הבינה, כי היא הרחיקה לכת בעניין זה, וכי תקציב כזה לא יספיק למימון עבודתו של מישרד המודיעין על־כן, הכפילה אותו ב־1972: למיליון ומאתיים אלף לירות לבנוניות.

עם שהצליחו להוריד קרנו של המודיעין הצבאי, בשל שי־רותו הנאמן למישטר הקודם, עדיין לא היו מתנגדיו מרוצים ממנת־חלקם של הקצינים שהומחקו מניהולו. יש שחיפשו דרכים להציק להם. כך גילה, כי משכורתו של נספח צבאי לבנוני בנכר היא אלפיים וחמש־מאות דולאר לחודש. תגלית זו שימשה נושא לביקורת בעיתונות והיא לא נפלה על אוזניים אטומות. הממשלה קיצצה את שכרו החודשי של נספח צבאי לתשע מאות דולאר בלבד. כמאל ג'ונבלאט, יריבו המושבע של המיש־רד השני, אף דרש לבטל כליל את מישרת הנספח הצבאי, שלדעתו אין מדינה קטנה כלבנון זקוקה לה, ואילו את התקציב המיועד לה ניתן לכוון לאפיקים מועילים יותר.

זאת לא היתה אלא התחלת תלאותיהם של קציניו לשעבר של המישרד השני. לא יצאו שנתיים מאז הודחו מתפקידיהם, כשאשמה חדשה הוטחה נגדם. אלוף־מישנה ג'בראיל לחוד, שהיה, כזכור, ראש המישרד השני — ואחדים מעוזריו הואשמו בכך, שלמחרת בחירתו של סוליימאן פראנג'ייה, באוגוסט 1970, הם פתחו במיבצע של "השמדת תיקים סודיים קשורים לענייני בחירות, לסוכנים מיוחדים ולנושאים אחרים, אשר המישרד השני הסתבך בהם בצורה זו או אחרת. התביעה הצבאית הגי־שה, בפברואר 1973, כתב־אישום נגד אלוף־מישנה ג'בראיל, אחד־עשר סגני־אלופים, רב־סרן אחד וחמישה בעלי דרגות אחרות — כולם קציני המישרד השני לשעבר. היא הטילה עליהם אחריות להשחתתם של ארכיונים ושל מיסמכים, שהיו רכוש הצבא; התערבות בבחירות לפרלאמנט ובבחירת נשיא המדינה, הגבלת חופש האזרח, ביזבוז כספי הצבא, מעילה בתפ־קיד וניצולו להשפעה על מוסדות אזרחיים. כל הנאשמים אמו־רים היו להיעצר ביום העמדתם לדין, כל כולם המתינו למישפט. חמישה מהם, בכללם אלוף־מישנה לחוד, גלו לספרד. ארבעה אחרים מצאו מיקלט מדיני בסוריה. כך נתאפשר לשילטונות דמשק לגמול פעם ללבנון על המיקלט שזו העניקה מאז ומתמיד לפליטים מדיניים סוריים. הקצינים הלבנוניים הגולים, שבתוקף תפקידם טיפלו בפליטים הסוריים, יכלו בוודאי לספק אינפור־מאציה חשובה למודיעין בדמשק. לבסוף, דן בית־הדין הצבאי בביירות חמישה מהנאשמים — חמישתם שלא בפניהם — לעונשי מאסר בין ארבע לעשר שנים. בין אלה היה אלוף־מישנה לחוד, שעליו נגזרו עשר שנות מאסר, עם עבודת־פרך. יתר הנאשמים זוכו.

ציוד מתוחכם

החלשת המודיעין הצבאי לוותה, לכאורה, בחיזוקה של מינהלת הביטחון הכללי. כעבור מחצית־השנה נשמעו כבר דעות, כי היא — ולא המישרד השני — משמשת עיניים ואוז־ניים למדינה. לאמיתו־של־דבר, מאז ראשית שנות השישים היה גידולה מתמיד, בשל התרבות תפקידיה עקב ריבוי כלל התוש־בים ועליית מספר הזרים בלבנון. ב־1962 כלל התקן שנקבע לה שלוש־מאות ושלושים איש, וכעבור שנה עלה מיספר עובדיה לחמש־מאות. ב־1971 מנתה המינהלה תשע־מאות, וב־1972 אלף מאה חמישים וחמישה איש.

מינהלת הבטחון הכללי הוגדרה כמנגנון, שתפקידו לאסוף אינפורמאציה מדינית, חברתית וכלכלית בשביל הממשלה; להילחם בריגול ולהתחקות אחר לבנונים וזרים, הפועלים למען מדינות אחרות, לגלות מפיצי שמועות מזיקות, לחשוף אגודות חשאיות, ללמוד את הרכבן ואת זהות חבריהן ולעקוב אחריהם; לשמור על ביטחונם של מדינאים לבנוניים ועל אישים זרים הבאים ללבנון; להשתתף בחקירת פשעים נגד ביטחונה הפנימי והחיצוני של המדינה ולשתף פעולה עם כוחות־ביטחון אחרים בפיקוח על גבולות המדינה, ביבשה, בים, ובאוויר.

למילוי התפקידים הללו אורגנה מינהלת הביטחון הכללי במחלקות פונקציונליות ובמישרדים אזוריים בכל אחד מחמשת מחוזותיה ובעריה הגדולות של המדינה. בעייותיה הפנימיות של לבנון, בשל מיבנה אוכלוסייתה ובגלל האיזון העדין בין חלקיה השונים, מחייבות עירנות בטחונית מתמדת. מסיבה זו, וחרף מישטרה הדמוקרטי — יחידי בעולם הערבי — היא מפעילה מערכת נרחבת של פיקוח על תושביה. מכאן המימרה השגורה בפי הלבנונים: "אתה חי — משמע אתה נמצא בפי־קוח". בהקשר זה אף הועלה ב־1971 רעיון לפתוח בביטחון הכללי תיק לכל אזרח לבנוני. ההצעה לא הוגשמה מסאת הקור הציוד האלקטרוני הדרוש למיבצע כזה.

לעומת זה, נרכש כשנתיים לאחר מכן ציוד מתוחכם, לרבות מכשירי הקלטה, לשם פיקוח על מדינאים ועל מיפלגות. אותו זמן הוחל מחדש בציתות לשיחות טלפוניות "לא־פרטיות". מש־מעותן, בהקשר זה, של המלים "שיחות לא־פרטיות" לא הובה־רה, אף לא נודע, אם יש קשר כלשהו בין חידוש ההאזנות הטל־פונית ובין התפטרותו של צאיב סלאם מכהונתו כראש־ממשלה באפריל 1973.

אופיינית למעמדה המיוחד של לבנון היא העובדה, כי נוסף על מחלקה "לענייני זרים "רגילים", ראו ראשי הביטחון שלה לנכון להקים, בשלהי 1971, מדור מיוחד לטיפול בפליטים מדיניים. הצורך בהקמת מדור זה נבע ממיספרם הגדול של גולים מארצות ערביות שונות, שמצאו מיקלט בביירות ובערים אחרות. פעילותם נגד המישטרים הקיימים במדינות מוצאם טמנה תמיד בחובה אפשרות של שיבוש יחסיה של לבנון עם אותן מדינות. עם זאת, נדרשו שילטונותיה להגן על חייהם של הגולים המדיניים, אשר רבים מהם נרצחו על־ידי שליחים חשאיים שבאו ממולדתם. עדות לחומרת הבעיות, שנוכחותם יצרה בלבנון, היא הצעה שהועלתה, לייחד את אחד מכפרי הנופש הלבנוניים כמרכז, שבו יתגוררו הפליטים המדיניים הערבים תחת שמירה מוגברת של כוחות ביטחון.

שארל חילו
תשלומים מקרן סודית

סוליימאן פראנג'ייה
בער מיתקני האזנה

פואד שיהאב
"הגוליזם הלבנוני"

חמישה אגפים

במינהלת הביטחון הכללי קיימת גם "מחלקה לפיקוח על דברי דפוס ופירסום". זוהי מחלקת הצנזורה, המעבירה בשבט בקורתה מיברקים, מיכתבים, כרוזים, כתבי־עת, עיתונים, ספ־רים, תקליטים, סרטי־קולנוע ותוכניות טלוויזיה. הביקורת נע־שית לא רק מנקודת־ראות ביטחונית, אלא גם מבחינת קשריה החיצוניים של לבנון ובהתחשב עם הוראות לישכת־החרם ה־ערבי על ישראל. מיקרה מאלף בהקשר זה אירע ב־1962, כאשר אסרה הצנזורה, בתיאום עם לישכת החרם הערבי, את הכנסתה של האנציקלופדיה הצרפתית "לארוס", משום שהיא כללה ערך על ישראל. פעולה זו נעשתה בניגוד להנחיות שר־החינוך הלבנוני, שהתיר את ייבוא "לארוס". גם שרים אחרים, בכללם שר העבודות הציבוריות, המארוני פייר ג'ומייל, תקפו את החרמת האנציקלופדיה וראו בה צרות־אופק ופגיעה בשמה הטוב של ארצם. לבסוף, שונתה החלטת־האיסור, ומכירת האינ־ציקלופדיה הורשתה אחרי שנתלשו ממנה הדפים, שבהם נזכרת ישראל. באותה הזדמנות עמדה הצנזורה לתלוש את הדפים הדנים בישראל גם מ"אנציקלופדיה בריטניקה", אולם תוכנית זו — שמטרתה היתה, בין השאר, להפיס את דעתם של השיל־טונות הצרפתיים בשל הטלת המום ב"לארוס" — לא יצאה, כנראה, לפועל.

כשם שחייבו — כנאמר מקודם — הכפלת האוכלוסיה והתמורות שחלו במרוצת השנים בלבנון את הגדלת מיספר המשרתים בכוחות הביטחון, כן נוצר צורך, לאור הנסיבות החדשות, להנהיג בהם שינויים אירגוניים. האירגון־מחדש הוטל על אלוף־מישנה אנטואן דחדאח, שנתמנה על־ידי מימשלו של הנשיא פראנג'ייה לעמוד בראש מינהלת הביטחון הכללי. הצ־עותיו קיבלו ביטוי רישמי בדצמבר 1971, בצוו נשיא הרפוב־ליקה בדבר ריאורגניזציה של כוחות הביטחון הפנימי — כלומר, מינהלת הביטחון הכללי, הז'נדרמיה והמישטרה המישפטית. אף כי — בדומה למישרד החקירות הפדראלי (אפ.בי.איי) בארצות־הברית — עוסקת מינהלת הביטחון הכללי גם בנושאים פלי־ליים, מתמצה עיקר תפקידה בענייני ביטחון המדינה. לעומתה, מהוות הז'נדרמריה והמשטרה המשפטית גופים משטרתיים מובה־קים, המופקדים על שמירת הסדר הציבורי ועל המלחמה בפשע.

מינהלת הביטחון הכללי חולקה לחמישה אגפים — תפקידים מיוחדים, נושאים טכניים, מינהלה, אירגון ותיכנון, חקירות ו־חיפושים. לישכת המנהל הכללי, שכוללת את הארכיון ואת המדור ליחסי ציבור, מהווה מעין אגף שישי. המנהל הכללי החדש תיכנן למנות בראש כל אחד מהם קצין־צבא. הוא לא הושפע, כנראה, על־ידי המסע שהתנהל כשנה קודם לכן נגד קציני המישרד השני לשעבר.

בהזדמנות זו, אף שופרו תנאי השירות של כל אנשי כוחות הביטחון הפנימי, אשר מצבם החומרי הירוד הביאם ביולי 1970 לידי ניסיון לערוך שביתת־רעב, שבעיקבותיו נעצרו תישעה־עשר עובדים, באשמת הסתה למרי ולשביתה.

מקור לחרדה

כפי שראינו, לא מנעו המישטר הדמוקרטי וחופש המדיני היחסי, המציינים את לבנון, הפעלת פיקוח על־ידי שילטונותיה על המיפלגות במדינה. הכוונה לכל המיפלגות, לא רק לאלו שהוצאו אל מחוץ לחוק. יש בכך משום השפעה של שיטת המימשל בצרפת, שבה מפקח ה"סורטה נאסיונאל" (הביטחון הלאומי) גם באורח גלוי על כל המיפלגות, לרבות אלו הנמצ־אות בשילטון. שיטה זו הולמת במיוחד את מגמותיהם של אלה הרוצים לשמור על ייחודה של לבנון ועל אופיה כתירכובת של עדות, אשר הקפדה על איזון ביניהן היא הדרך הבטוחה ביותר להמשך קיומה כמדינה עצמאית. היא מהווה, בכלות הכל, חלק מהעולם הערבי — עולם, שאחדים מהזרמים המאפ־יינים אותו — פאן־אסלאמי, פאן־ערבי ופאן־סורי — שוללים מעצם טיבעם קיומה של מדינה לבנונית. מכאן, שמיפלגות כלל־ערביות, המנסות להקים לעצמן שלוחות בכל ארצות־ערב, כגון ה"בעת", או המיפלגה הקומוניסטית, מעוררות דאגה אצל שלומי אמוני לבנון.

אחד הגופים הפוליטיים, ששימש מקור לחרדה לשילטונות הלבנוניים, הוא "המפלגה הלאומית הסורית", הידועה כ"פ.פ.ס."* — ראשי התיבות של שמה בצרפתית, בעלת מגמה פאן־סורית. היא נוסדה לפני מלחמת־העולם השנייה על־ידי אנטון סעאדה, לבנוני יווני־אורתודוכסי, שחזר למולדתו מברזיל, לשם גלה עם אביו בראשית המאה. לפי השקפת מייסדה, כוללת "סוריה הטיבעית" של ה"לאום הסורי" את השטח המשתרע בין הפרת בצפון ועד תעלת סואץ בדרום, בתוספת קפריסין. נוכח בליל־השפות, האמונות והשבטים המאכלסים איזור נרחב זה, אין לדעת סעאדה, בלשון, בדת או בגזע כדי להוות יסוד ראוי ללאום. סיסמתו היא: "הארץ היא הלאום". הוא בנה את מיפלגתו לפי הדוגמה הפאשיסטית האיטלקית והנאצית הגרמ־נית, במתכונת של היררכיה צבאית חשאית, אשר בראשה עמד הוא — המנהיג.

אנטון סעאדה יצא ב־1938 את לבנון ובילה, כנראה, את ימי המלחמה בדרום־אמריקה. שילטונות צרפת טענו, כי הוא שהה בגרמניה ועסק בה בשידורים ברדיו ברלין. ב־1947 שב סעאדה מחדש ללבנון והקדיש את כל מרצו לאירגון מיפלגתו. התוצאות לא אחרו לבוא. בימיו הראשונים של חודש יוני 1949 פרצו התנגשויות מזויינות בין אנשיו ובין "הפלאנגות", בפיקודו של המנהיג המארוני פייר ג'ומייל. האחרון פעל, כנר־אה, לא בלי עידוד הממשלה. סעאדה ברח לדמשק, שם קיבל מיקלט — וגם הבטחת סיוע — מנשיא סוריה חוסני זעים, שתפס את השילטון בהפיכה שחולל לשלושה חודשים קודם לכן. אולם, הידידות בין השניים לא האריכה ימים. בראשית יולי הוסגר סעאדה לשילטונות לבנון, אשר שפטוהו והוציאוהו להורג תוך ארבעים ושמונה שעות.

האלמנה באסרה

עם מותו, הפך סעאדה לקדוש מעונה. אלמנתו, ז'וליאט אל־מיר, נתמנתה "נאמנה ראשונה" ("אל־אמינה אל־אולה") של הפ.פ.ס. אולי היה בכך משום סימן להשפעה, שמקורה באמריקה הלטינית, שבה גדל המנהיג המנוח.** ההנהגה המעשית של המיפלגה הופקדה בידי תלמידו של זה, "ג'ורג'" עבד אל־מסיח. פעילותה התרכזה בסוריה, שבה הגיעו חבריה לעמדות חשובות בצבא ובמערכת השילטון. לפעילותה זו הושם קץ באפריל 1955, שעה שאחד מאנשיה רצח את סגן ראש המטה הכללי הסורי, סגן־אלוף עדנאן אל־מאלכי. המיפלגה הוצאה אל מחוץ לחוק ו"הנאמנה הראשונה" שלה נדונה לעשרים ושתיים שנות מאסר. מנהיגה "ג'ורג'" עבד אל־מסיח ושותפיו לצמרת נשפטו שלא בפניהם, לאחר שהצליחו לברוח ללבנון. אנשי הפ.פ.ס. הואשמו, נוסף על אחריות לרצח, בריגול למען ארצות־הברית ובקבלת סיוע מעיראק (שעדיין היתה מלוכנית וחברה בברית־בגדאד).

בלבנון החלו עבד אל־מסיח וחבריו בונים מחדש את אירגונם. לשיא כוחם הגיעו בתקופת מלחמת־האזרחים ב־1958, כאשר עמדו לימינו של הנשיא כמיל שמעון, במאבקו נגד יריביו, שנתמכו על־ידי סוריה ומצרים. אותה שנה, אף זכתה מיפלגתם לראשונה במעמד חוקי בלבנון. הברית בינם לבין שמעון — שדגל בעצמאות לבנון ולא באידיאולוגיה פאן־סורית — נבעה מהסכנה שנשקפה לשני הצדדים גם יחד מהמגמות הפאן־ערביות של מצרים הנאצרית ואוהדיה בסוריה (אותה־עת "החבל הצפוני" של קע"ם).

מאמץ אחרון להגשים את רעיונותיהם עשו אנשי המיפלגה הלאומית הסורית בסוף שנת 1961, על־ידי ניסיון לתפוס את השילטון בכוח. מטרתם היתה להקים ממשלה חדשה, אחרי ש־יעצרו את נשיא המדינה פואד שיהאב, את ראש הממשלה רשיד כראמה, ואת שר־הפנים כמאל ג'ונבלאט ומנהיגים אחרים וכן את ראשי הצבא. רשימתם כללה גם את ראש המישרד השני, אלוף־מישנה אנטון סעד וסגן־אלוף עזיז אחדב, ראש מינהלת הביטחון הכללי. המיפלגה היתה אותה שעה חצויה לשתיים. בראש פלג אחד — המתון יותר — הוסיף לעמוד "ג'ורג'" עבד אל־מסיח, מנהיג הסיעה השנייה — שניסתה לבצע את ההפיכה — היה עבדאללה סעאדה, בן משפחתו של אבי המיפלגה.

שעת־האפס לפעולה נקבעה לליל ה־31 בדצמבר 1961, גם מתוך שיקול, שאותו זמן ימצאו כמחצית אנשי הצבא הלבנוני בחופשת ראש־השנה מחוץ למחנותיהם. אך משהו לא פעל כשורה מהרגע הראשון. הידיעות על ההכנות להפיכה הגיעו לאוזניהם של המישרד השני ושל מינהלת הביטחון הכללי כבר בראשית דצמבר. מידע כלשהו סופק, כנראה, גם על־ידי שירו־תי המודיעין של מדינות ערביות מסויימות. משהובהר זאת למתכ־נני המרד, הם הקדימו את ביצועו — לפי כל הסימנים, מבלי שיהיו מוכנים לו כראוי — כדי לשמור בדרך זו על מידה כלשהי של הפתעה. לפי גירסה אחת, ידעו ראשי השלטונות הלבנוניים על כל אשר נעשה לקראת ההפיכה ואיפשרו למורדים לפתוח בפעולה על־מנת תשמש אמתלה לחיסול הפ.פ.ס.

מפלה מוחצת

המורדים נחלו מפלה מוחצת. עשרים ואחד מהם — תישעה עשר פליטים סוריים ופלשתינאיים ושני לבנונים — נהרגו בהתנגשויות עם כוחות־הביטחון. רבים אחרים נעצרו, לרבות מנהיגם עבדאללה סעאדה. עד ה־2 בפברואר 1962 נחקרו ששת אלפים ארבע מאות שלושים וחמישה איש, אשר אלפיים ארבע מאות שלושים ושיבעה מהם הושארו במעצר. ב־10 במארס עדיין ישבו חמש מאות עשרים וחמישה מהם בכלא.

המיפלגה הוצאה אל מחוץ לחוק מייד — ב־1 בינואר 1962. השילטונות הלבנוניים האשימו — באמצעות העיתונות — את שירותיהן החשאיים של ירדן ושל בריטניה במתן סיוע למור־דים. לפי מה שנאמר בעיתוני ביירות, הודה בחקירתו עבדאללה סעאדה, כי הוא וחבריו באו לידי הסכם עם ראש המודיעין הירדני, שריף נאצר, ועם וצפי תל, איש אמונו של המלך חוסיין ושגריר ארצו בבגדאד באותה תקופה, בדבר תמיכה חומרית ירדנית בהפיכה. כל אשר נאמר בכתב האישום, שפורסם ב־9 במאי 1962, הוא כי ירדן תרמה לפ.פ.ס. עשרים אלף דינרים ירדניים.

גם בריטניה הואשמה, כאמור, בהשתתפות בקשר להפלת המישטר בלבנון. אסד אל־אשקר, אחד ממנהיגי המיפלגה הלאומית הסורית ומראשי המרד, סיפר בחקירתו, כי נפגש בביתו של קצין־הצבא בדימוס פואד לחוד עם הקולונל פרלינג מהמודיעין הבריטי ודן איתו בהכנות למרד. עוד קודם לכן סיפר, במסיבת־עיתונאים שר־הפנים הלבנוני, כמאל ג'ונבלאט, כי "הקולונל פרלינג, אחד מראשי שירות המודיעין הבריטי", הגיע לביירות ב־5 בדצמבר 1961, למחרת בואו נפגש עם מדינאי לבנוני,* שעזב את המדינה יום לאחר מכן. לדברי שר־הפנים, אף נמצאה בליל המרד משחתת בריטית במימיה הטרי־טוריאלים של לבנון, מול חוף ביירות, סמוך לקאזינו "לובנאן". מחוללי ההפיכה היו אמורים לבקש מהצי הבריטי להנחית כוחות בלבנון, כדי לסייע להם להשליט סדר במדינה. המקור לידיעות אלו היה, כנראה, תנועות הצי הבריטי, שבאו בעיקבות איומיה של עיראק, באותם הימים עצמם, על עצמאותה של כוויית. בכתב־האישום הלבנוני נגד המורדים לא הוזכר שום קשר בין המיפלגה הלאומית הסורית לבין הבריטים.

שילטונות לבנון ניצלו הזדמנות זו של הנחתת מהלומה על המפלגה הלאומית הסורית לעשיית חשבון עם אירגון אחר, מחתרתי אף הוא, שגם בפעולתו ראו סכנה לביטחון המדינה. אולם, בעוד שהפ.פ.ס. היה בעיקרו גוף נוצרי, שרצה לשלול מהדת כל תפקיד במדינה, היתה "מפלגת השיחרור האיסלאמי" (אל־תחריר אל־איסלאמי) מושתתת על עקרונות דתיים. פעי־לותה כוונה אל המוסלמים ועוררה חשש, כי תגרום מתיחות בין־עדתית במדינה. ה"תחריריין" — כפי שכונו חברי האירגון — היו נתונים לפיקוחה המתמיד של מינהלת הביטחון הכללי. הם נעצרו כל אימת שגילו פעילות, שהתבטאה בעיקר בהפצת כרוזים נגד הממשלה. אנשי הביטחון ערכו מפעם בפעם פשיטות וחיפושי־פתע במקומות, שבהם נהגו ה"תחריריין" להיפגש.

אחרי הפיכת־הנפל של הפ.פ.ס., האשים הביטחון הכללי את אנשי האירגון, כי היה בכוונתם להשתלב במרידה. לדבריה, הוכיח מידע חדש, שהתגלגל לידיה, כי ה"תחריריין" עמדו ליטול חלק בהפיכה. על־פי הוראה שנתקבלה מירדן, שאליה נמלט מנהיגם שיח' תקי אל־דין אל־נבהאני, לאחר מכן עמדו לנצל את עיסוקן של זרועות הביטחון במרידת־הנפל ולבצע פעולות חבלה וטרור במטרה לזרוע בהלה בציבור, דווקא בעת מישפטם של קושרי הפ.פ.ס.

במצוד, שבוצע על חברי מיפלגת השיחרור האיסלאמי נעצר מנהיג הסניף הלבנוני שלה פח'ר אל־דין, ושישה מחבריו להנ־הגה. אחד העצורים — מנהל ספריה בביירות — סיפר בחקי־רתו, כי הוא נהג לארגן פגישות של חברי האירגון בין כותלי הספריה. עצור אחר הודה, כי הפיץ את כרוזי האירגון כשהם מוסתרים בכיכרות־לחם.

* הכוונה, כנראה, לנשיא לשעבר, כמיל שמעון.

(*) Parti Populaire Syrien

(**) אוויטה, רעייתו הראשונה של חואן פרון, היתה גם סגנו לנשיא ארגנטינה. איזבלה, אישתו הנוכחית של פרון מועמדת אף היא למישרה זו.

בשבוע הבא: המרגל המשיח

כל מלחמות העתיד

גרמניה נגד גרמניה; אפריקה השחורה נגד דרום־אפריקה; מרד האקולוגיה; אמר... הלאטינית נגד קובה; בראזיל נגד ארגנטינה; הערבים העניים נגד הערבים העשי... סין נגד הודו; הצבא הסיני נגד היו"ר; אלג'יריה נגד מארוקו; מי ירעיל את אמר... מלחמת אזרחים באנגליה; הסיבוב השני בווייטנאם; מדעני סיביר נגד הקר...

ז'אק ברז'ייה
וז'אן פיליפ דלבאן

הניצחון במילחמה עשוי להיות מושג באחת משלוש דרכים.

הראשונה היא מיתקפת־הבזק. נראה, כי מילחמות־תשחיקה הארוכות מסוג שתי מילחמות־העולם לא יישנו עוד. במילחמות העתיד יהיו המהירות והאפתעה הגורמים העיקריים.

הדרך השנייה היא ההגנה. מדינה מותקפת מסוגלת, גם כיום, להחזיק מעמד — אם יש לה מערכת־הגנה טובה, או אם היא נהנית מסיוע יעיל של מדינות אחרות.

הדרך השלישית היא ההרתעה, שפירושה הפגנת־כוח כדי להימנע משימוש בכוח. הפלישה הסובייטית לצ'כוסלובקיה באוגוסט 1968 היתה מילחמת הרתעה מסוג זה.

העתידן הרמן כהן רואה בהרתעה את הדרך הטובה והיעילה ביותר. לדעתו, חייבת ארצות־הברית לאיים על יריביה בפצצה, המסוגלת להרוס את כל כדור הארץ, שתכונה בשם „פצצת יום־הדין". פצצה זאת תופעל אוטומאטית ברגע בו תגיע הקרינה הרדיואקטיבית של ההפצצות הגרעיניות לרמה מסויימת. כהן סבור, שתודות לפצצה זו לא יעז שום צד להסתכן בלוחמה תרמו־גרעינית.

נלך, איפוא, בעיקבות כהן ונדמיין כמה וכמה מילחמות, העלולות לפרוץ בעתיד הקרוב, או הרחוק. אחדות מן המילחמות הללו ייראו לכם כבילתי מתקבלות על הדעת. אבל, אל לנו לשכוח כי העתיד כולו אינו מתקבל על הדעת.

מומחי הפנטאגון מעיינים עתה בפירטי 145 מילחמות עתידיות, על יסוד נבואות המחשבים. אחת מהן היא מילחמה שתתחולל במידבריות צפון־אפריקה בין ברית של לוב, טוניסיה, איטליה ומערב־גרמניה מצד אחד לבין אלג'יריה מצרים וברית־המועצות מצד שני.

זה נשמע מוזר, לא כן? אבל, אין לדעת מה צפון בחובו העתיד.

לא נותר לנו אלא לקוות, כי אף אחת מן המילחמות המתוארות בעמודים אלה לא תתחולל למעשה.

25 יום

קרוב לוודאי, שההיסטוריונים יסבירו את המילחמה בין שתי הגרמניות בנטיה הטיבעית של הגרמנים להילחם אלה באלה. למעשה, היו למילחמה שלושה גורמים עיקריים:

- הגורם הכלכלי — התפתחות של משקים מתחרים, שאינם משלימים זה את זה.
- הגירוי האידיאולוגי, שהדגיש את ההפרדה הפיזית בין שתי המדינות.
- הביטחון, כי הן מדינות־המערב והן מדינות ברית־וארשה לא יתערבו בסיכסוך.

באחד מימי קיץ ...19 ערכה גרמניה המיזרחית מיתקפת פתע על גרמניה־המערבית. הטנקים שלה נעו במהירות, בתנועות מלקחיים, שהזכירו לא מעט את מילחמת הבזק הישראלית של 1967.

רוב הטאנקים המערביים הושמדו בקרב אסון. בו נעזר השריון המיזרחי בטילים אנטי־טאנקיים מסוג חדש. חיל־האוויר המיזרחי רכש יתרון ברור בשחקים, תודות ל„מיגים" החדישים שברשותו!

כאשר הגיעו כוחות המיזרח לגבול אלזאס, התערבו ארבעת הגדולים וכפו על הלוחמים הפסקת אש. בעיקבותיה תוכננו בחירות „חופשיות", שנועדו להוליד גרמניה מאוחדת, בעלת נטיות פרו־קומוניסטיות.

המילחמה כולה נמשכה 25 יום בדיוק.

קיסר אינדונזיה

קארל ואן־רין התיימר להיות אחד מצאצאיו של הצייר רמברנדט ואן־ריין, אף כי בעורקיו זרם דם מאלזי בשפע. הוא פעל בנעוריו בצבא־השכירים של ההרפתקן ההולנדי ווסטרלינג, אשר ביקש להשתלט על אינדונזיה. אולם, הוא לא אמר נואש גם לאחר שיצא ווסטרלינג מן המישחק.

ואן־רין ניצל לטובתו את התסיסה נגד מישטרי הדיכוי האינדונזיים של סוקארנו וסוהארטו. באפריל ...19 השתלטו כוחותיו על האי בורניאו בעזרת מיצבורים של נשק יפאני. אוזלת־ידו של האו"ם, אשר העדיף לעצום עין, איפשרה לו לתכנן כיבושים חדשים. חייליו ביצעו פעולות אמפיביות נגד כל איי אינדונזיה האחרים, מאלזיה וסינגאפור. הם נעזרו במצנחים, בדאונים ובנחתות. רק פצצה אטומית טאקטית היתה מסוגלת לבלום אותם. אבל, שום גורם לא היה מוכן להפעיל פצצה כזאת.

ואן רין הפך לקיסר אינדונזיה ולשליטם של איזורים נרחבים באסיה. רוב מדינות העולם הכירו במישטרו. המדינאים הזרים, שעיינו אותו בתחילה, שינו את יחסם אליו לאחר שהכפיל את ייצוא הגומי והנפט ופתח בתיעוש מאסיבי של הקיסרות החדשה.

פצצות אטום באפריקה

הרודן האפריקני נ'חאריזמה נחשב על־ידי ההיסטוריונים לאשם העיקרי באסון שפקד את הפדראציה של אפריקה השחורה באוגוסט ...19. תוך חמש שנים עלה בידי עריץ מוסלמי זה, שנהנה מסיוע סובייטי וסיני, לאחד מסביבו את כל המדינות האפריקניות — פרט לדרום־אפריקה. מייד לאחר־מכן החל קורא למילחמת קודש לשיחרור הכושים של דרום־אפריקה מן השיעבוד הלבן.

הדרום־אפריקנים השיבו לו מידה כנגד מידה. הם הגיבו בתעמולה על תעמולה — ובפשיטות־תגמול על תקריות־גבול.

המילחמה עצמה פרצה ב־16 באוגוסט ...19 מבלי שאפשר היה לקבוע מי ירה את היריה הראשונה. למן הרגע הראשון ניכר יתרונו של הציוד האולטרא־מודרני על זה המודרני. בידי הדרום־אפריקנים נמצאו פצצות־אטום טאקטיות רבות, בעלות עוצמה של קילוטון. הן שוגרו בדיוק רב על־ידי טילים בעלי טווח של 800 ק"מ.

תוך 48 שעות נמחקו מעל פני האדמה לא רק היעדים האיסטראטגיים של הפדראציה השחורה, אלא גם טורי הרגלים והשריון, צבא הפדראציה חדל מלהתקיים.

הרוסים והסינים לא יכלו למנוע את השואה, מפני שהנמלים ושדות־התעופה של הפדראציה הושמדו אף הם. יתר־על־כן, דרום־אפריקה הבהירה למעצמות הללו, כי ברשותה גם טילים באליסטיים, בעלי ראשי־נפץ מימניים, וכי כל סיוע לפדראציה ייחשב לפתיחת מילחמה.

ביום השלישי למילחמה נחתו כוחות מוטסים דרום־אפריקניים בכל בירות הפדראציה. הממשלות השונות יצאו לגלות, תוך איום במילחמת גרילה, שתימשך מאה שנה ומעלה.

היה זה לקח לעולם כולו. מדינות צפון אפריקה ומצרים, שניצלו מן השואה, למדו אחת ולתמיד כיון אין לפתוח במילחמה נגד יריב בעל אמצעי תגובה משוכללים.

מרידה במערב

קשה לדעת אם כל אשר התרחש בשנת ...19 היה פרי מזימה סינית, או [illegible] תוצאה של טירוף המוני, על כל פנים. מיליוני אזרחים באירופה ו... אמריקה סירבו לאכול, בטענה ש... המזון מורעל, ונכלאו במחנות מע... דים, שם ניסו השילטונות להאכי... בכוח.

הרבה חולל גל של מרידות ... ומעשי חבלה. רשתות החשמל ... מו־נות שכמות הוצאו מכלל שימ... ערים ומיפעלים שותקו. מכונים ... עיים נהרסו. בתי חרושת לחו... הדברה ולדשנים כימיים הועלו באש.

וועדת חירום מיוחדת שנתכנסה בברלין, נטלה את השילטון בכל ... בי העולם המערבי. היא הזהירה ... רוסיה וסין, כי כל התערבות שק... תגרור אחריה הפצצות גרעיניות ... אחר הטילה עונש־מוות על חבלה ב... מיבנים ובמכונות.

היתה זו תחילתו של טבח מחריד ... בין המומתים היו לא רק מחבלים ... ונשים באובה, אלא גם אינטלקט... אים, אשר הטיפו לתזונה טיבעית ... למרי נגד המכונות. ההיפים הבינ... קים ורוזיהם נורו ללא מישפט.

מעשי הזוועה של המישטר המעו... המאוחר עלו אף על אלה של ה... נאצים. אבל, למעשה לא היה ... ניצחונם של בני־אדם על אחיהם ... זה ניצחון המכונה על האנושות.

עוד ניצחון לקאסטרו

ארצות־הברית הוגדרה פעמים ... כאחראית למיתקפת הנפל נגד קו... בנובמבר ...19, אשר בוצעה על־י... אירגון מדינות אמריקה הלאטי... אך, השפעתה ביבשת היתה לא... סית. אבל, במיקרה זה שולהבה ... מ‎לחמה על־ידי התעמולה הגוברת ... הקאסטריסטים במדינות הדרום אמ... ריקניות.

ב־26 בפברואר ...19 התקיימה ב... בואנוס איירס, וועידת־פיסגה ... של מדינות האיזור. בוועידה נקבע ... קובה של קאסטרו הפכה לנגע ... איר, והוחלט לחסלה על־ידי פליש... מן הים, בחיפוי מיטריה אווירית.

המתכננים לא הצליחו לשמור את הדבר בסוד. שירותי הביון הקו... ניסטיים הצליחו לגלות את כל ה... פרטים, כולל חופי הנחיתה, ולהעביר את המידע לקאסטרו.

בבוא שעת ה„ש" הושמדו שלושה רבעים מן הכוח הפולש בפצצ... אטום, שסופקו על־ידי הרוסים לקו... המפציצים ומטוסי־הקרב של האירגון הדרום־אמריקני נפלו טרף לטילי קר... קע־אוויר סובייטיים, הציים הנמלטים נרדפו וטובעו על־ידי ספינות קו... ביות מהירות, חמושות בטילים. ... היתה זו שואה עקובה מדם. ... מדינות אמריקה הלאטינית איבד... שרידי יוקרתו, והחלה ... פרו־קאסטריסטיות התחוללו בכל ... בי היבשת.

ותיק הס.ס.

המלחמה שפרצה בין ארגנטינה לבראזיל באוקטובר ...19, נגרמה ... עיקרה מהתפתחות אירגון ... אמריקה הלאטינית והמפסקת ... של ארצות־הברית. לקאסטריזם לא היה כל חלק בפרוץ רחש. למעשה היה זה עימות בין שני מישטרים פאשיסטיים וותיקים.

הטענות של שני הצדדים בדבר הסתננות הדדית והפרת הריבונות האווירית לא היו אלא תואנות לפתיחה באש. וכאן מן הראוי לציין, כי שני הצבאות הונהגו על־ידי וותיקי חס.ס. הנאצי.

הקרבות הראשונים היו קלאסיים: מילחמת תנועה, בסיוע אווירי. שני הצדדים ביצעו פשיטות לעומק שטח האויב. מסעות דראמאטיים אלה שילהבו את הדימיון, אך לא היו מסוגלים להביא לידי הכרעה.

כל מדינות העולם הטילו אמבארגו על הצדדים הלוחמים. התוצאה: כעבור שישה חודשים הופסקו פעולות האיבה בהדרגה, בשל מחסור חמור בדלק ותחמושת.

מתווך של האו"ם, שהגיעו למקום, קבע, כי ניתן יהיה להשכין שלום של קבע תוך עשר שנים.

הקרב על הנפט

מלחמת הערבים העניים נגד הערבים העשירים נולדה בעיקבות כישלונותיהם המתמידים של הערבים בהתמודדותם עם ישראל. המדינות הערביות העניות — מצרים, אלג'יריה, סוריה, ירדן ועיראק — היפנו את מירצן לאפיק מלחמתי חדש ותיכננו פלישה לנסיכויות־הנפט העשירות. הכוונה היתה להשתלט הן על מקורות הנפט והן על חשבונות הבאנקים השמונים של הנסיכויות בעולם המערבי.

לכאורה, היה זה מיבצע קל ופשוט. למעשה, כאשר נפתחה המלחמה ביוני ...19, נתקלו הפולשים, שבאו מעיראק וממצרים, בצבא מאורגן ויעיל להפליא, בעל ציוד ותימוש אולטרא־מודרני. צבא, אשר מפקדיו היו בקיאים בכל תוכניות ההתקפה של האויב.

נראה, כי הנסיכויות נעזרו על־ידי שירות הביון הבריטי, אשר היכה שורשים עמוקים במיפרץ הפרסי. ברגע בו נודע להן על הפלישה הממשמשת ובאה, חברו כולן יחד והקימו צבא שכירים מצויין. לצורך זה גוייסו בעיקר שכירי־חרב, שפעלו בעבר באפריקה.

החימוש של צבא־השכירים כלל מקרני־לייזר, שהופעלו בעיקר נגד שיריון וטורים ממונעים.

צבאות הפולשים נופצו לרסיסים. 90 אחוז מאבידותיהם היו בהרוגים. המצרים והסורים ראו במפלה, כולה שואה גדולה אף יותר מזו של יוני 1967.

הנקמה הסינית

כאשר הובסה פקיסטאן על־ידי הודו בקרב על בנגלאדש, הובסה, למעשה — גם סין העממית, שסייעה לפקיסטאן. אין פלא שהסינים חלמו על נקמה.

ההיסטוריונים מתקשים להבין מדוע בחרה מדינה ענייה־יחסית, הסובלת מעודף אוכלוסין, לכבוש דור־קא מדינה ענייה ועל־מאוכלסת אחרת, אבל, העובדות מדברות בעד עצמן.

שני מיליון חיילים סינים בפיקודו של המרשאל לין־פיאו (אשר לא מת כלל, כפי שפורסם במערב) חצו ברגל את ההרים המפרידים בין סין להודו. ההתקדמות היתה איטית ורצופת־קרבות; וחלפו שמונה חודשים בטרם קרבו הפולשים אל ניו־דלהי הבירה.

ציודו של הצבא ההודי היה מודרני יותר. אולם, הרוח הקרבית של הצבא הסיני עשתה את שלה. מעצמות המערב עמדו מנגד. ניו דלהי נפלה, וחלקים גדולים של הודו הפכו לחלק מן העולם הקומוניסטי.

הצבא נגד העם

בתחילת שנות השמונים חזליט, סוף־סוף, הצבא הסיני לנצל את כוח הרב לטובתו הוא. הוא תפס את השלטון, המפלגה הקומוניסטית נדחקה לקרן זווית. הרוסים קיבלו התפתחות זאת בברכה, וגילו נכונות לחתום על אמנת־שלום נצחית עם השליטים החדשים.

מול הצבא התייצב מאו טסה־טונג הישיש, שפתח במילחמת־גרילה מהפכנית. לפי עקרונות המילחמה של מאו מורכבת מילחמה בזאת משלושה שלבים:

- לוחמת זעירה בכפרים.
- לוחמה קלאסית בכפרים, תוך הקמת צבא עממי.
- כיבוש הערים.

אלא שהפעם התפתחו העניינים בסדר הפוך:

- כיבוש הערים.
- הבסת הכוחות המהפכנים בכפרים.
- חיסול כיסי הגרילה.

יש אומרים, כי הצבא הסיני נעזר הן על־ידי האמריקנים, שסיפקו לו ציוד בדיוק על ביקוש כוחות המהפכה, והן על־ידי הרוסים, שנתנסו בחיסול ליחידי גרילה באוקראינה עוד בשנת 1950. על כל פנים, גדודיו של הצבא הסיני חיסלו את אנשי מאו באיזורים הכפריים, ואילו בערים הושמדה רשתית המחתרת המאואיסטית, בעזרת האירגונים החשאים של העולם־התחתון הסיני.

היתה זו לא רק תבוסה פיזית של הקומוניזם הסיני, אלא גם הפרכת האידיאולוגיה הצבאית של היו"ר מאו.

הפלישה האלג'ירית

בנובמבר ...19 פרץ בקאבילייה שבאלג'יר מרד מקומי, שדוכא על־ידי צבא הקולונל בומדיין בדם ואש. בומדיין עצמו הכריז, כי המורדים קיבלו את מלוא הסיוע מממלכת מארוקו.

התגובה האלג'ירית לא איחרה לבוא. כעבור חודשיים פלשו טורי שיריון אלג'יריים, מודרכים על־ידי רוסים, למארוקו, וכבשו תוך שבועיים את רוב רובה של הממלכה.

המיפנה הדראמאטי חל עם התערבותה של ארצות הברית, אשר ביקשה להציל את בסיסיה במארוקו. יחידות הכומתות הירוקות וכוחות אוויר גדולים סייעו למארוקאנים לשחרר את שיטחי הכיבוש האלג'יריים, ולהמשיך בדרכם אל תוך אלג'יריה.

היתה זו מילחמת תנועה קשה וממושכת. בסיומה נפלו אוראן ואלג'יר גם יחד. הנשיא האלג'ירי לשעבר, מוחמד בן־בלה, הוצא מכילאו וחתם על הסכם שביתת־נשק. האמריקנים קיבלו כשכרם את בסיס מארס אל־כביר. ההשפעה הסובייטית באגן־הים־התיכון צומצמה במידה ניכרת.

האוייב הנעלם

הרעיון שיכולה להתחולל מלחמה, בה תהיה ידועה זהותו של הקורבן בלבד, נשמע כפאנטאסטי. אבל, הדבר קרה — והקורבן היתה ארצות הברית האדירה.

בשנת 1967 החל גורם מיסתורי בהפצת סם משכר מסוג חדש בקרב הנוער האמריקני. בחורף אותה שנה שותקה ניו יורק על ידי הפסקת חשמל גדולה ובילתי מוסברת. בשנים 1968 — 1969 בוצעו חבלות מיסתוריות בכל רחבי ארצות הברית, כולל פיצוץ מיכלי גז רעיל בדאגוויי.

המלחמה החשאית הממשית נפתחה רק ב־1978. הפסקות חשמל שיתקו את כל הערים הגדולות ומרכזי התעשייה. כמחצית היבולים הושמדה על ידי הרעלת הקרקע באנטי־הורמונים. פיצוץ של תחנת־כוח גרעינית חייב את פינוי כל אוכלוסיית ניו ג'רסי.

בשנת 1979 התחוללו מהומות בכל רחבי ארצות הברית; מאוחר יותר הוברר: כי הגורם העיקרי למהומות היה סם פסיכו־כימי, שהוחדר אל מי השתייה.

כל זה אילץ את ארצות הברית לגבש מדיניות־חוץ חדשה. היא סילקה את כוחותיה מכל בסיסיה שמעבר לים, והחלה לפעול בזירה הבינלאומית.

רק אז, בשנת 1980, נפסק גל החבלות והמהומות. נראה כי התבודדותה של ארצות הברית היתה המטרה, אותה רצה להשיג האוייב המיסתורי; וכי הוא היה מוכן להסתפק בכך.

הצפון נגד הדרום

ההיסטוריונים סבורים, כי מלחמת האזרחים בין הצפון והדרום בבריטניה הוצתה על ידי המהומות בצפון אירלנד. בשנות השבעים, למעשה, היתה האיבה בין שני חלקי המדינה מורשת מאז מילחמת 1939 — 1945. הצפון העמל והשמרני שנא את הדרום המתירני וראה בו ציבור של מנצלים. אנשי הקומאנדו והצנחנים שהתאמנו בבסיסים בצפון, נטו לצד הצפוניים. וכאשר הוקמה במפתיע ממשלה צפונית זמנית במאנצ'סטר בין במאי ...19 הצטרפו אליה יחידות הצבא המובחרות ללא היסוס.

ממשלת מאנצ'סטר תבעה עצמאות לצפון. לונדון דחתה את התביעה — ומילחמת האזרחים פרצה.

שני הצדדים הפעילו נשק גרעיני, כולל רימוני־יד אטומיים בעוצמה של קילוטון. הדרום הובס, ובלונדון הנצורה התנהלו קרבות מבית אל בית, כמו בסטאלינגראד.

ברגע האחרון ממש הנחיתו האמריקנים כוחות בבריטניה, כדי לסייע למימשלה החוקית. המצב נשתנה בן־לילה, ומרידת הצפון דוכאה באכזריות.

ווייטנאם מס' 2

הכל היו משוכנעים, כי ארצות־הברית לא תגיב על הפרות הפסקת האש בווייטנאם. ואכן, היא לא הגיבה על שורה שלמה של הפרות מקומיות.

אבל, בשנת ...19, כאשר פלש כוח צפוני גדול לדרום, הוחזר כוח אמריקני לווייטנאם ב־250 דאונים, נגררים על ידי מטוסי תובלה ענקיים.

היו אלה 25 אלף לוחמים בלבד. אבל, ציודם וחימושם היה משוכלל ומתוחכם להפליא. הכלים הממונעים ללוחמה בג'ונגל היו דומים להפליא לרכבם של אנשי המאדים בסיפרו של וולס „מילחמת העולמות".

היו אלו תצובות ניידות בגובה של עשרה מטרים ומעלה. כל תצובה נשאה לוחם בודד, כלוא בתוך גליל פלאסטי בילתי חדיר לכדורים, לפגזים ואפילו לטילים קטנים.

מתוך תאו המשוריין הפעיל רוכב התצובה נשק אוטומאטי מכל הסוגים, טילים רגילים וטילים בעלי ראשי קאליפורניום, בעוצמה של 100 טון חומר נפץ קונבנציונאלי. לרשותו עמדו מכשירי איתור משוכללים. המנוע האטומי של התצובה איפשר לה לנוע משך חודשים רבים, ללא תידלוק. האוויר בתא היה ממוזג, ובמקום נמצא מלאי של מזון ומים לשבועות רבים.

התצובות נעו בג'ונגלים של צפון־ווייטנאם ודרומה, כשהן חורסות את כל הניקרה בדרכן. מתנדבים צפוניים ניסו להתקרב אל רגלי התצובות ולהטיל עליהן רימונים — וגילו לזוועתם כי הרגליים פלטו שדה אולטרא־קולי, שהשמיד כל יצור חי ברדיוס של עשרים מטרים ומעלה.

התצובות היו פגיעות למדי במישור. אבל, בג'ונגל לא היתה לאיש היכולת להתמודד עימן. התוצאה: הצפון נכנע כעבור שישה ימים בלבד, וממשלה דרומית, שהוקמה בוושינגטון, חזרה ותפסה את השלטון במדינה המאוחדת.

לא נותרו לוחמים

היתה זאת מלחמה ללא מנצחים. שואה גרעינית — פרי שנאת־דורות. איש לא חזה אותה מראש — מפני שהכל חשבו שמוסקבה שולטת בתלכה בגרורותיה. אבל, מוסקבה היתה טרודה מדי עם סין־העממית. וסיפקה נשק אטומי רב הן לפולניה והן לגרמניה המזרחית.

המלחמה פרצה במפתיע, לאחר מספר תקריות־גבול. שני הצדדים לא היססו להפעיל את כל הכלים הגרעיניים שברשותם. ברלין, לייפציג, ווארשה וקראקוב נעלמו מעל המפה. גלי ענק, שנוצרו על ידי מוקשים גרעיניים, הרסו את נמלי הים הבאלטי. מיליונים הושמדו, ואוצרות אמנות יקרים ביותר הוכחדו.

העולם כולו התאחד להפסקת הטבח. האפיפיור, שליטי ברית המועצות וסין, מזכיר האו"ם ונשיא ארצות הברית קראו לשביתת־נשק. אבל, קריאותיהם נפלו על אוזניים אטומות.

המילחמה נפסקה כעבור 15 יום. פשוט, מפני שלא נותרו עוד לוחמים. שתי המדינות איבדו 40 אחוז מאוכלוסיהן. תעשייתן נהרסה והנשורת הרדיואקטיבית הפילה אלפי קורבנות במדינות ניטראליות.

לאחר המילחמה חבר המזרח המערבי לסייע לשיקומן של גרמניה ופולין, אמצעי השיחזור המודרניים

(סוף בעמוד 65)

Lee מאחלת שתתלבש עליך שנה יפה יותר!

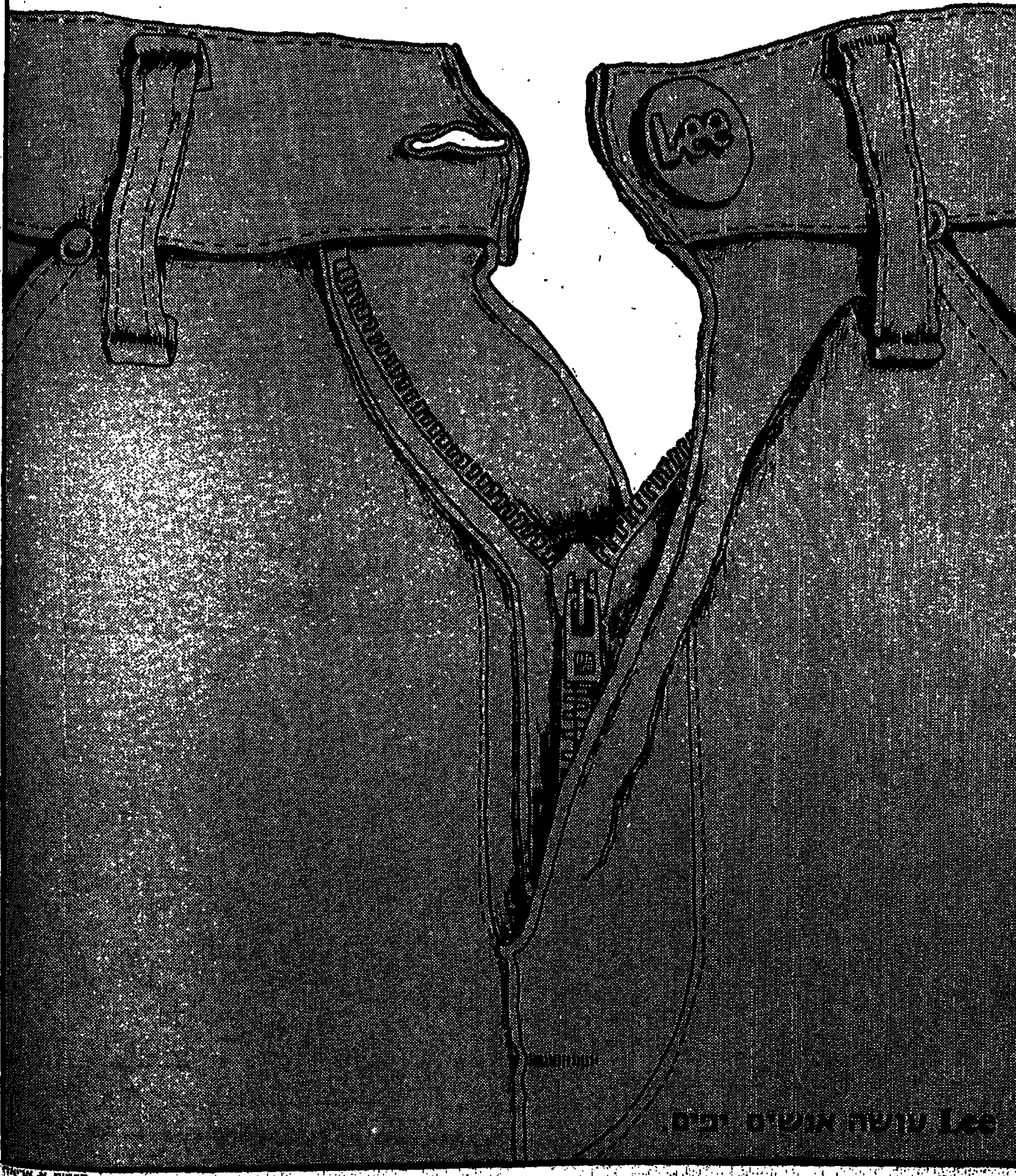

אדם ברוך

הרגעים האחרונים של החזן ליאו לייב

אני רוצה לספר לכם על רגעיו האחרונים של קרובי, החזן ליאו לייב, אבל אין לי שום מושג על רגעיו האחרונים. כל מה שאני יודע הוא שליאו לייב נולד בזכרון-משה, ירושלים, בשנת 1920, ושב-1938 הגיע לאמריקה כשהוא מצוייד בניגון מיוחד לתפילת „אל מלא רחמים", ושבערב ראש-השנה תשל"ב כושי מסומם שחט אותו מאוזן לאוזן.

על השחיטה של ליאו לייב אפשר להגיד ,ושחט לשוחט', אם לא הוציאו את חד-גדיא מההגדה של הקיבוצים, אז גם הקיבוצים יודעים מה זה ושחט לשוחט. אפשר להגיד את זה, כי החזן ליאו לייב היה גם שוחט. חזנות ושחיטה היו הנדוניה היחידה שמשפחתנו העניקה לו בדרכו לאמריקע.

בקשר לתפילת „אל מלא רחמים". היום היא מוכרת לרבים משידור הטלוויזיה שלאחר אסון מינכן. בזיכרון-משה, בשנות השלושים, התנהל קורס לחזנות. החזנים הקטנים היו שרים ומתפללים את „אל מלא רחמים". אחורה וקדימה, מהאמצע לסוף ומהסוף לאמצע, ואת „ישמח האב ביוצא חלציו ותגל אמו בפרי ביטנה", שהיא אחת מתפילות המילה. שתי תפילות אלה היו עיקר הקורס, כי כל החזנים הקטנים התכוונו לנסוע לאמריקה, מקום בו ישבו יהודים שקברו את אבותיהם או שהעמידו וולדות. לכן לא היתה כל חשיבות לטקסים שאינם לידה או מוות, כגון קידוש הלבנה או טבלת הספירות של ימי העומר לפי המקובלים.

לאחר קורס-החזנות נשלח ליאו לייב לשמש חזן ירושלמי מפורסם. גדולתו של אותו חזן היתה בכך, שסיפק את רצון הקהל הקדוש כולו. היה מקצר לקצרי-הרוח ומאריך למאריכים, וכל זה באותה תפילה עצמה. אצלו למד ליאו לייב את סוד תפילת „אל מלא רחמים". סוד שאיתו נסע ועליו השליך יהבו בדרכו לאמריקה, מקום בו בנים יהודים אוהבים לקבור את אבותיהם כפי שאבותיהם היו רוצים להיקבר. כלומר עם חזן ועם „אל מלא רחמים" בלתי מקוצר.

חזן רגיל, „אל מלא רחמים" שלו רגיל. חזן גדול בוחן את האבלים קודם שהוא מגלגל את לשונו בבית בליעתו. מה הוא בוחן? את ליבם הוא בוחן, אם ליבם מקושר ללב אבותיהם. עמידתם מגלה את ליבם. אם הם רוקעים ברגליהם, סימן שקצר אפם. חזן גדול אז יקצר. וכן הלאה, הכל לפי אורך אפם של האבלים. מה שלמד ליאו לייב ממורו, לא למד אף חזן אחר ממורו. הוא למד את סוד ה„אל מלא רחמים" בגולה. בשביל להבין את הסוד, הנה התפילה: „אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים את נשמת (פלוני בן פלוני) שהלך לעולמו..." הסוד הוא, שהיהודים הצעירים בגולה אינם שומעים עיברית, ולכן המלים היחידות המובנות להם בתפילה אלה שמות הוריהם. ולכן רק טיבעי והגיוני שהחזן יתרכז במלים המובנות. זה מה שעשה ליאו לייב עוד בשבתו בשכונת זיכרון-משה. הוא התאמן בוקר וערב על שירת צירופי שמות: יחזקאל תנחום בן מאשה ציפרה, פרידה לאה בת שרה גיטל, שמואל יוסף בן שיינדל בלומה. משאר חלקי-התפילה למד לעשות תפאורה לשמות המרכזיים. יצא במהירות מ„אל מלא..." והגיע שבור לשמות המדומים, כאילו את אביו הוא קובר.

ליאו לייב שר בחתונת בן הגביר

מירושלים נסע לאירופה, ומאירופה לאמריקה. ואיתו שני אחים יהודים מוואורשה, שהובילו אתם את סוד הכנת הבלינצ'עס, שממנו קיוו להוציא פרנסה. ועוד יהודי אחד שנקרא „והשיבנו לציון" על שום התכשיר הסודי שהמציא לשימור גוויות יהודיות בדרכן מהגולה לישראל ארץ קבורתם.

ליאו לייב הגיע לברוקלין עם כיס מלא מיכתבי-המלצה. באותה שעה כבר הסתובבו בברוקלין שמונה חזנים צעירים עם מיכתבי-המלצה בכיס ו„אל מלא רחמים" נכון על לשונם. ליאו לייב הפך, איפוא, לשוחט. תרנגולות בעיקר. ובחזנות עסק רק לעת-מצוא. הוא שר בחתונת בן הגביר ר' יהושע גימפל, שלימים קנה את פירסומו בכסף שתרם לפדיון האדמו"ר מקצינא מידי הנאצים. ליאו לייב שר את „אשת חיל מי ימצא...", ולאחר שהבין שרוב הקוראים אינם שומעים עיברית, החל לשיר רק את שמותיהם הפרטיים של הכלה והחתן.

השחיטה הישרתה עליו רוח נבואה, והוא היה שוחט ואומר: תרנגולת בת תרנגולת זו תעלה ותבוא לשולחנו של זה וזה, או שוק זו בת שוק זו תרד למעיה של הבתולה בת הבתולה מרת ליזה לאה פנקלסטיין משדרות אוטס נאמבר פיפטי פור, שלא ראתה שעה רעה אחת מיום היוולדה. ומכאן, תפילת „אל מלא רחמים" לתרנגולות היתה רק המשך ישיר לטישטוש-המוחין שפקד אותו באמריקה. ליאו לייב עשה שימוש ב„אל מלא רחמים", כפי שהשוחטים האחרים, שכולם היו חזנים על-פי השכלתם הפורמאלית, שרו לתרנגולותיהם. מי את „וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור..." ומי את „היום הרת-עולם, היום יעמיד למשפט..." — ללא כל זדון, כפירה, רצון להכעיס או רחמים-עצמיים, אלא כאנשים שלשונם הוכשרה לדבר אחד וידיהם לדבר אחר. אבל אצל ליאו לייב זה היה סימן ברור לטישטוש-מוחין.

בערב, לאחר העבודה, היו השוחטים-החזנים יוצאים ובגדיהם שקיות נייר שהכילו חלקים פנימיים ורגליים של עופות, מתנת בעל-הבית. ליאו לייב וחבריו אהבו לעבור ליד אותן חנויות ומסעדות שלהן סופקו התרנגולות. תרנגולת זו שחוטתי היא, או סימני היכר אחרים, נהגו לתת בעופות שבחלונות-הראווה.

ליאו לייב גר בחדר שכור עם יחזקאל דויד, מהגר יהודי מפולין, שהיה חוקר אותו אודות ארץ-ישראל. אם פגע קר בלילה, אם מה שאמר הנביא „חלקה אחת תומטר, וחלקה אחת לא..." מתקיים למעשה בארץ, אם מחלת הדיזנטריה נפוצה ובאיזה גיל לומדים הילדים את לוח-הכפל. בשבת היו הולכים להתפלל בבית-הכנסת של הצדיק המפורסם הרב מסארוב. הרב מסארוב היה רועד כיולדת לפני הגבאים ובעלי-הבתים, ורוצה בכל מאודו בבני-העניים המהגרים מישראל או ממיזרח-אירופה. צדיקותו עמדה לו כעשר שנים, עד שתבעו המתפללים בני הדור-החדש שהרב ידבר אנגלית. לאחר שפרש ממישרתו פיתח הצדיק המפורסם מסארוב את המיסחר בבקבוקי-חול ובבקבוקי-מים מארץ הקודש. אך זו פרשיה נפרדת, שזמנה עוד יגיע, כי מרובה בה הניסתר מן הניגלה.

ליאו לייב מתגעגע לעיר יהודית

בלילות היה ליאו לייב נהרג על רכישת השפה האנגלית, אותה למד בעזרת הציורים והאותיות שעל עטיפות קופסאות הקורנפלקס. ליד גמל ניכתב: קאמל. ליד שור: בולי בול. ליד קוף: מיקי מונקי. ליד עוף, שליאו לייב לא ידע אם הוא אווז, ברווז או טווס, ניכתב: ראסטי רוסטאר. את החסר השלים מהראדיו. עד ליום שחיטתו היה קורא לדולאר: דאלער. ובשנת 1947 התחתן עם מאשה פניגברג, פליטה יהודיה מאירופה.

כשמאשה הגיעה לברוקלין, וליתר דיוק לקהילת „תורה אור וגמילות-חסדים", שמנהיגה היה הצדיק מסארוב — מצא הרב מסארוב שאין למאשה ונקנה וזיווג יפה מליאו לייב, שוחט צעיר ובעל ניגון, שהטישטוש החל לכרסם אותו. בעלי-בתים סייעו ביד הרב לחתן את שני האומללים, כדי להגדיל שם שמיים ברבים ושם הקהילה כקהילת חסד. התצלום, השמור אתי, של מאשה פניגברג וליאו לייב ביום חתונתם, הוא גם הכתובת על הקיר שבישרה את מחיקתה של הקהילה הזאת מעל פני האדמה, כעבור חמש-עשרה שנה. מאשה וליאו לייב, בתצלום, שני צמחים עקורים שנשתלו מחדש על אדמת פלאסטיק. ובחתונה עצמה כשביקשו מליאו לייב שישיר, ניכנס בו שד והוא שר „אל מלא רחמים". המסובים צחקו עד בכי, ואיש לא הבחין בשיגעון השקט שתקף את ליאו לייב, כי זו היתה חתונת-עניים בה הגבאים ובעלי-הבתים אינם פוסקים מלהכיר תודה לעצמם. וחוץ מזה, „אל מלא" מתאים לעניים, כי הם נחשבים במתים.

ליאו לייב פוגש את ידידו משכבר הימים

בשנת 1952 נסגרה המשחטה בברוקלין, וליאו לייב נדד לחוף-המערב. שם הושבה לו עטרתו כחזן, אם כי בחצי משרה. שם אף החל להתפלל „אל מלא רחמים" בזמנו ובמקום המתאים. לאחר שמונה-עשרה שנה התיזו אותו געגועיו לעיר של יהודים, לניו-יורק, והוא בן חמישים כשמאחוריו איפוא, שמונה-עשרה שנים שהיו קודש מיחקט ל„אל מלא רחמים".

אפשר לומר, שניו-יורק האירה פניה לליאו לייב. מייד עם בואו קרא בעיתון היהודי „פארבערטס" שבמלון גרוסינגר את כהן, שעה נסיעה מניו-יורק, יוקדש סוף-השבוע הקרוב לצעירים דתיים, רבנים ופרקי-חזנות. שם פגש ליאו לייב את חברו לשעבר לחדר-השכור, יחזקאל דויד. הלה ניפגש, כפי שאנשים ניפגשים, עם האחים מווארשה שהביאו אתם את סוד הכנת הבלינצ'עס. ניהול ערמומי, הרבה מזל ותוצרת טובה הביאו את השלושה לידי הצלחה שהתבטאה ברשת חנויות בלינצ'עס, שני מרכזים תעשייתיים לכבד-קצוץ ותפקידים מרכזיים בקהילה היהודית. יחזקאל דויד, למרות מעמדו הרם בעולם הכבד-הקצוץ ותפקידיו הרוחניים בעולם היהודי, לא מנע עצמו מליפול על צווארי ליאו לייב. האולם הראשי היה מלא ברווקות ורווקים רפורמים, ליבראלים, אורתודוקסיים, חילוניים, יהודים מקושטים, מקושטות, היסטרים, היסטריות, אכולים ואכולות סיוטי מין ובדידות. לרוחב האולם, בגובה, נפרשה כרזה: האירגון היהודי הצעיר קורא לקונגרס לתמוך בעיסקת-הנשק עם ישראל. בשולי בימת-הכבוד ניצבה מקהלת-ילדים, שעשתה חזרות שקטות על שירת „לכה דודי" בקאנון. פה ושם ניראו בחורי-ישיבה מטופחים ככלות, שניהלו מו"מ על תפקידים רבניים בקהילות שונות.

יחזקאל דויד הושיב את ליאו לייב לימינו, על בימת-הכבוד. אז, אני מאמין, ליאו לייב הבין שכל קיומו הוא בדיחה משוגעת אחת, צליל אחד אבוד שלמד בקורס-לחזנים לפני ארבעים שנה בשכונת זיכרון-משה. סביר להניח, שבאותה אסיפה תקפה אותו הידיעה על מצבו, כי באותה אסיפה עשה מעשה לראשונה בחייו.

לאחר הנאומים של הרבנים, וההרצאה המרכזית שנשא יחזקאל דויד על המצב הפוליטי-כלכלי-מוסרי, פנה יחזקאל דויד לרווקים ולרווקות בהודעה, שברגע זה על בימה זו יושב בעל-התפילה המיוחד ליאו לייב. אם הייתי סופר, הייתי מתאר מה התחולל באותו רגע בנפשו של ליאו לייב. בינתיים, אני יכול לספר רק מה שקרה בפועל. ליאו לייב נתבקש לשיר משהו לכבוד הקהל והמקום.

ליאו לייב, מעל בימת מלון גרוסינגר את כהן, שר: „אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים את נשמת התרנגולת בת התרנגולת שהלכה לעולמה, בעבור שכל עצם הכבד-קצוץ הקדושה הזאת מבקשת מהסינאט לאשר את עיסקת-הבלינצ'עס עם מדינת-ישראל ראשית צמיחת גאולתנו..."

ליאו לייב, הורד מהבימה כשהוא מקוקר, והובל לאישפוז. בערב ראש-השנה שעבר התירו לו להשתתף בתפילה בציבור. כושי מסומם תקף אותו ברחוב ודרש את כספו. אבל לליאו לייב לא היה כסף בכיס ביום הקדוש הזה. אז הכושי שחט אותו, ודרך אגב, כתבו על זה, בזמנו, בניו-יורק טיימס.

בוריס פסטרנק - איש ההוד והיופי

מאת ליאונרד גנדלין

באמת היה הסופר בוריס פסטרנק
ידידי, אך לא כל ידידיו
היו נאמנים לו.
כשקיבל את פרס נובל על
ספרו „ד"ר ז'יוואגו",
הוחרם, וגורש מאגודת הסופרים
הרוסית, ועל [illegible]
[illegible] של המשטר, [illegible]
[illegible] לא-הופך פסטרנק
לראות אויביו, והינבא
„לאחר מותי יכתבו בלי בושה
עלי ועל פגישותיהם אתי.
רק על יסורי הכתיבה שלי לא יכתבו
ועל ספרי האהוב"

ב-14 באפריל 1930 התאבד ביריה המשורר ולאדימיר מאיאקובסקי. אבי הוליכני ללווייתו. חצר המישרפה הגדולה היתה מלאה עד אפס מקום. איש גבוה וצנום ניגש אלינו — הרימני בזרועותיו, וליטף בידיו הארוכות והעדינות את גופי הרועד מאימה.

בוריס פסטרנק אחז בי משך כל הטכס. כאשר הורד ארונו של המשורר אוטומאטית אל תוך הלהבות, פרצה זעקה מפי. פסטרנק הוציאני ממקום אימים זה, באמרו לאבי „חוששני שלרוסיה צפויים זעזועים איומים".

אחרי כן בא פסטרנק לחוג את יום הולדתי השמיני, והביא לי מתנה נדירה: קופסה של סוכריות-שוקולד. שמחתי הועבה על-ידי העדרו של אבי, הפרופסור לכלכלה, שישב זה תשעה חודשים במרתפי לוביאנקה — הכלא הפוליטי של ג.פ.או.

בשנים שאחרי כן עזרו לנו פסטרנק, המשוררת אנה אחמאטובה וההומוריסט ז'ושצ'נקו כמיטב יכולתם. הם היו שולחים לאבי אל מחנות הצפון הרחוק, חבילות גדושות מזון ומלבושים. אין ספק שסיוע זה הוא שאיפשר לאבי לצאת בשלום מעשר שנות מאסרו.

„לא אברח!"

שלושים שנה היה לי פסטרנק ידידי. הוא אף הדביק בי ובבני משפחתי את אהבתו העזה למוסיקה.

פעם בא פסטרנק לקחתנו לקונצרט עוגב של יצירות באך. אמי ואחותי מיהרו להתלבש, אבל אני סירבתי ללכת. פסטרנק העיף בי מבט — והבין הכל: בושתי ללכת לקונצרט בנעליים קרועות ובמכנסיים מטולאים.

הוא עזב את הבית בחיפזון — וחזר עם צרור, ובו חליפה של ממש, חולצה נאה ונעליים חדשות.

לאחר שניתנה לו דירה בשיכון הסופרים החדש, הייתי נוסע אליו, להכין את שיעורי. ביחוד נעים היה לבלות בחברתו בימי ראשון. היינו משוטטים על פני המוזיאונים, התערוכות וחנויות הספרים. מוכרי הספרים נהגו בו ביראת-כבוד; ואין פלא בכך, הרי כל ספר שלו נעשה לאוצר ביבליוגראפי.

בשנת 1941 מלאו לפסטרנק 51 שנה. בימים הראשונים למלחמה הוצע לו לעזוב את העיר. אבל הוא השיב בתקיפות „לא אברח! לא אסתתר. אם נגזר עלי למות — אמות בעיר מולדתי".

בשנת 1943 נמצאתי ואושפזתי בבית חולים. שלחתי גלויה לפסטרנק; וכעבור יומיים עמד ליד מיטתי, כשהוא לבוש חלוק לבן ונראה כמו פרופסור לרפואה.

„הבאתי לך מצרכים", אמר, „וגם את ספרי החדש ‚ברכבות המוקדמות', שיצא לאור אחרי אחת-עשרה שנות שתיקה מאונס. אקווה כי ימצא חן בעיניך".

אף כי היה אנטי-מיליטאריסט מלידה, סירב פסטרנק להישאר בנות-הקיץ שלו, פרדלקינו, ותבע את שירותו בצבא. בקשתו מולאה רק באוגוסט 1943, כאשר נשלח עם קבוצת סופרים לחזית, לסייע לעריכת הספר „הקרבות על אוריול". הוא נשא ללא קושי את תלאות-החזית, וקרא את יצירותיו בפני פצועים. בספר, שיצא-לאור ב-1944, שובצו שלושה משיריו.

פסטרנק היה יושב רוב ימות השנה בפרדלקינו. הוא היה טובל בנהר סיטון, או עובד בגינה שלו. תמיד היה חדר-עבודתו מלא פרחים רעננים. חוג מכריו כמעט לא נשתנה בחלוף השנים.

הוא נולד במוסקבה, בשנת 1890. אביו, ליאוניד, היה צייר נודע; ואימו היתה פסנתרנית. הוא עצמו השתלם שש שנים במוסקבה; אך בתום לימודיו בתיכון העדיף להשתלם בפילולוגיה ובספרות באוניברסיטת מוסקבה. השכלתו איפשרה לו להדריך אחרים להגיע אל חופי ההשלמות. הוא היטיב להכיר יותר מכל את ספרות רוסיה ומערב אירופה.

סיפר פסטרנק אחרי שנים רבות: „לעולם לא אשכח את הפוגרומים ביהודים. אנשי המאה השחורה, חמושים באיקונין ובדגלים, הרסו חנויות יהודיות. ראיתי שני אנשים חסונים חובטים את ראשה של ילדה קטנה במדרכה. דירתנו קלטה כשבעים פליטים. רק מעמדו המכובד של אבי הציל אותם ממוות.

„בשנת 1906 יצאתי לראשונה מרוסיה. הגענו לברלין, שהיתה מלאה רוסים. גם גורקי שהה שם. אבי צייר אותו. אולם עצמות הלחיים הבולטות בציור לא נשאו חן בעיני רעיית הסופר, השחקנית אנדרייבה.

„בשובי למוסקבה הושפעתי יותר מכל מאלכסנדר בלוק ומהמשורר הגרמני שזכה להכרה הכללית רק כעבור שנים רבות: ריינר מאריה רילקה".

מות טולסטוי

פעם, בשובי הביתה, בשעת ערב מאוחרת, נודע לי כי טולסטוי מת בתחנת הרכבת אסטאפובה וכי אבי הוזעק לשם במיברק. יצאנו לדרך ברכבת-הלילה.

„כאשר נודע כי את המת יצייר אבי ויפסל הפסל מרקורוב, סולקו האבלים מחצר התחנה. סופיה אנדרייבנה, אשת הסופר, באה לקראתנו כשהיא ממררת בבכי: ‚כמה סבלתי! כמה אהבתי אותו!' היא סיפרה לאבי כי ניסתה להתאבד בבריכת-מים לאחר שעזב טולסטוי את ביתם ביסנאיה פוליאנה.

„בפינת החדר היה מוטל זקן זערורי וקמוט. אחד מאותם זקנים שפוזרו על דפי ספריו של טולסטוי. כל כתבי העתונות העולמית נאספו במקום. המיזנון של התחנה פעל ללא הפוגה. המלצרים חילקו אומצות. הבירה זרמה כמים.

„במקום נמצאו גם שלושת בניו של טולסטוי. סטודנטים וצעירים אחרים נשאו את הארון בזמר אל הרציף והכניסוהו לקרון-משא. הכול הסירו את כובעיהם בצאת הרכבת לעבר העיר טולה.

„זה היה טבעי שטולסטוי נדם לנצח — כמו הלך, דווקא לצד הנתיבים המרכזיים של רוסיה של אז, שבהם דהרו גיבוריו וגיבורותיו".

בקיץ 1950 התארח פסטרנק בנוה הקיץ שלנו, סמוך לחופי ריגה. היינו טובלים בים. מטיילים ומשוחחים.

„איני אוהב את הסיגנון שלי שלפני שנת 1940", אמר המשורר. „התפרקות הצורות ודלילות המחשבה זרות לי. איני מצטער על אובדן יצירות פגומות ובלתי מושלמות. בכלל, אבידות לא ציערו אותי מעולם. האובדן דרוש בחיים אף יותר מן הרכישה. הזרע לא יצמיח נבט, אם לא ימות".

היו לו השקפות משלו גם על מותם בטרם עת של מאיאקובסקי, ייסנין, מארינה צווייטאייבה, המשורר הגרוזיני יאשווילי והסופר אלכסנדר פאדייב: „אין לנו מושג על יסורי-הלב הקודמים להתאבדות. נראה לי כי מאיאקובסקי התאבד מתוך גאווה. לאחר שלא היה ביכולתו לפשר בין אהבת עצמו לבין משהו שנתגלה בו. או בקירבתו. ייסנין תלה את עצמו, בלי שהעמיק לחשוב על התוצאות. צווייטאייבה נבעתה למראה התוהו ובוהו הקרוי מציאות, ומצאה מיפלט במוות".

גרוזיה תפסה מקום חשוב ביצירותיו של פסטרנק. וכך הסביר זאת:

„בשנות השלושים נתגלתה בפני גרוזיה במלוא הדרה. הכול היה חדש ומפליא. סורגי החלונות המעוטרים; הטמבור ההולם בקצב מחול הלזגינקה; פעיית כלי הנגינה; הערבים המכוכבים של טיפליס; וריחות הגנים. המאפיות ובתי הקפה. לעולם לא אשכח את הכנסת האורחים של גרוזיה ושל הקאווקאז בכלל".

פרס וחרם

עת אחת מפגישותינו ב-1955 סיפר לי פסטרנק כי הוא עובד על רומאן חדש. אחר קראתי את כתב היד של „דוקטור ז'יוואגו". הפריחה, הנעורים והרעננות שבספר הדהימו אותי.

אין פלא שהאקדמיה השוודית ראתה בפסטרנק את גדול סופרי הדור ברוסיה והעניקה לו את פרס נובל. אין פלא גם שב-31 באוקטובר 1958 ערכה לו אגודת הסופרים הסובייטית, בראשותם של סרגיי סמירנוב וקונסטנטין סימונוב, „משפט חברים" — וסילקה אותו משורותיה.

כעבור יומיים קיבלתי את הפרוטוקול של ה„משפט" ונסעתי לפרדלקינו בחשמלית. כשקרבתי אל נוה-הקיץ, נשמע קול צעדים כבדים מאחורי. אלה היו שני „חברים" לובשי אזרחית.

„אתה הולך אל פסטרנק?" שאל אחד מהם.

„כן", אמרתי. „האם זה אסור?"

„תשהה שם זמן רב?"

„איני יודע".

„קר בחוץ. אבל נחכה לך".

צילצלתי בפעמון הדלת. אשת הסופר פתחה לי ואמרה, ללא סבר פנים: „בוריס ליאונידוביץ' חולה. אין הוא רוצה להיפגש עם איש. מה רצונך?"

נקבתי בשמי; וכעבור דקות אחדות כבר ישבתי בחברת פסטרנק. הוא נשתנה מאוד מאז ראיתיו לאחרונה. דומה היה כי תווי פניו נתרככו במקצת.

„יבטושנקו היה אצלי", סיפר פסטרנק. „לא רציתי לדבר איתו. בכלל, איני מאמין לו. אגב, מה קרה באגודת הסופרים?"

מסרתי לו את הפרוטוקול. הוא עיין בו. ואמר:

„אירחתי אנשים אלה בביתי. נתתי להם זמן יקר. לאחר מותי יכתבו בלי בושה עלי ועל פגישותיהם איתי. רק על ייסורי הכתיבה שלי לא יכתבו. ועל ספרי האהוב ‚דוקטור ז'יוואגו'. לו לא אתנכר לעולם".

אכן היו דברי נבואה. כאשר מת בביתו, בחורף 1960, נשאו את ארונו סיניאבסקי, דניאל, שוסטאקוביץ', רוסטרופוביץ' ואמנים גדולים אחרים. הספידו אותו צ'וקובסקי ובאוורין. לווייתו היתה רצופה פרחים ואלפי מעריצים. רק ה„ליטראטורניה גאזייטה" ציין את מותו בשלוש שורות מוצנעות.

אחר יצאו מהדורות חדשות של יצירותיו. המספידים המקצועיים העלו לו עדיר זכרונות. כתבי עת פירסמו „דפים נשכחים" מכתביו, אבל הרומאן הבהיר נשכח שלו, „דוקטור ז'יוואגו" לא ייזכר ולא ייפקד בגן-העדן הסוציאליסטי הסובייטי עד היום הזה.

בוריס פסטרנק חי חיים של הוד ויופי. תחילת דרכו היתה רצופה פשרות. אבל בסופו של דבר התייצב קבל העולם כולו עם „ז'יוואגו" — הספר שזכה לאלמוות.

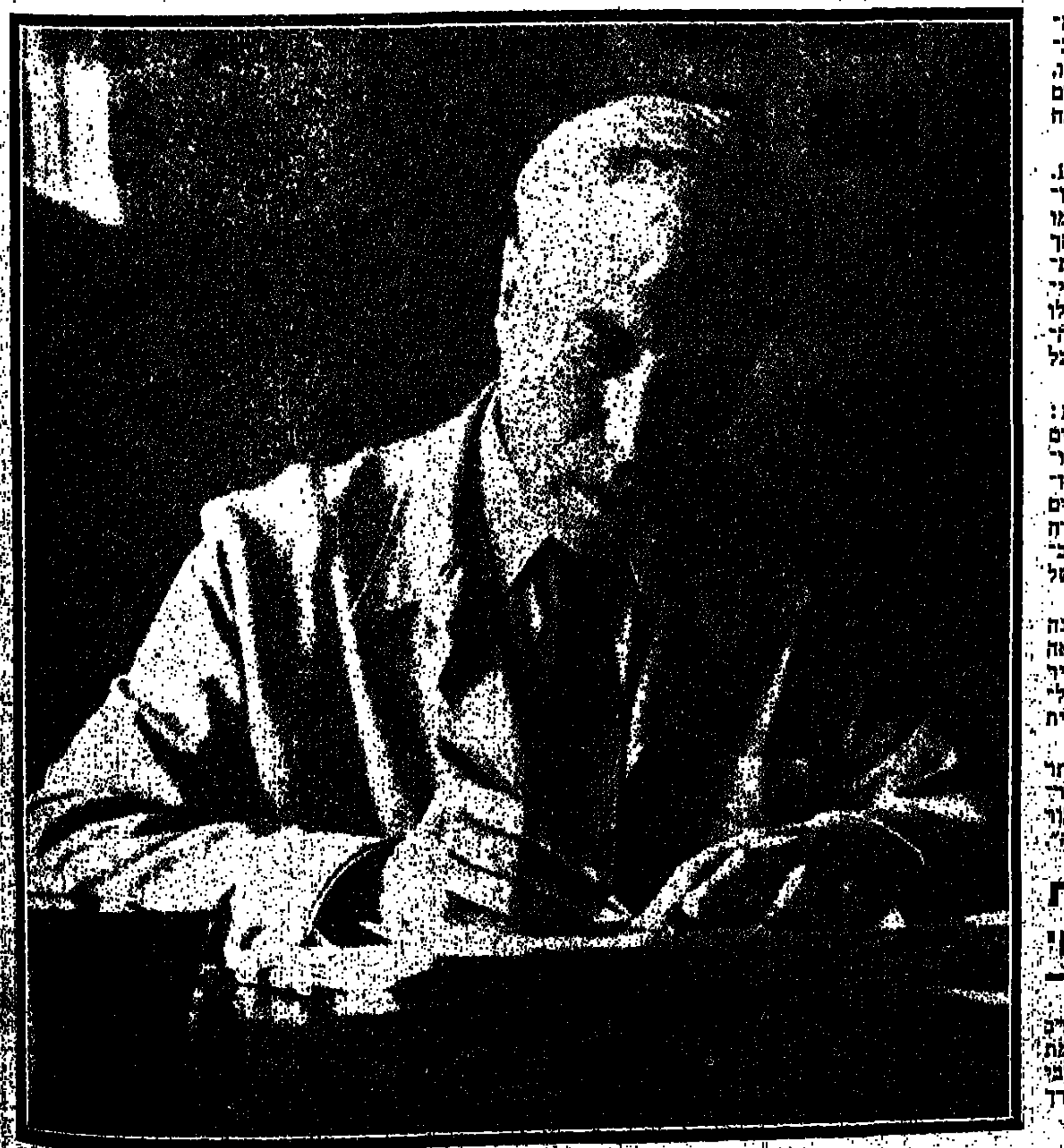

הצילום בחיתוליו

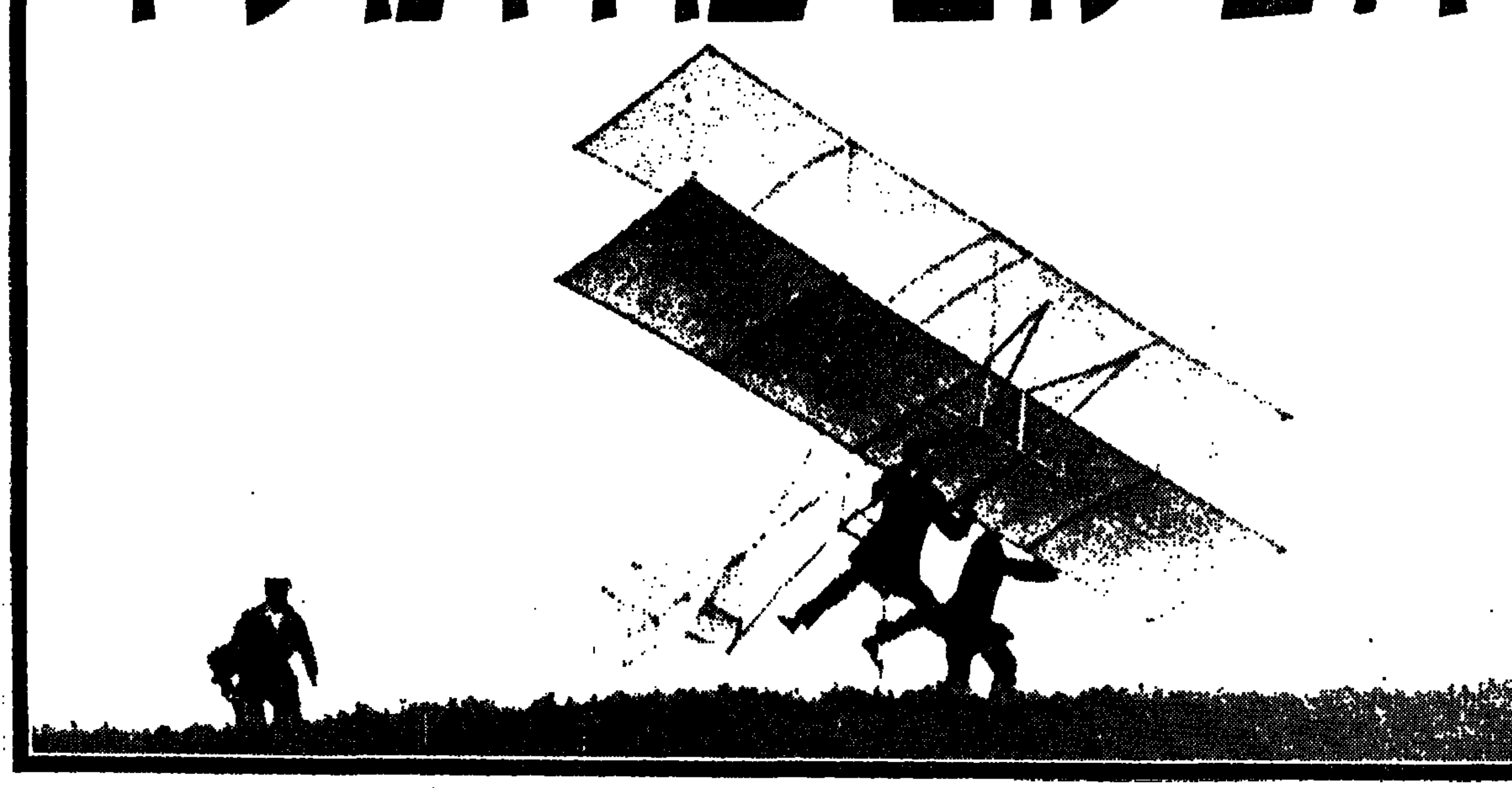

בימים הקרובים עומדת להיפתח במוזיאון-ישראל בירושלים ה„טריאנאלה" של הצילום — תערוכת-צילום בינלאומית, שמקווים להפוך אותה למסורת אחת לשלוש שנים. הפעם, מכילה התערוכה כמה חלקים. חלק אחד עוסק ב„צלם שאיכפת לו", ובו מתבטא איש-העדשה כאדם שיש לו עין בהחלט משוחדת כלפי הסביבה; חלק אחר הוא „יצירות מופת באמנות הצילום" — והוא מקיף את כל הטוב שנוצר בצילום מאז הופיעו הצלומים הראשונים, בשנת 1837, ועד היום; חלק שלישי — מוקדש לירושלים.

התמונות המופיעות בעמוד זה שייכות כולן לחטיבת דברי-ימי-הצילום. רובן צולמו עוד במאה ה-19 והאחרות — לא יאוחר מאשר ראשית המאה הנוכחית. הצילומים, בחלקם, נראים אולי פרימיטיביים-כלשהו למי שרגיל לחישגיה הבלתי-רגילים של אמנות-הצילום בימינו — אך כדאי לזכור: היתה זו אמנות בחיתוליה. בימים ההם צריך היה כל צלם להכין בעצמו את החומרים בהם עבד. היה עליו ליטול עמו חדר-חושך משלו לכל מקום אליו הלך; צמצם של מצלמה, על-מנת לתפוס את האובייקט, חייב היה להיפתח לזמנים של מעשר שניות ועד דקות רבות. כדי לצלם פורטרט, היה צריך לקשור את האובייקט — שלא יזוז...

החלק ההיסטורי של התערוכה הוא מאוסף ה„אקסצ'יינג' נשונל בנק", משיקאגו, שהוא אחד האוספים הפרטיים הגדולים ביותר של היסטוריה צילומית בעולם. השאיל אותו למוזיאון ישראל נשיא הבנק, מר סם זקס.

התצוגה, היא הזדמנות נדירה לראות את הישגי אבות-הצילום, לרבות אדוואר סטייכן, ג'וליה קאמרון, מאתיו ברייידי, טימותי או'סאליבאן, פרדריק איבאנס, לואיס היין, אנסל אדאמס ומן ריי.

בק"ע

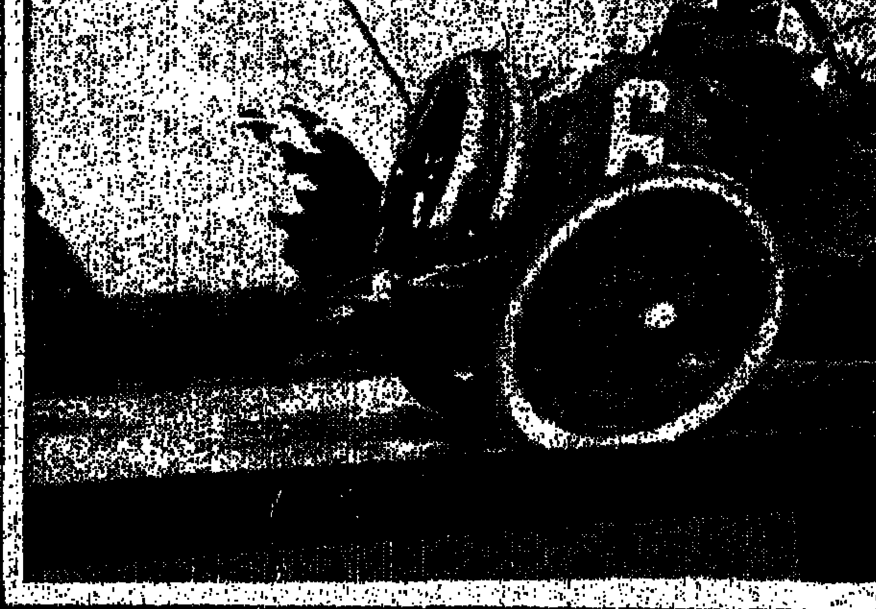

למעלה: „אבא מטיס דאון", צילום של אונרי לארטיג משנת 1908, בחיותו בן 12 וחצי. משמאל: צילום חתונה משנת 1885, הצלם: פ. רייד; למטה: ה„גראנד פרי" הראשון, 1912, צולם על-ידי לארטיג. מימין: „היתומה אני", צילום של לואיס היין, 1905

עם פילקו לקרנבל בברזיל

במטוסי ואריג VARIG

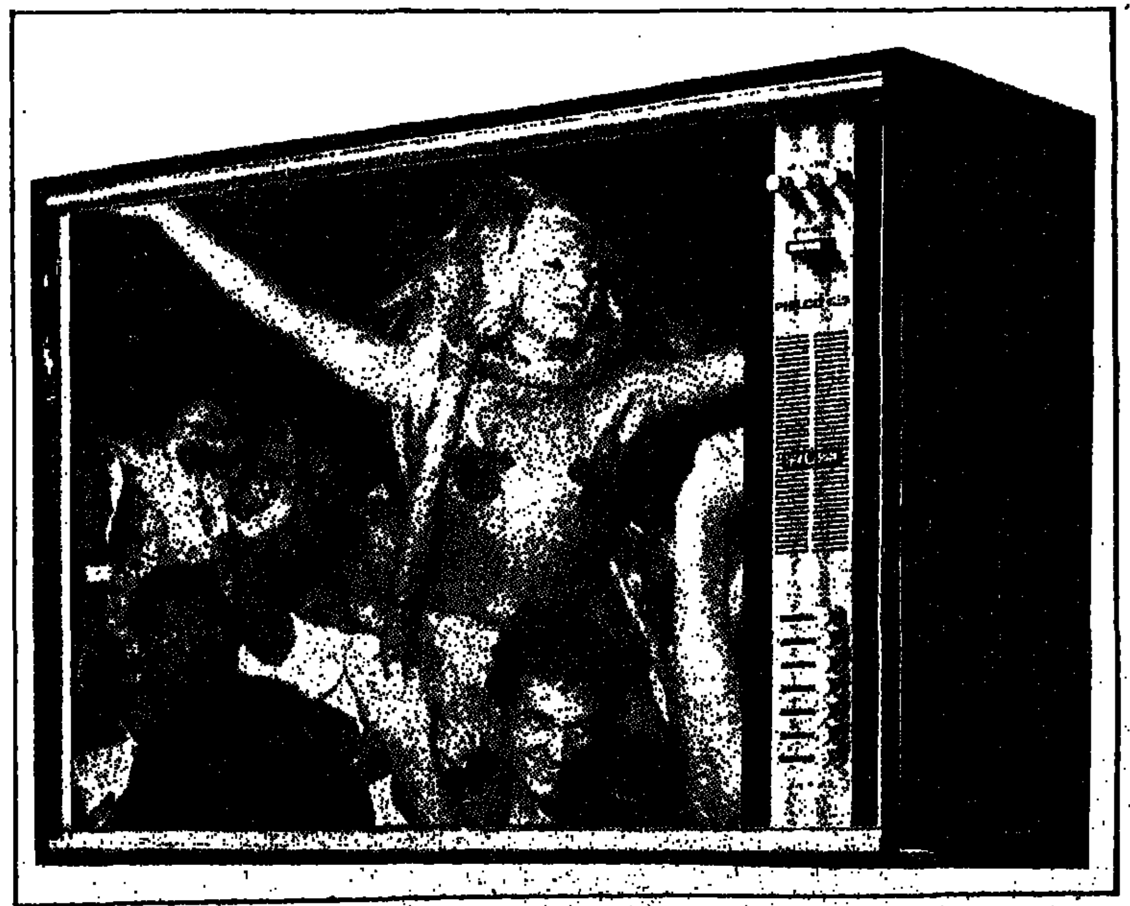
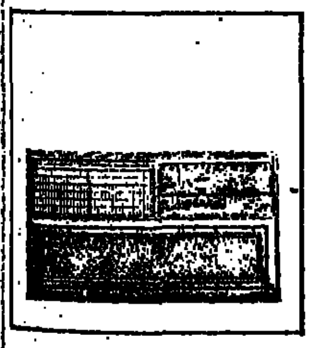
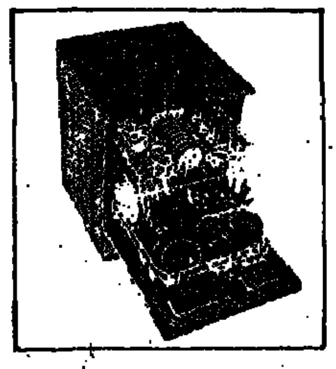
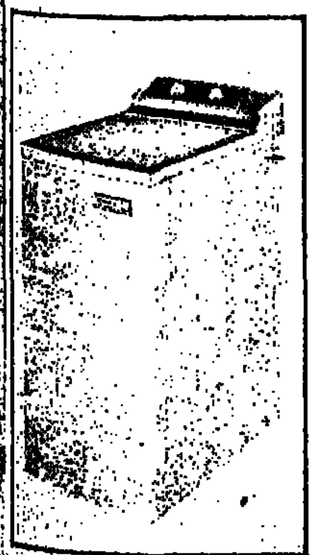
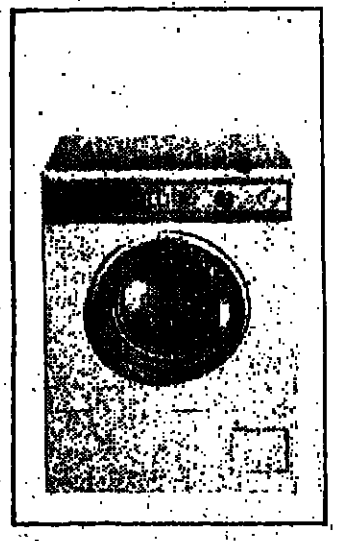

כרטיס טיסה זוגי, הלוך ושוב - לקרנבל בברזיל, 24.2.74, כולל מס נסיעות ומענק בסך 900 $ לזוג (מתוך ההקצבה)!

פרס ענק זה יוגרל בין כל הקונים מוצר איכות של פילקו - טלויזיה, מכונת כביסה, מזגן אויר או מדיח כלים - בתקופת המבצע (21.9.73 - 15.12.73).

בקנותך פילקו, מובטחים לך מוצר איכות מושלם, הנאה משרות מצוין וסיכוי סביר לזכות בטיסה לקרנבל בברזיל - ב„ואריג" נתיבי אויר לברזיל.

ההגרלה תיערך ב־1.1.74 במפעלי פילקו בת־ים, בפקוח נציג המכון לסחר הוגן, רו"ח החברה ונציג פילקו. פרטים אצל כל מפיצי פילקו בישראל.

PHILCO

פילקו תמיד - באיכות עולמית

פרסום קורן

אהרון בכר

מכירה פומבית

דיזנגוף הולך לישון

דיזנגוף הולך בדרך כל בשר. מכל מה שהיה בו, נשארו רק חתיכות עם שורטס וגב חשוף. כל השאר נעלם כאילו מעולם לא היה. על חורבותיו הקימו רוכלים זריזים דוכני מימכר לסאגרס־קר ותירס־חם, המילק־באר חוגג את ניצחונו בכל פינה. אי־אפשר לשבת בשקט, ללגום אספרסו ולשטוף את העיניים. אין זמן, כולם רצים, קונים בדרך תירס, ממהרים להצגה שנייה. פעם ההצגה היתה על המידרכה.

דיזנגוף גוסס כמו כל הדברים היפים שהיו ואינם עוד. כמו כל הבחורות היפות שהיו לנערות־זוהר; כמו כל תצוגת־האופנה שחלפה לפנים על פני המידרכה הנכונה, ועכשיו היא חולפת במכונית; כמו כל בתי־הקפה הקטנים והציבעוניים עם השולחנות שנגסו בשפת המידרכה, שהפכו לבית מימכר פיסטוקים. מסתכלים על דיזנגוף, ורואים את כל המדינה.

אפילו ב„כסית" אין כבר כלב מת, רק כמה פרצופים שלא ברור מאיפה ברחו ולאן הם נמלטים ממלאים בערב־רב את הכיסאות בתנוחות משונות, בוהים אל תוך החלל. פעם עוד אפשר היה לשמוע שם קצת רכילות, עכשיו מדברים רק על מישטרה, בתי־סוהר. רק המשורר יבי נשאר ב„כסית" ומזיל בה דמעות על המהפיכה שלא היתה ואולי גם לא תהיה. אה, המהפיכה, המהפיכה. יבי אומר שהעבודה שלו להיות משורר מהפכן, בשביל זה הוא יושב ב„כסית" ולוגם בירה ושואל מה יהיה.

ותיקי „כסית" עוברים לפעמים על־ידו ואינם מצליחים להכיר את המקום. חצקיל עדיין תקוע בפינה שלו, משגיח בעיניים עצומות על הסביבה, כאילו דבר לא השתנה מסביב. אבל האנשים כבר לא אותם האנשים, ורק בסיפוריהם של מדריכי תיירים עדיין מספרים על „כסית" מה שסיפרו עליה קודם. אבל התיירים לא בני־אדם.

*

דיזנגוף היה לפנים רחוב של יין ושושנים, של ברנשים וחתיכות, של שימחת חיים. היום הוא הולך לישון יחד עם אלנבי, מפני שאין מה לעשות חוץ מאשר לקפוץ לכיכר מלכי־ישראל. הרחוב העליז הפך פתאום לרחוב אלים, שבו שולטים רק אגרופים, מרפקים, קללות בערבית, שיירי פסולת וגינוני שוליים. אנשים עצובים יושבים בבתי־הקפה, מנהלים שיחה עצובה על מצב עצום ופורצים בצחוק רק אם זקנה שמנסה לעבור את הכביש נופלת מתחת לגלגלי מכונית. הא, אה! איזה בידור!

בחורות לבד, בבית־קפה, זה הדבר הכי עצוב שאפשר לראות בדיזנגוף. הן יושבות שעות, מסתכלות קדימה בתקווה, והשורטס מתפוצצות עליהן, בערך כמו החולצה החשופה שמפלי שומן גולשים ממנה לכל עבר. הנה הקורבנות האמיתיים של האופנה, אחרי כמה שעות של ציפיה דרוכה, ששום דבר אינו קורה אחריה, הן קמות, מסתלקות לתחנת־האוטובוס הסמוכה כדי לשוב הביתה, אל העולם האפור של המציאות, מחר בבוקר, במישרד, יספרו איך עשו חיים בדיזנגוף, את מי פגשו, מה אמרו, מה אמרו להן. חיים משוגעים.

פעם היו בתי־הקפה של דיזנגוף מחולקים חוגים לפי יושביהם. היו בתי־קפה של פושטים, בתי־קפה של ייקים, בתי־קפה של בטלנים, בתי־קפה של שחקני תיאטרון. היום כולם יושבים ביחד, איש בתוך המעיים של רעהו, ואף פעם אי־אפשר לדעת מי הוא מי. סלח לי, חבר. אתה לא מ„הבימה"? לא, חבוב, אני ממעשיהו!

הייקס הזקנים, שעילעלו בז'ורנאלים, לגמו בירה ושיחקו שחמט, ברחו ראשונים, מפני שהבינו שהעסק אבוד. כאשר סגרו להם את בתי־הקפה השקטים והמצוחצחים, הם נמלטו מן הרחוב וחזרו לבן־יהודה, או הלכו הביתה. היום כבר אין ז'ורנאלים בבתי־הקפה של דיזנגוף, מפני שאין מי שיעיין בהם כאילו היו הדבר הכי מרתק בעולם.

*

נערות־הזוהר שאיבדו את „קליפורניה" ברחו ל„ג'יקי" מפני שמרקו תורג'מן אותת להם משם. איפה שהוא נמצא, שם יש בחורות יפות. אם מישהו רוצה להשיב את דיזנגוף לתחיה, אולי כדאי שיחזיר לשם את מרקו. בינתיים הוא הולך לבחירות לעיריה, ואין לו ראש בשביל דיזנגוף, מפני שצריך לדאוג לכל העיר. אין עם מי לדבר.

התיאטרון ברח לקפה „פינתי" בפינת פרישמן, מפני שהאוכלוסיה הדיזנגופית החדשה עוד לא גילתה אותו. אבל הנה היא מתקרבת בצעד מהיר ומאיים. עוד רגע והיא תהיה ב„פינתי" ולא יהיה לאן לברוח. אולי יקימו בית־קפה תת־קרקעי עם קירות מבטון משוריין ופתח צר.

„פינתי" זה עכשיו המקום הכי מצחיק בעיר, מפני שהאנשים שיושבים שם מדברים כל הזמן רק על עצמם. אני, אני, אני, אני. מי ראה פעם שחקן תיאטרון מדרגה י"ג שאינו מזכיר את עצמו בכל מישפט בין ארבע מילים!

ביום שישי אחר־הצהריים קפה „ורד" בפינת קרן־קיימת הוא המקום הכי נחמד בעולם בשביל כוס קפה הפוך בספל עם שטרודל תפוחי־עץ. ב„ורד" נשאר משהו מכל מה שהיה פעם בדיזנגוף הישנה. בחורות יפות, תיאטרון עברי, יקס עם ז'ורנאלים, ישיבות הרכילות של „הגוש" וצמרת ההסתדרות, גזוזטרא אל השמש, כיסאות על המידרכה, קומה שניה בשביל מתבודדים. הכל. קפה „ורד" החזיק מעמד יפה, אבל אומרים שגם הוא הולך בדרך כל בשר דיזנגופי. משקיעים מחו"ל שמו עין עין, רכשו אותו, ומי יודע מה הם עוד מסוגלים לעשות ממנו!

*

פעם היה בדיזנגוף בית בירה אמיתי, עם שיכר טוב מן החבית ונקניקיות עם חרדל. היום מתנוסס במקומו מיבצר מואר, שמוכר אופנה במחירים של בית־מרקחת ומציג לראווה חלומות על זוהר, יופי ונעורים. זהו, בעצם, המוצר המבוקש ביותר לאורך הרחובות. המזדנבים אוכלים תירס אבל חולמים על משהו יפה, נוצץ ומאיר באור יקרות.

דיזנגוף הוא גם עמק־בכא, שבו מסתובבים כל המשוגעים שבעולם. יש כאלה שהשיגעונות שלהם יושבים על ידם ולוגמים קפה בשקט, ואיש אינו יודע מו־מה. יש כאלה שהשיגעון שלהם מציץ להם מהעיניים הבוהות, או היורקות אש, ויש כאלה שגוררים עימם את השיגעון לאורך המדרכה, כאילו ביקשו להציג אותו לראווה. תכיר בבקשה, זה השיגעון שלי, נעים מאוד. הכי אומללים הם אלה שעומדים איתו בפינה, ואינם יודעים מה לעשות בו. שטופי חלומות והזיות, משוחררים מעצמם או מסמים, מוכי כל מחלות־הרוח שבעולם עורכים מיצעד עצוב, ואין מי שישים כתף ויגיד: אל תשתגע חבוב, סע הביתה, תפוס שלווה, תהיה מבסוט. איש אינו רוצה שמשוגעים ילכו, כי הם הדבר הנורמאלי היחיד שעוד נשאר בדיזנגוף, המפרפר את פירפורי גסיסתו האחרונים.

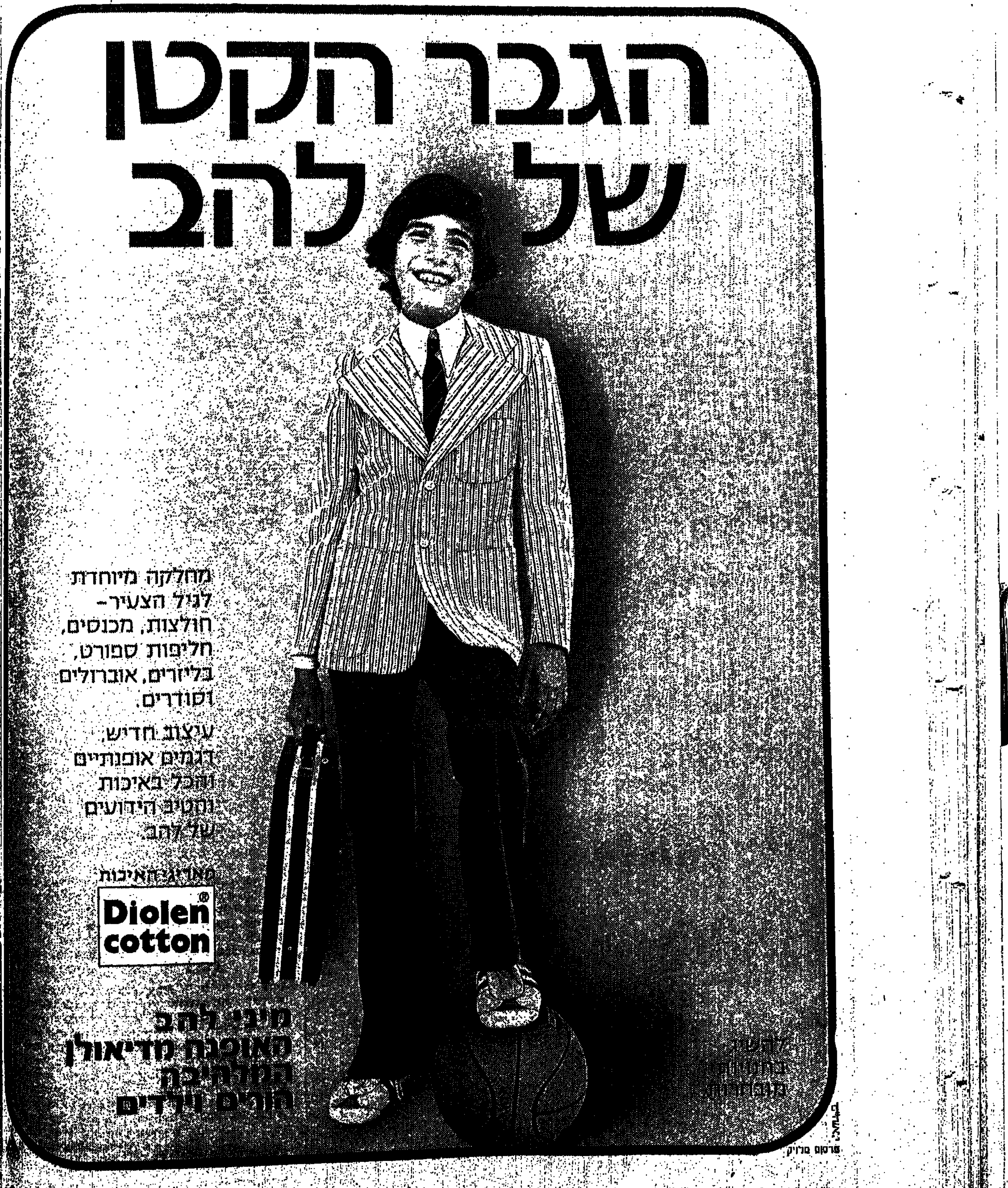

פרס שפת־הים

בין הטכסים הרבים בהם מעניקים לאורחים פרסי־ייעול, פרסי־קידה, פרסי־כבוד — הכל כמובן במיסגרת חגיגות הכ"ה — טכס הענקת „פרס שפת־הים". היתה זו הונחה מעציבה. ומוטב לתקנה כאן:

האולם היה מקושט מפה־לפה בדיגלי המצילים ה־שחורים, אדומים ולבנים, לסירוגין ואל בימת־הכבוד נקראו בזה אחר זה האורחים שנמצאו ראויים לקבל את הפרס. מחיאות־כפיים סוערות ליוו את המצטיינים ש־חזרו למושביהם, לאחר שהתכבדו בלחיצת־יד, בסמל גלגל־ההצלה שעוצב על־ידי האמן ה־אומי ארקין ו־במגילת קלף.

„אינני סבור שעשיתי משהו יוצא דופן", הצטנע מר סופתי, מחתני הפרס, כאשר נשאל על־ידי העיתו־נאים איך זה להיות חתן־פרס־הים. „ומה שעשיתי שלא על מנת לקבל פרס עשיתי. נכון, אני מתמיד ללכת בכל שבת לים, מבלי להתחשב במצב התנועה בכבישים. אני מקדים בדרך כלל, ויוצא מהבית בשעה שבע בבוקר. לפעמים אני מגיע אל שפת־הים כבר בשעה עשר. אבל בדרך כלל אורך המסע עד הצהריים. אז אני טובל בים, מתקלח, ומתחיל לעשות את הדרך חזרה. בערך בשעה שש אני כבר בבית. אבל באמת לא היה לי מושג שאני עושה משהו מיוחד..."

*

סיפור אחר היה בפי מר גלגיש, משיכון עזרה ובצרון, בלוק גימ"ל, כניסה א', קומה עשירית. „אני חושב שקיבלתי את הפרס בגלל העזרה הראשונה שהגשתי לשכני שנתקע ממש לידי בפקק־תנועה באחת השבתות. עמדנו שם תקועים למעלה משעתיים. כאשר לפתע הבחנתי באקדח שמוציא שכני מהמסלול הימני מתוך המגירה. מייד זינקתי לעברו, הוצאתי ממנו בכוח את הנשק — וכך הצלתי את חייו. אני רק מצטער שלא הספקתי להציל את כל ה־אחרים שהתאבדו באותה שבת שחורה. יש לי רק זוג עיניים אחד..."

„אני לא רוצה להעמיד פנים. אני בהחלט סבור שהפרס מגיע לי", סיפרה גברת גניה מחול, אם ל־שתיים. „והאמת היא, שאפילו כתבתי בעניין זה לוועדת הפרס. „זה היה באחת השבתות כאשר הקריין הודיע שאין עוד אפילו מקום חנייה אחד לאורך כל שפת־הים. רוב האנשים ויתרו ופנו לפנים הארץ לבלות את היום בפיקניק. אבל לא אני. החניתי את המכונית ב־מרחק חמישה קילומטרים מהים, ובכוחות שאינני יודעת מאין באו לי, הגעתי לשפת־הים ברגל, כאשר אני נושאת בזרועותי את התינוקת גיתי, וסוחבת אחרי את הבת הגדולה שלי, ניני. גם לאחר שהגענו אל הים, לא הצלחנו למצוא מקום מוצל. אבל גם אז לא איבדתי את עשתונותי: התמקמתי בצריף של מגן־דוד־אדום, ומעת לעת ביצעתי משם גיחה לתוך המים הצוננים. אני גם רוצה להוסיף, שאני נמצאת בהליכי גירושין מבעלי, וזאת אך ורק מסיבה אחת — הוא מסרב ללכת אתי לים בשבת. אתה יכול לרשום הצהרה שלי, שאני אף פעם לא אתנכר לים שלנו, ושאמשיך לפקוד אותו מדי שבת. גם בתנאים כפי שהם היום"!

„אני בקטריולוג", העיד על עצמו חתן הפרס האחר, שביקש להישאר בעילום־שם מטעמים פוליטיים בלתי מזוהים. „ובמיסגרת עבודתי אני סופר את החיידקים שבים מדי יום ביומו. ובכן, אף כי כמות החיידקים מסוכנת לבריאות, לא פניתי עורף לים האהוב עלי, וטבלתי בו תוך סיכון חיים במשך כל הקיץ. לאחד הממונים עלי נודע הדבר, והוא שהמליץ עלי בפני ועדת־פרס־הים".

*

בסוף על הפרסים חולקו גם ציונים־לשבח (עם פרסי־תנחומים) לשורה ארוכה של אורחים שלא ביצעו אומנם שום מעשה גבורה אבל יחד עם זאת הוכיחו את דביקותם בים בצורה עממית ומל־בבת. איתרנו את משפחת זבולון מעמק־חפר. סיפרה גברת זבולון כאשר ניצוץ שובבי מאיר את פניה ה־שזופים חרושי הקמטים: „יש לנו ברוך השם שישה ילדים, וגם להבא לא אקח גלולות. אנחנו שומרי שבת. אז בכל יום שישי אני מגיעה לגיסתי שגרה סמוך לים, ומדי שבת בבוקר אנחנו יוצאים לבלות את היום בחיק הטבע על שפת־הים. אני לא מוותרת על הבילוי גם כאשר אחד הילדים נפצע בגלל הזכוכית שנכנסה לו לרגל, או כאשר הם מקבלים שילשול בגלל שבולעים את מי הים. גם הדוחק לא מרפה את ידי, כי אני ממש משוגעת לים. ואני זוכרת שפעם אחת כאשר הגענו ובכלל לא היה כבר איפה להכניס סיכה מרוב צפיפות. מה עשינו? קפצנו בעליזות על המשתזפים השכובים והתמקמנו כל אחד על פני אחת הגופות. כך יצרנו, אפשר להגיד, קומה שניה. נכון שהיו כאלה שהתנגדו לסידור זה, אבל אמרתי להם, שהים שייך לכולנו, ואם לא מוצא חן בעיניהם אז יכולים לעשות לי אחת־יודע־מה. אז הם הסתלקו ואנחנו נשארנו. העיקר, לדעתי, לא לוותר ולא להיכנע לתנאים".

חרפת מינכן

מאת יצחק שרגיל

משתתפי הפגישה המרובעת במינכן, משמאל לימין: צ'מברליין, דאלאדייה, היטלר ומוסוליני

רכרוכיותם של מנהיגי בריטניה וצרפת, ולהיטותם למנוע מילחמה בכל מחיר, רק הגדילו את ביטחונם העצמי של הנאצים, סתמו את הגולל על צ'כוסלובקיה וקירבו את פרוץ המלחמה העולמית השניה

השבוע לפני 35 שנה

„לא אשכח אף לרגע את האינטרסים של צ'כוסלובקיה. אני יוצא בכוונה לנסות ולמ־צוא פשרה בין עמדות ממשלות גרמניה וצ'כוסלובקיה".

כה הבריק ראש ממשלת בריטניה, נוויל צ'מברליין, ב־28 בספטמבר 1938, בשעה שבא אל הנשיא הצ'כי, אדוארד בנש; ואילו בנש השיב לו במיברק לאלתר: „הריני מבקש שלא ייעשה במינכן דבר מבלי שתש־מע דעתה של צ'כוסלובקיה תחילה".

בקשתו של בנש היתה חסרת־סיכוי לא פחות משמיברקו של צ'מברליין היה חסר־אמת. ראש ממשלת בריטניה ייצג יותר מכל את העמדה הפייסנית של מעצמות המערב כלפי גרמניה הנאצית. הוא היה מוכן להק־ריב הכל כדי למנוע מילחמה — מבלי להבין כי דווקא הרכרוכיות של בריטניה וצרפת היתה עתידה לגרום לאחת ממילחמות־הדמים הגדולות בהיסטוריה.

צ'כוסלובקיה, שהוקמה לאחר המילחמה־העולמית־הראשונה על הריסות הקיסרות האוסטרו־הונגארית, היתה מורכבת ממיעו־טים רבים. אחד מהם — הגרמנים, תושבי חבל הסודטים — סיפק לנאצים אמתלה לבליעת המדינה כולה. היטלר הכין „מיבצע ירוק" למחיקתה המהירה של צ'כוסלובקיה ממפת אירופה, בעיקבות תקרית מבויימת כלשהי. הוא אף אמר לראש מטהו, גנראל קייטל, כי ארבעת הימים הראשונים של הפעי־לות הצבאית יכריעו בזירה הפוליטית, וכי רק „מעשים מוגמרים" ישכנעו את המעצמות הזרות שלא להתערב.

להלכה יכלה ממשלת פראג לסמוך על התערבותן של בריטניה וצרפת, אשר היו קשורות בחוזה הגנה עם צ'כוסלובקיה. חוזה דומה נחתם גם בין הצ'כים לרוסים; אולם, התערבותה של רוסיה היתה מותנית בהתער־בותה של צרפת להגנת צ'כוסלובקיה.

כותנת־שבויים

תחילה הציגו הנאצים את יושבי חבל הסו־דטים כמיעוט נרדף, והודיעו על כוונתם לסייע למיעוט זה אף בכוח הנשק. הצ'כים טענו כי רמתו של מיעוט זה היתה גבוהה, מבחינה חברתית וכלכלית, מזו של שאר יושבי המדינה. אבל „ידידיהם" הבריטים וה־צרפתים, אשר ביקשו, כאמור, למנוע מש־תלהבות, יעצו להם להיענות לדרישות בני הסודטים ולהעניק להם מידה רבה של אוטו־נומיה; ובסופו של דבר לא נותר לבנש אלא לפעול לפי „עצה טובה" זאת.

כניעה חלקית זאת רק הגדילה את תיא־בונם של הנאצים. הם תבעו את סיפוחו המוחלט של חבל הסודטים לרייך השלישי; והיטלר קבע את ה־1 באוקטובר כמועד לפתיחת המלחמה.

צ'מברליין, שקיבל מידע על כך, נתקף בהלה, כדרכו. הוא התקשר עם עמיתו הצר־פתי אדואר דאלאדייה, וסיכם איתו כי יש לעשות מאמץ עילאי למנוע מילחמה.

ב־14 בספטמבר הבריק צ'מברליין אל היטלר: „לאור המצב המחמיר והולך בצורה קריטית, הריני מציע לבוא ולהתראות איתך מייד, כדי לנסות ולמצוא פיתרון בדרכי־שלום".

נציגות הדיפלומטי של גרמניה בלונדון דיווח לאדוניו על עמדתו של צ'מברליין ביתר בהירות: „ראש ממשלת בריטניה מוכן לבחון הצעות גרמניות מרחיקות־לכת, להש־תתף בהגשמתן ולהפעיל עליהן סנקציות בטוחות".

היתה זו הפתעה נעימה לפיהרר הנאצי. בואו של צ'מברליין היה לו כמתנה מן השמיים. עתה היה ברור לו כי הוא יוכל לפ־עול בצ'כוסלובקיה באין מפריע.

היה זה מסע משפיל. צ'מברליין בן ה־69, אשר לא טס במטוס מעולם לפני כן, נסע שבע שעות עד לברכטסגאדן שבגרמניה. היטלר קיבל אותו בקרירות מופגנת, וסיים את הפגישה בשאלה אחת ויחידה: המוכנה בריטניה להסכים לניתוק חבל־הסודטים מ־צ'כוסלובקיה על בסיס ההגדרה העצמית? צ'מברליין השיב כי באופן אישי מסכים לניתוק, אך זקוק לאישור עמדתו על־ידי הממשלה הבריטית.

תשובה זו הולידה מפולת מדינית. ברי־טניה וצרפת אישרו את ניתוק הסודטים; וצ'כוסלובקיה קיבלה עליה את הדין בחי־רוק שיניים.

„בעזבנו לגורלנו", נאמר בהודעה הרשמית של פראג.

„בגדו בנו", ניסח זאת הנשיא בנש.

ב־22 בספטמבר שב צ'מברליין ונועד עם היטלר בגודסברג שעל נהר הריין, ובישר לו בשימחה על הסכמת הצ'כים לניתוק הסודטים. אולם, היטלר לא היה מוכן עוד להסתפק בכך. הוא רצה דווקא בכיבוש הסודטים ותבע מן הצ'כים להתחיל בפינוי שטחים נרחבים ולהעבירם לרשות הגרמנים עד ל־26 בספטמבר, שעה 08.00 ולסיים את הפינוי לפני ה־28 בספטמבר.

צ'מברליין היה מזועזע. היטלר שהבחין בכך, העניק לו „סיכריה": הוא הסכים לד־חות את מועד סיפוח השטחים הצ'כיים לגר־מניה עד ל־1 באוקטובר 1938.

הקול לא נשמע

צ'מברליין חזר ללונדון ופתח בהתייעצויות. הצ'כים, שלא רצו להימחק ממפת אירופה, הגיבו על התביעות הגרמניות בסירוב מוח־לט, ותבעו מבריטניה וצרפת לעמוד בהת־חייבויותיהן. הבריטים החלו חופרים חפירות ומקלטים. הצי הבריטי הוצב במצב הכן. דומה היה כי אין מנוס ממילחמה.

ואז נכנס לתמונה הרודן האיטלקי, בניטו מוסוליני, כשהוא משחק תפקיד של „מתווך", בה בשעה שלאמיתו של דבר היה עושה־דברו של היטלר. מוסוליני הציע פגישה מרו־בעת של ראשי ממשלות בריטניה, צרפת, גרמניה ואיטליה. היטלר הסכים, כמובן.

בוועידה המרובעת, שנערכה במינכן ב־29 וב־30 בספטמבר 1938, הגיעה כניעת „העולם החופשי" לשיאה המחפיר. היטלר ומוסוליני גיבשו עמדה אחידה, בה בשעה שצ'מברליין לא נועץ כלל בדאלאדייה. צ'מברליין ביקש לשתף נציג צ'כי בדיונים — ונתקל בסירובם המוחלט של הגרמנים. בסופו של דבר הורשו שני נציגים צ'כיים לשבת בחדר סמוך — למיקרה שיהיה בהם צורך.

אבל, לא היה בהם כל צורך. גורלה של צ'כוסלובקיה נחרץ מבלי שקולה יישמע. מוסוליני העלה הצעה חדשה לביתור צ'כו־סלובקיה, שהפכה, למעשה, את הצעתו הרא־שונה של היטלר. הבריטים והצרפתים, המו־סנוורים מרוב חרדה, קיבלו אותה עקרונית, והתמקחו על פרטים פישניים בלבד.

כך, למשל, טען צ'מברליין, שאין זה הוגן לפנות את האיכרים הצ'כיים מן האזורים המיועדים לסיפוח לא בקרים. הגיב על כך היטלר ברוגזה: „זמננו יקר מכדי לבזבזו על דברים כה פעוטים!"

הצ'כים שבחדר הסמוך נתבשרו כי ארצם נדונה למוות. צ'מברליין חזר ללונדון כש־בפיו הבשורה המרשימה של „שלום בימינו". אולם, למעשה נדחתה המילחמה ב־11 חוד־שים בלבד.

אמר יאן מאסאריק, שהיה אז ציר צ'כו־סלובקיה בלונדון: „אם הקרבתם את עמי כדי לשמור על שלום־העולם — אהיה הרא־שון שיברכה אתכם. אך אם לאו — ירחם האל על נשמותיכם".

היו אלה דיברי נבואה. ההיסטוריה חרצה את דינם של צ'מברליין ודאלאדייה לחרפת־עולם; והמילה „מינכן" נכנסה למילון המדיני כסמל למכירת מדינות קטנות על־ידי בעלות בריתן הגדולות מהן.

מוגש כפרסום ע"י פ.ע.ל.

טלפון סופר אוטומטי התגלית החדישה ביותר בעולם - הגיע לישראל!

* „אימטיק" – זהו הטלפון הסופר אוטומטי עם חיוג חוזר עד קבלת השיחה.
* הטלפון הסופר אוטומטי הינו מוצר פיתוח אחרון בענף האלקטרוניקה והתקשורת הטלפונית של קונצרן הענק „אימטיק" IHMATIC E בגרמניה.
* המכשיר כבר נקלט והוכיח את עצמו גם בישראל ורבים המבקשים לרכשו.
* היבואנים והסוכנים הבלעדיים בישראל חב' פ.ע.ל בע"מ

מאת כתבנו ח. פרץ

לאחר בדיקות מעמיקות של משרד התקשורת הישראלי ניתן האישור לחב' פ.ע.ל לייבא ולשווק גם בישראל את מכשיר הטלפון המהפכני עם מחשב, המבצע חיוג חוזר אוטומטי עד קבלת השיחה.

„אימטיק" E
טלפון סופר אוטומטי עם חיוג חוזר

לאחר הפעלת הטלפון הסופר אוטומטי „אימטיק" במוסדות שונים, מפעלי תעשיה ומסחר, בעלי־עסקים וחנויות, נתברר כי טלפון מהפכני זה יעל והכניס שיפורים שחסכו זמן יקר בעבודה. לאור התגובות החיוביים שנתקבלו ולאחר הנסיון, הלך וגבר הביקוש למכשיר זה בממדים מדהימים, ואלה מביאים אותנו, במאמר זה, להסביר לקהל הרחב את מהותו, טיבו ויעילותו הרבה של מכשיר נפלא זה.

בעל מכשיר ה„אימטיק" מתכנת ע"י חוגת הטלפון שלו את מספרי הטלפון אתם הוא רוצה להתקשר ומניח את שפופרת הטלפון למקומה. מרגע זה פועל ה„אימטיק" באופן אוטומטי לחלו־טין ומתחיל לחייג למספר המבוקש הראשון. במידה ונקו פנוי, ה„אימטיק" משמיע צליל פנוי, (במגבר הקול שנמצא בו) ובעל ה„אימטיק" מבצע את השיחה המבוקשת על־ידו. בגמר השיחה הרא־שונה ממשיך המכשיר לחייג את המספר השני ובמידה והקו תפוס מחייג ה„אימטיק" באופן אוטומטי את המספר השלישי, הרביעי והחמישי. במקרה ואין מענה מאחד המספרים ממשיך ה־„אימטיק" לצלצל במשך זמן קצוב ומפסיק. בגמר סדרת חיוגים אחת, חוזר ה„אימטיק" מעצמו לחייג את מספרי הטלפון שהיו תפוסים קודם. בין חיוג של סדרת מספרים לסידרה הבאה, ה„אימ־טיק" עושה הפסקות של 30 שניות, על־מנת לאפשר קבלת שיחות נכנסות.

בכדי להיפגש עם היבואנים והסוכנים הבלעדיים בישראל של „אימטיק" טלפון סופר אוטומטי עם חיוג חוזר עד קבלת השיחה, נסעתי לחב' פ.ע.ל העוסקת זמן רב ביבוא מכשירים מתוחכמים לענף התקשורת עם החידושים הטכנולוגיים האחרונים ביותר בעולם ומיבאת בין היתר מזכירות אלקטרו־ניות, מכשירי חיוג אוטומטי „טלמסטר" וטלפון סופר אוטומטי „אימטיק", והגעתי למשרדם הראשי בפתח־תקוה ברחוב מוהליבר 4 טלפון — 913098, 907448. הצגתי בפניהם את שאלתי כיצד הגיעו ל„רעיון" החדש של יבוא מכשירי ה„אימטיק" לארץ; מנהלי פ.ע.ל. הנמרצים השיבו לי כי הנם גם יבואני מזכירה אלקטרונית ומכשירי חיוג אוטו־מטיים „טלמסטר" שהנו מכשיר חיוג בעל 50 מנויים קבועים המחייג כל מס' מ־50 המנויים בארץ או בחו"ל ע"י לחיצת כפתור אחת בלבד וניתן לשנות את מספרי המנויים במהירות לפי הצורך. מכשירים אלה כבר פועלים במשך זמן רב במשרדי ממשלה, מפעלים, חברות, מוסדות ובעלי עסקים פרטיים שונים.

מנסיונם הרב למדו, כי מכשיר ה„אימטיק" מהווה את החידוש האחרון בתקשורת הסופר־אוטומטית. חידוש שאינו קיים בארץ, שיוכל לייעל יותר את אמצעי התקשורת העמוסים של מוסדות,

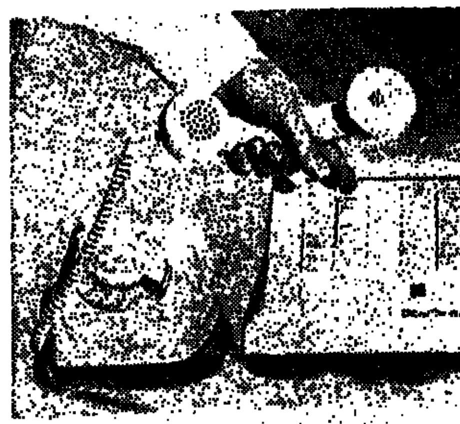

„טל—מסטר" מכיל 50 מנויים לחיוג

מפעלים ובעלי עסקים ועל סמך ההנחה, כי לחץ העבודה והזמן היקר שמנהל מפעל, תעשיין או בעל עסק מבזבזים על השגת מספר מנוי המהווה בסך הכל היומי הפסד זמן ניכר וגורם לעצבנות בעבודה, והחליטו לכן לייבא את הטלפון הסופר אוטומטי „אימטיק", המביא לחסכון גדול של אותו זמן יקר ההולך לאיבוד.

מנהלי פ.ע.ל המשיכו לספר לי כי רק לאחר סדרת נסיונות ובדיקות מעמיקות שערכו מהנדסי החברה, הוחלט לייבא את מכשיר ה„אימטיק" המיוצר בגרמניה, שהוא מכשיר אמין, בעל אורך חיים גבוה העובד באופן אלקטרוני מלא.

כאמור, אישר משרד התקשורת לחב' פ.ע.ל לייבא את מכשיר ה„אימטיק" ע"י אישור מספר טל־343 ולחברו לרשת התקשורת הארצית. את ה„אימטיק" אפשר לחבר לכל טלפון רגיל, מרכזיה ולכל שלוחת טלפון. גודלו: 33×18 ס"מ, משקלו 2 ק"ג וצורתו החיצונית מהודרת ומותאמת במיוחד להנחת הטלפון עליו, דבר החוסך מקום על שולחן העבודה.

ב„אימטיק" ניתן לאגור עד 5 מספרי מנויים שונים, כל מספר עד 24 ספרות. והמכשיר ממשיך ומחייג אוטומטית עד אשר המספר הנדרש מתפנה לשיחה אתך (במגביר קול נשמע צליל פנוי), ואין זה משנה אם המספר שחייג נמצא בקרבתך, בקצה השני של המדינה או בחוץ־לארץ. עם גמר השיחה ניתנת האפשרות המיידית להזין את ה„אימטיק" במספרים חדשים ע"י לחיצת כפתור אחת בלבד. במידה ורצית להפסיק זמנית את החיוג האוטומטי לוחצים על לחיץ A (הלחצן הימני) וה„אימטיק" מפסיק לחייג, אבל מספרי המנויים נאגרו במכשיר וברגע שתרצה אותם לחץ שוב על לחיץ A של האוטומציה והמכשיר ימשיך לחייג אוטומטית כאילו לא הפסקת לחייג כלל.

מהנדסי וטכנאי פ.ע.ל השתלמו בגרמניה בנושאי הפעלת המכשירים וקנו ידע טכני רב, הקימו בחב־רה מחלקה מיוחדת לשרות עם מלאי חלפים.

מהנדסי חב' פ.ע.ל הסבירו לי כי הפעלת ה־„אימטיק" קלה ביותר כדלקמן: 1. חיוג המספר (גם אם יש לו צליל תפוס); 2. לחץ על אחד מ־5 הלחצנים (כך מוכנס המספר שחייגת לזכרון במח־שב); 3. לחץ על לחיץ האוטומציה A (הלחיץ הימני); 4. החזר את שפופרת הטלפון למקומה; 5. כשישמע צליל פנוי במגביר־קול — הרם את השפו־פרת, החיוג האוטומטי נפסק ואתה קיבלת את השיחה.

„אימטיק" E מחובר לטלפון רגיל

אחריות ושרות ניתנים על המכשירים לשנה אחת ולאחר מכן אפשר לבטח את המכשיר באמצעות חב' פ.ע.ל במשרד הראשי בפתח־תקווה רחוב מוהליבר 4, טל. 913098 או 907448.

מאורעות ופלאים בעולם הגדול

צרותיה של מישטרת הרוכבים

„שום מישטרה בעולם לא זכתה לתהילה ולשם טוב כאלה של מישטרת הרוכבים הקנדית". אמרה אליזבט השניה, מלכת בריטניה, בעת ביקורה האח־רון בקנדה.

אותה שעה כבר נמצאה המישטרה המהוללת בצילה של שערוריה רבתי. אחד השוטרים לשעבר, ג'ק ראמזי, גילה לעיתונות כי בשבע שנות שי־רותו נתקל במיקרים בילתי ספורים של זיוף עדויות ומיסמכים על־ידי שוטרים, והתעלמות מ־זכויותיו היסודיות של האזרח.

„המוראל במישטרה ירוד עד כדי כך, ש־שוטרים רבים שותים לשיכרה, או מנסים להתאבד", סיפר ראמזי.

חקירה ציבורית אימתה חלק מהאשמות כבדות אלו. יתר־על־כן, הוברר שאנשי מישטרת הרוכבים הקנדית זונחים יותר ויותר את סוסיהם ואת מדיהם האדומים, שנתפרסמו תודות למחזמר „רוזמארי" ולשורת סירטי ארפתקאות. הם מעדיפים לגדל זקנים, ללבוש ג'ינס ולהישתל באוניברסיטאות כדי לבלוש אחרי נרקומאנים או רדיקאלים.

אזרחים רבים — ובייחוד קנדים ממוצא צרפתי, טוענים כי מישטרת הרוכבים עוסקת בהאזנת־סתר בילתי חוקית, נוסח ווטרגייט. באחרונה נתגלו ב־קנרה מכשירי־האזנה רבים. אחדים מהם נמצאו ב־בתיהם של צירי בית־הנבחרים. אולם, מישטרת־הרוכבים המהוללת לא הצליחה. משום מה, לאתר את מטמיני המכשירים.

עתה, לאור השערוריות החדשות, נזכרו רבים כי עוד בשנת 1970 הסתבכה מישטרת הרוכבים עם החוק, לאחר שעצרה עריקים מצבא ארצות־הברית שנמלטו לקנדה. המעצרים היו בילתי חוקיים בעליל. אולם, העצורים הוסגרו לאמריקנים במהירות, ואיש לא הספיק למנוע זאת.

למרות כל זאת נזקפת לזכותה של מישטרת הרוכבים השמירה היעילה על החוק והסדר באיזורי היערות של הצפון הרחוק. חסידיה מקווים כי היא תצא מן הסערה הציבורית בשלום.

מיטרד ושמו תינוקות

הורים רבים טענו מאז ומתמיד כי התינוקות הם, היצורים הקוליניים ביותר בעולם. עתה יש הוכחות מדעיות לכך. מד־רעש זערורי, שיוצר על־ידי האגו־דה הבריטית למניעת מיפגעים, בדק כאלף סוגי רעש שונים וקבע כי התינוקות נמנים עם היצורים הרעשניים ביותר על פני כדור־הארץ.

תינוק המייבב בכל כוח ריאותיו מפיק קול בעוצמה של 90 דציבל — רק 20 דציבל פחות ממטוס סילון נוחת; ורק 10 דציבל פחות מלהקת פופ, המנגנת במרחק מטר אחד מאוזני המאזין.

בכיו של תינוק מקביל בעוצמתו לקול שעון מעורר גדול; נהמת משאית כבדה; שאגת רב־סמל; טירטור רכבת־תחתית; או קול מכסחת־דשא מרחק 120 סנטימטרים.

בה בשעה שאפשר לבודד דירה מסוגי רעש אחרים, אין כל אפשרות לבודד אותה מפני תינו־קות; וכמובן, שאין אפשרות לבודד את התינוקות עצמם, בלי לסכן את חייהם.

זוהי בעיה אשר כמעט ואינה ניתנת לפיתרון. כך אמר לפני ימים אחדים גם שופט בריטי אשר דחה בקשה לצו־מניעה של מישפחה תושבת לונדון נגד שכנית מרובת־ילדים.

עוצמת רעש של 90 דציבל עלולה לגרום לחר־שות. האגודה הבריטית למניעת מיפגעים, מייעצת לכל אדם לפנות את השטח ברגע בו מראה המכ־שיר על רעש בעוצמה זו. אבל, כמובן שאין אנשי האגודה מביאים בחשבון כי שום אב או אם נורמאליים לא יעזבו את תינוקם הבוכה.

מגלה שקרים-בשירות צופי הטלוויזיה

קופסה שחורה, בגודל של מיזוודה קטנה, עשויה להיות בקרוב אביזר חיוני לכל צופה בתוכניות הטלוויזיה האמריקנית. הסיבה: זהו מכשיר אלקט־רוני המודד מתכוני מתח בקול־האדם ומתרגם אותם לקווים גליים, הנרשמים על סליל נייר.

המכשיר הקרוי „מעריך מתח פסיכולוגי" כבר נמצא בידי אמריקנים רבים, העוקבים אחרי חקירת פרשת ווטרגייט. ככל שהקווים הגליים מצביעים על מתח גדול יותר, כן גדלים הסיכויים שהדובר משקר.

„מעריך המתח" הינו שיכלול של מגלה השקרים, המצוי כיום בידי מרבית מישטרות העולם. מאחר שהוא מודד את המתח שבקול בלבד, אפשר להפ־עילו מטווח רחוק; ואם תוכנה אמינותה, הוא עשוי לחולל מהפיכה בעולם השידור.

„ספק הוא אם יימצא שר שיסתכן בגילוי שקריו המשודרים", אמר באחרונה מומחה אמריקני לחוק־שורת. „המכשיר החדש עשוי לשים קץ לכל חשי־דורים הפוליטיים — ולחייב את המפרסמים להתקרב אל האמת ככל האפשר".

התוצאות של בדיקת שידורי פרשת ווטרגייט בעזרת „מעריך־מתח" היו מעניינות ביותר. המכ־שיר הצביע כי ג'והן דין, יועץ הבית הלבן לשעבר ומאשימו העיקרי של הנשיא ניכסון, אמר את האמת לאמיתה; ואילו שר המישפטים האמריקני לשעבר, ג'והן מיטשל, שיקר ברוב המיקרים.

אולם, כמה פסיכולוגים אמריקנים טוענים, שאין לסמוך על „מעריך־המתח". לדבריהם, תיתכן בדי־קת אמת רק על־ידי צירוף של מיבחנים שונים, כגון בדיקת זיעה, בדיקת קצב הנשימה ובדיקת המתח החשמלי של העור.

אומר הפסיכולוג אד היאנס: „בקולו של אדם עלול להיווצר מתח מפני שהוא משקר, או מפני שהוא זכר, זה עתה, את יום־ההולדת של אישתו; או מפני שהבוס של התחתונים שלו נקרע. איך אפשר לסווג משקרן רק על יסוד בדיקת מצומצמת כזאת?"

אלופת העגבניות. צ'ארלז רוברטס, מנהל בית־אבות באיסטבורן, אנגליה, טוען כי הוא גידל את העגבניה הגדולה בעולם. מושקלת של העגבניה הנראית בתצלום זה הוא 15.6 ק"ג.

„יהודי אירופה לא הושמדו"

„כל מי שטוען כי הרייך ה שלישי רצח שישה מיליוני יהודים — הוא שקרן. תאי־הגאזים והמישר־פות לא היו ולא נבראו. במילחמה העולמית השנייה נהרגו, לכל היותר, 200 אלף יהודים".

אין זו טענתו של מטורף. הדברים נאמרו באח־רונה במלוא הרצינות — ובמלוא הציניות — על־ידי עורך־הדין המערב־גרמני מאנפרד רֶדֶר, אחד מפעילי המיפלגה הניאו־נאצית.

אין זו השערוריה הראשונה שמחולל רדר. עוד בדצמבר 1971 הוא יצא נגד הענקת פרס־נובל לקאנצלר הגרמני וילי בראנדט. הוא האשים את בראנדט בתמיכה בפורנוגראפיה ובהפלות ובסגידה לברית־המועצות; ויעץ לו לוותר על אזרחותו הגרמנית ולהגר לנורבגיה.

דבריו של רדר על השואה נאמרו בחוברת שלו „השקר של אושוויץ", שיצאה לאור בגרמניה. הוא טוען, בין השאר, כי במחנות הריכוז לא בוצעו כל מעשי זוועה על־ידי הגרמנים: „במידה שהיו קורבנות, הם נפלו בעת תיגרות בין העצורים לבין עצמם, או כתוצאה ממעשי ה„קאפו", שאף הם היו עצורים. אנשי הס.ס. התערבו בכל מיקרה, והביאו את האשמים לדין צבאי".

לשיא הציניות הגיע רדר בהביאו בחוברת שלו הצהרה בשבועה של גרמני בשם כריסטופרסן, שנכלא באושוויץ בשנת 1941. כריסטופרסן מצהיר בין השאר: „הכל התהלכו במחנה באורח חופשי, ללא כל מיקוח. כולם היו לבושים כהלכה ונראו מאושרים. נשים רבות היו מאופרות ומסורקות כ־ראוי".

כמובן שהוא לא ראה שם כל תאי־גאזים, או מישרפות.

„יהודים רבים אף התפללו לניצחון הגרמנים", מצהיר כריסטופרסן המיסתורי. „הם חששו מפני החיילים הקומוניסטיים יותר מכל".

עד כה לא נקטו שילטונות גרמניה המערבית בכל צעדים נגד פירסום הבלע של רדר, או מפרסמיו.

יש לו ברווזים בראש. כלב סאן־ברנארד ענק זה, המכונה בשם טרי והשייך למשפחה מערב־גרמנית, אימץ לו ברווזון זערורי, שנמצא תועה בין קני־סוף. מאז מקיימים הכלב והברווזון יחסים של ידידות אמיצה.

ספורט ושמו גניבה

אדל ג'יסקאר בת ה־23 הינה צרפתיה נאה, ספ־ורטיבית ועשירה. אביה, מנהל חברת בשמים, מחזיק בדירה מפוארת ובווילה בריביירה. היא עצמה למדה בפנימיה בשווייצריה, עבדה כדוגמנית והצטרפה לבילויים של חוג הסילון (והיאכטות) הבינלאומי.

באחרונה זכתה אדל לחוויה חדשה. היא הופיעה בבית־מישפט לונדוני ונקנסה ב־1000 ל"י על גניבת שני זוגות ג'ינס מבוטיק בווסט־אנד.

היא יכלה לשלם תמורת הג'ינס ללא קושי. אבל, היא העדיפה לגנוב אותם. נימוקה: „זה ספורט נפלא. כל חברותי עושות זאת".

מדי יום ביומו נגנבות מן החנויות של לונדון סחורות בשווי 10 מיליון ל"י. שבעים אחוזים מן הגנבות הן נשים. רובן נשים זרות ואמידות, שאינן זקוקות כלל לשלל.

קצינת־המיבחן הבריטית סילביה פוסט טיפלה באחרונה בעשרות נערות מסוג זה. אחת מהן היתה בת מיליונר משיקאגו. שניה, השתכרה 1200 ל"י בשבוע מהופעה בתיאטרון לונדוני. שלישית הינה בתו של חבר פרלמנט, המקבלת קיצבה של 30 אלף ל"י לשנה. זו האחרונה גנבה סנדלים שערכם 60 ל"י, בעוד פנקס השיקים שלה נח בארנקה.

„הן יפות מאוד ומשועממות מאוד", אומרת קצינת־המיבחן. „הם להוטות אחרי התרגשות וחוויות עזות, ומוצאות את מבוקשן בגניבה".

הקנסות לא עושים עליהן כל רושם. בתו של איש עסקים ספרדי, שנקנסה ב־4800 ל"י על גניבת שימלה ששווייה 80 ל"י, שבה ונגנבה למחרת היום.

„העונש אינו מועיל כלל במיקרים מסוג זה", אמר באחרונה הפסיכולוג הבריטי, ד"ר מייקל הייברסטוק. „המאסר או הקנס הינו רק חלק מן המימסד בו לוחמות נערות אלו. יתר־על־כן, רבות מהן מתמכרות לגניבה. כאילו היתה סם, וגונבות שוב ושוב".

הלסביות הגרמניות יצאו לקרב

הטלוויזיה המערב־גרמנית, אשר נתפרסמה בשנים האחרונות כשוברת מוסכמות, עשתה זאת שוב: היא נתנה את רשות הדיבור לנציגות הלסביות של גרמניה, בתוכנית מפתיעה בת ארבעים וחמש דקות.

לפני סידרת הראיונות, שלא העלימו דבר, הבי־אה עורכת התוכנית, אווה מיטל, תוצאות של סקר דעת־קהל בנושא הלסביות. הסקר העלה כי 66 מכל 100 גרמנים סולדים מפני הלסביות, וכי 33 מכל 100 גרמנים מוכנים לכנות את הלסביות בכל שמות־הגנאי שבעולם.

מן הראיונות עצמם הוברר כי הלסביות חוש־שות יותר מכל, מגילוי סודן, הוריהן לוחצים עליהן להינשא, הן עצמן יודעות כי שום נישואין שלהן לא יעלו יפה; אלא שאין הן יכולות להודות בכך.

הנשים ההומוסכסואליות שהופיעו על המסך הקטן של גרמניה לא דרשו טובלנות, אלא רק יתר הבנה. הן יודעות כי הן מיעוט. אבל, גם למיעוטים יש זכויות.

המרואיינות באו מכל השכבות החברתיות. היו ביניהן חשבניות, סטודנטיות, פועלות — ואפילו פרוצות.

השידור זכה להד עצום. אבל, ספק רב אם הוא מעל את מעולתו ויריכך את יחסם של הגרמנים אל „הנשים הסוטות". כבר למחרת כתבו עיתונים גרמניים מסויימים כי השידור על הלסביות הצ־ליח, לכל היותר, לגרות דימיון חולני של נערות, או של נשים בודדות ומאוכזבות.

חברה להגשמת חלומות

רוברטה מייטל, בת ה־28, תושבת שיקאגו, אר־צות־הברית, מתפרנסת בכבוד ממיקצוע מיוחד ב־מינו: הגשמת חלומות.

תמורת 2000 ל"י בערך יכול כל לקוח של חברת „ביטויים בסיגנון חיים", המנוהלת על־ידה, לנצח על הפילהרמונית של בוסטון, להשתתף בשיחזור של קרב עם אינדיאנים, או להפוך לכוכב סרט למשך מחצית השעה.

עד כה טיפלה רוברטה ב־5000 בקשות של אנשים, שהשתוקקו להגשים חלומות כמוסים. כך, למשל, שילם לה מנהל חברת־פירסום גדולה 2000 ל"י תמורת אתיזה בתת־מקלעים, בהם השתמשו הגאנגסטרים בטבח הכנופיות הגדול בשיקאגו. הוא הוסיף לה מענק של 500 ל"י, כאשר היא השיגה לו רשות לירות מיספר צרורות מאחד הכלים הללו.

מורה קשישה מבדורטים חלמה מאז ילדותה על קאריירה בלשית. רוברטה השיגה לה עבודה זמנית בחברת חקירות גדולה.

מנהל חברת מיסחרית גדולה השתוקק לנגן ב־תיזמורת באוואריה, הפועלת בקנדה. רוברטה הסדי־רה לו זאת במהירות.

לעומת זאת, לא הצליחה עד כה רוברטה להגי־שים את חלומו של מנהל באנק בשיקאגו: הוא חולם על מילוי תפקיד נשכבי בהצלחה מבלמלית של מדינה קטנה, הקרובה לפשיטת־רגל.

רוב בני־האדם חולמים על מילוי תפקיד של כוכבי־ביידור, או כוכבי קולנוע לשעה קלה. חלום זה אפשר, לרוב, להגשים ללא כל קושי.

החלום המוזר ביותר, בו טיפלה רוברטה עד עתה, היה חלומו של שודד, המרצה את עונשו בכלא. הוא ביקש לערוך בכלא ארוחת־ערב חגיגית לכל האנשים שנשדדו על־ידיו. רוברטה כמעט והסדירה זאת. אבל, לרוע מזלו של האסיר, התחרט מנהל הכלא ברגע האחרון ואסר על עריכת הסעודה.

„זהו מרנסה בטוחה ממש כמו זו של קברן", אומרת רוברטה במידה מה של ציניות. „ממש כשם שלא יהיה מחסור במתים — כך לא יהיה מחסור בחולמים".

מי יזכה ב"כינור דוד"?

שחקנית השנה בתיאטרון

מיכל בת־אדם · מרים זוהר · זהרירה חריפאי · בתיה לנצט · ג'יטה מונטה
חנה מרון · רחל מרכוס · רות סגל · לבנה פינקלשטיין

שחקן השנה בתיאטרון

יהודה אפרוני · שלמה וישינסקי · אבנר חזקיהו · אברהם חלפי · אלברט כהן
יוסף כרמון · אמנון מסקין · רפאל קלצ'קין · אברהם רונאי · איצקו רחמימוב

שחקנית השנה בקולנוע

גילה אלמגור · אתי גרוטאס · אפרת לביא · שרי רן טמית

להקת הזמר של השנה

הפרברים · מאחורי הצלילים
קשת בענן · גבעתרון · שירי נעמי שמר

במאי השנה בתיאטרון

מייקל אלפרדס · דוד ברגמן · יוסי יזרעאלי
חנוך לוין · דוד מוכתר סמוראי · עדנה שביט

במאי השנה בקולנוע

ברוך דינר · דן וולמן · אורי זוהר · משה מזרחי

שחקן השנה בקולנוע

אריק איינשטיין · ראובן בר־יותם · יהורם גאון
אורי זוהר · אורי לוי

הצגת הבידור של השנה

אנו אנו הפלמ"ח · נישואין נוסח גרושין
חתום בנשיקה · צפורים בראש · שוקולד
החייט ואשת השנדלר

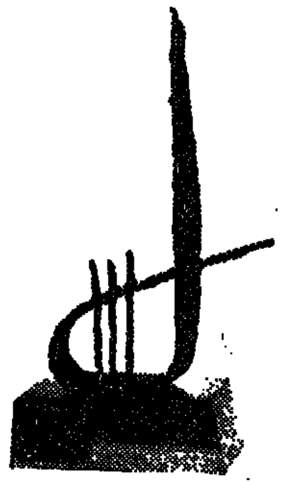

חלוקת פרס „כנור־דוד" תיערך ביום ב', 29 באוקטובר, ב„היכל התרבות". תהיה זו השנה ה־11 לחלוקת הפרס — ועם העשור השני לקיומו, יחולו כמה שינויים עקרוניים באורח בחירת חתני הפרס.

במשך עשר שנים, היתה הבחירה כולה נתונה בידי קוראי „ידיעות אחרונות" בלבד. הפעם, החלטנו להכפיל את משמעותה של כל הבחירה. כל אחד מחתני „כנור דוד" יהיה גם נבחר של הציבור וגם — של אקדמיה מיוחדת, אשר תוקם לצורך זה, ותהיה מורכבת ממבקרי־אמנות, אנשי־ציבור ואנשי־רוח.

שינוי נוסף חל בתקנון. עד כה, יכול היה כל מועמד לזכות ב„כינור דוד" במשך שנתיים רצופות, בקאטגוריה אחת. אם זכה פעמיים רצופות, לא הועמד כלל לבחירה בשנה השלישית — אפילו נמצא, מבחינת הישגיו, ראוי לכך. הנסיון הוכיח לנו, שאפילו „שמיטה" של שנה שלישית אינה מספקת.

על־כן, החליטה הועדה הציבורית, שאם זכה אמן שנה ב„כינור־דוד", לא תוצג מועמדותו, באותה קאטגוריה, בשנה הבאה. „קורבן" לשינוי זה הוא, למשל, המחזאי־במאי נסים אלוני. אין ספק, שמר אלוני היה זכאי שמועמדותו תוגש גם השנה על כתיבת וביום „שעיר אחד לעזאזל". ברם, אשתקד נבחר אלוני הן כמחזאי והן כבמאי השנה — עבור „חצוענים של יפו".

השנה, היתה שנת־התפתחות ניכרת לקולנוע הישראלי. בהיות „כינור דוד" מיפעל המחזיק יד על דופק העשייה, מצאנו למוצדק לחדש את הקאטגוריה של תסריטאי השנה. נקווה, שתחום־יצירה זה ימצא את העידוד הדרוש לו.

באשר להליכי הצגת המועמדים — אנו ממשיכים בדרך בה התחלנו אשתקד. המועמדים נבחרים בידי ועדה בה משתתפים, מלבד נציגי „ידיעות אחרונות", גם שורה של אישים בעלי מעמד בתחומי התרבות, האמנות והבידור. חברי הועדה הציבורית ל„כינור דוד", תשל"ג, הם: ראש האגף לתרבות במשרד החינוך והתרבות ויו"ר המועצה הציבורית לתרבות ואמנות, הגב' לאה פורת ; מפקד „גלי־צה"ל" ועורכו הראשי של „במחנה", מר יצחק לבני ; מנכ"ל אקו"ם, המלחין מנחם אבידום ; סא"ל (מיל.) שאול ביבר.

בעמוד 37 של גליון זה מופיעה רשימת המועמדים המלאה, יחד עם שאלון המישאל. באותו עמוד, אף תמצא את ההוראות למילוי תשאלון — דוד" לעונה החולפת.
לוד" ועונה החולפת.

בין קוראי „ידיעות אחרונות" שישתתפו במישאל יוגרלו פרסים יקרי־ערך.

המחזאי המקורי של השנה

ישראל אלירז ומייקל אלפרדס · עדה בן־נחום ומאיר מרגלית · יוסף בר־יוסף · חנוך לוין · יהושע סובול · אילן רונן

זמרת השנה

אילנית · חוה אלברשטיין · מירי אלוני · עדנה גורן · מיכל טל
רותי נבון · אסתר עופרים · עליזה עזיקרי · דורית ראובני · אילנה רובינא

זמר השנה

אריק איינשטיין · דודו אלהרר · שלמה ארצי · יהורם גאון · ליאור ייני
אריק לביא · צביקה פיק · בועז שרעבי · יזהר כהן

מלחין השנה

מוני אמריליו · שלמה גרוניך · נורית הירש · אלכס כגן · מתי כספי · בני נגרי · דני סנדרסון · שמואליק קראוס · נעמי שמר

התיאטרון המיוחד (הצגה קבוצתית) של השנה

מקלט ציבורי · סמבוסק, מה החבורה? · טוב למות בעד עצמנו · קפטן של, קפטן אסו

גל התייקרויות צפוי — בתום ה„ייצוב"

מפעלים, ספקים ויבואנים עושים הכנות אחרונות להוצאת מחירונים חדשים

מאת אליעזר לוין
כופר „הארץ" לעניני כלכלה

גל של עליות מחירים צפוי בעוד כשבועיים, מה־1 באוקטובר ואילך, עם סיום תקופת ייצוב המחירים של 100 יום (שגם בה היו עליות מחירים רבות, בין באישור ועדת תמחירים ובין בלא אישורה). מאות מפעלים וספקי שירותים עושים עתה הכנות אחרונות להוצאת לוחות מחירים חדשים, כהנחה שתקופת הייצוב לא תוארך. התכונה גוברת בעיקר אצל היבואנים, שרבים מהם ויתרו על כל נסיון לקבל אישור לעלאות המחירים מן הועדה הציבורית, והעדיפו להמתין עד לסוף ספטמבר.

מוצרי השכבה אחרים: מהנהלת קונסרן ז... נמסר כי החברה תבקש לאשר לה באוקטובר העלאת מחירים „של כל מה שיש בו מרכיבי פח ופלסטיק, בשל ההתיקרויות בעולם". הדבר כולל העלאת מחירי תנורי בישול ואפיה, מכונות כביסה, מזגנים ומוצרים אחרים. במקביל מכינים יבואנים בקשות להעלאת מחירים של כל מוצרי החשמל המיובאים (פרט למקררים שעליהם קיבלו באחרונה אישור ליקור) — טלוויזיות, מכונות כביסה וכדומה.

מוצרי צילום: יבואנים מכינים בקשות להעלאת מחירים של מצלמות, מקרני שיקופיות, סרטים וצר־

17.9.73 הארץ

אנחנו נמכור מיום א' 30.9.73 עד יום ב' 15.10.73 את כל מוצרינו

במחירים הישנים!*

זאת ההזדמנות האחרונה להשיג מכשירי איכות במחירים אלה!

מכונת כביסה „פילוט אינדסיט" 1000 — פאר תוצרת אירופה	מחיר מקסימום לצרכן	2,170.— ל"י
מכונת כביסה „פילוט אינדסיט" 1001 — פאר תוצרת אירופה	מחיר מקסימום לצרכן	2,350.— ל"י
תנור בישול ואפיה „פילוט אינדסיט 74" — פאר תוצרת אירופה	מחיר מקסימום לצרכן	1,599.— ל"י
טלוויזיה „פילוט", דגם 4050	מחיר מקסימום לצרכן	2,225.— ל"י
טלוויזיה „פילוט" דגם 4052 (2 רמקולים)	מחיר מקסימום לצרכן	2,362.— ל"י
טלוויזיה „פילוט" דגם 4055 (מסך ענק 65 ס"מ)	מחיר מקסימום לצרכן	2,540.— ל"י
טלוויזיה „פילוט", דגם 4051	מחיר מקסימום לצרכן	2,285.— ל"י
טלוויזיה „פילוט" צבעונית, פאר תוצרת אנגליה, מסך ענק, 65 ס"מ	מחיר מקסימום לצרכן	7,950.— ל"י
טלוויזיה „פילוט אנדסיט", דגם 12 LT מסך 12 אינטש	מחיר מקסימום לצרכן	2,190.— ל"י
מערכת סטריאו „פילוט", דגם 2452 — פאר תוצרת אנגליה	מחיר מקסימום לצרכן	1,390.— ל"י
מערכת סטריאו „פילוט", דגם 4454 — פאר תוצרת אנגליה (המכירה רק ממלאי החנויות — אזל ממחסננו)	מחיר מקסימום לצרכן	990.— ל"י
מערכת סטריאו „פילוט", דגם 7450 — פאר תוצרת אנגליה, הגיעה זה עתה 1974!	מחיר מקסימום לצרכן	1,990.— ל"י
מערכת סטריאו „פילוט", דגם 7482 — פאר תוצרת אנגליה	מחיר מקסימום לצרכן	5,950.— ל"י
שואב אבק „פילוט", דגם 800 — פאר תוצרת הולנד (המכירה רק ממלאי החנויות — אזל ממחסננו)	מחיר מקסימום לצרכן	785.— ל"י

פרטים בסוכנויות „פילוט" ברחבי הארץ

* כל עוד יספיק המלאי

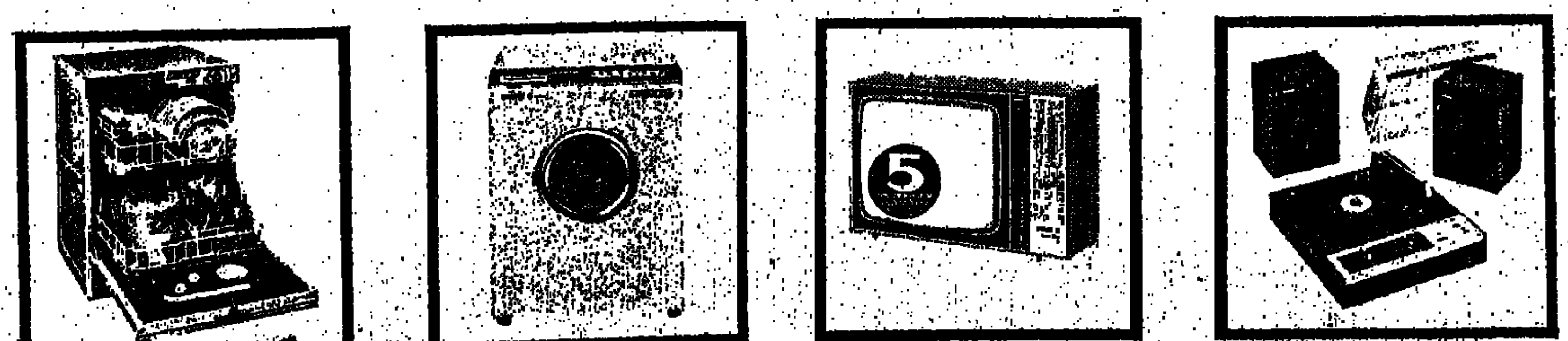

בפילוט כספך שווה עדיין הרבה מאוד

פרס כפול לכל אשה!

בעזרת „ביו־ספיד", „ביו־מטיק" ו„אור־מטיק", אבקות הכביסה המשובחות ביותר למכונות כביסה, את יכולה לזכות בפרס כפול:

- מכונת הכביסה שלך תזכה לאבקה המתאימה והראויה לה ביותר וכביסתך תשוב ותראה כחדשה, מבושמת בריח רענן ורכה למגע וללבוש. כל זאת הודות להרכב החומרים הבלעדי והמשובח של אבקות מצויינות אלו.
- בנוסף לכך, את עשויה לזכות בפרס יקר ערך בהגרלת הפרסים הענקית של „שמן".

הפרס הראשון: מכונית חיפושית פולקסווגן דגם 1974, כולל כל המיסים!

4 פרסים: כרטיס הפלגה לאירופה וחזרה, באניות „נילי"או„דן"

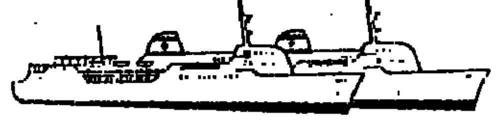

ועוד מאות פרסים נוספים!

כל שעליך לעשות הוא לגזור שני מכסים עליונים מאריזות אבקות הכביסה „ביו־ספיד" ו/או „ביו־מטיק" ו/או „אור־מטיק", לכתוב ולהשלים עליהם את

הסיסמא „מוצר מצויין של ... כמובן", ולשלוח במעטפה — בצרוף שמך וכתובתך — עד 30.11.73 לפי הכתובת:
שמן תעשיות בע"מ (מבצע הפרסים הענקי) ת. ד. 1933 חיפה

תחרות הפרסים הענקית של שמן

בינג'ליאל · כרמל

כמה מילים ממ.ט. קולטון,
נציגות דימפלקס בישראל

שיטת דימפלקס:

חימום לאנשים חושבים

בדימפלקס יודעים שלא נרכוש איש כמוך בהצהרות מפוצצות.
אנו יודעים כי תחשוב היטב בטרם תחליט על רכישת מערכת חימום כלשהיא.
אנו מודעים לעובדה כי למכירות טובות של מוצר דרושים ארבעה תנאים עיקריים:

1. דרישה וביקוש.
2. איכות מעולה.
3. אפיקי שיווק יעילים.
4. שרות אמין ואדיב.

על כן פיתחנו את שיטת **דימפלקס**. הרי היא לפניך **כפשוטה. נא להכיר.**

עובדות:

דימפלקס הינו מפעל אנגלי, יצרן מוצרי חימום חשמליים הגדול בעולם.
יצואן מוצרי חימום חשמליים הגדול באנגליה.
מוצרי דימפלקס נבדקו ואושרו ע"י רשויות ומכוני תקנים ב־48 מדינות ברחבי העולם.

כיצד זה קורה?

את הדרישה והביקוש יוצר החורף. זה טבעי.
לאיכות עילאית דואגת מחלקת המחקר ופיתוח המוצרים, יחד עם מחלקת פקוח הייצור.
מחלקות אלה פעילות במשך כל עונות השנה.
מנחים אותן ארבעה עקרונות:

- **איכות, דיוק ותגמור מעולים.**
- **בטיחות הפעלה מושלמת.**
- **חסכון בצריכת אנרגיה להפעלה.**
- **עיצוב פונקציונאלי לדיור מודרני.**

ועוד עקרון אחד: להתקדם ולהשתפר.

המחלקה השקטה שלנו היא מחלקת שרות וייעוץ טכני, שקטה, משום שברחבי העולם אין אנשים נתקלים בבעיות אחזקה וטפול שוטפות של תנורי דימפלקס. תפקידיה מסתכמים בייעוץ להתקנה נכונה של מערכות חמום. ובפקיחת עין למקרים מיוחדים.

אתה מתחיל להבין למה אנו מתכוונים "שיטת דימפלקס"? תשובה לכל בעיות החימום ומיגוון רחב של תנורים!

אם הצלחנו להבהיר לך עד עתה כי תעשה עסק טוב כשתרכוש את מוצרי החימום החשמליים של דימפלקס — לא דיינו.

אנו רוצים שתהייה משוכנע במאת האחוזים כי תזכה להנאה מלאה כשתבין שרכשת את מוצרי החימום הבטוחים, החסכוניים, היעילים והנאים ביותר בשוק.

חשוב על כל זאת.

שלח עוד היום את התלוש המצורף ותקבל עלון מפורט, על מוצרי החימום החשמליים של דימפלקס, או הזמן את יועץ החימום שלנו.

מ.ט. קולטון בע"מ · סוכנויות ושיווק

לכב'
מ.ט. קולטון בע"מ
שביל המפעל 3 (קרית המלאכה)
תל-אביב 66534

אבקש לשלוח לי עלון הכולל את כל שיטות החימום של דימפלקס, וזאת ללא כל התחייבות מצידי.
שם ______ טל. ______
כתובת ______

Dimplex
MADE IN ENGLAND
מחמם בשבילך את החורף

רשימת המועמדים לפרס „כינור דוד" תשל"ג

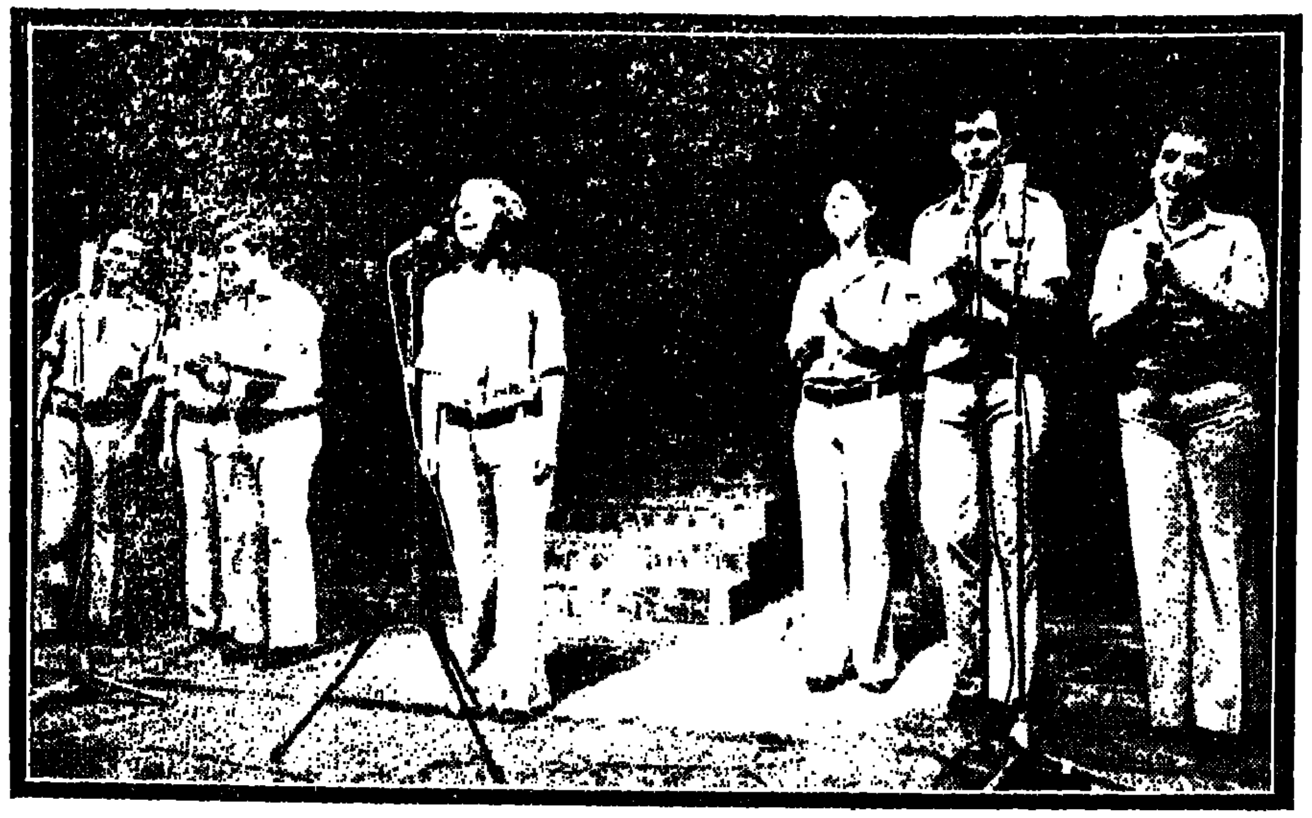

להקת חיל הים, שזכתה בתואר „הלהקה הצבאית של השנה", בטקס „כינור דוד" אשתקד

שחקן השנה בתיאטרון

1. יהודה אפרוני (נשי וינדזור העליזות)
2. שלמה וישינסקי (שעיר אחד לעזאזל)
3. אבנר חזקיהו (החטא ועונשו, יחי החופש)
4. אברהם חלפי (הכנסת כלה)
5. אלברט כהן (יעקובי ולידנטאל)
6. יוסף כרמון (יעקובי ולידנטאל)
7. אמנון מסקין (אנשים קשים, החטא ועונשו)
8. רפאל קלצ'קין (הכנסת כלה)
9. אברהם רונאי (נשי וינדזור העליזות)
10. איצקו רחמימוב (איש הקרח בא)

שחקנית השנה בתיאטרון

1. מיכל בת-אדם (בקץ הימים, שעיר אחד לעזאזל)
2. מרים זוהר (רק אתמול)
3. זהרירה חריפאי (יעקובי ולידנטאל)
4. בתיה לנצט (מכתבים בוונציה)
5. גיטה מונטה (סטאטוס קוו ואדיס)
6. חנה מרון (השפעת קרני הגאמא על צפרני החתול)
7. רחל מרכוס (החטא ועונשו, הירושה)
8. רות סגל (סטאטוס קוו ואדיס, אנשים קשים)
9. לבנה פינקלשטיין (הכנסת כלה, שעיר אחד לעזאזל)

במאי השנה בתיאטרון

1. מייקל אלפרדס (הפרוטוקולים הפרסיים)
2. דוד ברגמן (קפטן של, קפטן אסו)
3. יוסי יזרעאלי (הכנסת כלה)
4. תום לוי (אנשים קשים)
5. חנוך לוין (יעקובי ולידנטאל)
6. דוד מופתר סמוראי (צ'ה גווארה של מק-קריון)
7. עדנה שביט (סטאטוס קוו ואדיס)
8. ליאונרד שאך (רק אתמול)

המחזאי המקורי של השנה

1. ישראל אלירז ומייקל אלפרדס (הפרוטוקולים הפרסיים)
2. עדה בן-נחום ומאיר מרגלית (איפה ארץ-ישראל)
3. יוסף בר-יוסף (אנשים קשים)
4. חנוך לוין (יעקובי ולידנטאל)
5. יהושע סובול (סטאטוס קוו ואדיס)
6. אילן רונן (טוב למות בעד עצמנו)

שחקן השנה בקולנוע

1. אריק איינשטיין (המציצים)
2. ראובן בר-יותם (סלמוניקו)
3. יהורם גאון (קזבלן)
4. אברהם חלפי (פלוך)
5. אורי זוהר (המציצים)
6. אורי לוי (הצד השני)
7. יוסף שילוח (הבית ברחוב שלוש)

הוראות למשיבים

חלוקת פרס „כינור דוד" לאמנות המצטיינים של עונת תשל"ג (1972/73), בתחומי התיאטרון, הקולנוע, הבידור והזמר — רובצת שוב לפתחנו. גם בשנה זו, בה יחולק הפרס זו הפעם האחת-עשרה, תהיו אתם, קוראי „ידיעות אחרונות", שותפים בחלוקתו; תהיו — נבחריכם.

אחת המסורות הנאות של פרס „כינור דוד" היא גמישותו. כפי ששמתם, בוודאי, לב — אין התארים זהים כל שנה. מלבד התארים המרכזיים — כאמנו התיאטרון והקולנוע — משתנים התארים בהתאם לאירועים האופייניים של אותה עונה. עונה, על-פי תקנון-הפרס, היא כל ביצוע בכורה פומבי, שנערך בין אוגוסט לאוגוסט.

בדומה לנהוג בפרסים בינלאומיים אחרים, מציין גם „כינור דוד" את הצגות התיאטרון הקונוונציונאליות באמצעות יוצריהן — מחברים, מלחינים, במאים ושחקנים ראשיים. בצד אלה, היו השנה מספר ניכר של הצגות נסיוניות, הצגות קבוצתיות וניסויים תיאטרוניים. על-כן — הקצבנו להם תחום מיוחד, שתופרה בעונה זו, מהצגות-הבידור, שהן „קלאסה" מיוחדת. השנה נתווסף התואר של — תסריטאי השנה — כהכרה בהתפתחות הסרט הישראלי.

הבחירות ללהקות הצבאיות ווגבלו, כמו בכל שנה, לחיילים בשירות פעיל בלבד (סדיר וקבע).

בעמודים 32—33 של גליון זה מופיעים כל תצלומי המועמדים. כאן, תמצא רק רשימה שמית ולצדה התישגים, עליהם מומלץ המועמד לפרס. מה שעליך לעשות הוא למלא את השאלון המופיע בעמוד זה. ליד כל שם מופיע מספר סידורי. יש למלא את המספר של נבחריך במשבצת המתאימה בשאלון. שמור לך את העמודים המציגים את המועמדים, שכן השאלון יופיע בעיתון עוד פעמים-מספר.

זכור את הכללים הבאים:

- השתתפותך היא חד-פעמית; אתה רשאי לשלוח שאלון אחד בלבד!
- את נבחריך עליך לבחור אך ורק מתוך רשימת המועמדים. שמות נוספים לא יילקחו בחשבון.
- מלא את השאלון, ציין את שמך, מספר תעודת הזהות שלך, ומקומך המלאים, הקפד על כתב ברור.
- הכנס את השאלון למעטפה, כתוב על המעטפה „רפרי דפוס", אל תדביק אותה, בייל על פי התעריף המתאים ושלח אותה על-פי הכתובת הבאה: „כינור דוד", מערכת „ידיעות אחרונות", ת.ד. 9130, תל-אביב.
- על השאלון להגיע לתעודתו לא יאוחר מ-20 באוקטובר 1973. התוצאות הסופיות יפורסמו בנשף המסורתי של חלוקת הפרסים, ב„היכל התרבות". בין הקוראים, שישתתפו בבחירה, יוגרלו פרסים.

שחקנית השנה בקולנוע

1. גילה אלמגור (הבית ברחוב שלוש)
2. אתי גרוטאס (סלמוניקו, קזבלן)
3. אפרת לביא (קזבלן)
4. שרי רז סמות (הצד השני)

במאי השנה בקולנוע

1. ברוך דינר (הצד השני)
2. דן וולמן (פלוך)
3. אורי זוהר (המציצים)
4. משה מזרחי (הבית ברחוב שלוש)
5. אלפרד שטיינהרט (סלמוניקו)

תסריטאי השנה

1. ראובן בר-יותם ואלי תבור (סלמוניקו)
2. מנחם גולן וחיים חפר (קזבלן)
3. ברוך דינר (הצד השני)
4. אורי זוהר (המציצים)
5. חנוך לוין ודן וולמן (פלוך)
6. משה מזרחי (הבית ברחוב שלוש)

התיאטרון המיוחד (הצגה קבוצתית) של השנה

1. הארבעה בביקתה (סדנת הסטודיו)
2. חשוד תמיד חשוד (סדנת תיאטרון שכונת התקווה)
3. טוב למות בעד עצמנו (סדנת תלמידי „בית צבי", ביים: אילן רונן)
4. כל מה שרצית לדעת על אופן ולא העזת לשאול את באך (הפקה פרטית של ערן בניאל)
5. מקלט ציבורי (תיאטרון לה-מאמא ביים: אריה יצחק)
6. סמבושק, מתי הבחירות? (סדנת תיאטרון שכונת התקווה)
7. צ'ה גווארה של מק-קריון (אוניברסיטת תל-אביב)
8. קפטן של, קפטן אסו (סדנת תלמידי „בית צבי", ביים: דוד ברגמן)

הצגת הבידור של השנה

1. איך אנחנו נראים
2. אנו אנו הפלמ"ח
3. החיים (אשת הטולדר)
4. חלום בשקיה — דודו וטמירת ירדני
5. נישואין נוסח גרוזיני
6. סיפורי פוגי
7. צפורים בראש — שמעון ישראלי
8. שוקולד, מנטה, מסטיק

הלהקה הצבאית של השנה

1. להקת הנח"ל (הפלנחניק)
2. להקת חיל-הים (חללי"ם)
3. להקת פיקוד דרום (מדרום הפתח תקוה)
4. להקת פיקוד המרכז (שר מי ששר אחרון)
5. להקת פיקוד צפון (רוח צפון)
6. להקת שריון (שריונהרצל)
7. צוות בידור חיל-האוויר (מסביב לעולם בשמונים דקות)

מלחין השנה

1. מוני אמריליו (במות הקיץ, כשאמות)
2. שלמה גרוניך (עיבודים לתקליט של חווה אלברשטיין, מוסיקה להצגה „האשה האחרת", שיר מהתוכנית „איך אנחנו נראים", עיבודים לשירי נעמי שמר בביצוע חבורת בימות, אדמה שלי ועוד)
3. נורית הירש (פזמונים)
4. אלכס כגן (שעיר אחד לעזאזל, איך אנחנו נראים, יעקובי ולידנטאל)
5. מתי כספי (לילי גם - פזמונים)
6. בני נגרי (בלילה פורחים הכוכבים)
7. דני סנדרסון (סיפורי פוגי)
8. שמואליק קראוס (החלונות הגבוהים)
9. נעמי שמר (לשיר זה כמו להיות ירדן, בארץ להד"ם)

זמר השנה

1. אריק איינשטיין
2. דודו אלהרר
3. שלמה ארצי
4. יהורם גאון
5. ליאור ייני
6. יזהר כהן
7. אריק לביא
8. צביקה פיק
9. בועז שרעבי

זמרת השנה

1. אילנית
2. חווה אלברשטיין
3. מירי אלוני
4. עדנה גורן
5. מיכל טל
6. רותי נבון
7. אסתר עופרים
8. עליזה עזיקרי
9. דורית ראובני
10. אילנה רובינא

להקת הזמר של השנה

1. גבעתרון
2. הפרברים
3. מאחורי הצלילים
4. קשת בענן
5. שירי נעמי שנער

תלוש השתתפות במשאל „כנור דוד"

לכבוד
מערכת „ידיעות אחרונות"
ועדת פרסי „כינור דוד" תשל"ג
ת.ד. 9130, תל-אביב

הנני מתכבד בזאת להציע את האמנים הישראליים הבאים כחתני פרס „כינור דוד" לעונת תשל"ג (1972-73), מתוך רשימת המועמדים שנקבעו על-ידי ועדת-המיון, ופורסמו ב„7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות".

שם ושם משפחה .... מס. ת.ז. ....

כתובת ....

- שחקן השנה בתיאטרון ☐
- שחקנית השנה בתיאטרון ☐
- במאי השנה בתיאטרון ☐
- המחזאי המקורי של השנה ☐
- שחקן השנה בקולנוע ☐
- שחקנית השנה בקולנוע ☐
- במאי השנה בקולנוע ☐
- תסריטאי השנה ☐
- התיאטרון המיוחד (הצגה קבוצתית) של השנה ☐
- הצגת הבידור של השנה ☐
- מלחין השנה ☐
- הלהקה הצבאית של השנה* ☐
- זמר השנה ☐
- זמרת השנה ☐
- להקת הזמר של השנה ☐

* נא לסמן במשבצת המתאימה את המספר המופיע ליד שמו של המועמד ברשימת המועמדים.

* מוגבל לחיילים בשירות פעיל.

התשובות תיבדקנה ותמוינה על-ידי מחשבי חברת יעני"א.

נורכלטקס

אפנת החולצה הסרוגה

NURKALTEX מביא לכם מבחר
דגמי חורף 1973/74

נורכלטקס — חלוצי אפנת הסריג ומתכנני קו האפנה יוצא בתכנון עילית וקו חדיש של חולצות סרוגות לעונת החורף ואפשר יהיה להשיג אותן בכל החנויות להלבשה.

החל מהשבוע הבא נפרסם בעתונים הנפוצים ביותר את הדגמים החדישים שלנו.

שנה טובה לכל לקוחותנו, מכרינו וידידינו.

שנה טובה

בפרוש השנה החדשה. הוסיפי לאוירה החגיגית-תה חגיגי, תה עם מסורת. תה שטעמו עמו למעלה מ-120 שנה. תה ויסוצקי.

הגישי לבני ביתך ולאורחיך.או העניקי לידידיך כשי לחג-את תה האיכות המפורסם בטיבו בעולם כולו.

תה ויסוצקי במבחר סוגי תה חגיגיים.מובחרים ומיוחדים: תה פגודה.תה היובל.תה זהב.תה ירוק ותה בשקיקים במשקל 2 גרם.

שתה בחג
שתה ויסוצקי

נשים יפות בחורף

מאת סנדרה סקארבק

הקווים שישלטו במלתחה בחורף 1973/4

עורות, פרוות, הרבה פרוות — למראה עשיר, מפונק ונשי

רעיונות האופנה של החורף הקרוב — הדגמים, הגוונים והגיזרות — יוגשו הפעם בשפע סיגנונות. מגוון מן הרגיל. המראה הכללי הוא „לבושי" הרבה פחות, ובכל זאת מפנק ויקרה ומוותרות, בשל עיטורי הפרוות המלווים כמעט כל דגם.

יהיה זה חורף הדור, אך לא הדוק או רשמי מדי. השמלות והחליפות מצטיינות בקו רפוי ונוח, והמעילים עוטפים את הגיזרה במעין רישול גדול וחובק.

הנה סיכום הקווים המאפיינים את סיגנון החורף הבא.

הסוודר המלתחה מתעשרת במספר סיגנונות חשנה. נראה את הסוודר הארוך בעל צווארון הצעיף, בגווני החום והחרדל — מעל חולצת משי רכוסה, בצבע הקינמון, או סוודר זהה בצמר תאקי, עם גיזרת בתי־שחי מרובעת. כן נראה את הקארדיגן בסריגה זו, בעל הגיזרה הגדולה ומגושמת קימעה, עם כפתורי עץ ושני כיסים; סוודר המגיע לקו־המותן, סרוג בסיגנון הארוגה ובעל צווארון „וי"; מערכת סוודרים („טווין סט") ומעליה קארדיגן זהה הדוק בחגורה; סוודר בעל צווארון מעוגל, מצמר קאשמיר בגוון הקפה, מעל חולצת משי בהירה; סוודר עם ברדס, מצמר, בוקלה דמוי פרוות כבש פרסי; מערכת סוודרים מקאשמיר, עם תפרים גסים לעיטור.

התרלצח זו תצטיין השנה באריגים מעודנים, צווארונים עגולים וקדמית מרוקמת, ותלבש עם חצאיות קפלים או מכנסי אוקספורד רחבים.

הכותונת חולצת משי לבנה בעלת גיזרת קלאסית המפגינה איכות טובה, כותונת קרפ־דה־שין בגוון הקפה, עם שרוול קצר רפוי, או כותנות כותנה דקה בעלות קדמית קפלים.

המיקטורן אלה יילבשו בעיקר עם מכנסיים ועם בומתות סרוגות, עשויים צמר מוחיר, עם סרט נמוך הדוק בקו־המותן ובחפתים; מיקטורן־הכותונת, הנראה כבטלדרס, מכווץ באזור המותן ויושר בחזית; מיקטורן פרוות בהיר, בעל כתפיים מרובעות; מיקטורן מצמר לבד עבה, בעל צווארון וחפתים סרוגים, ועיטורי אפליקאציות; מיקטורן צמר בגוון החאקי בעל כתפיים מרופדות, קיפוליות הדוק וברדס.

המכנסיים השנה נראה שוב מכנסי טוויד בגיזרת הניקר'ס, מכנסיים בעלי גיזרה ישרה בגוונים חיוורים. (הרבה ג'ינס בגיזרה ישרה) ומכנסי אוקספורד בעלי הגיזרה הרחבה־ישרה, ההדוקה באזור המותן.

החליפה למערכות מכנסיים או חצאית יהיו השנה ארבעה סיגנונות של מיקטורן: מיקטורן טוויד חום עם חגורה ודשים רחבים (למכנסי טוויד); מיקטורן־סינר עם ברדס (למכנסיים זהים); מיקטורן בטלדרס (לחצאית הארוכה „הגדולה") ומיקטורן בסיגנון שאנל מאריג צמר משובץ, עם סרטי גימור עדינים (לחצאית טוויד בעלת קפלים, או כוורן קל).

החצאיות אלה יגיעו בגיזרה קלה, נוחה ולא־הדורה־מדי, באריגי טוויד, ופלאנל מקפלים, או בגיזרה מכווצת מעט, באורך הקרסול, או בקו ישר.

השמלה נראה שוב החורף את השמלה השחורה הקטנה, מאריג ג'רסי־משי; השמלה ההדוקה לגוף; שמלה הגזורה באלכסון; השמלה החלקה־ישרה, בעלת החגורה במפתן השוקיים; שמלה בעלת קופוזתן נמוך, עם גימורי עור; שמלת ג'רסי ארוכה יותר, לשעות הבוקר, גם היא מעוטרת בגימורי עור והדוקה אל הגוף; שמלת־מעטפת מג'רסי־משי; מערכת בת שני־חלקים מג'רסי־משי קל, ושמלת הסאטין הגדולה החלולה לשעות הערב.

המעיל — החורף שוב שעתם היפה של מעילי הפרווה. נראה מעילי פרווה שלמים או כאלה המעוטרים בצווארוני ובחפתי פרווה; מעילי מעטפת משיער גמל (קמל); שכמיות צמר־טוויד גדולות המגיעות עד לקרסול; מעילי „אהלי" בצמר משובץ בגווני השוקולד; מעילי מעטפת בעלי גדלים, צווארון־צעיף וחגורה; מעילים בגיזרת הרגלן; מעילי צמר גס בסיגנון הטרנץ'־קוט; מעילים ספורטיביים בגזרת הכותונת, מעל מכנסיים; מעילים משולבים טוויד וסריג בגוונים תואמים; מעילים הדוקים לקו־המותן, בעלי שרוולים גדולים ומעילים רפויים, רפוסים, היטב בקו־הצווארון ובעלי גזרה „תלוייה" במיקצת.

שמלות ערב — הדגמים התגלים [illegible] העשיר המראה יקנה השנה את מקום המלא. נראה שמלות ג'רסי־משי [illegible] ארוכות; מערכות הדורות של חצאית וכותונת; שמלות משי בעלות [illegible] כלפי מטה; שמלות סאטין מעוגלות הדוקות בקו־המותן; שמלות [illegible] (קונסטנטין); חצאית וחולצת סאטן עם [illegible] מרוקמת אבני־חן; [illegible] שחור כסף ושמלות מודפסות בקטיפה [illegible]

האביזרים — בהתאם לסיגנון הלבוש החדש, [illegible] אבזורי־הלוואי עשירים [illegible] ומסוגננים במותרות. ברדסי פרווה; כובעי־גרב מסוגנן; [illegible]; כפפות; כובעים [illegible]; חגורות גדולות; ארנקים [illegible]

חולצת הג'רסי־משי הרכה והנשית, למרות כתפיה המרופדות (סן־לוראן), היא מן היפות שבחולצות החורף הקרוב

שתי שמלות בוקר אלה (אונגארו) בגיזרת הכותונת, מופיעות בשלל גוונים, עם קארדיגן או צעיף

לשעת הקוקטייל — שמלת קרפ־ז'ורז'ט (דיור), פשוטה אך הדורה, בשל נוצות היען המקשטות אותה

חליפת באטל־דרס מצמר, עם חצאית מקסי, התחבב על הנערות הצעירות שלא זנחו את המקסי גם בימי הקיץ החמים

להיט החורף — מעיל־מעטפת קלאסי, הנקשר בפריפה חופשית, מצמר, עם כיסים גדולים וכותפות המקשטות את הכתף. האורך — עד הברך

שתי מערכות לערב, מדגישות את הקווים המסולסלים הרומאנטיים. אבל זוהי דוגמה קיצונית ללבוש הערב, הכולל קשת רחבה של סיגנונות הדורים

שילוב של סממני החורף האופייניים: — מכנסי גאוצ'ו ישרים, המודגשים בחפתים רחבים, מיקטורן בטלדרס ושכמיות קצרות המשלימות את חליפת־המכנס

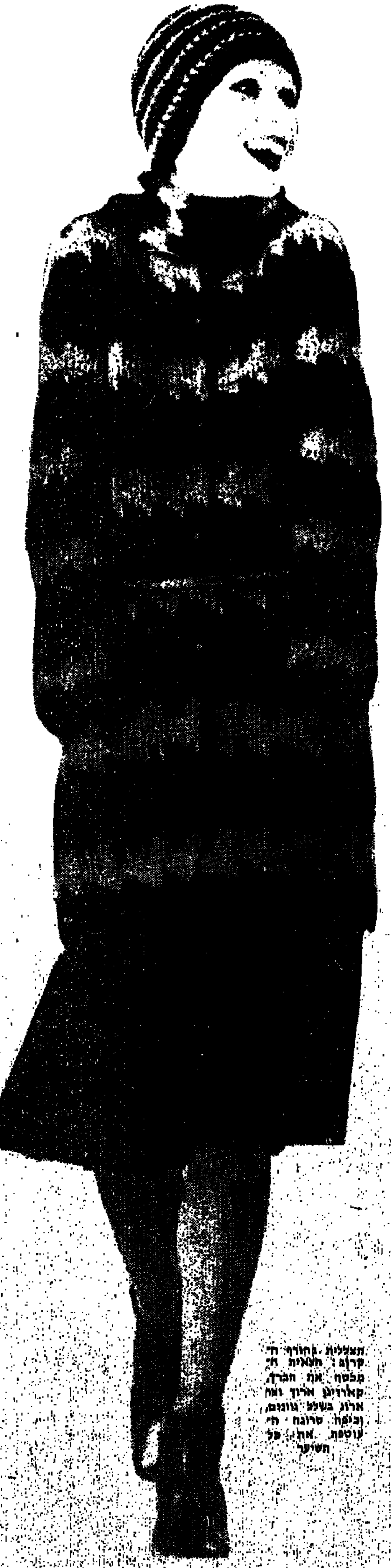

הצללית בחורף הקרוב: חצאית המכסה את הברך, קארדיגן ארוך ומח ארוג בשלל גוונים, וכיפה סרוגה העוטפת את כל השיער

בדיסקונט יש ידיד גם לך

לך - ולמשפחתך.
כל אדם ומשפחה נזקקים לייעוץ וסיוע של מוסד כספי מדי פעם בפעם בעניינים כמו חשבונות שיקים, תשלומים קבועים, חשבונות חסכון, קופות גמל, הלוואות, ניירות ערך, מטבע זר ועוד.

כמיטב יכולתנו, אנו רוצים להרגיש כי בשעה שמשפחה או איש עסקים זקוקים לייעוץ מסוג זה או אחר הם יפנו ישירות, ללא היסוס, אלינו. בכלות הכל, אנו מציעים קשת רחבה של שרותי בנק כפי שרק בנק גדול ומודרני יכול לעשות.

בדיסקונט אנו עומדים לשרותכם "בדיסקונט – יש ידיד גם לך".

בנק דיסקונט לישראל בע"מ
בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

על בולים ובולאים
מאת שלמה שמגר

תשומת־לב עולמית

„זרקור על נמיביה" הוא הנושא של שני בולים חדשים של האומות המאוחדות שיופיעו ב־1 באוקטובר בניו־יורק ומיועד להסב תשומת־לב עולמית לדרום־מערב אפריקה ושש מאות אלף תושביה, הנתונים לשלטון דרום־אפריקני. לפי החלטת עצרת או"ם מ־7—1966, בוטל המנדט הדרום־אפריקני.

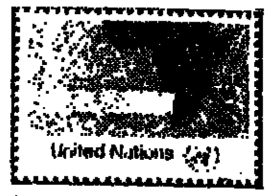

ובשנת 1968 הוחלט שהטריטוריה תיקרא להבא „נמיביה" ד־הוצעד לקראת עצמאות ע"י ה־או"ם. הבול צוייר ע"י ניאורג חמורי, „יורד" מישראל, היושב באוסטרליה. בניו־יורק יופיעו הדרגים 8 ו־15 סנט ובז'נבה יופיע אותו בול בערך נקוב של 60 סנטים שווייצריים.

*

כלי שייט

באיי־קוק הופיעה סידרה של שבעה בולים המציגים כלי־שיט פולינזיים ששימשו את הילידים הנועזים בתקופות שונות במסעות התגליות על פני דרום־האוקיינוס השקט.

*

גברת אבודה

השבוע הופיע בארה"ב בול לזכרה של מחברת־הרומנים ווילה קייטר, למלאות מאה שנה להולדתה. הכותבת, שמתה ב־1947, זכתה ב־1922 בפרס־פוליצר בעד ספרה „אחד משלנו". אך בעיקר התפרסמה בזכות יצירתה הבאה „גברת אבודה".

*

סמל הנסיכות

בליכטנשטיין הופיע בול מן המניין בן 5 פרנקים המראה את סמל הנסיכות מוקף סמלי 11 העיירות שבשטחה. בסמל של פלנקן (שני מצד ימין) מתנוסס „מגן־דויד".

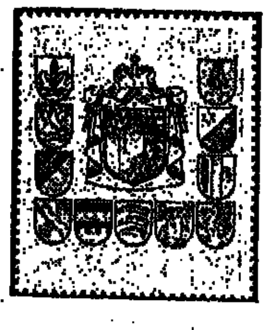

*

כלי מיתר

בשבוע הבא, במיסגרת סידרת האמנות, יופיע בעצרת בול המראה את תמונתו של וואטו „לה מינט", עלמה הפורטת על כלי־מיתרים.

שחמט
מאת אורי צחור

תקופה פוריה

מדי ערב שנה חדשה נוהגים אנו לסכם בקצרה את אירועי השנה. אך מכיוון שערב ראש השנה תשל"ד פורש מר ישראל אשל מכהונתו כיו"ר האיגוד לשחמט, לאחר תקופה של 12 שנות כהונה, מן הראוי לסכם את תקופת אשל.

היתה זו תקופה שהשחמט הישראלי הפך מנחלת מעטים לנחלת רבים בארצנו. אז היו מאות ספורות של שחמטאים פעילים, כיום ישנם אלפים. עד שנת 1961 נערכה תחרות בינלאומית אחת ויחידה בישראל. כיום נערכות שתי תחרויות אחת לשנתיים, והשנה נערכו אף שלוש תחרויות (שתיים בנתניה ואחת של אוניברסיטת ת"א).

ישראל אשל הוכיח עצמו כאיש אירגון יוצא מן הכלל. אולימפיאדת השחמט שנערכה ב־1964 בתל־אביב, בהנהלתו של אשל, היתה מבצע אירגוני מוצלח ביותר. להצלחה אירגונית זכה אשל גם באליפות הנוער העולמית ב־1967 (ירושלים), ובאולימפיאדת הסטודנטים שנערכה ב־1970 בחיפה.

השחמט הישראלי זכה להישג שיא באולימפיאדת זיגן 1970, כששחמטאינו סיימו במקום ה־13 מבין 60 מדינות, ובאולימפיאדת הסטודנטים ב־1965, שנערכה בסינאייה (רומניה), כשישראל סיימה במקום השני, אחר נבחרת ברה"מ עליה גברו שחמטאינו 1.5:2.5.

אומנם נכון שהמעולה בהישגים הושג עוד ב־1954, כשנבחרתנו סיימה במקום השביעי באולימפיאדת אמסטרדם.

אך במשך יו השנים האחרונות צעד השחמט העולמי צעד גדול קדימה.

כפי שמתברר, הרי בריצה אחר התקדמות השחמט בעולם אנו נמצאים, לצערנו הישגינו, מפגרים במקצת. בתקופת אשל לא נעשה די כדי לטפח את הצמרת שלנו. לא נעשה מספיק כדי לקדם את הנוער חובב השחמט. היו עוד מספר מחדלים, אך בסך הכל היתה זו תקופה מפנה חיובי למדי.

ליו"ר היוצא נאחל המשך פעילות פוריה בעתיד, וליו"ר הנכנס, חבר הכנסת אביעד יפה תקופת הישגים מזהירים לו ולשחמט הישראלי, ותחילה בקליטת שחמטאים עולים ובאולימפיאדת ניצת תשל"ד.

*

לפנינו סיום פרישים של מחבר בעיות שוודי סיגורד קלאוסן (1900—1965) שהיה בחייו עורך־דין ומזכיר איגוד ההובלה בשטוקהולם.

„ניו מאר" 1927

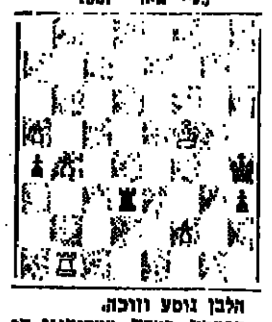

הלבן נוסע וזוכה.
הפתרון באחד ממדורינו הקרובים.

הציור השבועי לילד
מאת ג'קי

היכן שני הציידים?

שני ציידים אמיצים החליטו לחיות צוסים בלתי נראים בריקודים וטכסים של שבט אפריקני עתיק. מתוך שלא ידעו את מנהגי הכנסת האורחים של בני השבט — הסתתרו. אבל שני בני השבט נשלחו לחפשם ולהביאם לאוהל ראש השבט. האם תוכלו אתם לגלותם?

אם מצאתם, צבעו יפה את הציור, הדביקו על גבי גלויה ושילחו למערכת „ידיעות אחרונות", ת"ד 20227 ת"א המדור לילד עד לתאריך 5.10.73. ציינו בהתבייד בירור את שמכם המלא, גילכם והכתובת.

הזוכים בפרסים

על פתרון הציור „היכן החרב"? זכו בפרסים הילדים הבאים:

פרס א', נועה חבר, בת 9, שער העמקים.
פרס ב' — אלי בן־אמה, בן 9, רח' אלנבי, חיפה.
פרס ג' — טלי עמיר, בת 9, מושב שדות, מיתחת רפיח.
כמו־כן זכו בפרסים: אלי זמלה, בת־ים; מרים מרדכי, מצפת לסון; נעם גדור, מושב בית־הלוי; ארנה רזניק, קיראון.

תשבץ 7 ימים
מאת הלל הרשושנים

תשבץ ראש השנה מס' 506
בעריכת הלל הרשושנים

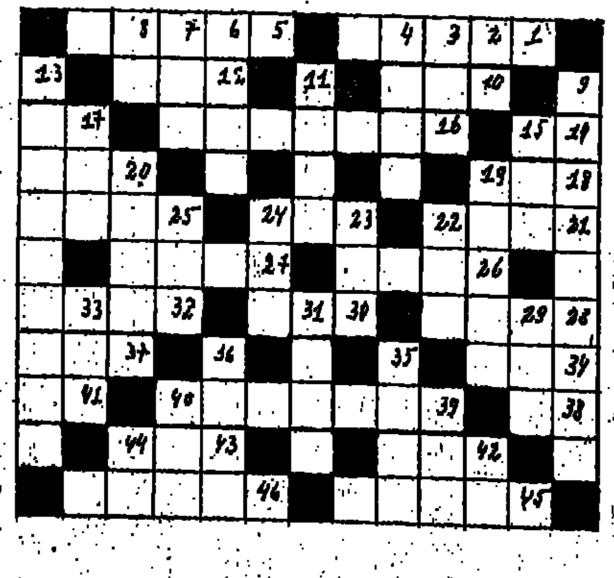

55 פרסים: פרס א' — 30 (שלושים) ל"י; פרס ב' — 20 (עשרים) ל"י; פרס ג' — 15 (חמש־עשרה) ל"י; פרס ד' — 10 (עשר) ל"י ועוד 51 פרסי ספרים.

את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא על צידו האחד של הנייר או על תגזיר התשבץ ולשלוח עד יום ה' הבא לפי הכתובת: „הלל הרשושנים", תשבץ ראש השנה תשל"ד, ת"ד 20227, ת"א ● פתרון תשבץ השבוע 504 ושמות הזוכים בפרסים תופיעו ביום ראשון זה.

במאוזן — מימין לשמאל:
1) תפילת־בוקר 5) קולות מרוסקים של השופר 10) בו כותבים על הלוח 12) מדינה אסיאנית 14) אדון — למחצה 16) מסכת תלמודית העוסקת בעיקר בהילכות קידוש החודש ועיבור השנה 17) בסיס 18) דורון 20) מומחה לאיתות, מאותת 20) חאצה, הגדלת המהירות 23) נידוי 25) מין מתכת, „אלומיניום" בלע"ז 26) נגושים באיצטדיונים או בזירות 27) אחד היסודות הכימיים שממנו ניתחווים המים 28) אבדון, השמדה 30) המאור הגדול, חמה 32) פתק לסימון הסחורה או כסמל בית־החרושת 34) טוס מהיר בטרם הצתיקה (אסתר ח', י') 37) הר בעבר־הירדן המזרחי — הוא הר־העברים 38) אהה! אבוי! 39) אחד ושנים בתשרי 41) המחאת כספים — ביטוי לועזי 42) עשב־בר רב־שנתי ממשפחת הסוככיים, בעל פרחים צהובים 43) עוצר זיתים בבית־הבד להוצאת השמן 45) קול ממושך שמשמיעים בשופר 46) קול מרוסק בשופר שיש בו עליות־ירידות.

במאונך — מלמעלה למטה:
2) יום טוב 3) ירוק 4) פחד 5) „בן ארבעים ל..." 7) הסר־וח 8) מטבע יפאני 9) כינוי לראש־השנה 11) זריז — היפוכו של „אטי" 13) סיום הנאמר בימים הנוראים בדחילו ורחימו, שחובר ע"י ר' אמנון ממגנצא 15) התיכה 17) עטרה 19) מינהג ישראל ביום א' דראש־השנה אחרי תפילת מינחה 20) מחבר הפיוט „ונתנה תוקף" הנאמר בראש־השנה וביום הכיפורים 22) זמן בינוני — בפועל העברי 23) אומן, בעל־מלאכה 24) קיים, מציאות 25) שקיעור לנוזלים עם מלת־שאלה? 31) שיטת־ניהול, „אדמיניסטרציה" בלע"ז 33) חוסר לחות 35) מעשה שטות, מקרה 36) צמח קדום שקוף למחצה; חוונים קראוהו „אלקטרון" 39) מצב ללא הכרעה, תיקו — ביטוי לועזי 40) מדינה אסיאנית 42) אמתחת 44) ידיעה, הבנה (איוב ל"ב, י').

מצא את ההבדלים

בעיני אחד המתאגרפים לא מצאו חן הערות קריין הרדיו אותו שמע בטרנזיסטור שלו, והוא יצא מן הזירה „כדי להסביר לו מה לא מוצא חן בעיניו..." בעולה בילתי רגילה זו השיחה את דעת הצופים מעשרת ההבדלים הטמונים בשני הציורים — התוכלו לגלותם? רשימת ההבדלים הנכונה — בעמוד 41.

אותיות ומספרים

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מס' 439

ושמות הזוכים בהגרלת עשרת פרסי הספרים:
הסיפרה (9) אינה משתתפת בפעולה

```
    3172
  ×   54
  12688
 158600
 171288
```

1) דוד שמאי, רח' הרצליה 12, חיפה (33302); 2) יעל איפרו, תל־קציר, ד"נ עמק־הירדן; 3) יעקב איל, רח' הנטר, נחליאל, פתח־תקוה; 4) מנחם יחזקאל, רח' אנסקי 12, קרית־שלום, תל־אביב; 5) שמואל בורין, שד' השופטים 29, קרית־מוצקין; 6) יצחק יהודה, רח' יהודה הלוי 29, ראשון־לציון; 7) זאב אלטשולר, רח' דוד המלך 3, בני־ברק (51444); 8) לוטה אונגר, רח' דרור 20, ראשון־לציון; 9) משפחת בן־צדק, רח' כנפי־נשרים 21, רי"ג; 10) דורית עמרני, רח' חנינה.

שמות הזוכים בהגרלת 5 פרסי הספרים — חיילי צה"ל — חידת „אותיות ומספרים" מס' 439

1) סמל דוד כהן, מ.א. 2077626, ד"צ א/2220, צה"ל; 2) שמאי קסטנברג, מ.א. 2187135, ד"צ ה/3051, צה"ל; 3) ציון ליבוביץ, מ.א. 206971, ד"צ 2540, צה"ל; 4) רב"ט אריה נקברג, מ.א. 3152841, ד"צ 3216, צה"ל; 5) אשר זעור, מ.א. 2117489, ד"צ 2737/ב, צה"ל.

הפעם הצלחנו...

כי מעולם לא היתה לנו
הזדמנות כה טובה לתכנן ולרהט
את הדירה לפי טעמנו...

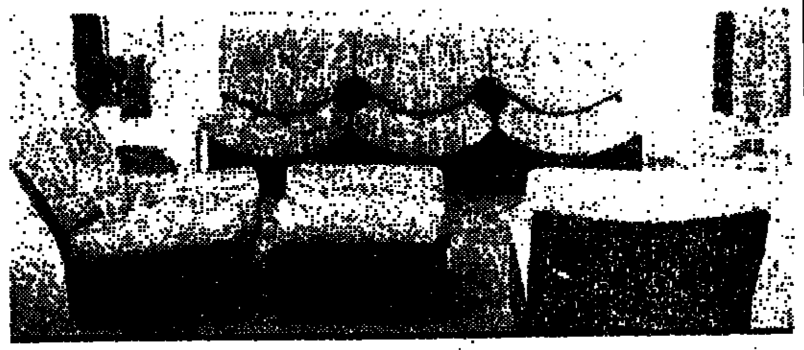

בברכת שנה טובה

רהיטי א. מבורך

תצוגה מתמדת ומכירה
בוגרשוב 37 תל־אביב, טלפון: 287347

סלון הורן בע"מ

אלנבי 111 (פסג' תמר) טל. 615946

מבצע מיוחד לקראת החגים !!!
מחירים ללא תקדים !!!

מערכות סטריאו	החל מ־ 539.־
תנורים	החל מ־ 1,295.־
מכונות כביסה תוצרת חוץ	החל מ־ 1,879.־
T.V. מודלים אחרונים	החל מ־ 1,649.־

מחלקה מיוחדת לעולים • הספקה תוך שבועיים
מעבדה משוכללת לשרות הקונים

סניף: בת־ים הרצל 86 פינת בלפור

קריאה מהנה עם שבועון „לאשה"

רפואה

הנשים ממשיכות את מחלת המשפחה

מאת
ד"ר ב. עמוס

הנשים ממשיכות את מחלות המשפחה — טוען פרופסור אוליבר מאוניברסיטת אדינבורו שבסקוטלאנד. לדברי פרופ' אוליבר, כפי שפורסמו במדור החדשות של ירחון ההסתדרות הרפואית האמריקאית, נשים, אשר במשפחתן סבל מישהו ממחלת לב עלולות גם הן לסבול ממחלת לב, או היתקף לב.

פרופ' אוליבר מייעץ לנשים אשר במשפחתן ידוע על „מקרה לב" לבדוק את רמת הכולסטרול בדם כבר החל מגיל 30. בדיקה זו חייבת להיעשות תכופות. ובאופן מקביל, מייעץ פרופ' אוליבר לנשים אלה, לעקוב אחר לחץ־דמן ולהפסיק לעשן.

תכשיר לתיאבון

תכשיר לגדילה, השמנה, והתפתחות, פותח ע"י חוקרי מכון שרינרס ברן מבוסטון. על התגלית מוסר מדור החדשות של הג'אמא האמריקני התרופה, שהיא משוש ליבה של כל אם ובעיקר אם יהודייה, באה למעשה לענות על הבקשה הנצחית: „דוקטור תן לילד משהו לתיאבון".

עד עתה, לא היה קיים משהו כזה, והרופאים הסתפקו במתן ויטאמינים או באמירת האמת העצובה.

עתה הופיע תכשיר הפלא, שיספק את הרופאים וההורים. התכשיר — ציפרוהפטדין — מגביר את התיאבון בעיקר אצל ילדים. נטילת המזון המוגברת מחישה את הגדילה וההשמנה, תופעות הלוואי היחידה לתרופה, היא נטייה לנימנום.

בדיקה חדשה

טבילת יד במים קרים תגלה את חולה הארטריוסקלרוזיס. ההודעה המוזרה הזו, נמסרה על־ידי ד"ר וודוקיס מבית־החולים הוטל פיטריוס. והיא פורסמה במדור החדשות הרפואיות של ה„ג'אמא", ירחון ההסתדרות הרפואית האמריקנית.

ד"ר וודוקיס הנחשב למומחה בשטח מחלות כלי־הדם, טוען, כי ללא סיבוכים וללא סכנות, ניתן לגלות את החולה בארטריוסקלרוזיס — היא טרשת העורקים. היינו זה אשר כלי־הדם שלו „סתומים" בחומר שומני והוא עלול לפתח היתקף לב.

מבחן המים הקרים נעשה בשיטה הפשוטה הבאה: הנבדק טובל יד אחת במים קרים מעורבים בקרח, ובאותו הזמן נמדד לחץ דמו ביד השנייה. ד"ר וודוקיס טוען, לאחר בדיקת 641 חולים, כי אדם הסובל מארטריוסקלרוזיס מתקדמת, התגלה עלייה גדולה יותר בלחץ דמו, בהשפעת מי הקרח.

בטחון

גנב בבית

מאת
עדה הוז

בשנת 1961 השתחרר רוברט ארל כרנס מבית הסוהר. לאחר חמש־עשרה שנות מאסר. עוד כשהיה נער, החל בקאריירת הפשיעה שלו ותוך שנים מעטות, החזיק בשיא של 90 פריצות.

כשהשתחרר הפעם, החליט שלא לחזור עוד לעולם אל בין כותלי הכלא. הוא שיקם את עצמו בדרך סיפרותית מקורית: הוא הוציא לאור ספר בשם „האם אתה מוגן בפני פריצות"? ובו הרבה עצות טובות של מי שעמד כל חייו מן הצד השני של המיתרס. הספר זכה להצלחה רבה ומתוכו ליקטנו כמה עצות נבחרות, שראו אור מעל דפיו:

* רוב הדלתות נפתחות כלפי פנים הבית. ביתך יהיה בטוח יותר אם תשנה את דלת־הכניסה כדי שתיפתח כלפי חוץ. דבר זה ירתיע את הפורץ.

* כשאתה יוצא בערב ומשאיר אור קטן כדי שיאמינו שיש מישהו בבית — אינך מרמה איש. אפילו פורץ מתחיל, מכיר את הסימן הנ"ל. מוטב שתשאיר את הרדיו או הטלוויזיה פתוחים. וכך, ישמע מי שיעמוד מאחורי הדלת — את הקולות.

* אם אתה מפרסם מודעת־מכירה בעתון, לחפץ יקר כלשהו — אל תמסור את כתובתך המלאה. פורץ מקצועי טוב, אוהב למצוא כתובות במדורי הפירסום בעיתונים. הוא אפילו מסוגל לבוא ולהציג את עצמו כקונה־מיועד, להכיר את דירתך מקרוב ולוודא, בעזרת הטלפון, מתי אינך נמצא בבית. או אז, הוא יבוא בשקט וינקה את ביתך.

* אם קורה שכל המשפחה יוצאת את הבית, בקש משכן להישאר בביתך, או לפחות להיכנס מדי פעם, להדליק אורות ולפתוח את הרדיו, כדי להראות שאין הבית ריק מדייריו.

* אם יש לך תיבת־מכתבים הנמצאת מחוץ לבית, ונראית מן הרחוב — דאג להעבירה פנימה. או, מה שיותר טוב, השאר מפתח אצל השכן כדי שירוקן אותה.

ניקוי

חלודה

קשה מאוד לסלק כתמי חלודה, אך הדרך הטובה ביותר, נשארה עדיין דרכן של סבותינו, שהשתמשו במיץ לימון מחומם, בו שיפשפו את הכתם בסבלנות רבה — עד שנעלם.

מובן מאליו ורצוי מאוד, לא להשאיר את הכתם זמן רב מדי, אלא לנסות ולסלקו מיד לאחר שגילית אותו.

לשומרי משקל

מרק עגבניות

החומרים: 3 כוסות מיץ עגבניות משומר, 3 כוסות מים, מלח, פלפל, ממתיק מלאכותי וחומץ, 1 עגבניה חתוכה לקוביות, 2 כפות פתיתי בצל מיובש, שמיר, פטרוזיליה, סלרי, כוס אורז מבושל.

בשלי את מיץ העגבניות, המים והירקות כחצי שעה. הוסיפי את הבצל והתבלינים ואת כוס האורז המבושל. בשלי 5 דקות נוספות, והגישי.

במקום אורז, אפשר להוסיף למרק צנצנת לבן ואז יש להגיש את המרק קר, עם קוביות קרח.

מראה מבעד לרשת

אפילו ז'אק אסטרל בעצמו, הנחשב לאחד ממעצבי העילית של פאריז, הלא־כל־כך־חשובים, אינו לוקח ברצינות את הרעיון הזה. בדיוק כמו שרבים מן הדגמים שלו הם, מה שנקרא, לא־כל־כך־לבישים. ז'אק אסטרל הוא תמיד ראשון להופעה בתצוגות העונתיות, והצלחתו הגדולה (והיחידה!) שלו, טמונה בעובדה שדגמיו — שלפעמים הם מצחיקים, ולפעמים פנטאסטיים עד כדי גיחוך — מצליחים, בסך־הכל, לצוד את עין המצלמה, אבל לא את כיס הקונה. כמו משקפי־שמש אלה, המיועדים לדעתו, דווקא לחורף, המכוסים ברשת, אשר מותירה אולי מקום גם לחצצה אל העולם סביב. משהו אשר ללא ספק, ירגיז מאוד את רופאי העיניים...

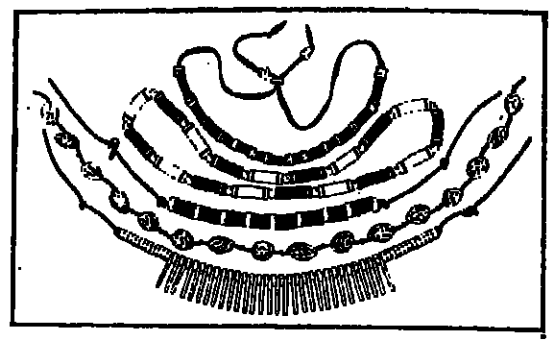

הקיטש הפרימיטיבי

מאז מספר עונות, תפשו התכשיטים המלאכותיים את מקומם של התכשיטים האמיתיים, והפלאסטיק, העץ והמתכת — היו חומרים ששום אשה לא התביישה לענוד, במקום זהב, כסף ויהלומים, גם אם עיצובם היה הקיטש במיטבו.

צעד נוסף בכיוון זה, מחזיר אותנו בעצם אל ימי חקוקו והשרפאן, מי עוד זוכרת את המחרוזות שנחרזו ביד אוהבת, משעועית, בלוטים, אגוזים ואפילו פקקים! אז לך ספר עכשיו לעולם, שאולי זו אמצאה ישראלית, בדיוק כמו השורט'ס שלבשו נערות הקיבוץ בימי איכה. מכל מקום, לונדון מוצפת עתה במחרוזות כאלה, ומי שהיתה חכמה ושמרה בתיבת התכשיטים שלה את המחרוזות הללו, שענדה היא, או אימה, בשנות החמישים — יכולה לקפוץ היישר אל תוך מה שנקרא הצעקה האחרונה בתכשיטים.

חינוך

קורבן שווא למען הילד

מאת
הדסה מור

אין ספור פעמים אנו שומעים מפי אימהות מרות־נפש, את הטרוניה שהן מטיחות בפני ילדיהן השכם והערב: „את כל החיים שלי הקרבתי למענך — וכך אתה גומל לי?"

לרוב, זוהי אם קשת־יום, אלמנה או גרושה, או אשה שנעזבה על־ידי בעלה, והיא מגדלת בכוחות עצמה, ילד או שניים.

*

תהיה אם כזאת ממורמרת כאשר תהיה — אסור לה לנקוט עמדה כאילו הקריבה את חייה (או חלק מהם) עבור ילדיה, גם אם היא סבורה כך, אל לה לאמור להם זאת, בשום פנים ואופן.

אין לך דבר המעורר בילד רגשי אשם ותיסכול וכתוצאה מכך רגשי טינה ואיבה מודחקים (לרוב, כלפי האם), כמו הידיעה שאמו הפסידה או הקריבה מה שהוא מחיית בגללו. להיפך, הוא הנכון: ילד צריך לדעת, ואף להיות בטוח שהוא מעניק לאמו אושר ושמחה, בעצם קיומו, ולא שהוא גורע חלק כלשהו מחייה. כאשר הוא שומע מאמו שהיא „מקריבה את חייה למענו", הוא כמו אומר בלבו: „מי ביקש זאת ממך?"

*

מה שמצער יותר הוא, שרוב „הקורבנות" שאימהות אלה מקריבות, כביכול, למען ילדיהן, הם לרוב קורבנות שווא. קורבן שווא, למשל, הוא הקורבן שמקריבה אלמנה, אשר אינה נישאת לגבר במשך שנים רבות, „כדי לא לפגוע בילדים", או אשה המפסיקה קאריירה אמנותית מזהירה, לדבריה, למען ילדיה, ונשים אחרות הנאלצות, או מאלצות עצמן, לעבוד מחוץ לביתן אף שעות נוספות כדי לפרנס את ילדיהן, או שהן מבלות את כל הערבים בבית לבדן, ומסרבות לקבל הזמנות למסיבות או לאירועים חברתיים אחרים, משום שאין להן עם מי להשאיר את הילדים.

*

ספק, עד כמה הקורבנות הללו, ורבים אחרים, אומנם מוצדקים. באופן עקרוני, אין אשה צריכה ל„הקריב קורבנות" למען ילדיה, על חשבון אושרה ועתידה, לא אחת פוגעת הקרבה זו בילדים, יותר מאשר מונעת מהם פגיעה. אך גם אם האם חייבת להקריב קורבן — מוטב תשמור עובדה זאת לעצמה, ולא תדאג להטיח זאת בפני ילדיה בשעת התפרצויות זעם ומרירות.

גיזרה

מכנסיים לכל גוף

מאת
דורית אליאור

כיוון שהמכנסיים תופסים עדיין מקום כבוד במלתחה, ולפי הצפוי, גם לא נוותר עליהם בעונות הקרובות, כדאי לדעת איך לבחור את המכנסיים שיהלמו את גיזרתך, על מעלותיה וחסרונותיה, והנה:

● לאשה גבוהה ורזה: העדיפי מכנס המתרחב מאוד כלפי מטה, ופיתחו 27 ס"מ לפחות. לזה תואם מעיל קצר, בעל כיסים גדולים.

● לאשה בגובה בינוני ורזה: מכנסי ג'רסי מתרחבים, כשליד הנעל רוחבם 23 ס"מ והם מכסים מאחור את הנעל. לאלה יתאים סוודר ארוך, ללא שרוול, או טוניקה עד לברכיים. העדיפי שקו הכתפיים יהיה טבעי, ולא בגיזרת רגלן או קימונו.

● לאשה בגובה בינוני, אך בעלת מבנה עצמות רחב: רצוי לבחור במכנסיים שרוחבם למטה הוא 25 ס"מ, המכסים את חלקה העליון של הנעל. מתאים ביותר הוא מקטורן באורך של 7/8, נרכס וצמוד, בעל כתפיים מרובעות.

● אשה קטנה: הקפידי שהמכנסיים יהיו ישרים, ופתח החפת למטה יהיה ברוחב של 22 ס"מ. אליהם מתאימים טוניקה המכסה את הירכיים, והמתרחבת לצדדים, שכתפיה צרות.

התשובות הנכונות למצוא את ההבדלים

1. רגלי השופט בוולה. 2. שוכן המנורה מעל לזורה. 3. ראש עמוד חזורה בחורה. 4. חות המתאגרף. 5. פס מצד במכנסי המתאגרף. 6. צווארון חולצ של האיש מימין. 7. שיפזת המים מן הספוג. 8. מסגרת שביב דלתות הכניסה. 9. פתח השרוול של קריין הרדיו. 10. שפם האיש.

שלם לפי יכולתך
(תקבל מערכת מהודרת לסלון מכל הדגמים

רהיטי אפרתי מציעים לך הצעה מיוחדת לפי שיטת אפרתי: שלם מקדמה לפי יכולתך וקבל מערכת רהיטים קומפלט לסלון, מכל דגם שתבחר, מתוך המבחר המגוון שלנו. יתרת התשלום עד עשרה תשלומים חודשיים.

ב"רהיטי אפרתי" מבחר רהיטים לחדרי סלון, חדרי שינה, חדרי נוער, פינות אוכל, מזנונים ועוד.

מבחר בדים מודרניים עבוד מושלם. אחריות מלאה.
ש"י מיוחד עבור תשלום במזומן.

12.5% הנחה לכוחות הבטחון בשרות פעיל

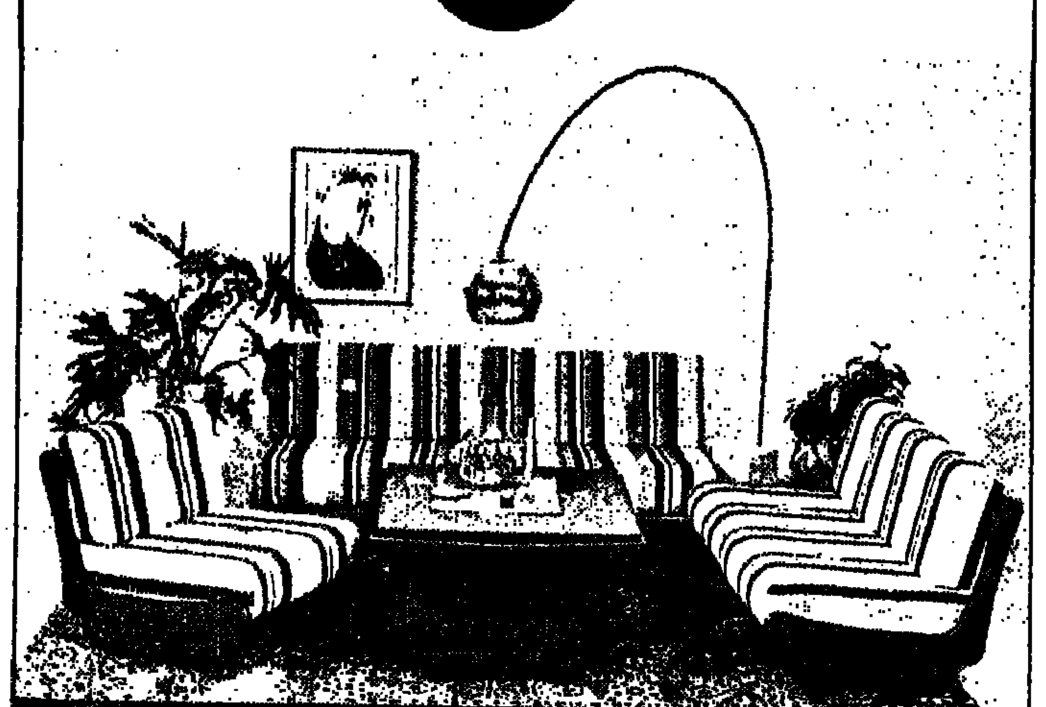

בית הרהיט הישראלי המודרני
רהיטי אפרתי
תל־אביב, רחוב הרצל 102
תל־אביב, רחוב הנגב 4
חולון, ככר ויצמן 1

תנאי התשלום, ההנחות והמחירים רק עד 30.9.73.

תל־אביב, רח' דיזנגוף 203
טל. 233011

מערכת סלונית מושלמת בתשלומים

מבצע מיוחד

שלם מקדמה לפי יכולתך
(היתרה בתשלומים נוחים ללא ריבית!)

* מערכות סלון * ארונות קיר * חדרי שינה
* מזנונים * פינות אוכל * מבחר עשיר של בדי ריפוד
הספקה מהירה * שי נאה לכל קונה

הנחה 12.5% לעובדי בטחון וצה"ל

איכות גבוהה - אחריות מלאה

מרכז לשווק רהיטים
ת"א, רח' דיזנגוף 203 • טל' 233011

החברה לפיתוח עכו העתיקה בע"מ

בולוורקר חדש עם מד-כח

מרפד את גופך בשרירים מוצקים רק ב-5 דקות ליום

תוצאות מרהימות מובטחות אחרי שבועיים בלבד — או שכספך יוחזר!

כדי-הכות הקבוע בגוף הבולוורקר נותן לך הזדמנות לראות ולמדוד את התפתחות שריריך — מיד! בדיוק כך! עכשיו יכול גם אתה לפתח גוף מלא כוח, אתלטי וגברי עליו חלמת תמיד... ומהר יותר משיכולת לתאר לעצמך אפילו בחלומותיך. בולוורקר המהפכני — ההמצאה המרעישה ביותר בשדה מכשירים המדעיים לפיתוח הגוף אשר הומצאה עד כה — מאפשר פיתוח מסחרר זה של שרירים, ב-70 שניות ליום בלבד... תוצאה שאתה מכש יכול לראות בעיניך. תוצאות שאתה יכול למדוד במד-הכות, המצאה בלעדית של בולוורקר. כן, אפילו אם אתה „אלרגי" לתרגילי התעמלות, אפילו אם כושרך הגופני נמוך, אם אתה ירוד, עייף וחסר מרץ וחיות... בולוורקר החדש ומד-הכות הקבוע בו, יוסיפו שכבות-שכבות של שרירי פלדה, לעצמותיך, ישרו עודפי שומן, ימלאו גזרת צנועים — תוך מספר שבועות קצרים. תוצאות מובטחות או שכספך יוחזר. סוד ההצלחה המסחררת והיחידה במינה של בולוורקר, טמון במדעי מאיזומטריה. שיטה חדישה זו לפיתוח שרירים וכוח כשבחיהם של רופאים, מדריכי ספורט ואמנים בכל העולם. היא מבטיחה פיתוח מקסימלי של כוח הגוף באמצעות סידרת תרגילים הנמשכים 6 עד 8 שניות כל אחד — 70 שניות ליום בסך הכל — מבלי שתצטרך מעט להניע את גופך! תוצאות שהוכחו באופן מדעי, גילו עלייה של 4% בכוח השרירים כדי שבוע, וגברים רבים הגיעו אף לעלייה של 50% תוך שלושת החודשים הראשונים בלבד! למעשה, אתה יכול להכפיל את כוחך כששה חודשים בלבד! השתכל בראי ובסרט המדידה ותיווכח באופן כמשי את השיפור הכביר שיחול בהופעתך משבוע לשבוע, מחודש לחודש.

מד-הכות צמוד למכשיר

המצאה גאונית חדשה מגלה מיד בכמה התפתח כוחה של כל קבוצת שרירים בגופך מיום ליום.

עם מד הכוח תוכל, באופן מדעי, למדוד את עוצמת הכוח המושקע בשריריך בשעת ביצוע התרגיל. אתה יכול להשתמש בבולוורקר בכל מקום ובכל שעה, הוא קטן בנפחו, קל לשימוש, קל לנשיאה ולנסיעה, תוכל לבצע את סידרת התרגילים המהירים והקלים בביתך; במשרדך, אפילו בשעה שאתה מתבונן בטלוויזיה. אין צורך בהכנות מיוחדות, משקולות כפורחים וכסובבים, זיעה או מאמץ, רק מספר שניות ביום, ועלית על דרך הבילך הבטוחה אותך לכבוש גוף בריא, זקוף, מלא חיים ועוצמה, של אתלט גברי אמיתי — גוף רוצם מלא חיים וכוח. אינך צריך להאמין לנו על כך בייתנו בלבד! אתה יכול להיווכח בדבר בעצמך — חינם — תוך שבועיים קצרים בתוך ביתך. תוצאות מובטחות לעורר בך התלהבות וגאווה או שלא תשלם אגורה! מלא את התלוש בתחתית המודעה ושלח אותו עוד היום. אינך מתחייב בהוצאה. יחד עם הבולוורקר תקבל חינם חוברת צבעונית בת 24 עמודים עם הוראות שימוש למכשיר המודרני הנפלא להפליא לפיתוח שרירים בנהירות!

כך פועל מד-הכות

בשעה שאתה מבצע את תרגיליך, ומכווץ שריריך את הבולוורקר, וכתוצאה מכך דוחסים את מוגות, לדה קוח על פני לוח המסרות, עד שהוא נעצר במקום הציין את מידת העוצמה שהפעלת בשריריך. מדי יום, תוכל לראות במבט עין את ההתפתחות העצומה שחלה בכל קבוצת שרירים בגופך. כל זה דורש 70 שניות בלבד מדי יום...

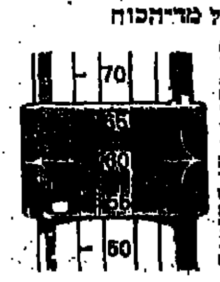

נא לשלוח לי חינם את החוברת בת 24 עמודים בצבעים טבעיים אודות בולוורקר 2 ללא כל התחייבות מצידי.

שלח היום לנסיון חינם

שלח עוד היום כדי לנסות בביתך את הבולוורקר במשך 14 יום חינם

לכבוד מיילס (ישראל) בע"מ,
רח' המלאכה 3, חולון, מיקוד 58... טל. 843138

סמן בתוך המסגרת איזו הצעה אתה מעדיף:

[א] כן. אבקש לשלוח אלי את הבולוורקר לתקופת נסיון של 14 יום חינם. אם לאחר שבועיים של אימון גופני וטיפול בעזרת הבולוורקר, לא אהיה מרוצה לחלוטין מן התוצאות, אשלח אליכם בחזרה את הבולוורקר ובכך יסתיים הענין. אולם אם ארצה להמשיך בתכנית האימון בעזרת הבולוורקר, כדי שלשר ולא אלפים קניתי את המכשיר לפני, אני רשאי להשאיר את הבולוורקר אצלי תמורת תשלום של 25.— ל"י שישולם כעבור 14 יום לאחר קבלת המכשיר וכן 6 תשלומים חדשיים נוספים בני 20.— ל"י כל אחד (סך הכל 145.— ל"י).

או שהוסף לתשלום 15.— ל"י ותשלם סך 130.— ל"י בלבד במזומן בתוך תקופה נסיון חינם של 14 יום.

[ב] אני מעדיף רכישה מיידית של הבולוורקר ואני מצרף צ'ק/המחאת דואר בסך 125.— ל"י, כך אני חוסך 5.— ל"י מן המחיר הרגיל. אני מבין שאהיה רשאי להחזיר לכם את הבולוורקר במצב תקין בתוך 14 יום ואתם תחזירו לי את כספי.

מקום התשלום:
במשרדי מיילס (ישראל) בע"מ או בכל סניף של בנק לאומי לישראל בע"מ.

חתימה ישראלית

שם משפחה ....
שם פרטי ....
עיר ....
רחוב .... מס' ....
מיקוד ....
שם העורת ימים ....
גיל ....

חינם

ספרון אלמונים „תמור למתחיך"

בחן את עצמך

האם אתה רואה את עצמך באופן אובייקטיבי?

רעיון טוב הוא לערוך מפעם לפעם מעין מאזן עצמי. אחת הדרכים הטובות לבצע זאת, היא לנסות ולהתבונן בעצמנו באופן בלתי-אישי. כלומר לראות את עצמנו כשם שאחרים רואים אותנו, או כשם שהיה רואה אותנו מעסיק, למשל, שהיה בודק את אישיותנו בהתאם לדרישותיו.

על השאלות הבאות יש לענות ב„כן", או ב„לא".

השאלות

1. האם אתה מקפיד על רעננות גופך?
2. האם בגדיך מתאימים תמיד לאירוע בו אתה לוקח חלק?
3. האם אתה מקפיד על טהרת לבניך, נעליך, כותנותיך ושאר אבזרי הלבוש?
4. אין אדם שיכול להימנע מהצטננות, אולם האם אתה משתדל להימנע מהתעטשות, מנזלת, לכסות הפה, גהוק, בסיגריה... כהנהוג?
5. האם צלצולו שבאת — לאחר... לאחור ולפגוש מגמתך?
6. האם אתה מעריך דעותיהם ואת... של אנשים אחרים?
7. האם תיכנס לשיחות לא... ביותר כדי לעזור למישהו זר...
8. האם אתה יודע מתי... נוהג באירועים חברתיים?
9. האם אתה ניתן גם כשאתה עצמך...?
10. האם אתה... להיות אתה עם אנשים... כשאתה בענייני לשאלות...?
11. האם אתה... ...דעותיהם של רוב האנשים?
12. האם אתה חושב שרוב הי-אנשים מתכבים אותך יותר מאשר לא-מתכבים אותך?
13. האם אתה מתחשב באנשים אחרים לפני שאתה מרצה את עצמך?
14. האם אתה מסכים שאתה עלול לשגות, ושביקורת עליך עשויה להיות מוצדקת?
15. האם אתה מתייחס לאנשים מבלי להיות בעל דעות קדומות בשל מינם, גילם, גזעם ומעמדם?
16. האם קשיים וכשלונות גורמים לך יותר לנסות חזק יותר מאשר לחבוט אותך?
17. האם אתה משתדל מאוד להיות ידידותי וחמים?
18. האם אתה מוכן להניח שמישהו מצפה לתשובה לפני עזרתך, תמיכתך או שיתוף פעולה מצדך?
19. האם תהיה מסוגל לשמור על קור רוחך אם מישהו יאמר שאינך יודע על מה אתה מדבר?
20. האם אתה מבטא יותר אושר, מאשר, באושר מאשר יו-את...?

התשובות

תן לעצמך 5 נקודות עבור כל תשובה „כן".

סיכום

סיכום של 90 נקודות מצביע... רצון... אישיות... לסכום... 50 נקודות... 60...

איש הסיגנון הקשוח

מאת סינדי רוז

כשהיה אדוארד פוקס איש מכירות בסניף „מארקס אנד ספנסר" בברייטון הופיע בוקר אחד לעבודה בחליפת מישבצות מסוגננת, שמצא במלתחות דודו המנוח, מראשית המאה. „זהו זה, פוקס", אמר לו מנהל הסניף, „אינך מתאים לכאן. למה, למען השם, אינך הולך לעבוד בתיאטרון?" [illegible] תפקיד „התן" בסרט „נשיא על הכוונת"

חמש דקות לאחר שהגיע אדוארד פוקס לקבלת פנים מפוארת שנערכה לכבודו בניו־יורק, ידעו מפיקי הסרט „נשיא על הכוונת" („יום התן" בתרגום מדוייק) שהם בצרה. המסיבה נועדה להציג את פוקס, כוכב הסרט, כממור קר־רוח וחסר רגשות, המתאים לגלם את דמותו של רוצח הנשיא שארל דה־גול. במקום זאת הופיע הכוכב עם חיוך חביב, מצב־רוח מרומם והבעה ניגותה. „תרחיקו אותו מנערי הטלוויזיה", סינן בין שיניו הבמאי פרד זינמן. „אינני מרשה שיראיינו אותו".

כך נשאר אדוארד פוקס, בן ה־36, נחלתם הפרטית של עיתונאיות הקולנוע הניו־יורקיות, וזכה להישאל בנוסח אינטימי מה הוא אוכל לארוחת־הבוקר שלו, ולעומת זאת, איזה ציון קיבל בגימנסיה, בסוף השנה, בלאטינית.

שלא יהיה קשוח

„התן" הוא כינוי־צופן שניתן לרוצח שכיר, בעל נתינות בלתי מזוהה (מרומזת כבריטית) כדי להשתיל כדור — תמורת חצי מיליון דולאר — בראשו של נשיא צרפת שארל דה־גול.

כאשר ניגשו מפיקי „יוניברסל" להמחיז את עלילת רב־המכר של פרדריק פורסייה, לא ידעו עדיין, מי יגלם את „התן". שני תנאים העמיד להם הסופר מראש: שלא יהיה זה כוכב־על מפורסם מדי, ושלא יהיה קשוח־מיכני נוסח ג'יימס בונד.

פרד זינמן, במאי „אדם לכל עת", נזכר באדוארד פוקס, אחיו הצעיר של השחקן ג'יימס פוקס (אשר פרש לתפקידי כמורה בצפון אנגליה). משום־מה, היה זה דווקא תפקיד לא קשה שמילא אדוארד פוקס בסרט „השליח". שורה אחת שדיקלם, נחרטה עמוק בזיכרונו של הבמאי, והיא: „לעולם אין להאשים גברת בשום דבר". הסיגנון בו ביטא את הדברים הרשים את זינמן, ובמסגרת חיפושיו אחר השחקן המתאים לגלם „התן", הזמין את פוקס למבחן. צילומי המיבחן כללו את הסצינה הראשונה של הסרט. כאשר „התן" נפגש לדקות ספורות עם ראשי הא.א.אס. כדי לקבוע את תנאי העיסקה. אדוארד פוקס קיבל את התפקיד.

נעדר כאריזמה

שנים ספורות קודם־לכן היה פוקס ידוע יותר כאחיו של השחקן ג'יימס פוקס. חרוץ, אחראי, אך נעדר כאריזמה. הוא הצטיין בתפקידי במה, הצליח למשוך את עין הביקורת במחזות „שמיים מאושרים אלה" (לג'והן ארדן), „המטבח" (לארנולד ווסקר) ו„פאטריוט עבורי" (לג'והן אוסבורן). אך לא חולל שום דבר שיסעיר לכבודו את הקהל.

בטלוויזיה הבריטית הכירו את אדוארד פוקס מתוך מחזות קצרים בהם השתתף בתפקיד ראשי — „דיוקנה של ליידי", „הרווקים", „נערת חלומותי" ו„אוליב" לסומרסט מוהם.

הבמאי ג'והן לוסי ראה את מישחקו של פוקס ב„אוליב", התרשם והזמין אותו לככב בתפקיד לורד טרימינגהאם בסרט „השליח", לצד ג'ולי כריסטי. אדוארד פוקס החזיר את המחמאה כאשר זכה בפרס האקדמיה הבריטית לשנת 1971 כשחקן־המישנה הטוב ביותר של השנה.

מכאן והלאה התגלגלה הקאריירה של פוקס במסלול מהיר יותר. הטלוויזיה הבריטית הזמינה אותו לככב בסידרה רצינית ביותר, „איש העכבר", המבוססת על מיקרה אותנטי מתוך סדנת הניסויים של זיגמונד פרויד. ג'והן מורטימר העניק לו תפקיד ראשי בסרט „בוא כפי שהינך" ואילו שירות־השידור הבריטי החתים אותו על סידרה ארוכה של ערבי־קריאה מתוך ספרו של פאטריק קאבאנה „הזר המושלם". בין כל אלה נתבקש הבמאי פרד זינמן להמתין כאשר העניק לאדוארד פוקס את תפקיד „התן".

הדמות השתלטה עלי

הכוכב, המאמין מאוד בשיטת עבודה מסודרת ומתוכננת לכל פרטיה, החליט להקדיש חודשים שלמים פנויים לעבודה על הסרט. הוא נרשם לשיעורי קאראטה, שוטט בסבך סימטאות נאפולי והסתגר בחדרו לשעות ארוכות. „היו ימים", הוא מספר, „שהדמות כל־כך השתלטה עלי עד שנעשיתי נפחד. אני סבור, ששחקן טוב אומנם חייב לקחת איתו את הדמות שהוא מגלם הביתה. אולם אסור לו להניח לה לקלקל את ארוחת־הערב שלו".

ההצהרה האחרונה מיטיבה אולי יותר מכל להגדיר את אופיו של אדוארד פוקס, בריטי מכף רגל ועד ראש. אדיב, חייכן, בעל חוש־הומור יבש, החרד שמא יופרעו חייו הפרטיים והרגלי ביתו.

יליד לונדון, בן לסוכן אמיד ולשחקנית לשעבר, גדלו אדוארד פוקס ושני אחיו בקוטג' נאה, תרבותי ורגוע. הוא התחנך בפנימיית „הארו" — מוסד אריסטוקראטי בו למד גם ווינסטון צ'רצ'יל — ונרשם מאוחר יותר לאקאדמיה המלכותית למישחק.

קדמו לכך מיספר נסיונות בשטחים אחרים. קורס קצינים בגדוד המישמר המלכותי, שם בילה אדוארד פוקס שלוש שנים מחייו (תפקיד יוקרה בבריטניה), ושנתיים כאיש מכירות של סניף „מארקס־אנד־ספנסר" בברייטון, שבדרום אנגליה.

בוקר אחד הופיע אדוארד פוקס לעבודה בחליפת משבצות מסוגננת, שמצא במלתחת דודו המנוח, מראשית המאה. מנהל הסניף קרא לו ללישכתו והודיע: „זהו זה, פוקס. אינך מתאים לכאן. למה, למען השם, אינך הולך לעבוד בתיאטרון?" „וזה בדיוק מה שעשיתי", מספר אדוארד פוקס. „לאיש הזה אני חב, בעצם, את כל הצלחותי".

אדוארד פוקס היה נשוי פעם אחת בחייו, לשחקנית תיאטרון. מאז נפרדו, חי הוא לבדו בקוטג' ישן על גדת נהר התימזה. באחרונה מוסרת העתונות הבריטית על רומאן ממושך שהוא מנהל עם השחקנית ג'ואנה דויד (סוניה ב„מילחמה ושלום").

אדוארד פוקס בתפקיד רוצח שכיר, בסרט „נשיא על הכוונת"

בתפקיד טייס מתחרה בסרט „אנשים מופלאים במכונות מעופפות"

זה הבית בבני-ברק
בו חשבו על כל פרט ופרט
ולא שכחו דבר לנוחיותך

בבית פלס, המוקם בבני ברק, חשבו על הכל. הבית, בקצה רח' הלוחמים, ממוקם במקום הגבוה ביותר בבני ברק, (70 מ' מעל פני הים). בכל קומה דירה אחת, ארבע כווני אויר, חניה צמודה לכל דירה, הסקה ומיים חמים מרכזיים, מטבחים מודרניים וגמר חיצוני עם צפוי קרמיקה.
בקיצור - דיור כהלכה בבית פלס בבני ברק.

י. סיני להשקעות בע"מ. מבצעים: ש. לנדסמן ש. פרידמן רח' עקיבא 46 טל: 782095

חדרי שינה במחיר בית־חרושת

2950.- ל"י

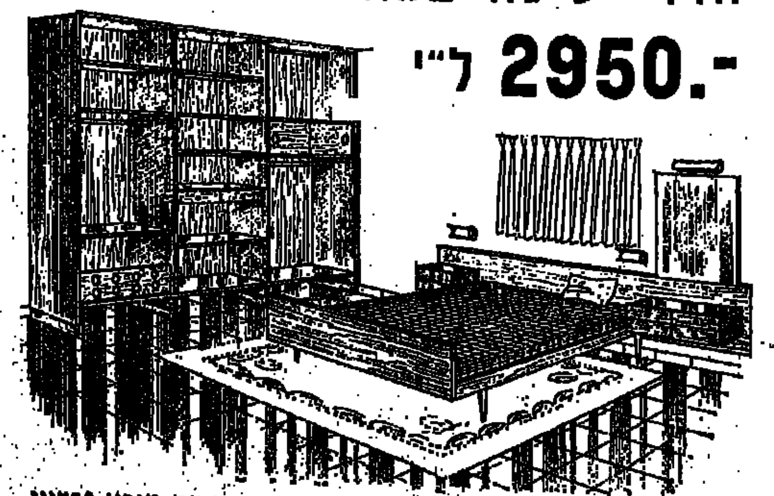

חדר שינה כולל: ארון קיר 12 דלתות ● מיטה עם מזרון פרדיין
ארונות לילה + שולחן איפור עם ראי קריסטל, שלל צבעי פורמאייקה
מבחר ארונות ילדים בשלל צבעים
ארונות מטבח אמריקאים במחיר בית־חרושת
אחים שלם - רחוב ראש־פינה 27, במרתף
התצוגה: רחוב הגר"א 39, תל־אביב

רק אצלנו תשיגו את המובחר במחיר מהיצרן לצרכן!
נגדיה מאירי את כהן
יצרני חדרי שינה וארונות קיר בסגנון עתיק ומודרני, הביצוע מעולה ובאחריות מלאה
תצוגה מתמדת:
תל־אביב, רחוב קבוץ גלויות 13, הכניסה מרח' שלמה 32 שניצלר, טל. 824540.

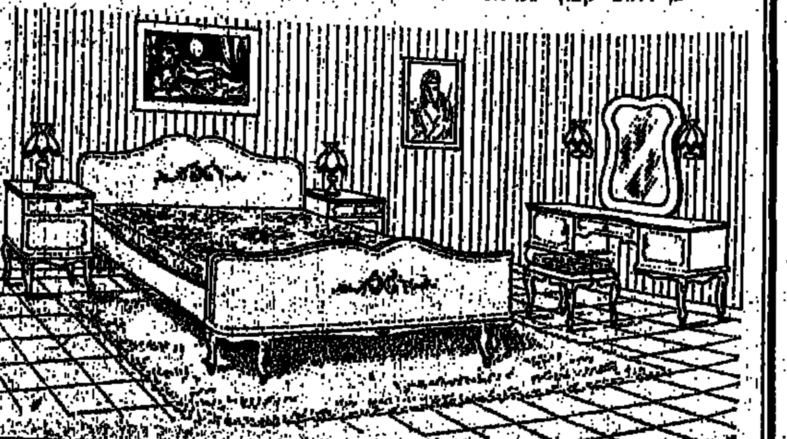

שנה
טובה
יפה
ומרודהטת

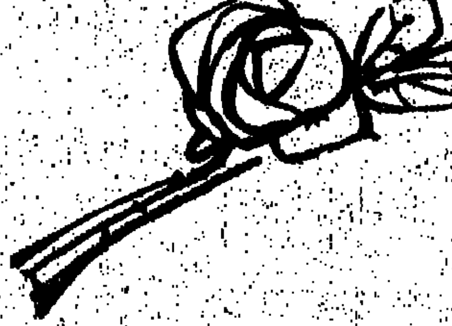

דירון
בית האופנה לריהוט מודרני
אבן גבירול 30, תל־אביב. 1800 מ"ר תצוגה

משרד השיכון

תכנית דיור +3

תכנית הלוואות לשיפור תנאי הדיור למשפחות המתגוררות בצפיפות של שלוש נפשות ומעלה לחדר.

משרד השיכון מודיע על פתיחת תכנית הלוואות מיוחדת למתן סיוע למשפחות עירוניות הגרות בצפיפות של שלוש נפשות ומעלה לחדר.

ההלוואות מיועדות לשיפור תנאי הדיור בדרך של:

א. רכישה עצמית של דירה על־ידי המשפחה.
ב. שכירת דירה בדמי מפתח.
ג. הרחבת הדירה הקיימת (תוספת בנייה).

סכום ההלוואה למשפחה ייקבע בהתחשב: —

א. במספר הנפשות במשפחה המתגוררת בדירה בפועל, דרך קבע ליום 31.3.73 (לפי הרשום בתעודות הזהוי).
ב. במספר החדרים ומצב הדיור הנוכחי.
ג. בצרכי הדיור של המשפחה להטבת תנאי המגורים.
ד. בערך הדירה הנוכחית הנמצאת בבעלות או בדמי מפתח.

סיוע נוסף יינתן למשפחות המבקשות לעבור לאזורי פיתוח.

התכנית אינה מיועדת למשפחות המבקשות לעבור מאזורי פיתוח.

הלוואות ינתנו בסכומים שבין 10,000 ל"י ל־70,000 ל"י לתקופה של 15 עד 25 שנה, לפי הכללים שפורטו לעיל.

ההחזר החודשי של ההלוואה יהיה בתנאים נוחים.

בשלוש השנים הראשונות לא יעלה סכום ההחזר על 180.— ל"י לחודש להלוואה מכסימלית.

סכום ההחזר גדל בהדרגה בשנים שלאחר מכן.

מבקשי ההלוואות, המחזיקים בדירות בבעלות או בדמי מפתח יחוייבו להציגן כזכות ראשונית לרכושה על ידי משרד השיכון.

תכנית הסיוע מבוצעת בתאום עם הנהלת מרכז השלטון המקומי

קבלת ההלוואות באמצעות „טפחות" בנק משכנתאות לישראל בע"מ

למען החשת הטיפול נעשו סידורים מיוחדים באמצעות „טפחות", בנק משכנתאות לישראל בע"מ, אליו תפנינה המשפחות הנכללות בתכנית זו החל מיום ראשון כ"ו אלול תשל"ג 23.9.73.

משרדי הבנק יבצעו את כל הטיפול בבקשות ההלוואה לרבות הבדיקה והאימות של הפרטים הממולאים בבקשות ועד לביצוע מתן ההלוואות.

לנוחיות מבקשי ההלוואות יש לפנות למשרדי בנק „טפחות" שיהיו פתוחים לצורך זה יום־יום למעט ימי ששי וערבי חג בשעות אחה"צ בין השעות 15.30—18.00 במקומות הבאים:

ירושלים — הלני המלכה 9 טל. 227331
תל־אביב — החשמונאים 123 טל. 263141
חיפה — הנגינים 209 טל. 668177
באר־שבע — מרכז הנגב רח' מצדה טל. 6183
אשדוד — מרכז מסחרי א' רחבת שרת טל. 31615

טופסי בקשה לקבלת הלוואה ניתן לקבל בסניפי הבנק כאמור, בפניה אישית או בטלפון או באמצעות התלוש שבשולי ידיעה זו.

משרד השיכון

טפחות

גזור ושלח

טפחות

לכבוד
בנק „טפחות"
בנק משכנתאות לישראל בע"מ
רחוב הלני המלכה 9
ירושלים

משפחתי מתגוררת בצפיפות של למעלה מ־3 נפשות לחדר. אני מבקש לנצל את הסיוע באמצעות הלוואה הניתנת ע"י משרד השיכון. נא שלחו לי טופס בקשה ופרטים.

שמי .... (בכתב ברור) .... מס' ת.ז. ....
כתובת: רחוב .... מס' .... שכונה .... עיר ....
חתימת הפונה ....

י"א

חיפה זקוקה ליוזמה פרטית וצבורית

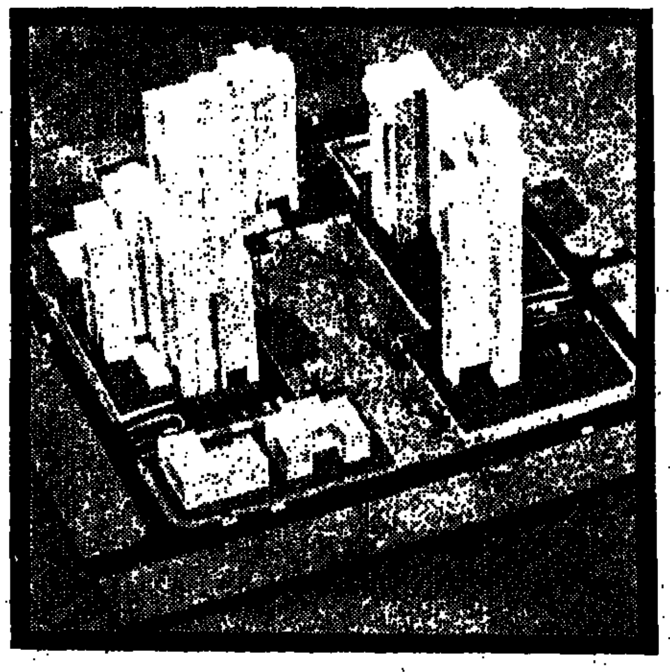

החדרת תנופה חדשה לפיתוחה של חיפה דורשת דרך מחשבה בלתי שגרתית, בדעתנו להיעזר במיטב המומחים, הכוחות והגורמים בעיר עצמה, בארץ כולה ובחו"ל תוך עידוד היוזמה הפרטית בכל התחומים בצד עידוד היוזמות הצבוריות והממלכתיות.

יוסף אלמוגי לראשות העיר

הצבע אמת

המערך / מפלגת העבודה הישראלית מפ"ם

מאז החלה מערכת הבחירות בתל־אביב-יפו
מופנית אלינו השאלה:

מדוע אתם לא תוקפים?

הרי בקלות אפשר להוכיח כי:

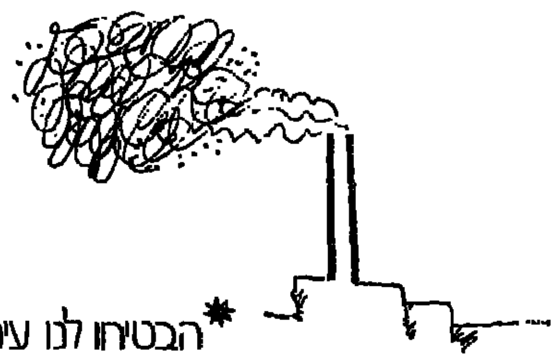

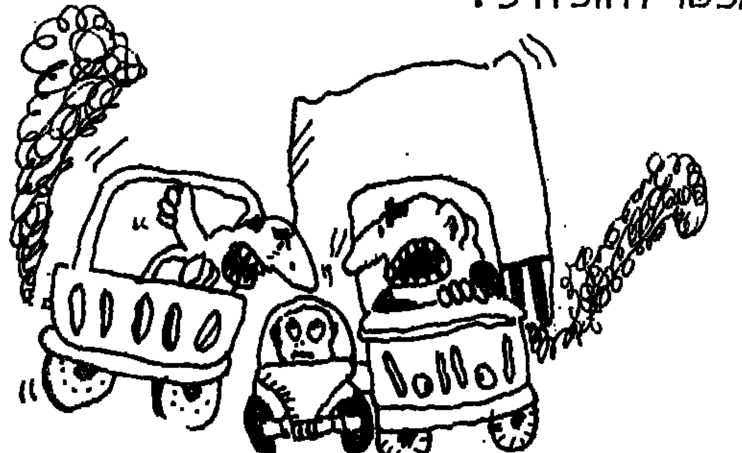

*הבטיחו לנו עיר עם אויר נקי וטהור
אבל זיהום־האויר הגיע לשיאים מסוכנים!

*הכריזו על מבצע תחבורה
ויש לנו עיר סתומה בפקקים!

*הודיעו על ניקוי חופים
והים עדיין מזוהם!

*שיבחו בפנינו את פעולות העיריה
ושירותי העיריה ממשיכים להיות לקויים!

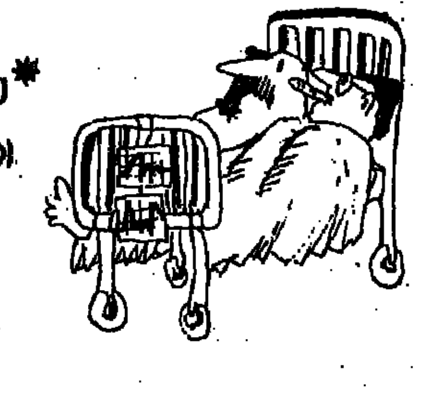

*סיפרו לנו על שיפורים בבתי־חולים
וכולנו יודעים על מצוקת האישפוז!

ועוד כהנה וכהנה.

תשובתנו פשוטה:

אנו נמנעים מלתקוף, כי מחדלי העיריה ידועים לכל.
אנו מתרכזים אך ורק בתכניות למען עתיד העיר.

גחל
גוש חרות-ליברלים

יש סיכוי לשינוי בתל־אביב-יפו

„תשתדל להכין לילד קצת בולים לאלבום !! סיפרתי לו שאתה עובד בדואר..."

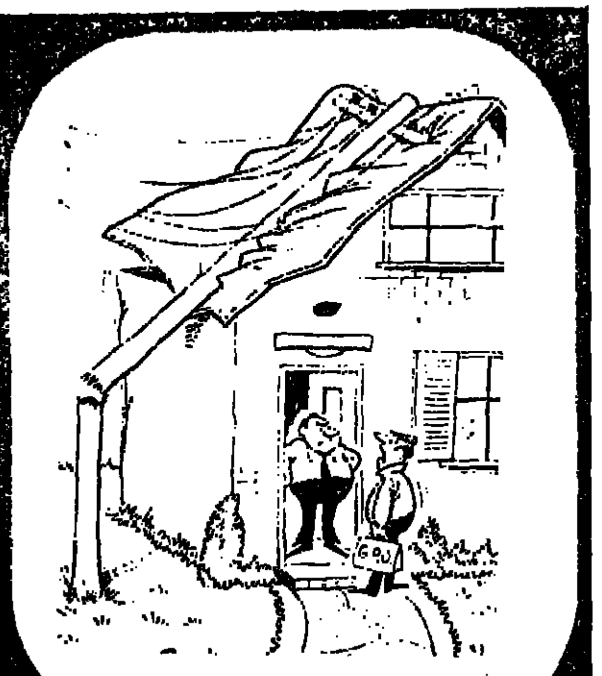

„זה אתה שהודעת על קילקול בטלפון ?"

„זה לא דוקטור פישביין. זה גם לא הטייפ־האוטומטי של דוקטור פישביין. זה הטייפ שמקבל הודעות כשהטייפ־האוטומטי של דוקטור פישביין מקולקל..."

„איך את יכולה לומר שאני לא יודע לעשות כלום בבית? מי מזמין את האינסטלאטור כשהברז מטפטף?! מי מזמין את החשמלאי כשהפקק נשרף?! מי..."

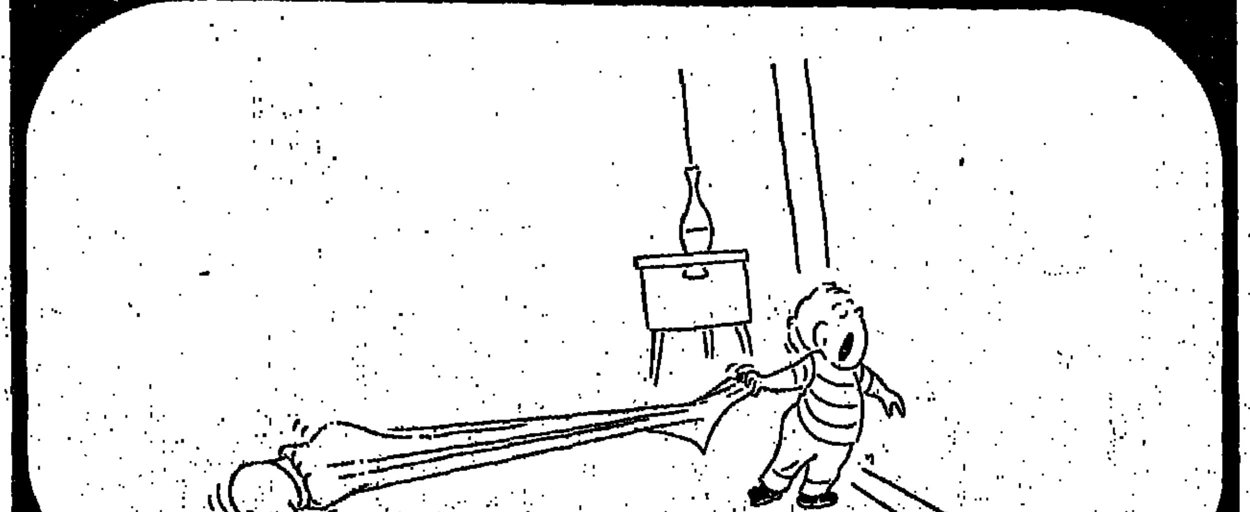

„אמא, הוא לא רוצה לבוא!!!"

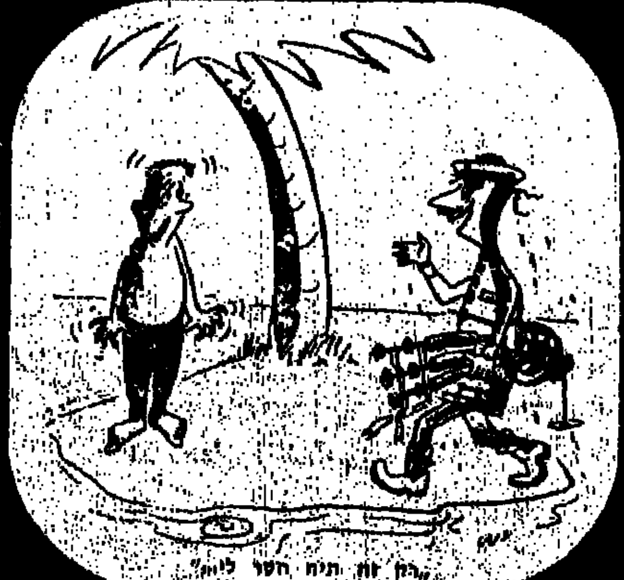

„רק זה היה חסר לי..."

(מ־29 בספטמבר עד 5 באוקטובר 1973)

*

● מדריך כללי: השבוע יהיו השפעות הכוכבים השונים סותרות ומסעירות, הרגשות יגיעו לשיאם. הנועזים יגברו על הביישנים והחששנים. נסו לא לקבל החלטות סופיות. באמצע השבוע יפעלו השינויים לטובת הסבלנים והמחושבים. מחשבה מהירה תסייע לאהבה או לקריירה.

*

● עצות רומאנטיות: בני מזל טלה ומזל קשת נתונים ללחץ ועשויים לנהוג בצורה רגשנית מדי. אלמנות וגרושות בנות מזל מאזניים יזכו לפגישות מזהירות עם בני המין השני. בני מזל שור ימשכו מעריצים סודיים. גברים בני מזל עקרב עלולים להסתבך בגלל תשוקותיהם המופרזות.

*

מאזניים
(מ־24 בספטמבר עד 23 באוקטובר): חייך הפרטיים עלולים להפריע לדיונים חשובים, נהג בקורירות לגבי תוכניות מוש־מחתיות. אל תניח לאיש להתערב בדבר החיוני לעתידך.

*

עקרב
(מ־24 באוקטובר עד 22 בנובמבר): יהיה עליך להקדיש תשומת־לב מירבית לילדים או לתלויים בך. אל תזניח את הזקוקים לך. עבודתך עלולה להתנגש ברגשותיך.

*

קשת
(מ־23 בנובמבר עד 21 בדצמבר): נסה לפשר בין ידידים מתקוטטים. התיווך יביא לך תועלת. בעיות רגשיות עלולות לפגוע בפעילותך היוצרת.

*

גדי
(מ־22 בדצמבר עד 20 בינואר): חיי המשפחה שלך יהיו סוערים במקצת. אתה עשוי לצאת להגנתו של אדם חלש. אל תחתום השבוע על מיסמכים.

*

דלי
(מ־21 בינואר עד 19 בפברואר): תהיה זו תקופה טובה לפעולות מהירות ומפ־תיעות. שיחות, קלות וישאו פרי. נסה ל־השוות את מקורות המידע השונים, כדי להגיע לתוצאות הטובות ביותר.

*

דגים
(מ־20 בפברואר עד 20 במארס): הכסף הוא מקור השיבושים והדאגות. היזהר בימים אלה. אל תבטיח כסף, ואל תלווה כסף. השמר מפני נוכלים.

*

טלה
(מ־21 במארס עד 20 באפריל): [illegible] שלוות ובנוחות. פעולות נמהרות תזיקנה רק לרעתך. [illegible] באמצע השבוע. [illegible]

*

שור
(מ־21 באפריל עד 21 במאי): [illegible]

*

תאומים
(מ־22 במאי עד 21 ביוני): [illegible]

*

סרטן
(מ־22 ביוני עד 22 ביולי): [illegible]

*

אריה
(מ־23 ביולי עד 22 באוגוסט): [illegible]

*

בתולה
(מ־23 באוגוסט עד 23 בספטמבר): [illegible]

● [illegible]

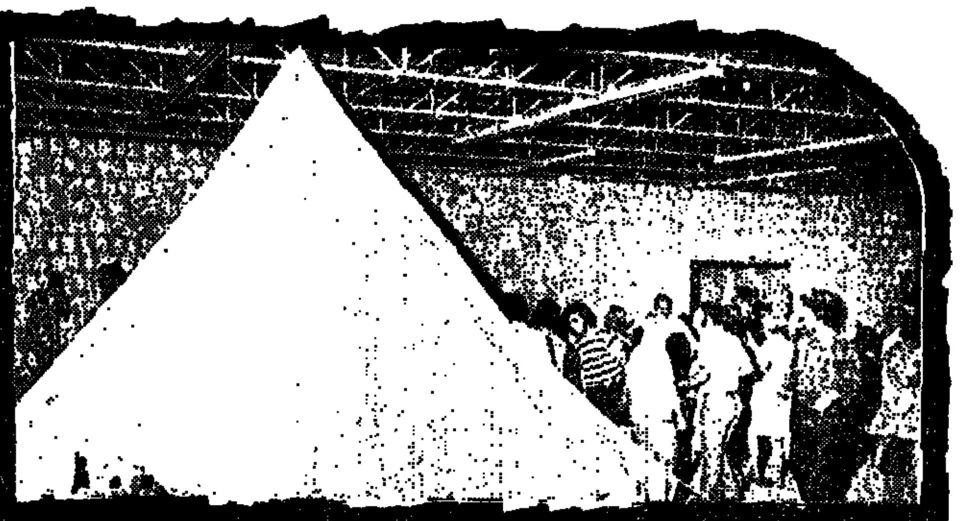

האחרון והגדול שבאירועי הכ"ה

מאה שנים קמות לתחיה בתערוכת המאה, בה אינך צופה בלבד — אלא משתתף ממש. תפאורה תלת־מימדית רבת־עוצמה משקפת את סיפורם המופלא של אנשי האדמה, לדורותיהם — חזונם ומאבקיהם, חייהם ומותם, המלחמות, התקוות, השמחות והיגון — פסיפס של הוד־קדומים ו„קצב השריון" של הדור החדש.

מרגע כניסתך -
אתה עצמך חלק מן התמונה!

ב„נתיב החלומות" או סביב למדורה מימי הפלמ"ח, ביקב העתיק של ראשון לציון או בחצר הראשונים והצריף של אום־ג'וני (דגניה) שנעור לחיים, מחרשת העץ מול חידושי המשק של היום ומחר.

חוויה שאין להחמיץ. בוא עם ידידיך, עם כל בני המשפחה, לבילוי ערב שלא יישכח.

חוש והזדרז -
עד שתאמר נלך, כבר יהיה מאוחר

ערב ערב חזיון ענק של אור וקול „חומה ומגדל" בדשא המרכזי של גני התערוכה. מופעים מרהיבי עין באמפיתיאטרון, מועברים למסך טלוויזיה ענק — בחניון קק"ל. פינג'אן קפה ושירה בצוותא עם סולימאן הגדול. פינת־חי וגן גרוטאות לשעשועי הילדים, יין ותירוש מן החבית — חינם לכל צמא. חדר אוכל קיבוצי חדיש — לכל רעב. מחשב אלקטרוני, העונה לשאלותיהם של כל צמאי־דעת. גדת הדייגים, שמו חכה ותפוש לך דג, האגם מלא דגים. ב„יד היוצר" — הזדמנויות נדירות לרכוש בזול יצירות אמנות של יוצרים בהתיישבות.

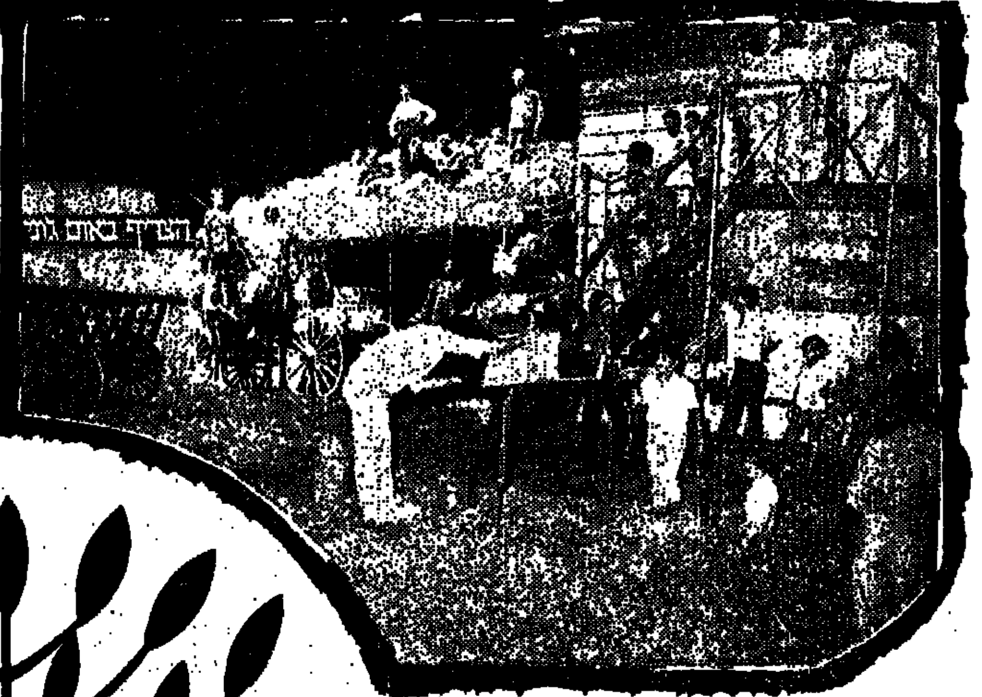

על תערוכה זו אל תוותר

נותרו עוד 9 ימים לנעילת התערוכה

תערוכת 100 שנות התישבות

התערוכה שתבקר בה יותר מפעם אחת.

גני התערוכה, יריד המזרח, מ-12.9 עד 3.10 • התערוכה פתוחה ימים א-ה' 16.00 עד 23.00, מוצ"ש עד חצות

הצמד כספך

הצמד כספך למדד המחירים לצרכן
רכוש איגרות **מילווה פיתוח**
של מדינת ישראל

פרטים ורכישה בכל הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך

בנק ישראל

סטודיו... צילום: ...

לשכת הפרסום הממשלתית

מפעלי „ידיעות אחרונות" מחלקת הספרים

ספרו של **ד"ר אלי תבין**

מלווים שטרם פורסמו על היחסים בין ההגנה ואצ"ל שהסעירו בזמנו את הרוחות על תרומתו של בגין למניעת מלחמת אחים.

המחיר — 23 ל"י

ספרו של **יעקב לוינגר**

בין שיגרה לחידוש

הספר מקיף דיונים יסודיים על מהותה של דת ישראל ועל מצוותיה ומשמעותה.

ספר שנועד לסטודנטים במדעי היהדות ובמשפטים, למדינאים, למורים ולכל אדם משכיל המתחבט בבעיות היסוד של הקיום היהודי.

המחיר — 10 ל"י

הנערה שהביאה את המלחמה
ספרו של עמוס קולק

כספרו החדש
הנערה שהביאה את המלחמה

מעלה המחבר שאלות רגישות שעיתון אמר השומר ליומם מיצר. אכן צריכים לכונן חיים צעירים בישראל.

המחיר — 13 ל"י

להשיג בכל חנויות הספרים או ישירות „ידיעות אחרונות" מחלקת הספרים. ת.ד. 14125, מיקוד 61140, תל־אביב.

נא לשלוח לי את הספר: ☐ החזית השניה ☐ בין שיגרה לחידוש ☐ הנערה שהביאה את המלחמה. מצ"ב צ'ק/המחאת דואר על סך של——ל"י

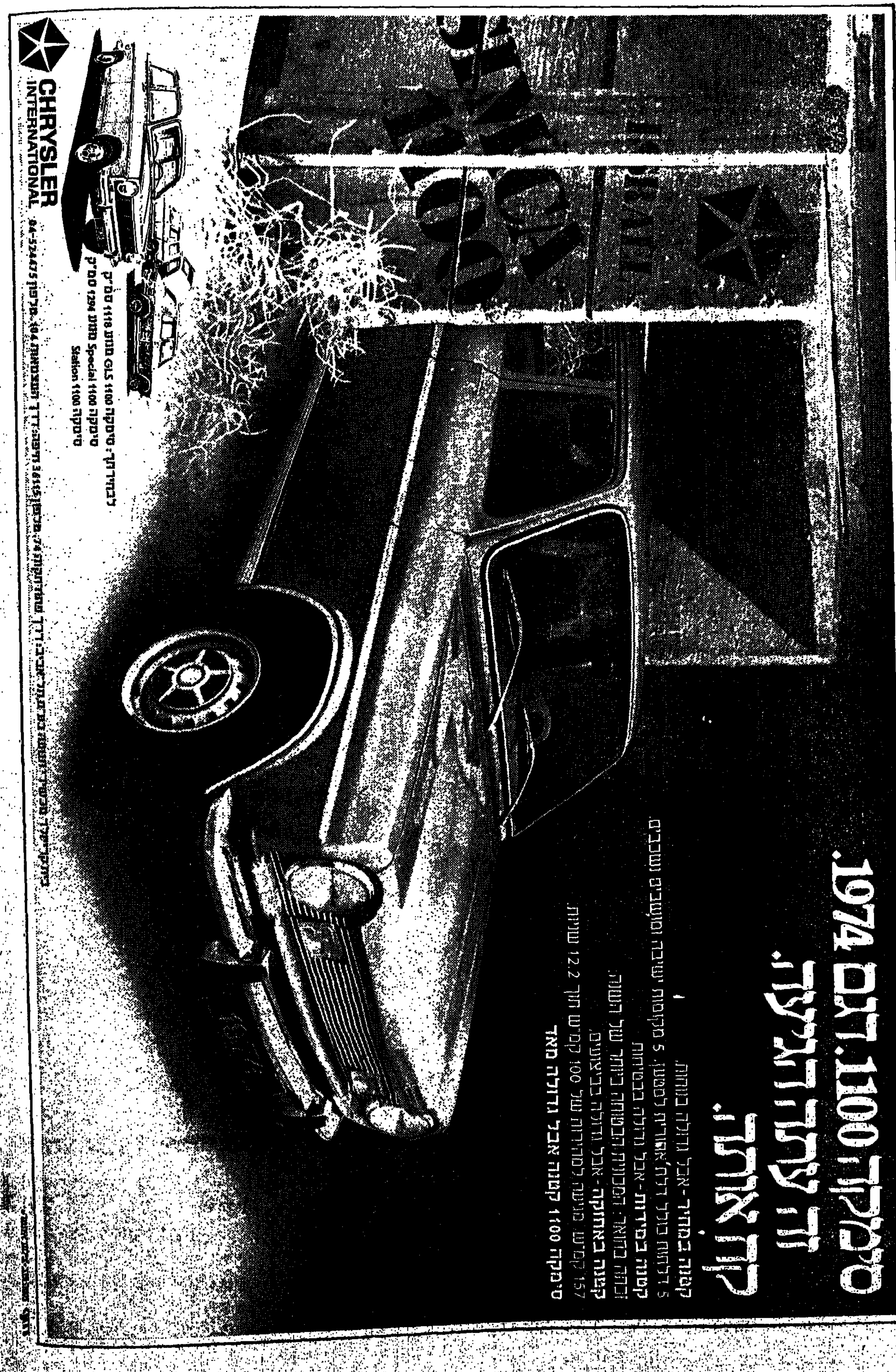

עונות השנה

ראש־השנה בתשרי - למה?

— מאת עזריה אלון —

רבים ודאי שאלו את עצמם מה טעם זנחו אבותי־אבותינו את ראש־השנה הקדום, שהיה חל ב־א' בניסן, ועברו לראש־שנה חדש, ב־א' בחודש השביעי דווקא, הלוא הוא תשרי. חוקרי תרבויות העמים יידעו בוודאי להצביע על משמעויות מיתולוגיות ואסטרולוגיות, שהיו קשורות בתאריך של ניסן; ואם התגבר חודש תשרי על כל אלה, הרי עיקר כוחו היה בזה שראש־השנה החל בו מבטא את אופייה של השנה בארץ־ישראל ואת מציאותו של עובד־האדמה בארץ הזאת.

לא כל ראשי השנה מבטאים מציאות כזאת. השנה המוסלמית, שיש בה 12 חודשי ירח, קצרה בערך ב־11 יום משנת השמש. לכן, זז ראש־השנה שלהם, החל במוחרם, 11 יום אחורנית מדי שנה, ובמחזור של 33 שנים הוא עובר על־פני כל התקופות וחוזר אל מקומו הראשון.

ראש־השנה הנוצרי מקורו בפולחן גרמי השמיים: הוא חל 8 ימים אחרי היום הקצר, כאשר כבר בטוחים, כביכול, כי אומנם בא הקץ להתקצרות היום וכי השמש מתחילה לחזור אלינו. אין הוא מבטא שינוי באקלים, או באורח החיים והעבודה.

לא כן ראש השנה שלנו. הוא בא עם האותות הראשונים המבשרים את סופם של ימי החמה ואת

סתוונית חיורת

תחילתם של ימי הגשמים. בעולם המושגים האירופי מבטא הקיץ את החיים, והחורף — את הזיקנה והמוות. בעולם המושגים הארצישראלי המשמעות היא הפוכה. הקיץ הוא הקץ. בחום וביובש שלו מת מדי שנה התמוז, אל־הנעורים של הכנענים והבבלים. החורף הוא עת ההתחדשות, החיים והליבלוב. „ימי חרפי" אומר איוב — ומתכוון לימי נעוריו. בסיום חודשי הקיץ־הקץ ועל סף החורף החדש עומד ראש חודש תשרי.

אין זה מיקרה, כי התחשבונות השנתיים של המשק החקלאי המודרני שלנו בארץ אינם מתנהלים לא לפי השנה הבנקאית, הנפתחת ב־1 בינואר, ולא לפי שנת הכספים הממשלתית, הנפתחת ב־1 באפריל — אלא במקביל לשנה העברית. השנה החקלאית מתחילה ב־1 באוקטובר, חוזה לתשרי. מדוע?

רוב העיבודים והעבודות הנעשים מחודש זה ואילך נועדו לשרת את השנה הבאה. רוב הגידולים החד־שנתיים עוברים את כל מחזור חייהם, מהכנת השטח ועד השוק, בתוך שנה עברית אחת. גם פרי העץ, ברובו, אינו מתחלק לשניים על־ידי ראש־השנה. אפילו הגידולים החדשים ביותר, שלא היו מוכרים לאבותינו, כגון הדרים, גם הם התאימו עצמם לשנה זו.

החקלאות נוהגת כך — משום שזהו טבע הארץ; וכל מה שיש בה, החל באקלים וכלה בצמחים וחיות, מחלק את מחזור חייו בה בהתאם לכך.

אין אדם חייב להיות חוקר־טבע כדי להרגיש כי משהו מתרחש סביבנו בעונה זו. שינויי פתע במזג־האוויר — החל בלילה קריר וכלה ביום שרב מחניק; שמיים מכוסים עננים בחילופים עם ימים בהירים, לפעמים אתה ממש נושם את השינוי במזג־האוויר.

לא רק האדם נושם את השינוי, גם כל הצומח נושם אותו, ומסיק את המסקנות, בלי לחכות לגשם, בלי לחכות לחורף ממש — מתחילה התעוררות. עצים שעמדו כל הקיץ בלי להוציא עלה, מפתחים עפעפיו, לזמן קצר, ניצני ליבלוב ומצמיחים עלים חדשים. זרעים, שהיו חבויים בקרקע כל הקיץ ושום מים שבעולם לא יכלו להנביטם, בוקעים ומצמיחים נבטים ירוקים תחת כל ברז וליד כל צינור נוזל. צמחי בצלים ופקעות, התלויים פחות בטיפת מים, ודאי שהם מנצלים את העונה ויוצאים לפריחה. ידוע ומפורסם החצב, בגלל גודלו והשפע בו הוא פורח; פחות ידועים בצלים אחרים, צנועים יותר, אבל לא פחות יפים, שגם הם זריזים ומקדימים. בגליל יש כרכומים נדירים, ובנגב סתווניות, לאו דווקא נדירות, ואלה רק חלק מן הפורחים.

נושאי השינוי בעולם החי הם בעלי־הכנף, שעונה זו משמשת להם לחילוף משמרות. אולי הם, יותר מכל אחד אחר, ראויים להיות נושאי הברכה המסורתית: שנה טובה.

אל הציבור

גוזל החסידה הראשון שבקע בארץ

— מאת צבי חורש —

ב־22 באפריל השנה הודיע לי יעקב בריחוש, חבר מושב באר־טוביה, כי הבחין בקן של חסידות על ברוש ליד ביתו — כדי לאמת את הכתוב בספר תהלים

החסידה שדגרה על הברוש בבאר־טוביה מאכילה את הגוזל שבקע

(ק"ד, י"ז) „אשר שם צפרים יקננו, חסידה ברושים ביתה".

למחרת בבוקר ביקרתי במקום ואומנם ראיתי קן של חסידות על צמרתו הגדועה של ברוש בתוך שדרה. היה זה קן גדול מאוד, שבבסיסו הונחו ענפים עבים למדי, בקן ישבה חסידה ודגרה, ובעודי צופה בה הופיע בן־זוגה, במקורו חומר לריפוד, וירד על הקן. שתי החסידות הרימו את מקוריהן כלפי מעלה והחלו מקישות בהם ברעש גדול, ולאחר מכן התחלפו. הראשונה התעופפה לה ובן זוגה נשאר בקן והמשיך בדגירה במקומה. חילופים אלה נערכו לעתים מזומנות, כל פעם תוך „טקס" מרשים של הקשת מקורים. כך באותו בוקר וגם בימים הבאים.

החסידות נוהגות לחלוף על־פני הארץ ומשתהות בה למשך זמן קצר, מיום אחד עד שבועות ספורים לכל היותר, פעמיים במשך השנה: בסתיו, בדרכן מאירופה לאפריקה, ובאביב, בשובן לאירופה. ידועים רק מיקרים בודדים, שחסידות דוגרות בארץ, וגם באותם מיקרים מעולם לא הגיעה הדגירה לסופה; תמיד נעזב הקן לפני שבקעו הגוזלים. לכן סקרן הייתי לדעת, אם הפעם „נזכה" סוף־סוף לחזות בגוזל חסידה בוקע מהביצה — זו הפעם הראשונה בארץ. השתדלתי איפוא לצפות בקן לעתים קרובות ככל האפשר.

הצפרים הביעו חשש, כי בימי החמסין — וכאלה לא חסרו לנו בחודש מאי — לא יוכלו החסידות להישאר בקינן, בגלל החום הרב. כאשר הגיע יום־השרב הראשון, באתי לראות את המתרחש ונגלה לעיני מחזה זה: שתי החסידות נמצאו בקן — האחת דגרה ובן־זוגה פרש את כנפיו, כאילו היתה זו שמשיה, כדי להגן על הדוגרת מפני החום.

כחודש לאחר גילוי הקן כבר אפשר היה להבחין בתוכו בראש גוזל, המופיע ונעלם, ובחסידות שהביאו לו מזון. במו עיני ראיתי כיצד ההורים הביאו לגוזלם עכברי־שדה, ואחרים סיפרו לי, כי הביאו גם נחשים.

בתקופה הראשונה לאחר בקיעתו היה הגוזל מכוסה תמיד על־ידי אחד מהוריו, אך ככל שגדל, החלו ההורים מצילים עליו ממרחק־מה והיו משנים את מקומם בקן לפי כיוון קרני השמש.

שדרת הברושים נמצאת במרחק לא רב מאחד הכבישים הפנימיים של המושב, שרבה בו התנועה של כלי־רכב ואנשים. החסידות לא נבהלו מכך, אבל גילו חשד כל אימת שניסה מישהו להתקרב אל קינן — וסקרנים לא חסרו. ביקשתי מהשכנים הגרים בסמוך למנוע בעד אנשים לגשת קרוב מדי אל הקן, ללא הועיל: יום אחד, בשעות אחר־הצהריים, הופיעה במקום מכונית, ממנה ירדו ארבעה אנשים וקרבו אל העץ. החסידה, שנמצאה באותו זמן בקן כדי להצל על הגוזל, התעופפה בבהלה וחזרה לקן רק בלילה. בינתיים נשאר הגוזל ללא הגנה וללא מזון. הארבעה לא חדלו להסתובב סביב הברוש, חרף הפצרות השכנים, וכמעט גרמו בכך למותו של הגוזל הרך.

בסוף יוני, כשהגיע הגוזל לגיל חודשיים בערך, החל לעוף מעט, אולם היה ממהר לחזור אל הקן ועומד עליו רוב שעות היום. ניתן היה לזהותו בנקל על־פי רגליו ומקורו השחורים, בניגוד לרגליים ולמקור האדומים של הוריו.

מה שאירע אחריכך לשלוש החסידות איני יודע, כי חדלתי לצפות בהן. אפשר שהן עדיין בארץ, ואפשר שהצטרפו לאחיותיהן, שהחלו להופיע בישראל בימים אלה, במסען דרומה, לארצות אפריקה החמות. אם כך ואם כך, הגוזל הוא, ככל הידוע, הגוזל הראשון של חסידה שבקע בארץ, אם לא להביא בחשבון את גוזליהן של חסידות בשביה.

באירופה חוזרות החסידות לדגור באותו קן מדי שנה בשנה. אולי גם החסידות „שלנו" ישובו לדגור בשנה הבאה בראש הברוש כרות־הצמרת שבבאר־טוביה.

(מתוך „סלעית", ספטמבר 73)

תמול שלשום

שפוני טמוני חול

— מאת שמעון דר —

לאחרונה נפל בידי ספר — שמתיים וישן. זוהי מהדורה מחודשת של ספר בשם „קדמוניות", שראה אור לפני כ־80 שנה, בקראקוב אשר בגאליציה. המחבר, אהרון מרקוס, זכאי לכתר־ראשונים בחקר קדמוניות הארץ וסביבותיה. השפה הנלמדת, הארכאית מעט, והיעדר המושגים והמונחים המקצועיים אינם גורעים מכוונותיו של חכם יהודי זה. מאחר והמושג ארכיאולוגיה לא תורגם לעברית, קורא לה אהרון מרקוס „שפוני טמוני חול" — מושג מקובל על חוקרים ב־מאה הקודמת.

הספר, שיצא עתה מחדש (בהוצאת סיני), נערך על־ידי ד"ר יוסף מרקוס, כנראה מצאצאי משפחתו של אהרון מרקוס. הספר המקורי, שיצא לאור בשנת 1896, הוא מראשוני הספרים בשפה העברית שהוקדש כולו לתגליות הארכיאולוגיות הגדולות של סוף המאה ה־19. מכתבי אל־עמרנה, הארכיון החשוב של מיכתבים הכתובים בכתב־יתדות על חומר, נתגלו זה מקרוב. המחבר מביא לנו תרגום של עשרות מיכתבים מן הארכיון, שרבת היתה חשיבותו בחקר תולדות הארץ וסביבותיה. כיום נראים תרגומיו והסבריו מיושנים למדי, הם בעלי עניין היסטורי באשר לראשית המחקר.

בעמ' 112 כותב אהרון מרקוס: „ונראה ששם חברון הוא על־שם החבירו, וצריך לדעת מי הם החבירו, כי רבה מבוכת המבקרים והשקם לדעת מי הם". אומנם, חברון אינה קרויה על־שם החבירו, אך החוקרים בני־ימינו יצטרפו לדעתו של אהרון מרקוס בדבר־נו לדעת מי הם אותם חבירו ומה להם ולבני־ישראל. (החבירו, או עפירו הן קבוצות אנשים או שבטים שחיו מחוץ לחוק המקובל במאות 13—16, במיזרח־התיכון. במאות 13—15 היו בשולי החברה בארץ־ישראל ונדו־ערות לשלטון המצרי. חוקרים רבים רואים בחלק מהם את העברים הקדומים).

פרק שלם מוקדש לתגליות ארם־נהריים, לחפירות הגדולות בפרס, בבבל ובאשור ולרקע התנכ"י שלהם. בכל המיקרים מנסה החוקר להראות את עדיפות הגירסה המיקראית ויוצא חוצץ כנגד האנטישמים של המאה ה־19. כאיש־אשכולות אמיתי מביא אהרון מרקוס את ה„ערוך הקטן" — מילון אכדי — עברי, למען יוכל הקורא לבדוק את תרגומיו. מעניין לציין, שהפרק על מגילת־אסתר והרקע הארכיאולוגי שלה כאילו נכתב בימינו, קיימת ביקורת מדעית ונוטשות מסקנות נכונות באשר לזמן הכתיבה והחיבור של המגילה.

אף־כי המחבר חי ויצר בקראקוב שבגליציה, הרי קשריו עם ארץ־ישראל היו הדוקים — על שער הספר כתוב „מחצית תמורתו — לישוב משמרי־הירדן".

גזור ושלח עוד היום

לכבוד החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4, תל־אביב 66183

רישמו אותי כחבר בחברה להגנת הטבע. אני מתחייב לשלם את דמי החברות לשנה בסך של: ☐ 15 ל"י לכרטיס משפחתי ☐ 12 ל"י לכרטיס ליחיד ☐ 7 ל"י לכרטיס חייל / תלמיד / סטודנט.

משפחה ______ שם ______

רחוב ______ מס' ______ עיר ______

ת.ד. ______ חתימה ______

אין צורך לשלם מראש. חתום ושלח. את החשבון נשלח לביתך עם חוברת „טבע וארץ" הראשונה.

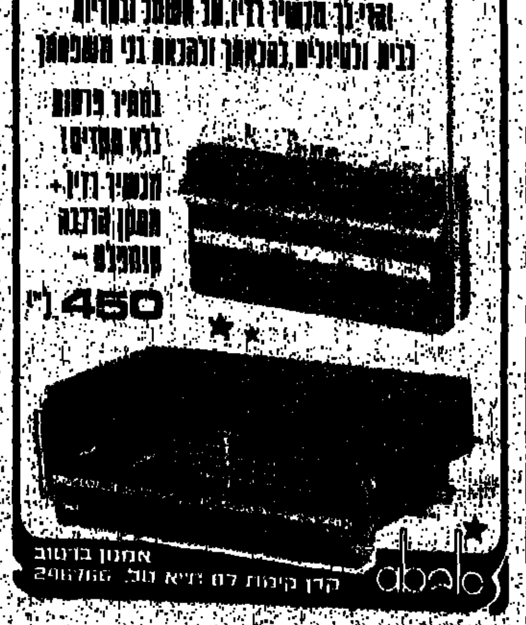

לפני שתשמע ותראה את מערכות HI-FI STEREO QUADRO-ה החדשות של גרונדיג כדאי שתשמע ותראה את האחרות

...רק כך תוכל לשמוע ולראות את ההבדל!

מערכת קואדרו של גרונדיג, איננה עוד מערכת סטריאופונית. זוהי המערכת המושלמת ביותר באיכות ובעיצוב שתוכל להשיג.
יש בה כל מה שהאוזן והעין יכולים לשמוע ולראות ועוד יותר מזה...

לסדרת מערכות הקואדרו של גרונדיג, מותאמים עתה רמקולים בעיצוב חדשני עם רשת חדישה המבטיחה לך צליל נאמן ונקי יותר.
רמקולים אלה, מעוצבים בארגזי עץ או בכדורי מתכת מרהיבים ביופיים, אשר ניתן להעמידם על רגלית, לתלותם במנורה או להניחם על גבי המזנון.

לבחירתך מערכות קואדרו בדרגות עצמה של 80 watt עד 20 watt מערכות סטריאופוניות, טלוויזיות, רשמי קול ועוד.
גרונדיג מציגה גם את דגמי הטלוויזיה החדישים סופר אלקטרוניק המופעלים ע"י מגע יד ללא לחיצה.

לעולים חדשים ופטורי מס - מכירה בלירות ישראליות DUTY FREE.

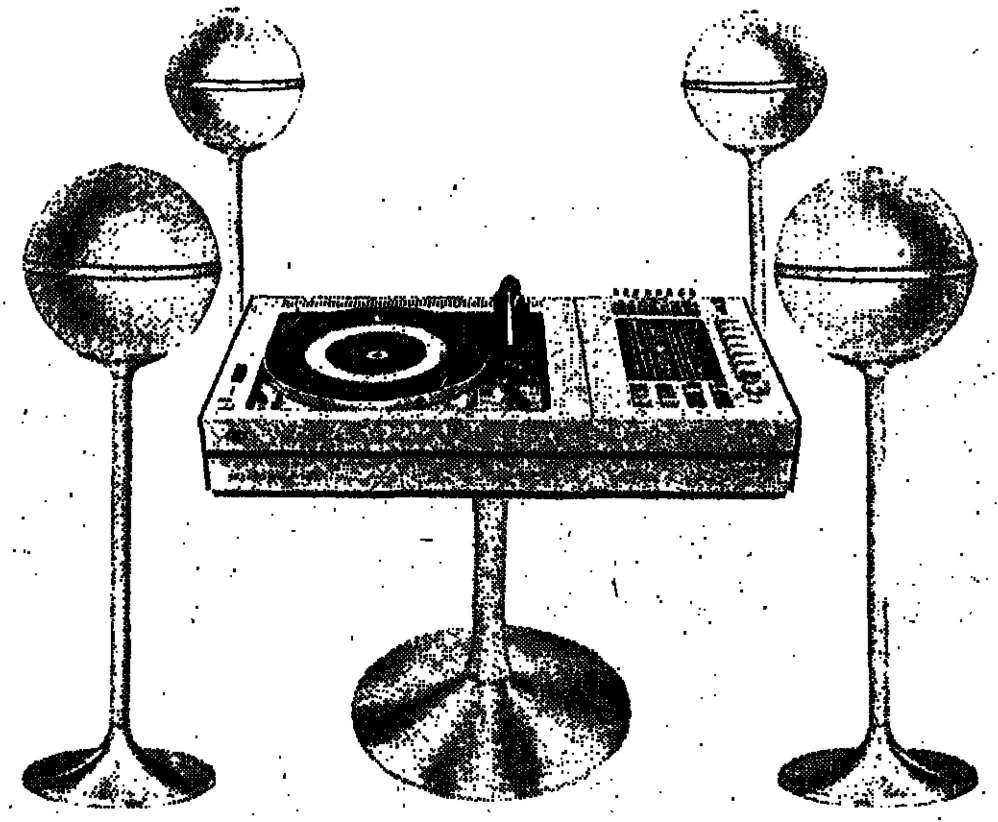

מערכת 70 WATT HI-FI STEREO QUADRO
STUDIO 1600–2000

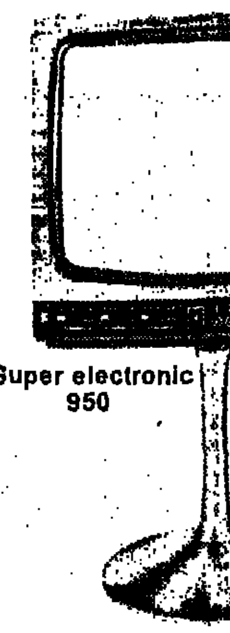

Super electronic 950

TK 248 Stereo

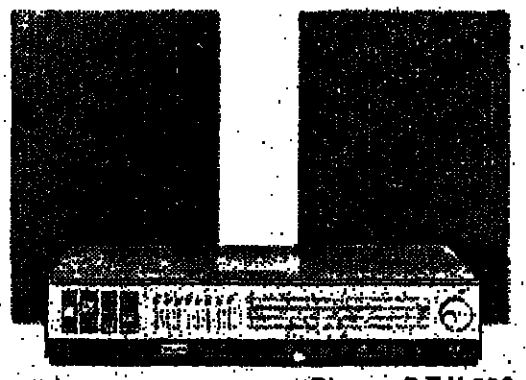

Stereo R.T.V. 800

GRUNDIG

סוכנות גרונדיג:
ת"א, רח' נחלת בנימין 70
ט' 54666,7

מפעלי "ידיעות אחרונות" מחלקת הספרים

הופיעו מהדורות חדשות של רבי המכר

משפט דיבה
מאת
ליאון יוריס
המשפט שהסעיר את המאה, הספר שעומד בראש רשימת רבי־המכר בארה"ב, באנגליה ובאירופה.
המחיר —.16 ל"י

בשם כל בני ביתי
מאת
מרטין גריי
...סיפורו של מרטין גריי הוא סיפורו של כוח ורצון להמלט מחמוות כדי לספר בשם כל בני ביתו המתים...
(מן העתונות)
המחיר 17.50 ל"י

האמת השלישית
מאת
מיכאל בר זהר
...ספר מרתק מתחילתו ועד סופו, הספר שקיבל הצעות להסרטה ותרגום בשפות רבות בעולם.
המחיר 11.60 ל"י

להשיג בכל חנויות הספרים או ישירות „ידיעות אחרונות", מחלקת הספרים, ת.ד. 14125, מיקוד 61140, תל־אביב.
נא לשלוח לי את הספר: ☐ משפט דיבה ☐ בשם כל בני ביתי ☐ האמת השלישית. מצ"ב צ'יק/המחאת־דואר על סך של .... ל"י.

אגפאקולור עושה את היפהפיות לזוהרות ואת הילדים לחמודים ומבטא להפליא את צבע העור וצבעי האור

אהבה בצבעים חיים

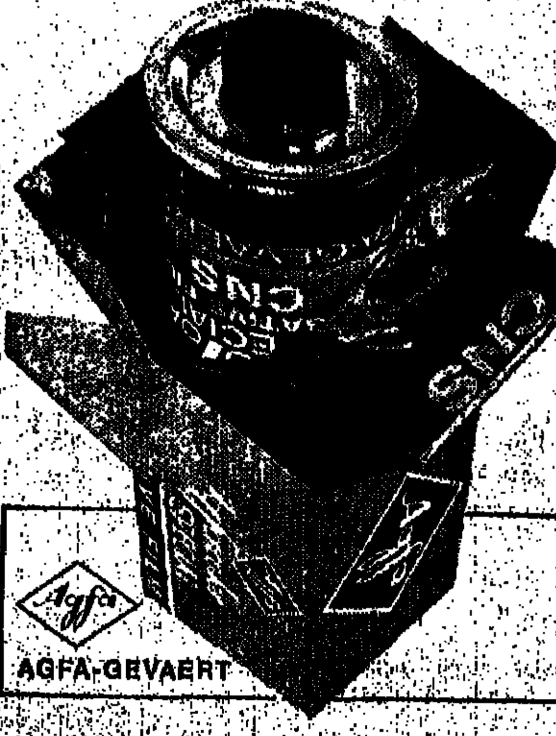

עם סרטי צילום Agfacolor אגפאקולור

Agfa
AGFA-GEVAERT

עם אגפא זה מצליח!

סרסום גלבלום

ג'ים קרוס חוזר לאוניברסיטה

מה יעשה ג'ים קרוס, שחזר לא מכבר לצמרת עם הפיזמון "לרוי ברי־און הרע". עם כל הממון הרב שנפל בחלקו? האם יקנה איזו טירה עתיקה באירופה, מכוניות פאר, או יצטרף אל חוג הסילון הבינלאומי?

מסתבר, שאינכם מכירים את ג'יי־מי קשישא. יש לו תוכניות אחרות לגמרי. הוא הולך, לא פחות ולא יו־תר, להירשם לאוניברסיטת פנסילב־ניה, כדי לעשות את התואר השני שלו בחוג לפולקלור.

קצת קשה לדמיין את ג'ים קרוס חוזר אל ספסלי־הלימוד, בייחוד לאחר ששומעים את דעותיו על מוסדות ה־השכלה־הגבוהה באמריקה. "בילית־י שם ארבע שנים ארוכות, נתתי להם לערוך לי שטיפת־מוח, עם גוספאות פילוסופיות ופסיכולוגיות. ויצאתי מ־שם מוכן לחיים בעולם שהיה קיים אולי במאה ה־12", הוא אומר.

עם כל זאת, מסתבר שהוא לא סבל כל־כך בתקופת לימודיו, כי דווקא אז ניתן לו לעסוק גם בתחביבו הוותיק — עבודה בתחנת־הרדיו על הקאמ־פוס, בה הגיש תוכנית יומית של שירי־עם.

ג'ים התאהב בפולקלור כבציר־י עם מאוחר יחסית, כשהחל לפרוט על־י גיטארה. הוא היה אז בן 18. באותם ימים היתה ג'ון באאז בשיאה זג'ים, שהתאהב בקולה וברפרטואר שלה. למד את כל שירת על־פה. כבר אז החל להופיע במועדונים ובבתי־קפה קטנים ולאחר סיום חוק־לימודיו נטש את העולם האקדמאי והתמסר למוסי־קה. לאחר שנה גדושה צלילים ופול־קלור יצא לשירות צבאי וכשחזר — והמשפחה לחצה — ניסה לעסוק ב־הוראה. הוא לא הצליח להחזיק מעמד בכך יותר משנה.

השלב הבא בקאריירה שלו היה אריך־נגן. בו השקיע את כל חסכו־נותיו. כל הכסף הלך לאיבוד; התקל־יט נשאר על מדפי החנויות כאבן ש־אין לה הופכין. "הוצאתי אותו בזמן לא נכון, כשכולם עסקו ברוק הש־מלי; לא היה אז שוק לרפרטואר שלי", הוא נזכר.

הוא יצא להשתכר למחייתו כפועל בניין, שהיה, לדבריו, "בית־ספר מצו־יין של החיים". הוא הכיר אז המון אנשים. "עמך". אנשים מעניינים הר־בה יותר מאשר באוניברסיטה. וב־

השראת פגישות אלה חיבר "שירים דוקומנטאריים". כפי שהוא מכנה או־תם. אולם, הוא גילה שסוג זה של שי־רים אינו מדבר אל לב הציבור הרחב והחליט לעבור למשהו קליל וקליט יותר. הצלחותיו במיצעדים מוכיחות, שהסטר הלך בכיוון הנכון.

אין הוא נחפז להדביק תווית על סיגנונו. נכון, רוב הרפרטואר שלו מבוסס על שירי עם. אך, ניתן למצוא אצלו גם שירי בלוז ושירים בסיגנון ה"כפר והמערב". "השירים שלי הם סיכום של 30 שנות עבודה וניסיונות לומר משהו לעולם", הוא מסביר ומב־טיח שאינו מתכוון לחיות עבד למיצ־עדים, המשנים את צבעם מדי שבוע.

שיריו קצרים בדרך כלל. לדבריו — בהשפעת השירה חיספאנית, שגם בה הוא שולט. "למדתי שאפשר לה־גיד הרבה מאוד במישפטים קצרים וקולעים", הוא אומר.

הוא מאמין באמונה שלמה בתחיי־תה של הגיטארה האקוסטית, שבאמ־צעותה אפשר לחולל נפלאות, אפי־לו יותר מאשר בכלים חשמליים.

בעתיד הקרוב הוא מתכנן להקליט אריך־נגן עם שירי שנות ה־30 וכן לעשות תקליט אחר, בליווי תזמורת ג'אז גדולה.

הדמוקרטיה לא תשתולל פה...

לפני שבועות אחדים סיפרנו, ב־מדור זה על התפרקותה של להקת "תותי בר" ועל תחייתו של אחד מפלגיה. הנושא אותו שם. לחלן — מה עלה בחלקם של ה"פורשים" ה־אחרים. הלוא הם ריצ'ארד הודסון ו־ג'והן פורד, שהקימו להקה חדשה שתיקרא עליהם "הודסון־פורד".

שניהם היו כותבי הפיזמונים של "תותי־בר". הם כתבו עשרות רבות של פיזמונים, שאחד מהם הוא "חלק מן האיגוד" הבלתי־נשכח. אך בסך הכל רק מעטים מיצירותיהן נכנסו לרפרטואר של הלהקה. השניים היו מתוסכלים כהוגן, ואחרי הסיבוב ב־ארצות־הברית החליטו לפרוש. הם הקימו לעצמם, איפוא, להקה חדשה, שגם לה "הולך" יפה מאוד. פיזמונם החדש "אסוף את השברים" נמצא כבר לפני שבוע בין עשרת הראשונים במיצעד הבריטי.

מהניסיון של הלהקה הקודמת — בה היו כנראה חילוקי דיעות קולניים וקוצרים לעתים מזומנות, כאשר כל אחד ניסה "להבשים את עצמו" ולד־חוף למעלה את רעיונותיו — הם למדו משהו, אצלם לא תשתולל ה־דמוקרטיה. כל חבר יוכל להגיע את דיעותיו אבל כולם יצטרכו לדעת מי פה בעל־הבית, עד שתתפלג. אי־פוא, להקת "הודסון־פורד" החדשה צפויים לה חיי עמל ויצירה...

"המתוקים" המתוקים

רק צעדו בפיצעדי הפיזמונים ה־בריטיים משך שלוש שנים, למעלה, אבל האמריקנים גילו אותם — את הלהקה "המתוקים" — רק לאחרונה. התקליט האמריקני הראשון שלהם, "וילי תקסף", זינק אל פיסגת רבי־המכר, ואריך־הנגן החדש שלהם ילך ללא ספק בעקבותיו.

סטיב פריסט, נגן גיטארה הבאס של הלהקה, אמר: "מי היא, כיסודה להקת רוק, אלילים הם "הצללים", "צ'אק בארי" ו"האבנים המתגלגלות". אבל אין הם מחקים את ביצועי שנות החמישים.

"הם משתוללים על הבמה", אומר סטיב. "אנו מתכוונים להסעיר את ה־קהל ואולי הקהל שלנו מתרגש עד כדי הוצאה אל הבמה ומריטת שערנו".

חברי הלהקה הם: בריאן קונלי — זמר; מיק טאקר — תופים; אנדי סקוט — גיטארה מובילה; וסטיב פריסט — גיטארה־באס. רק אנדי אינו אנגלי ממש. הוא וולשי — והוא גאה בכך.

מיק מוכן לדבר רק על עתידו — אולי מפני שהוא נשא אישה רק לפ־ני זמן קצר. סטיב נשוי אף הוא ואב לילדה בת חמש.

כולם גרים ליד נמל־התעופה הלונ־דוני היתרו. אבל, אינם נפגשים כמעט בשעות הפנאי שלהם.

"הסיורים המשותפים שלנו מס־פיקים לנו בהחלט" — אומר סטיב. "בסיומו של כל סיור מוטב לנו להי־פרד ולנוח".

כיום, מלא ונדוש לוח הסיורים של־הם. הם ביקרו באירופה, ובניו־זילנד, ועתה הם עומדים להפליג לארצות־הברית. אבל, אין זה מטריד אותם. הם אוהבים מסעות יותר מכל.

"אילולא, הייתי נגן, הייתי הופך לטייס", אומר סטיב פריסט. "העולם גדול — ואני משתוקק לראות את כולו".

באותה השתוקקות לחוטים "המתו־קים" לסייר בעולמה המופלא של ה־מוזיקה. הם רוצים לאלתר, לחדש, לשנות, להפיק צלילים מקוריים ומפ־עירים ככל האפשר.

הצלחתם בשטח זה אינה מוטלת בספק. הכרתו של הקהל האמריקני המסתער כיום על התקליטים וה־עתיד להסתער על הכמנת בצאן הופ־עותיהם החיות, היא עדות נאמנה לכך.

מה שמסוגלת אהבת אלוויס לחולל...

משך שנים הערץ דון האמש־גס חושב היינסטורי, אנגליה, את אלוויס הרוקנ'רול, אלוויס פרסלי. רקד את ריקודיו, ושר את שיריו במסיבאות עקומתדה. פתח לעצמו את האלבר־לים פרסלי. ולישראה זה של גם על אשתו ושלושה ילדיו, במובן שהוא מתהדר בהליוהו לבנה ולבמותקסט שמש — כמו פרסלי המקורי.

"אין ספק שיחשבו אותי למטורף", מודה הוא. "אבל, מה לעשות? אני משתגע אחרי אלוויס פרסלי מאז ימי נעורי".

"הילדים ואני אוהבים את שני ה־אלוויסים בכל לבי", אומרת אשתו.

כופוף ובושם

★★★ "ששת נשותיו של הנרי ה־שמיני" תוכינה, כפי הנראה, לחיים ארוכים על בימות הבידור. השבוע נודע, שריק ווקמן, מחבר היצירה ה־מוסיקאלית, החליט לעבד אותה, ל־הרחיבה ולשפרה לצורכי ביצוע פומ־בי, בהשתתפות להקת באלט, מקהלה גדולה ואולי אפילו תזמורת סימפו־נית. ★★★ לאחר הפסקה ארוכה שוב ה"נורים ה"מי" אל אורות הבימה. ביום שישי השבוע עומד לצאת לאור תק־ליטון חדש שלהם, שבועות אחדים אחר־כך נזכה גם לאריך־נגן חדש, עם חומר שטרם פורסם. ★★★ מארק בולן נראה בשבועות האחרונים כשה־הוא מתרוצץ בין שדות התעופה של ניו־יורק, לוס־אנג'לס ואטלאנטה, ש־במדינת ג'ורג'יה. בכל אחד מהן הק־ליט פיזמונים אחדים לתקליט החדש, העומד לצאת בקרוב. בינתיים הוא מתכונן בכל הרצינות להופעות שיע־רוך בתחילת נובמבר ביפאן. ★★★ חברות־תקליטים וחברות־שידור ברח־בי העולם כבר החלו בהכנות לקראת הגיעת כך השנים להולדתו של ג'ורג' גרשווין, אותם אף לתאריך הקובע נותרה שנה כשנתיים. אך מפסקי שידו־רים ותקליטות לא בדאי להשאיר את ההכנות לרגע האחרון. ★★★ המחסור בחומרי־גלם מכל הסוגים פגע גם בתעשיית התקליטים בינתיים. אומ־נם, רק במכסיקו, אך הסכנה שזה יקרה בארצות אחרות קיימת. מסתבר שנוצר מחסור חמור בחומרי־הגלם המשמשים לתעשיית התקליטים ולפי־כך החליטו תעשייני התקליטים במכ־סיקו לקנות את כל מלאי התקליטים הישנים, שנשארו בחנויות ובמחסנים ואפילו אצל אנשים פרטיים. מוריקו־תים ולהשתמש בהם כחומר גלם ליצירת תקליטים חדשים.

שמות רבים — וכישרון אחד. קוראים לה גלוריה הנוצצת, בגלל לבושה הנוצץ בעת הופעותיה. יש הקוראים לה מאוחת טובה "גארי גליטר הנשיי". שמה האמיתי הוא וואנדה טרוה אנה זלונסקה פון־אריידבוניץ'. שמה הבימתי הוא רובי מקיני, ושם זה הולך ומתפרסם בעולם התקליטים. היא בתו של אציל פולני, שבולפת את ילדותה ונעוריה ברודזיה־אפריקה. לפני כשנתיים הגיעה ללונדון; ועתה מטפס תקליטה הראשון, "אנשי הרוקנ'רול", במעלה מיצעדי הפיזמונים.

"המתוקים" זינוק לפיסגה — גם באמריקה.

הנעורים הנצחיים של פט בון. מי זוכר את פט בון, אליל הפופ של שנות ה־50? ובכן, הוא חזר לאחרונה לבריטניה כזמר־מטיף נוצרי. הוא יופיע עם מקהלה במחזמר חדתי "התאחדו ו'", שוועבו בערים האנגליות הגדולות. למרות 39 שנותיו הוא עדיין נראה כנער.

סילח על גלגלים. הזמרת הבריטית סילה בלק הצטלמה על אופניים בפתח תיאטרון "פאלאדיום" הלונדוני. סילה, החוגגת את יום־השנה העשירי לקאריירה הבידור שלה, הופיעה ב"פאלאדיום" הלונדוני משך שלושה שבועות בתוכנית שמנבאים לה גדולות.

חמום מרכזי בכל הדירה עם קמין אַטְמוֹר

דגמי 1974 • הספקה מידית

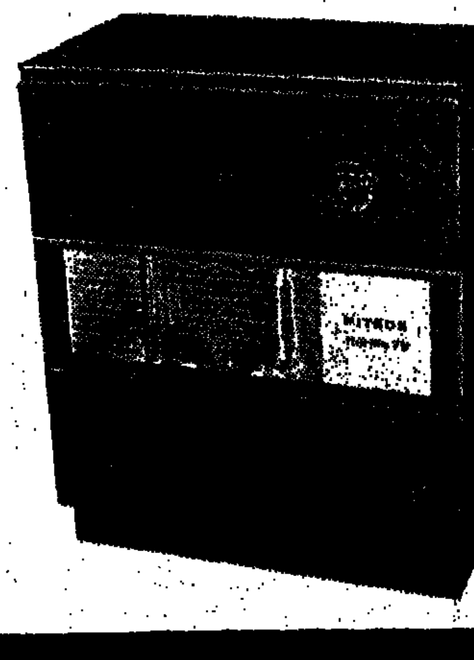

- חמום מרכזי בכל שטח הבית עם קמין אטמור שיותאם לגודל דירתך.
- הפעלה חסכונית ביותר.
- קמין אטמור פועל בלא ריח עשן או גזים.
- חלון בתא הבערה מאפשר בקורת מתמדת על הלהבה.
- התנור מצופה אמאיל. יתרון המעניק לתנור אורך ימים של 15–20 שנה.
- מעוצב להפליא ובמבחר דגמים.
- הספקה מידית.
- חדוש נוסף: קמין אטמור ניתן להרכבה גם בבתים רבי קומות.

מזוג אויר למכוניות גדולות וקטנות

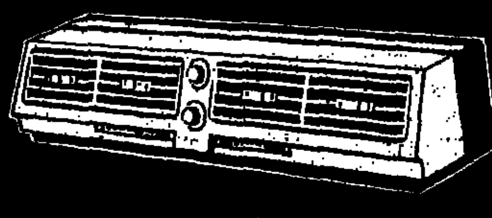

המזוגים פועלים בשיטת CUSTOM BUILT פזור אויר שוה לרוחב המכונית. וסת אלקטרוני מיוחד שיותקן במכוניות קטנות יאפשר פעולה תקינה של מנוע המכונית והמזגן גם יחד. החל ממכוניות פורד אסקורט, פיאט 132, 124; סובארו; אודי 80; פולקסוואגן (חיפושית); רנו 12; אופל קדט, מנטה; ועד למכוניות אמריקאיות.

מזוג אויר למשאיות וציוד מכני

מק, וולבו, אוטוקר, סקניה ליילנד, דף, פיאט, וגם לציוד מכני כבד וציוד חקלאי ממונע.

לכבוד אטמור מזוג אויר בע"מ
רח' פישמן־מימון 16, טלפון 228166, תל־אביב.
אבקש לקבל פרטים נוספים אודות* קמין אטמור לבית/מזגן אויר למכונית בלא כל התחייבות מצידי.
שמי............ כתובתי............
מס' טלפון............ *שם המכונית............ *סוג המכונית............
* מחק את המיותר

אַטְמוֹר
מזוג אויר בע"מ
רח' פישמן־מימון 16, טלפון 228166, תל־אביב.

החברה היחידה המרכיבה תנורים ומזגנים, ומעניקה שרות ואחריות ע"י מהנדסים וטכנאים בכירים ולא ע"י קבלני משנה.

באיר־ודשכסק

לשירותך היתרונות של המכון הישראלי לשפות המשמש כמרכז לימודי שפות לקצונת צה"ל ולעובדים בכירים של משרדי הממשלה מפעלים וחברות

* ביה"ס לשפות היחיד בארץ שברשותו מעבדה לשונית מסוג Audio Active Comparative בשיטת קסטות
* היחיד שברשותו מעבדות לשוניות מסוג זה בתל-אביב, ירושלים וחיפה.
* בעל הוותק והנסיון הרב ביותר להוראת שפות בשיטות מתקדמות.
* לימוד בכיתות מיוחדות ממו־זגות אויר במרכז העיר.
* היחיד המאפשר לך ללמוד במעבדה, בכל שעה, פי 5 יותר אנגלית וכל שפה לועזית.

מכון ישראלי לשפות

תל אביב: אבן גבירול 30, טל. 252337
ירושלים: בית הפקיד, מסריק 10, טל. 66380
חיפה: נורדאו 30, טל. 667040

מוזיאון הארץ, תל-אביב מברך את תושבי ישראל בשנה טובה ומזמינם ל- מפגש עם העבר

מוזיאון הארץ - תל אביב - רמת אביב

נפתח סניף חדש בחיפה לזגגות רכב!

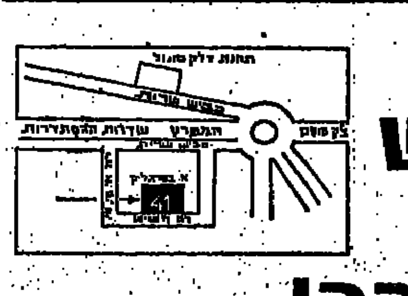

* עבודות זגוג למכוניות, זכוכיות בטחון ומחוסמות.
* הרכבת לוּסגרות הזזה.
* שמשות עגולות לכל סוגי הרכב.
* כל מיני מרימים, מסילות ומכשירים לשמשות.

אריה בורגליק ובניו בע"מ
חיפה, רחוב השישי 41 (ראה תרשים)
תל אביב, רח' המסגר 32, טל. 31310, 33539

מטבחי טופז

באספקה מיוחדת!
תוך 60 יום בלבד

* עיצוב חדיש ומודרני להידור ולנוחיות עקרת הבית. * מטבחי טופז ספונים שבבית מיוחדת למטבחי סנדוויץ. * מטבחי טופז ספונים שבבית מיוחדת למטבחי סנוויץ, ומצופים פורמייקה בחלקם הפנימי והחיצוני. * מטבחי ... עם אביזרי פירזול מתוצרת חוץ.

תצוגה ומכירה:
בתל־אביב: רחוב בן־יהודה 16 טלפון 52630
ברמת־גן: רחוב ביאליק 1 (מול הסופרמרקט)
המפעל: משרדים תצוגה ומכירה
בת־ים: רחוב העבודה 37, טלפון 867549

כל מילחמות העתיד

(סוף מעמוד 21)

איפשרו זריעה מחודשת של גידו־לים חקלאיים בשתי המדינות. אבל, עיקבות השואה הגרעינית נותרו ב־כל מקום.

התבדלות בסיביריה

עוד בשנת 1969 כתב העתון הסו־בייטי „פראבדה", כי מיספר המד־ענים היושבים בסיביריה עולה על מיספר הפועלים שבה.

היתה זאת האמת לאמיתה. במרו־צת השנים גדל כוחם של מדעני סי־ביריה, והם החלו מייצרים כלי־נשק מתוחכמים עבור עצמם, ללא כל די־ווח לשליטי מוסקבה.

מרד המדענים התחיל בהכרזה, כי סיביריה מבקשת להינתק מברית־המועצות, תוך קיום יחסים מצויינים עימה. ממשלת לנינגראד הסטאלי־ניסטית לא ראתה זאת בעין יפה — ושיגרה טילים גרעיניים לעבר החבל המורד.

הטילים לא הגיעו ליעדיהם. הם נהרסו באוויר על ידי כדורי־אנרגיה מונחים במכ"מ. יחד עם זאת הכריזו המדענים המורדים, כי לרשותם עומ־דות פצצות מימן מסלוליות, העשו־יות לנחות על כל עיר ברוסיה, עם לחיצה על כפתור.

לנינגראד נכנעה כעבור תריסר שעות. בכל רחבי ברית המועצות נערכו בחירות חופשיות זו הפעם ה־ראשונה מאז שנת 1917. סיביריה הפכה למדינת המדענים הראשונה ב־עולם.

מילחמת המירחפות

בשנת ...19 החליט סוף־סוף מזכיר או"ם להפעיל הלכה למעשה את ה־הסגר הימי על דרום אפריקה הסור־רת.

כמה וכמה מדינות, כגון ישראל, פורטוגל ופורמוזה, סירבו להצטרף להסגר. דרום־אפריקה הכריזה, כי היא תפרוץ אותו בכל האמצעים שברשו־תה.

כעבור שבוע יצאה מירחפת דרום־אפריקאית מדורבאן לחיפה. המיר־חפת הייתה חמושה בטורפדות ובטי־לים בעלי מיטענים גרעיניים של 500 קילוטון, ובנשק מתוחכם מכל ה־סוגים.

בקרבת דאקאר נתקלה המירחפה בשתי סיירות בריטיות, סיירת נא־?תית ומספר ספינות־טילים אמריק־ניות. כולן טובעו תוך חמש דקות. המירחפה הגיעה לחיפה באין מפריע.

בדרכו חזרה היתקף ... הדרום־אפריקני על־ידי מפציצים בריטיים, רובם הופלו בטילי ים־אוויר.

בשלב זה הטילה דרום־אפריקה הסגר ימי על ירדניה. מיכלית בת 200 אלף טון טובעה על־ידי מירחפה ליד ניקאראגואה.

חוגי המסחר הבינלאומיים החלו מפעילים לחץ על הממשלות השונות. מזכיר או"ם התפטר ומגילת האו"ם שונתה והעניקה למדינות זכות הצ־בעה לפי מידת עוצמתן הגרעינית. האפרו־אסיאנים איבדו את הרוב ש־הם באו"ם. ניצחונה של דרום־אפריקה היה שלם.

הבהלה הגדולה

לאחר שביטלו ארצות־הברית ו־ברית־המועצות את הסכמי פירוק ה־נשק שלהם בשנת ...19, שיגרו שני הצדדים כ־60 פצצות מימן למסלול מסביב לכדור הארץ.

תחילה הפילו הפצצות אימה מת־מדת על התושבים. אחר התרגלו הכל לקיומן.

ואז, בשנת ...19, דיווחו האסטרו־נומים כי הפצצות שבות ומתקרבות, בהדרגה אל כדור־הארץ, וכי פגיעתן בו היא בילתי נמנעת.

הבהלה הכללית חוללה גל של מהומות, כל הממשלות הופלו, מעב־דות נהרסו, אלפי מדענים נטבחו.

נפילתן של הפצצות לא הייתה מכוונת, שני שלישים מהן נחתו באו־קיאנוסים. שום עיר גדולה לא נפ־געה, אולם, מספר הקורבנות הגיע ל־200 אלף.

חלפו עשרות שנים בטרם טוהרו המים והאוויר מן הנשורת הרדיואק־טיבית. המיבנה המדיני של כדור־הארץ שובש לגמרי. במקום המדינות קמו גופים איזוריים, שנוהלו על־ידי וועדי־חירום. קרנו של המדע ירדה מטה־מטה, ואילו חשיבותה ומישקלה של הדת גדלו.

*

כאמור, אלו הן תחזיות בלבד. אבל, אלו הן תחזיות סבירות, מבוססות על נתונים, הקיימים כבר כיום. לנו לא נותר אלא להתפלל ולקוות שיהיה טוב.

לך אל נמלה... ראה דרכיה וחכם
משלי, ו' ו'

אל תחכה לעיצומו של החורף-
דאג כבר עתה, רכוש תנור מס' 1
תנור של אויקל

חדש!!!
תנור קמינה תוצרת בלגיה
מבחר תנורים בסיגנון קלאסי או מודרני מהטובים בעולם.

שרות ואחריות:
אויקל בע"מ הנדסת חימום ואיוורור
רח' פינסקר 70, ת"א • טל. 283236-7-8

מכירה ופרטים אצל סוכנינו

ת"א: אויקל, פינסקר 70, ת"א, טל. 283236/7/8
ירושלים: גלעדי, רח' ריבלין 8, טל. 227988
חיפה: למפל, רח' טוריה 126, טל. 241200, 87325
קרית שמונה: עזרא, אזור התעשיה, טל. 40157
טבריה: „כלי", רח' אלחדיף 1, טל. 20602
עפולה: ברס, רח' ירושלים 11, טל. 22688
נהריה: אלישע, מרכז מסחרי 17, טל. 920139
קרית מוצקין: פלג, שד' השופטים 12, טל. 717349 772323
עכו: סלון פלג בע"מ, רח' הרצל 18, מרכז רסקו טל. 911966
קרית טבעון: פישר, רח' אלונים 11, טל. 931010
פרדס חנה, זכרון יעקב: מושונוב, רח' סמטון כרכור, טל. 77349

חדרה: שוייצר, רח' הרברט סמואל 68, טל. 22112
נתניה: מיקי, רח' הרצל 35, טל. 23097
רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים וקרית־אונו: נוטסן, רח' עוזיאל 110, טל. 746838
פתח־תקוה: זייף, רח' ברקוביץ 4, טל. 913646
כפר־סבא: כהן, רח' וייצמן 84, טל. 923916
רמת־השרון ונוש תל־מונד: סיגנל, רמת־השרון, סוקולוב 60, רנות השרון, טל. 776661
הרצליה, ראשון־לציון, רחובות: אחים צור, טלפון 777358
גדרה, אשדוד, אשקלון וקרית־גת: בולקה, טלפון 051-91107
באר־שבע והדרום: שלח, פסג' אוניקו ב"ש טל. 2167
נוה מונסון, י.א. חנאי, טל. 759579

לאנשי התתיישבות העובדת, קנה בארגוני הקניות הארציים.

רסקו
RASSCO
שנה טובה
בבית טוב
תשל"ד
בחול־המועד סוכות ויפו משרדי המכירה של חברתנו פתוחים בין השעות 8-13

יהודית אופנת הריון

היי נאה בשמלות הריון מהמבחר הגדול
יהודית
טוב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39 (בית שלישי מסינת אלנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

מצא/י לך ידידים בכל העולם
הצטרף/פי למועדון חברים לעט הגדול באירופה.
אינפורמציה באנגלית צרפתית וגרמנית
ר־150 תמונות חינם.
Hermes, Berlin 11, Box 17/50, Germany.

בחיפה
בגדי הריון אלינור
בית ההרצוג
רח' הרצל 18 בחצר
קומה ... טל. 669514